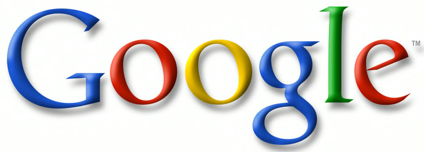

HD WIDENER
HW INAS %

Norske Folke-Eventyr.

Norske Folke-Eventyr

fortalte

af

P. Chr. Asbjørnsen.

Ny Samling.

(Med Bidrag fra Jørgen Moes Reiser og Optegnelser.)

Anden Udgave.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

1876.

Forord til første Udgave.

For omkring 30 Aar siden udkom den første Samling af norske Folke-Eventyr, der ikke blev afsluttet før ved Udgivelsen af andet Oplag 1852.

Der har været megen Opfordring til at fortsætte Udgivelsen af det allerede den Gang indsamlede Materiale, men andre Sysler og Gjøremaal stillede i flere Aar saadanne Krav til Tiden, at der ikke var at tænke paa Udgivelsen af nogen fuldstændigere Samling. Min tidligere Medudgiver, Jørgen Moe, opgav endelig Sagen og skjænkede mig fri Raadighed over sine Samlinger, der indeholdt mange værdifulde Bidrag, deraf enkelte selvstændige, som ikke havde noget tilsvarende i mine egne Samlinger, men flere, der fuldstændiggjørende sluttede sig til disse. Først nu kunde jeg begynde at tænke paa alene at fuldføre det Arbeide, som fremlægges i denne Eventyrsamling. De fleste af disse Eventyr have, saaledes som der i de tilføiede

Anmærkninger gjøres Rede for, været trykte i „Juletræer,“ „Kalendere“ o. s. v., men fremkomme her i en ofte fuldstændig omarbeidet og renset Form. — Et mindre Antal have ikke tidligere været trykte.

I de Manuskriptsamlinger, som haves efter J. Moes, mine og fleres Optegnelser, er der endnu igjen mellem 40—50 Eventyr, Ræglér, Frierhistorier m. m. Kun Halvdelen af disse egne sig til Almenlæsning. Resten bestaar af Smaahistorier, som vistnok have megen Styrke i det Humoristiske, men vanskelig kunne optages andetsteds end i et sammenlignende Arbeide af mere videnskabeligt Indhold.

Egenhændige Optegnelser efter 1852 ere ikke mange, dog har jeg leilighedsvis optegnet enkelte brugbare Eventyr i Sogn, Røldal, Hardanger og det Nordenfjeldske. — Skriftlige Meddelelser fra Andre have været sparsomme, og endda færre brugbare. I det Hele var det meste, som forekom, Varianter til det tidligere Indsamlede og Udgivne. De af Andre udgivne Smaasamlinger paa Bygdemaal indeholde ogsaa, paa faa Undtagelser nær, kun Varianter til hvad der tidligere er trykt og udgivet, ja enkelte af de i denne Form udgivne Eventyr ere ikke engang Varianter, men ligetil de selvsamme Eventyr med de eiendommelige Ordelag, hvori de af nærværende Forfatter

ere fortalte. Optegnelsen skriver sig saaledes rimeligvis fra en Gjenfortælling efter den trykte Kilde i et eller andet Bygdemaal, og denne er da uden at undergives nogen nærmere Sammenligning og Kritik friskt væk oversat og trykt som Original i Landsmaalet.

For den Hjælp, som udenfra er tilflydt denne nye Samling, er der gjort Rede i de ved Slutningen tilføiede Anmærkninger. Her skylder jeg ogsaa med Tak og Erkjendtlighed at nævne de skriftlige og mundtlige Meddelelser og i det Hele den Bistand, jeg har modtaget af Skolelærer Garborg Jæderen, Ole Olsen Hille Røldal, Cand. theol. O. T. Olsen Nordland, Knud Oppedal Ullensvang, Sjur Haukenæs Graven, Lars Larsen Rønestrand Graven, og Student, Maler Aug. Schneider (fra Sætersdalen) m. fl.

De fleste og mest betydende af de fremmede Bidrag baade i Form og Indhold skrive sig, som Anmærkningerne ogsaa vise, fra J. Moes Reiser og Samlinger. For den Liberalitet, hvormed min gamle Ven har stillet disse til min frie Raadighed, kan jeg ikke stærkt nok udtale min Taknemmelighed; kun maa jeg lige saa meget for Sagen som for min Skyld beklage, at han ikke nu som tidligere har kunnet støtte Udgivelsesarbeidet med sin Smag og sit Skarpblik

for de fine Afskygninger i den folkelige Fortælling. — Det er imidlertid et Held, at en anden Ven stadig har staaet mig bi med sin skarpe Kritik, sin fine Sprogsands og grundige Kjendskab til Sproget i alle dets Forgreninger. For mangen trofast Haandsrækning baade ved denne og tidligere Leiligheder skylder jeg her at takke min unævnte Ven.

Christiania i Oktober 1871.

P. Chr. Asbjørnsen.

Indhold.

1. Væderen og Grisen, som skulde til Skovs og bo for sig selv.

Der var en Gang en Væder, som stod paa Gjødsti og skulde gjøre sig fed; derfor levede han vel og blev baade mæt og stind af alt det, som godt var. Ret som det led, kom Budeien og gav ham mere: „Æd nu Væder, du skal ikke være længe her, i Morgen skal vi slagte dig," sagde hun.

Det er et gammelt Ord, at Kjærringraad skal ingen forsmaa, og Raad og Drik gives der for alt, saa nær som for Døden; men kanske der skal blive Raad for den ogsaa denne Gangen, tænkte Væderen ved sig selv.

Saa aad han tæt, og da han var god og mæt, stangede han ud Døren og strøg sin Vei bort i Nabogaarden; der gik han til Grisehuset til en Gris, han var bleven saa vel kjendt med i Marken, og siden havde de altid været Venner og vel forligte. „God Dag, og Tak for Sidst," sagde Væderen til Grisen. — „God Dag, og selv Tak for Sidst," sagde Grisen. „Ved du, hvorfor du har det saa godt og de gjøde og stelle dig saa vel?" sagde Væderen. „Nei, nei," sagde Grisen.

„Mange Munde tømme snart en Tønde, maa vide; de vil slagte dig og æde dig," sagde Væderen.

„Vil de det?" sagde Grisen; „signe Maden, naar de har ædt," sagde han.

„Vil du som jeg, farer vi bort i Skoven, bygger Hus

og bor for os selv; En sidder altid bedst paa sin egen Bænk," sagde Væderen. Ja, det vilde Grisen ogsaa: „der er Fagnad i fint Følge," sagde han, og saa lagde de i Veien.

Da de havde faret et Stykke, mødte de en Gaas.

„God Dag, godt Folk, og Tak for Sidst!" sagde Gaasen; „hvor skal det Folket hen, som farer saa fort i Dag?" sagde hun.

„God Dag igjen, og selv Tak for Sidst," sagde Væderen; „hjemme havde vi det altfor vel, derfor vil vi til Skovs og bo for os selv; i eget Hjem er hver Mand Herre," sagde han.

„Ja, jeg har det ogsaa vel nok, der jeg er," sagde Gaasen; „kunde jeg ikke faa være med jeg og; godt Lag gjør kortere Dag," sagde hun.

„Med Sladder og Snadder bygges hverken Hus eller Hytte," sagde Grisen; „hvad skulde du gjøre da?"

„Med Raad og Lempe kommer en Kryb saa langt som en Kjæmpe," sagde Gaasen; „jeg kan nappe Mose og dytte i Væggefarene, saa Huset blir tæt og varmt." — Ja, saa skulde hun faa Lov at være med, for Grisen vilde gjerne have det godt og varmt.

Da de havde gaaet et Stykke til — Gaasen kunde ikke fare saa fort hun, — saa mødte de en Hare, som kom hoppende ud af Skoven. „God Dag, godt Folk, og Tak for Sidst!" sagde Haren; „hvor langt skal I labbe i Dag?" sagde han.

„God Dag igjen, og selv Tak for Sidst," sagde Væderen; „hjemme havde vi det altfor vel, derfor vil vi til Skovs og bygge Hus og være for os selv; naar borte er fristet, er hjemme bedst," sagde han.

„Nu har jo jeg Hus i hver Busk, Hus i hver Busk," sagde Haren; „men jeg har saa ofte sagt om Vinteren, at lever jeg til Sommeren, saa bygger jeg mig et Hus, saa jeg mest kunde have Lyst til at være med og tømre op et tilsidst, jeg og," sagde han.

„Ja, skulde vi komme rigtig i Klemme, saa maatte vi vel tage dig med til Bikkjeskræmme," sagde Grisen; „for du kunde jo ikke hjælpe os at bygge paa Huset."

„Den, som i Verden skal være, faar altid noget at gjøre," sagde Haren; „jeg har Tænder til at gnage Plugger, og Labber til at slaa dem i Væggen med, saa jeg kan gjøre vel Ret for en Tømmermand; for „god Redskab gjør godt Arbeide, sagde Manden, han flaaede Mærren med Naveren," sagde Haren. — Ja, saa skulde han faa Lov at være med og bygge paa Huset, det var ikke at spørge om, det.

Da de kom et Stykke længer frem, mødte de en Hane.

„God Dag, god Dag, godt Folk, og Tak for Sidst!" sagde Hanen; „hvor skal det Folket fare hen i Dag?" sagde han.

„God Dag igjen, og selv Tak for Sidst," sagde Væderen. „Hjemme havde vi det altfor vel, derfor skal vi til Skovs og bygge Hus og være for os selv; for den som ude skal bage, mister baade Kul og Kage;" sagde han. „Ja, jeg har det vel nok, der jeg er," sagde Hanen, „men bedre at bygge sit eget Bo end sidde paa fremmed Pinde og glo; og hjemme er Hane rigest," sagde han. „Kunde jeg komme i saa fint Følge, skulde jeg ogsaa have Hu til at fare til Skovs og bygge Hus."

„Ja, flaxe og gale, det hjælper til at smale; men en Kjæft paa et Skaft hugger ikke noget Laft," sagde Grisen. „Du kan jo ikke hjælpe os at bygge Huset," sagde de.

„Det er ikke godt at stoppe, hvor der hverken er Hund eller Toppe," sagde Hanen; „jeg er tidlig vaagen og tidig til at vække."

„Ja, Morgenstund har Guld i Mund; lad ham faa være med!" sagde Grisen; han var altid den strideste Storsoveren han. „Søvnen er en stor Tyv; han vil altid stjæle halve Tiden," sagde han.

Saa foer de til Skovs i Flok og i Følge og byggede Huset: Grisen huggede Tømmer, og Væderen kjørte det

hjem; Haren var Tømmermand, gnavede Plugger og hamrede i Vægger og Tag; Gaasen nappede Mose og dyttede i Væggefarene; Hanen gol og passede, at de ikke forsov sig om Morgenen, og da Huset var færdigt, og Taget nævertækket og torvlagt, saa levede de for sig selv, og havde det baade godt og vel. „Det er godt baade i Øst og i Vest, men endda er hjemme bedst," sagde Væderen.

Men et Stykke længer bort i Skoven var en Graabenkule, som der boede to Graatasser i. Da de fik se der var kommet op et nyt Hus i Nabolaget, vilde de vide, hvad det var for Folk de havde faaet til Grander, for de tænkte som saa: en god Grande er bedre end Broder i et fremmed Land; og bedre er det at bo i en god Grænd, end at være vide kjendt. Saa gav den ene sig et Ærende, gik ind og vilde laane Varme paa Piben sin. Med det samme han kom ind igjennem Døren, klemte Væderen til ham, saa han stupte paa Hovedet bort i Peisen, Grisen til at hugge og bide, Gaasen til at hvæse og klype; Hanen op paa Hanebjælken til at gale og smale, og Haren blev saa rent forskræmt, at han foer baade høit og lavt og trampede og trakkede i alle Røer.

Langt om længe kom Ulven ud igjen.

„Naa, Grændskab gjør Kjendskab," sagde han, som stod igjen udenfor; „du kom vel til Paradis paa slette Marken, siden du blev saa længe? — Men hvorledes gik det med Varmen, du har jo hverken Røg eller Pibe?" sagde han.

„Ja, det var en artig Pibevarme og et artigt Selskab," sagde han, som havde været inde; „sligt Folkefærd har jeg aldrig været ude for før. Men som en søger Lag til, saa faar en Ære til, og uventet Gjæst faar uvand Traktering," sagde Ulven. „Da jeg kom indenfor Døren, drev Skomageren til mig med Læstesækken, saa jeg røg paa Hovedet lige frem i Smidieavlen; der sad to Smede; de blæste og de hvæste med Bælgen og klypte og slog med gloende Tænger og Stænger, saa de tog Kjødstykkerne

ud af Skrotten paa mig. Skytteren han foer og ramlede og ledte efter Bøssen sin, men Lykken var det, at han ikke fandt den. Og saa sad der en op under Taget og flarede og gol: „Hægt Krogen i ham, drag ham hid, drag ham hid!“ skreg han; men havde han faaet Tag i mig, havde jeg vist aldrig kommet levende ud.“

2. Venner i Liv og Død.

Der var engang to Karle, som var saa gode Venner, at de svor hverandre til, at de skulde ikke skilles hverken i Liv eller i Død. Den ene blev ikke gammel, før han døde, og en Stund efter friede den anden. til en Gaardmands-jente, fik hende til Kjæreste og skulde gifte sig. Da de bad til Bryllups, gik Brudgommen selv til Kirkegaarden der Vennen laa, bankede paa Graven og raabte paa ham. Nei, han kom ikke. Han bankede igjen, og han raabte igjen; men der kom ingen. Tredie Gangen bankede han haardere og raabte høiere, at han skulde komme, at han skulde faa snakke med ham. Langt om længe hørte han det ruslede, og endelig kom Dødningen op af Graven. „Det var godt du kom nu,“ sagde Brudgommen, „jeg har staaet længe her og banket og raabt paa dig.“

„Jeg var langt borte herfra“ sagde Dødningen, „saa jeg hørte det ikke rigtig skjelligt før den sidste Gangen.“ — „Ja, ja, i Dag skal jeg staa Brudgom,“ sagde Gutten, „og du mindes vel, at vi snakkede om det før, at vi skulde følges og komme i Bryllup til hverandre.“ — „Jeg mindes det,“ sagde Dødningen, „men du faar standse lidt, saa jeg faar flidd og stelt mig lidt; jeg er ikke pyntet til at komme i Bryllupsfølge.“ — Gutten havde ilde Tid, for han skulde hjem til Selskabet, og de skulde snart til Kirken, men saa maatte de give lidt Taal og lade den Døde faa

et Værelse for sig selv, som han bad om, saa han kunde pudse sig og komme i Kirkepynt som de andre, for han maatte være med i Kirken.

Ja, Dødningen fulgte ham baade til Kirken og fra Kirken, men da det led saa langt ud i Bryllupper, at de havde taget Kronen af Bruden, vilde han reise. Efter gammelt Kjendskab og Venskab vilde Brudgommen følge ham til Graven igjen. Som de gik til Kirkegaarden, spurgte Brudgommen, om han havde seet mangt mærkeligt eller sligt, som kunde være fornøieligt at vide. „Ja, det har jeg," sagde Dødningen; „mangt og meget har jeg seet," sagde han. Det skulde være artigt at se," sagde Brudgommen, „jeg skulde have Hu til at gjøre Følge med dig og faa se det, jeg og," sagde han.

„Det kan du nok," sagde Dødningen, „men det kan komme til at vare en Stund at du bliver borte." — Det fik saa, mente Brudgommen og fulgte med igjennem Graven. Men før de gik ned i Graven, tog Dødningen og flækkede en Græstorv af Kirkegaarden og lagde paa Hovedet af Gutten; det bar langt bort igjennem stummende Mørke, Krat og Morads, til de kom til en stor, svær Port, som lukkede sig op, da Dødningen rørte ved den. Indenfor den tog det ligesom til at blive lysere, i Førsten som Maaneskin, men jo længer de kom, des lysere blev det. Langt om længe kom de frem ensteds, hvor der var saadanne grønne Bakker med gildt fedt Græs, og der gik en stor Buskap, som drev paa og aad; men alt den aad, saa Kjøerne stygge, tomme og usle ud.

„Hvad skal dette være for noget?" sagde Gutten, som var Brudgom, „at de ere saa magre og se saa ilde ud, endda de æde, som de havde Betaling for det?"

„Det er en Lignelse paa dem, som aldrig kan faa nok, om de faar og skraber sammen aldrig saa meget," sagde den Døde. — saa reiste de langt og længer end langt til nogle Fjeldbeiter, hvor der ikke var andet end bare Knau-

ser og Skarvefjeld med en og anden liden Græsflæk iblandt. Her gik der en stor Buskap med Dyr, som var saa vakkre og fede og blanke, saa det skinnede i dem. — „Hvad?" sagde Brudgommen, — „disse, som har saa ringe Beite og endda ser saa godt ud, hvad er det for noget?"

„Det er en Lignelse paa dem, som ere fornøiede med det Vesle de har," sagde Døbningen.

Saa gik de langt og længer end langt igjen, til de kom til et stort Vand. Der var det saa lyst og saa blankt, at Brudgommen ikke taalte at se paa det.

„Nu faar Du sætte dig her du, til jeg kommer igjen," sagde Døbningen; „nu bliver jeg borte en Stund." Dermed reiste han afsted, og Brudgommen satte sig ned, og som han sad, rendte Søvnen paa ham, og det var som alt blev borte for ham i en tryg og fast Søvn. — Om en Tid kom Døbningen igjen. „Det var brav, at du blev siddende, saa jeg finder dig igjen her," sagde han. Men da Brudgommen skulde lette paa sig, var han overvoren med Mose og Busker, saa han sad ligesom i et Krat og Kvistebol. Da han havde greiet af sig dette, reiste de tilbage, og Døbningen fulgte ham samme Vei lige til Graven. Der skiltes de og sagde Farvel til hverandre, og da Brudgommen kom op, gik han lige hjem til Bryllupsgaarden. Men da han kom frem did han syntes det skulde være, kunde han ikke kjende sig igjen. Han saa sig om paa alle Kanter, og han spurgte alle, som han traf; men han fik hverken hørt eller spurgt Brud eller Bryllup eller Slægt eller Forældre, ja han fik ikke spurgt nogen, som han kjendte. Alle undrede sig over denne Skikkelse, som gik der og saa ud som en Folkeskræmme. Da han ikke kunde finde nogen, som han kjendte, tog han Veien til Præsten og fortalte ham om Skyldfolkene sine, og hvordan det gik til den Tid han stod Brudgom, og om at han var gaaet bort i Bryllupet. Præsten vidste ingen Ting om det, men da han havde ledt igjennem de gamle Kirkebøgerne sine, saa fandt han ud,

at Bryluppet havde staaet for lang, lang Tid tilbage, og de Folkene, han talte om, havde levet for fire hundrede Aar siden.

Efter den Tid var der voxet op en stor, svær Eg i Præstegaarden. Da han fik se den, kløv han op i den og vilde se sig om; men Gamlen, som havde siddet i Himmerige og sovet i fire Hundrede Aar og var kommen hjem igjen, kom ikke vel ned af Egen. — Han var støl og stiv, som rimeligt kunde være, og da han skulde ned igjen, somlede han, saa han faldt, brækkede Nakkebenet og slog sig ihjel.

---

3. Gutten, som skulde tjene tre Aar uden Løn.

Der var engang en fattig Husmand, som havde en eneste Søn, men han var saa lad og uskikkelig denne Sønnen, at han hverken vilde folke sig eller tage sig til nogen Verdsens Ting. Skal jeg ikke blive fødende paa denne lange Gutten, saa maa jeg have ham saa langt bort, ingen kjender ham, tænkte Faderen ved sig selv; rømmer han da, saa er det ikke saa letfængt at komme hjem igjen. Ja, Manden tog med sig Sønnen sin og foer baade vidt og bredt og bød ham frem til Tjenestekarl; men der var ikke nogen, som vilde have ham. — Langt om længe kom de til en Riking, som havde det Ordet paa sig, at han snudde Skillingen syv Gange, før han slap den; han skulde tage Gutten til Gaardsbreng, og der skulde han tjene i tre Aar uden Løn. Men naar de tre Aarene var ude, skulde Manden gaa til Byen to Morgener og kjøbe det første han mødte, som var at faa, og den tredie Morgen skulde Gutten selv gaa til Byen og kjøbe det første, som han mødte. Det skulde han faa istedenfor Løn. Ja, Gutten tjente

Aarene ud, og han skikkede sig bedre end nogen kunde tænkt. Han var ikke af de bedste Gaardsdrengene, det er sikkert nok; men Husbonden var ikke af det bedste Slaget han heller, for han lod ham gaa der hele Tiden med de samme Klæderne han havde, da han kom, saa tilsidst var der ikke andet end Bod paa Bod og Lap paa Lap. — Da Manden skulde i Veien og kjøbe, lagde han ud i Otten længe før Dag. „Dyre Varer maa sees ved Dagens Lys; de farer ikke i Byveien saa tidligt," sagde han ved sig selv; „dyrt nok kan det blive ligevel, for det er Von og Voven hvad jeg finder." Den første, han mødte paa Bygaden, var en gammel Kjærring, og hun bar en Kurv med et Laag over. „God Dag, Gamlemor," sagde Manden. — „God Dag igjen, Far," sagde Kjærringen.

„Hvad har du i Kurven din?" sagde Manden. „Skulde du vidst det?" sagde Kjærringen. „Jeg skulde saa," sagde Manden; „for jeg skulde kjøbe det første jeg mødte." — „Ja, vil du vide det, saa kjøb!" sagde Kjærringen. „Hvad koster det da?" sagde Manden. Ja, fire Skilling maatte hun have, sagde hun. Det var ikke saa urimelig Pris endda, syntes Manden; han fik nok blive ved det da, sagde han og lettede paa Laaget; det var en Hundehvalp, som laa nedi Kurven.

Da Manden kom hjem fra Byreisen, stod Gutten paa Traakken og undredes paa, hvad han skulde faa til Løn for det første Aaret. „Er du alt hjem igjen, Husbond?" sagde Gutten. Ja, han var da det. „Hvad kjøbte du da?" sagde han. „Det blev laakt det jeg kjøbte," sagde Manden; „jeg ved mest ikke, om jeg skal vise det frem; men jeg kjøbte det første som var at faa, og det var en Hundehvalp," sagde han. „Det skal du rigtig have Tak for," sagde Gutten, „Hunde har jeg altid likt saa vel," sagde han.

Den anden Morgen gik det ikke ligere. Manden var ude i Otten igjen, og han var ikke inde paa Bygaden, før han mødte Kjærringen med Kurven. „God Dag, Gamlemor,"

sagde Manden. „God Dag igjen, Far," sagde Kjærringen. „Hvad har du i Kurven i Dag?" spurgte Manden. „Skulde du vidst det, saa kjøb!" sagde Kjærringen. „Hvad koster det da?" sagde Manden. Ja, det var fire Skilling det, hun havde ikke mere end een Pris hun. Han fik have det da, sagde Manden; det var vel vandt han fik noget, som var bedre Kjøb paa. Han lettede paa Laaget; saa var det en Katunge den Gangen. Da han kom til Gaards, stod Gutten paa Traakken igjen og ventede og undredes paa, hvad han skulde faa til Løn for det andre Aaret. „Er du alt der, Husbond?" sagde Gutten. Ja, han var da det. „Hvad kjøbte du i Dag da?" sagde han. „Aa, det blev værre og ikke bedre," sagde Manden; „men det var efter-som vi var forligte om det; jeg kjøbte det første jeg mødte, og det var ikke andet end denne Katungen," sagde han. „Du kunde aldrig have truffet det bedre," sagde Gutten, „for Katter har jeg altid likt vel saa godt som Hunde," sagde han. „Det kom jeg ikke fra saa ilde endda, men det bliver vel andre Tag, naar han skal i Veien selv," tænkte Manden.

Den tredie Morgen lagde Gutten afsted, og som han kom ind paa Bygaden, mødte han den samme gamle Kjærringen med Kurven paa Armen. „God Morgen, Gamlemor," sagde Gutten. „God Morgen igjen, Gutten min," sagde Kjærringen. „Hvad har du i Kurven din?" sagde Gutten. „Skulde du vidst det, saa kjøb!" sagde Kjærringen. „Vil du sælge da?" sagde Gutten. — Ja, det vilde hun, og fire Skilling skulde det koste. Det var godt Kjøb, mente Gutten, og han maatte have det, for han skulde kjøbe det første kjøbende han mødte. „Nu kan du tage hele Stadsen, sagde Kjærringen, baade Kurven og det som er i den; men se ikke paa det, før du kommer hjem, hører du det," sagde hun. Nei, han skulde ikke se paa det, var det ligt sig det. Men han gik og undredes og undredes paa, hvad der kunde være i Kurven, og enten han vilde eller ikke, saa kunde han

ikke berge sig for at lette paa Laaget og gløtte nedi. Med det samme smat der ud gjennem Gløtten en liden Øgle og rendte bort efter Gaden saa fort, at det hven efter den, — der var ikke noget andet i Kurven. „Nei, bi lidt og far ikke slig afsted, jeg har kjøbt dig, jeg," sagde Gutten. — „Stik mig i Spolen, stik mig i Spolen!" raabte Øglen. Ja, Gutten var ikke sen til at rende efter og hugge Tollekniven i Spolen paa den, just som den vilde smætte ind i et Hul i Muren, og med det samme blev den omskabt til en Karl, saa gild og saa vakker som den gildeste Prinds, og Prinds var det og.

„Nu har du frelst mig," sagde han; for den Kjærringen, som du og Husbonden din har handlet med, det er en Troldkjærring, og hun har skabt mig om til Øgle og Søskende mine til Hund og Kat," sagde han. Det var artigt, syntes Gutten. „Ja," sagde Prindsen; „nu var hun paa Veien og vilde kaste os til Fjords og dræbe os; men kom der nogen og vilde kjøbe, saa maatte hun sælge os for fire Skilling Stykket; saa var det laget, og saa meget raadde Far min ogsaa. Nu skal du være med hjem til ham og faa Løn for det du har gjort," sagde Prindsen. „Det kan blive vonums langt det," sagde Gutten. „Aa, ikke saa langt endda," sagde Prindsen. „Der er det," sagde han, og viste paa et stort Berg borte i Vidden.

De lagde i Veien det bedste de vandt; men det var vonlig længer, end det saa ud til; for de kom ikke frem, før det led langt paa Nat. Prindsen til at banke paa. „Hvem er det, som banker paa min Dør og øder min Nattero?" sagde det inde i Berget; han var saa stærk i Maalet, at Jorden skjalv. „Aa, luk op du, Far, det er Sønnen din, som kommer hjem igjen," sagde Prindsen.

Ja, han lukkede op baade fort og vel. „Jeg troede mest du laa paa Havsens-Bund," sagde Gamlingen; „men du er ikke alene" sagde han. „Det er denne Karlen, som har frelst mig," sagde Prindsen; „jeg har bedet ham med

hid, saa du kan give ham Løn for det." Det skulde der nok blive Raad til, mente Kallen. „Nu faar I komme ind," sagde han; „I kan have Ro at hvile." Ja, de gik ind og satte sig, og Kallen lagde paa Varmen et Fange Vedskier og et Par store Kubber, saa det tog til at lue og lyse som af klare Dagen i hver Krog, og hvor de saa hen, var det gildere end gildt. Sligt havde Gutten aldrig seet før, og slig Mad og Drikke som Gamlingen satte frem til dem, havde han ikke smagt heller; og Fader og Brikker og Støb og Krus var af bare Sølv og blanke Guld alt sammen. — De vare ikke vonde at nøde de Karlene; de spiste og de drak og levede vel, og siden sov de til langt ud paa den andre Dagen. Men Gutten var ikke vaagen, før Gamlingen kom med en Morgenskjænk til ham i en Guldtomling. Da han saa havde raspet sig paa Fillerne sine og madstelt sig, tog Gamlingen ham med og viste ham omkring, saa han kunde tage ud det, han vilde have til Løn, for det han havde frelst Sønnen hans. Der var meget at se og mere at tage af, kan du tro. — „Hvad vil du nu have?" sagde Kongen. „Du kan faa hvad du vil; du ser der er nok at tage af!" sagde han. Han fik da tænke sig om lidt og tale med Prindsen først, sagde Gutten. Ja, det skulde han faa. „Nu har du vel seet meget gildt?" sagde Prindsen.

„Det var ligt til det," sagde Gutten, „men sig mig, hvad jeg skal tage af al denne Herligheden, du," sagde han; „Far din siger, jeg skal faa Lov at vælge."

„Du skal ikke tage noget af alt det du har seet du," sagde Prindsen; „men han har en liden Ring paa Fingeren sin, den skal du bede om." Ja, han gjorde saa, han bad om den lille Ringen, som sad paa Fingeren hans.

„Det er det kjæreste jeg eier, det," sagde Kongen, „men saa er da Sønnen min vel saa kjær; du faar have den ligevel. — Ved du nu, hvad den duer til?" sagde han. Nei, det vidste han ikke. „Naar du har denne paa Finge-

ren, kan du faa alt det du ønsker dig," sagde Kongen. Saa takkede Gutten for sig, og Kongen og Prindsen bød ham Lykke paa Reisen og bad ham passe vel paa Ringen.

Han var ikke kommen langt paa Veien, før han tænkte han fik prøve hvad Ringen duede til, og saa ønskede han sig nye Klæder fuldt op; ikke før havde han ønsket det, før de sad paa ham. Og han var saa gild og saa blank som en nyslaaet Toskilling. Saa tænkte han, det skulde være artigt at spille Far min et Puds; han var nu ikke saa grei han heller den Tid jeg var hjemme, og saa ønskede han, at han skulde staa udenfor Døren hos Far sin saa fillet, som han var før, og med det samme saa stod han der.

„Goddag Far, og Tak for Sidst," sagde Gutten. Men da Faderen fik se, han kom igjen endda mer fæl og fillet end han reiste, satte han i at tude og bære sig ilde: „Der er ikke Raad med dig, naar du ikke har tjent saa meget som Klæder paa Kroppen i al den Tid, du har været borte," sagde han.

„Aa, bær dig ikke ilde du, Far," sagde Gutten; „du skal ikke skue Fanten paa Fillerne; nu skal du være Fortalsmand og gaa til Kongens Gaard og fri til Datter hans for mig," sagde Gutten.

„Aa fy, aa fy, det er jo bare til Spot og Spe!" sagde Far hans; men Gutten mente det var ramme Alvor, han tog et Birkekavle og jagede Far sin lige ind i Døren paa Kongsgaarden. Og der kom han ind stupende lige til Kongen med grædende Taarer.

„Naa, naa, hvad er der paafærde med dig, Manden min?" sagde Kongen; „har du lidt Uret, saa skal jeg se til at skaffe dig Ret," sagde han. Nei, det havde han ikke, sagde han; men han havde en Søn, som han havde stor Sorg af, for ikke kunde han faa Folk af ham, og nu kunde han ikke tro andet, end at han var gaaet fra det vesle Vettet han havde havt og, sagde han; „for nu fulgte han mig lige til Dørs her i Kongens Gaard med et stort Birke-

kavle og truede mig til at begjære Kongens Datter til ham," sagde Manden. „Slaa dig tiltaals du, min Mand," sagde Kongen, „og bed ham komme ind til mig, saa faar vi se, hvorledes vi kan blive forligte," sagde han.

Gutten drev ind til Kongen, saa Fillerne flagede om ham. „Faar jeg Datter din?" sagde han. „Det var nu det vi skulde tales ved om," sagde Kongen; kanske du ikke kan være tjent med hende, og kanske hun ikke kan være tjent med dig heller," sagde han. Det var Von det, mente Gutten.

Saa var der nylig kommet et stort Skib fra Udlandet, og det kunde de se fra Vinduet i Kongsgaarden. „Det er det samme," sagde Kongen; „er du god for at gjøre et Skib paa en Time eller to, som er Mage til det, som ligger der nede paa Fjorden og skoller saa gildt, saa skal du kanske faa hende," sagde han.

„Var det ikke værre?" sagde Gutten. Saa gik han ned til Stranden og satte sig i en Sandhaug, og da han havde siddet der længe nok, ønskede han, at der skulde ligge et Skib paa Fjorden fuldt færdigt med Master og Seil og alt Tilbehør, som var Magen til det som laa der før. Retsom det var, saa laa det der, og da Kongen saa der var to Skibe for et, kom han ned paa Stranden og skulde have Greie paa dette; da saa han Gutten stod ude i en Baad med en Kost, ligesom han skulde koste efter Flækkerne og jævne Skjolder, men da han fik se, at Kongen var inde paa Stranden, kastede han Kosten og skreg: „Nu er Skibet færdigt; faar jeg Datter din nu?" — „Det var nu det," sagde Kongen, „du faar vel prøve et Stykke til først. Kan du bygge et Slot, Mage til Slottet mit, paa en Times Tid eller to, saa faar vi se," sagde Kongen.

„Ikke værre?" raabte Gutten og strøg afsted. Da han havde drevet omkring saa længe, at det led mod Slutten paa Tiden, saa ønskede han der skulde staa et Slot Magen til det, som stod der før. Det var ikke længe, før det stod

der, skal jeg tro, og det var ikke længe heller, før Kongen kom baade med Dronningen og Prindsessen og skulde bese sig i det nye Slottet. Gutten stod der med Kosten og kostede igjen, han. „Her er Slottet fix og færdigt; faar jeg hende nu?" skreg Gutten.

„Det var nu det," sagde Kongen; „du faar komme ind, saa vi kan tales ved om det," sagde han, for han skjønte, at Gutten kunde mere end made sig, og saa gik han og grundede paa, hvorledes han skulde blive af med ham. Ja, Kongen gik da foran og saa Dronningen, og saa kom Prindsessen nærmest foran Gutten. Bedst som han gik, saa ønskede Gutten, han skulde være den vakkreste i hele Verden, og med det samme var han det. Da Prindsessen fik se, hvor vakker han var bleven med Et, dyttede hun til Dronningen, og hun til Kongen igjen, og da de havde glanet sig mætte, saa kunde de grant skjønne, at han var mere end det var ligt til, da han kom did i Fillepelsen sin. Saa lagde de over, at Prindsessen skulde fare fint, til hun fik greiet ud, hvorledes det havde sig med ham. Ja, Prindsessen gjorde sig nu saa lækker og saa blid som en Smøræske og tiskede og smiskede for Gutten; hun kunde da ikke være ham foruden hverken Dag eller Nat. Da det led ud paa den første Kvelden da, saa sagde hun: „Siden vi skal have hverandre du og jeg, saa har du vel ikke noget at dølge for mig, og du dølger vel ikke for mig, hvorledes du har gjort alle disse gilde Greierne heller."

„Aa, ja," sagde Gutten; „det skal du nok faa vide siden; lad os blive Mand og Kone, det gjælder ikke før," sagde han. Den andre Kvelden laat ikke Prindsessen rigtig vel. Hun kunde nok skjønne det, sagde hun, at han ikke brydde sig stort om Kjæresten sin, naar han ikke vilde sige hende det hun bad om; og naar han ikke vilde føie hende i saadant et lidet Gran, saa fik det heller være med hele Kjæresteskaben da. Nu blev Gutten rent ilde ved, og for at det skulde blive vel igjen, saa sagde han hende

altsammen. Hun var ikke sen til at bære det frem til Kongen og Dronningen; saa lagde de over, hvorledes hun skulde faa Ringen fra Gutten, og siden mente de det skulde ikke være farligt at blive kvit ham.

Om Kvelden kom Prindsessen med Dvaledraaber og sagde, hun vilde skjænke Kjæresten sin en Elskedrik, for hun syntes ikke han holdt nok af hende, sagde hun. Ja, han tænkte ikke paa noget Galt, han, og saa drak han ud Drikken, og med det samme sov han saa haardt, at de gjerne kunde have revet ned Huset over Hovedet paa ham. Saa tog Prindsessen Ringen af Fingeren hans, satte den paa sin og ønskede, at Gutten skulde ligge paa Dyngen ude paa Gaden saa fillet og fantesæl som han var, da han kom did, og i hans Sted vilde hun have den vakkreste Prinds i Verden. Det var saa med det samme det. Da det led, vaagnede Gutten ude paa Dyngen; først troede han bare det var en Drøm, men da han kjendte, at Ringen var borte, skjønte han, hvorledes det var gaaet til, og da blev han saa rent forturet, og han satte i Veien og vilde springe lige paa Søen og drukne sig.

Med det samme mødte han Katten, som Husbonden hans havde kjøbt til ham. „Hvor skal du hen?" sagde Katten. „Paa Søen og drukne mig," sagde Gutten.

„Vørd ikke det," sagde Katten. „Du skal nok faa Ringen igjen," sagde den.

„Ja, skal jeg det, saa — —," sagde Gutten.

Katten i Veien. Ret som det var, saa mødte den en Rotte. „Nu ta'r jeg dig" sagde Katten.

„Aa, vørd ikke det," sagde Rotten, „saa skal du nok faa Ringen igjen."

„Ja, skal jeg det, saa — —," sagde Katten.

Da de havde kvaret sig paa Kongsgaarden, løb Rotten omkring og nosede og lurede der Prindsessen og Prindsen laa; tilsidst saa fandt hun et lidet Hul, som hun smuttede ind igjennem. Saa hørte hun de snakkede

endda, og hun kunde skjønne, at Prindsen havde Ringen paa Fingeren sin; for Prindsessen sagde: „du passer vel Ringen, min Ven," sagde hun. „Pøh! — der kommer vel ingen herind gjennem Mure og Vægge efter den Ringen!" sagde Prindsen; men tror du ikke den er sikker paa Fingeren, saa kan jeg tage den i Munden," sagde han.

Om en Stund vendte han sig paa Ryggen og skulde til at sove; med det samme vilde Ringen fare i Halsen paa ham, og saa hostede han, saa den sprat ud og trillede bortefter Gulvet. Vips — tog Rotten og smat ud med den til Katten, som sad og lurede ved Rottehullet.

Men imens havde Kongen faaet Tag i Gutten og sat ham ind i et stort Taarn og dømt ham til at aflives, fordi han havde drevet Spot og Spe med ham og hans Datter, sagde han, og der skulde han sidde til den Dagen han skulde rettes. Mens Katten holdt paa at krybe omkring og skulde prøve at luske sig ind i Taarnet til Gutten med Ringen, kom der en Ørn og slog Kløerne ned i den, og reiste ud over Søen med den; ret som det var, kom der en Falk og kastede sig paa Ørnen, saa den slap Katten paa Søen; men da Katten kjendte det Vaade, blev den saa ræd, at den slap Ringen og svømmede til Lands. Den havde ikke rystet Vandet af sig og pyntet sig, før den mødte Hunden, som Husbonden havde kjøbt til Gutten.

„Nei, hvordan skal det bære i Vei nu da?" sagde Katten og græd og bar sig ilde; „nu er Ringen borte, og Gutten vil de tage Livet af," sagde hun.

„Jeg ved ikke jeg," sagde Hunden; „men det ved jeg, at det river og slider i Indmaden paa mig, saa det kunde ikke være værre, om den skulde vrænge sig," sagde den.

„Du skal se, du har forædt dig paa spist Mad," sagde Katten.

„Jeg æder aldrig mere end jeg orker," sagde Hunden, „og nu har jeg ikke ædt andet end en død Fisk, som laa ude i Fjæren og fløb," sagde den.

„Kanske Fisken havde svælget Ringen?" sagde Katten, „og nu holder du vel paa at sætte til du ogsaa, fordi du ikke kan døie Guld," sagde hun.

„Kan hænde det," sagde Hunden; „saa var det ligesaa godt at tage Livet først som sidst; kanske Gutten kunde komme fra det da," sagde den.

„Aa, vørd ikke det," sagde Rotten, — hun var ogsaa med — „der skal ikke stort Aab til, før jeg kommer ind, og er Ringen der saasandt, skal jeg nok snuse den op," sagde hun. Ja, Rotten smat ind i Hunden, og det var ikke længe, før hun kom ud igjen med Ringen. Saa lagde Katten afsted til Taarnet og krafsede sig opover, til den fandt et Hul, som hun kunde faa Labben ind igjennem, og gav saa Gutten Ringen igjen.

Han havde ikke faaet den paa Fingeren, før han ønskede, at Taarnet skulde revne, og med det samme stod han midt i Døren og skjældte Kongen og Dronningen og Kongsdatteren ud for noget Skarvepak. Kongen var ikke sen til at raabe sammen Krigsmagten sin og sagde til dem, de skulde kringrende Taarnet og tage Gutten, det kvittede enten de fik ham død eller levende. Men Gutten ønskede bare, at hele Soldatermagten skulde sidde til op under Armene i den store Blødmyren inde i Fjeldet, saa havde de Kav nok med at komme op igjen, de som ikke blev der. Da han saa var færdig med Krigsmagten, tog han fat paa Kongen, Dronningen og Kongsdatteren igjen; han ønskede, at de maatte blive siddende alle sine Levedage i Taarnet, der de havde sat ham. — Saa tog han Landet og Riget efter Kongen. Hunden blev til Prinds og Katten til Prindsesse igjen, hende tog han og giftede sig med, og saa drak de Bryllup og turede baade vel og længe.

---

4. Kjærringen mod Strømmen.

Der var engang en Mand, som havde en Kjærring, og hun var saa tvær og vrang, at det ikke var godt at være i Lag med hende; Manden, han havde nu slet ingen Udkomme med hende; det han vilde, vilde hun altid tvært imod. Saa var det en Søndag om Sommeren, at Manden og Konen gik ud og skulde se, hvorledes Ageren stod.

Da de kom til en Ager paa den anden Side af Elven, sagde Manden:

„Ja, nu er den skjær; i Morgen faar vi til at skjære."

„Ja, i Morgen kan vi tage paa at klippe den," sagde Kjærringen.

„Hvad for noget, skal vi klippe? skal vi ikke faa Lov til at skjære heller nu?" sagde Manden.

Nei, klippe den skulde de, mente Kjærringen.

„Det er aldrig værre end lidet at vide," sagde Manden, „men du maa vel være gaaet fra det vesle Vettet, du har havt, og nu. Har du seet, at nogen har klippet Ageren, du?" sagde han.

„Lidet ved jeg, og lidet vil jeg vide," sagde Kjærringen, „men det ved jeg vist, at Ageren skal klippes, og ikke skjæres," sagde hun. Det var ikke at røe om det, klippes skulde den.

Saa gik de bortover og kjeikede og trættede, til de kom paa Broen over Elven lige ved en dyb Høl. — „De siger for et gammelt Ord," sagde Manden, „at god Redskab gjør godt Arbeide; men det tror jeg nok skal blive artig Skur, som klippes med Sauesax," sagde han. „Skal vi slet ikke faa Lov at skjære Ageren nu da?" sagde han.

„Nei, nei, klippe, klippe, klippe!" raabte Kjærringen, hoppede op og klippede med Fingrene efter Næsen paa Manden. I Arrigheden agtede hun sig ikke, snublede over en Stokende paa Broen og dumpede ud i Elven.

„Gammel Vane er vond at vende," tænkte Manden, „men det skulde være artigt, om jeg ikke fik Ret engang, jeg og."

Han lagde ud i Hølen, og fik Tag i Haartoppen paa hende, saavidt hun fik Hovedet over Vandet. „Skal vi saa skjære Ageren?" sagde han.

„Klippe, klippe, klippe!" skreg Kjærringen.

„Ja, jeg skal lære dig at klippe, jeg," tænkte Manden og dukkede hende under; men det hjalp ikke; de skulde klippe, sagde hun, da han tog hende op igjen. „Jeg kan ikke tro andet, end at Kjærringen er galen," sagde Manden ved sig selv, „mangen er galen og ved det ikke, mangen har Vet og naar det ikke; men jeg faar nu prøve engang til alligevel," sagde han. Men han havde ikke før faaet hende under, før hun satte Haanden op over Vandet og til at klippe med Fingrene som med en Sax. Da blev Manden storsindt og dukkede hende baade vel og længe; men ret som det var, faldt Haanden ned under Vandet, og Kjærringen blev saa tung med Et, at han maatte slippe Taget.

„Vil du drage mig ned i Hølen til dig ogsaa nu, saa kan du ligge der, dit Skarn!" sagde Manden. Og saa blev Kjærringen.

Men da det led om lidt, syntes han det var ilde at hun skulde ligge der og ikke komme i kristen Jord, og saa gik han ned langs med Aaen og ledte og søkte efter hende; men alt det han ledte og søkte, saa fandt han hende ikke. Han fik med sig Gaardsfolket og andre Folk fra Grandelaget, og de gav sig til at grave og søkne nedefter hele Aaen alle i Hob; men alt det de ledte, saa fandt de ingen Kjærring.

„Nei," sagde Manden, „det kan nok ikke nytte dette. Denne Kjærringen var nu en Kjærring for sig selv, hun," sagde han; „mens hun levede, var hun saa rent paatværs, og hun kan vel ikke være anderledes nu heller," sagde han

„vi faar til at lede opefter og prøve ovenfor Fossen; kanske hun har flaadet sig opefter."

Aa ja, de gik opefter og ledte og soknede overfor Fossen; der laa Kjærringen, det var rigtigt nok; det var Kjærringen mod Strømmen det.

---

5. Den syvende Fa'r i Huset.

Der var engang en Mand, som var ude at færdes; saa kom han langt om længe til en stor og vakker Gaard; det var en Herregaard saa gild, at den gjerne kunde have været et et lidet Slot. „Her skal det blive godt at faa hvile ud," sagde han ved sig selv, da han kom indenfor Grinden. Tæt ved stod en gammel Mand med graat Haar og Skjæg og huggede Ved. „God Kveld, Far," sagde Færdesmanden, „kan jeg faa laant Hus i Nat?" — „Jeg er ikke Far i Huset," sagde Gamlingen; „gaa ind i Kjøkkenet og snak til Far min!" Færdesmanden gik ind i Kjøkkenet; der traf han en Mand, som var endnu ældre, og han laa paa Knæ foran Skorstenen og blæste paa Varmen. „God Kveld, Far, faar jeg laant Hus i Nat?" sagde Færdesmanden. „Jeg er ikke Far i Huset," sagde den Gamle; „men gaa ind og snak til Far min; han sidder ved Bordet i Stuen." Saa gik Færdesmanden ind i Stuen og snakkede til den, som sad ved Bordet; han var endda meget ældre end begge de andre to, og han sad og hakkede Tænder, rystede og skalv og læste i en stor Bog, næsten som et lidet Barn. „God Kveld, Far, vil I laane mig Hus i Nat?" sagde Manden. „Jeg er ikke Far i Huset; men snak til Far min, han som sidder i Bænken," sagde Manden, som sad ved Bordet og hakkede Tænder og rystede og skalv. Saa gik Færdesmanden til den, som sad i Bænken, og han holdt paa og skulde

faa sig en Pibe Tobak; men han var saa sammenkrøben og rystede saaledes paa Hænderne, at han næsten ikke kunde holde paa Piben. „God Kveld, Far," sagde Færdesmanden igjen. „Kan jeg faa laant Hus i Nat?" — „Jeg er ikke Far i Huset," svarede den gamle, sammenkrøbne Kallen; „men snak til Far min, som ligger i Sengen." Færdesmanden gik til Sengen, og der laa en gammel, gammel Kal, som det ikke var noget andet Levende at se paa end et Par store Øine. „God Kveld, Far, kan jeg faa laant Hus i Nat?" sagde Færdesmanden. „Jeg er ikke Far i Huset; men snak til Far min, som ligger i Vuggen," sagde Kallen med de store Øinene. Ja, Færdesmanden gik til Vuggen; der laa en ældgammel Kal, saa sammenkrøben, at han ikke var større end et Spædbarn, og han kunde ikke skjønne at der var Liv, paa andet end at det laat i Halsen paa ham iblandt. „God Kveld, Far, kan jeg faa laant Hus i Nat," sagde Manden. Det varede længe, før han fik Svar, og endda længer, før Kallen blev færdig med det; han sagde han som de andre, at han var ikke Far i Huset; „men snak til Far min, han hænger i Hornet paa Væggen." Færdesmanden glante op over Væggene, og tilsidst fik han Øie paa Hornet ogsaa; men da han saa efter ham, som hang i det, var han ikke anderledes at se end et Fal, som havde Lignelse af et Menneskeansigt. Da blev han saa fælen, at han skreg høit: „God Kveld, Far! vil I laane mig Hus i Nat?" Det peb oppe i Hornet som en liden Talgtit, og det var ikke mere end som saa, at han kunde skjønne, det skulde være det samme som: „Ja, Barnet mit!" Og nu kom der ind et Bord, som var dækket med de kosteligste Retter og med Øl og med Brændevin, og da han havde spist og drukket, kom der ind en god Seng med Renkalvsfelder, og Færdesmanden var noksaa glad, forbi han langt om længe havde truffet den rette Far i Huset.

---

6. Tre Citroner.

Der vàr engang tre Brødre, som havde mistet Forældrene sine, og da der ikke var noget efter dem, som de kunde have at leve af, maatte de ud i Verden at friste Lykken. De to ældste rustede sig ud saa godt de kunde, men den yngste, ham kaldte de Tyrihans, fordi han altid sad i Skorstenen og holdt Tyrilysen; ham vilde de ikke have med. De reiste ud i Graalysingen om Morgenen; men hvorledes de gik eller ikke gik, saa var Tyrihans ligesaa tidlig i Kongsgaarden som de andre. Da de vare komne did, bad de om Tjeneste. Kongen sagde, han ikke havde noget at lade dem gjøre, men siden de vare saa nødige, fik han vel skaffe dem noget, der kunde altid være noget at gjøre i saadan en stor Gaard; de kunde slaa Spiger i Væggen, og naar de havde gjort fra sig det, kunde de tage dem ud igjen. Da de vare færdige med det, skulde de bære Ved og Vand til Kokken i Kjøkkenet. Tyrihans var den flinkeste til at slaa Spiger i Væggen og til at tage dem ud igjen, og den flinkeste var han til at bære Ved og Vand ogsaa. Derfor blev Brødrene avindsyge paa ham og sagde det, at han havde sagt sig god for at skaffe Kongen den vakkreste Prindsesse, som fandtes i tolv Kongeriger, for Kongen havde mistet Dronningen sin og var bleven Enkemand. Da Kongen fik høre det, sagde han til Tyrihans, at han skulde gjøre det som han havde sagt, kunde han ikke det, skulde de lægge ham paa Huggestabben og slaa Hovedet af ham.

Tyrihans svarede, at han hverken havde sagt det eller tænkt det; men siden Kongen var saa streng, fik han vel prøve. Saa fik han en Nisteskræppe paa Nakken og gik af Gaarde. Men han var ikke kommen langt paa Skoven, før han blev sulten og vilde smage paa Nisten, de havde givet ham med fra Kongsgaarden. Da han vel havde sat sig i Ro og Mag under en Gran ved Siden af Veien, kom

der hinkende en gammel Kjærring og spurgte, hvad han havde i Skræppen sin. „Kjød og Flæsk," sagde Gutten, „er du sulten, saa kom og faa dig et Stykke med, Gamlemor!" Ja, hun takkede og spiste og sagde, hun skulde nok gjøre ham et Morsstykke igjen, og saa hinkede hun bort igjennem Skoven. Da Tyrihans var god og mæt, kastede han Skræppen paa Nakken og lagde afsted igjen; men han var ikke kommen langt, før han fandt en Pibe. Den syntes han kunde være artig at have og blæse i paa Veien, og det varede ikke længe, før han fik Lyd i den, skal tro. Men da myldrede det frem med Smaatrold, og de spurgte i Munden paa hverandre: „Hvad har min Herre at befale, hvad har min Herre at befale?"

Tyrihans sagde, at han vidste ikke noget om, at han var nogen Herre over dem, men skulde han befale, saa vilde han, at de skulde skaffe ham den vakkreste Prindsesse, som fandtes i tolv Kongeriger. Ja, det var ingen Sag, mente Smaatroldene; de vidste godt, hvor hun var, og Veien kunde de vise ham, saa han kunde gaa bort og tage hende selv, for de havde ingen Magt til at røre hende. De viste ham Veien, og saa kom han frem baade godt og vel; der var ikke nogen, som lagde to Stikker i Kors for ham engang. Det var et Troldslot, og der sad der tre deilige Prindsesser; men da Tyrihans kom ind, blev de saa rent tullede, at de rendte omkring hverandre som forskræmte Lamunger, og ret som det var, blev de til tre Citroner, som laa i Vinduet. Tyrihans blev saa ilde ved og saa rent ulykkelig over dette, at han ikke vidste sin arme Raad. Men da han havde tænkt sig lidt om, tog han og stak Citronerne i Lommen; han troede, de kunde være gode at have, om han skulde blive tørst paa Reisen, for han havde hørt, at Citroner skulde være sure.

Da han kom et Stykke paa Veien, blev han saa hed og tørst; Vand var der ingensteds at finde, og han vidste ikke, hvad han skulde faa at læske sig paa. Saa kom han

til at hutske paa Citronerne og tog op en af dem og bed Hul paa. Men indi den sad Prindsessen til op under Armene og skreg: „Vand, Vand!“ Hvis hun ikke fik Vand, maatte hun dø, sagde hun. Ja, Gutten løb i Ring og ledte efter Vand, som han var rent fra sig; men Vand var der ikke, og Vand fandt han ikke, og ret som det var, saa var hun død.

Da han havde gaaet et Stykke til, blev han endda mere hed og endda mere tørst, og da han ikke fandt noget, han kunde læske sig med, tog han den anden Citron og bed Hul paa den. Indeni den sad der ogsaa en Prindsesse til op under Armene, og hun var endda deiligere end den første. Hun skreg paa Vand og sagde, at fik hun ikke Vand, døde hun paa Timen. Tyrihans foer omkring og ledte baade under Sten og Mose, men Vand fandt han ikke, og saa døde den Prindsessen ogsaa.

Tyrihans syntes det blev værre og værre, og det blev det ogsaa, for jo længer han kom, des hedere blev det. Marken var saa tør og afsveden, at der ikke fandtes en Vanddraabe, og det var ikke langt fra, han næsten var halvdød af Tørst. Han kviede sig længe for at bide Hul paa den Citronen, han havde igjen, men tilsidst var der ingen anden Raad. Da han havde bidt Hul, sad der en Prindsesse indi den ogsaa; hun var den deiligste i tolv Kongeriger, og hun skreg, at fik hun ikke Vand, saa døde hun paa Timen. Tyrihans løb og skulde hente Vand, og denne Gang mødte han Kongens Møller; han viste ham Veien til Mølledammen. Da han kom til Dammen med hende og fik givet hende Vand, kom hun helt ud af Citronen og var rent nøgen. Tyrihans maatte lade hende faa det Plagget han havde, og kaste om sig, og saa gjemte hun sig i et Træ, medens han gik op til Kongsgaarden og skulde skaffe hende Klæder og fortælle Kongen, at han havde faaet hende, og hvorledes det var gaaet til altsammen.

Medens dette stod paa, kom Kokken ned til Mølledammen og skulde hente Vand. Da hun fik se det deilige Ansigtet, som speilede sig i Dammen, troede hun det var sit eget, og blev saa glad, at hun tog paa at sulle og danse, fordi hun var bleven saa vakker.

„Gid Fanden bære Vand, naar du er saa vakker!" sagde hun og kastede Vandbøtterne. Men om lidt fik hun se, at Ansigtet i Dammen hørte til Prindsessen, som sad i Træet. Da blev hun saa harm, at hun rev hende ned af Træet og kastede hende ud i Dammen. Men selv kastede hun Kjolen til Tyrihans omkring sig og krøb op i Træet. Da Kongen kom, og fik se den stygge svarte Kokketøsen, blev han baade rød og bleg, men da han hørte, de sagde hun var den deiligste i tolv Kongeriger, saa syntes han at han ikke kunde andet end tro, at der var noget i det, og Synd syntes han ogsaa det var paa Tyrihans, som havde havt saa meget at gaa igjennem, før han fik hende. Hun bliver vel kanske bedre med Tiden, tænkte han ogsaa; naar hun bliver pyntet og faar gilde Klæder paa, og saa tog han hende med sig hjem. Der blev sendt Bud efter Parykmagere og Sypiger, og hun blev pyntet og klædt som en Prindsesse, men alt de vaskede og pyntede hende, saa blev hun svart og styg alligevel. Om en Stund skulde Underkokken gaa til Dammen efter Vand, og saa fik hun en stor Sølvfisk i Bøtten sin. Hun bar den op og viste Kongen den, og han syntes den var gjæv og gild; men den stygge Prindsessen sagde, det var noget Troldskab og at de skulde brænde den op, for hun skjønte strax, hvad det var. Ja, Fisken blev brændt, og den anden Morgen fandt de en Sølvklump i Asken. Det kom Kokken op og fortalte til Kongen, og han syntes det var underligt; men Prindsessen sagde, det var bare Troldskab og bad dem grave det ned i Møgdyngen. Kongen vilde nødig, men hun lod ham hverken have Ro eller Fred, og saa sagde han tilsidst, de fik gjøre det. Men den andre Dagen stod der en stor deilig

Lind, der de havde gravet Sølvklumpen ned, og den Linden havde Blade, og de glindsede som Sølv. Da de fortalte Kongen det, syntes han, at det var underligt; men Prindsessen sagde, at det ikke var andet end Troldskab, og Linden skulde de hugge ned strax. Kongen vilde det nødig, men Prindsessen plagede ham saalænge, at tilsidst maatte han føie hende i det ogsaa. Da Jenterne skulde ud og tage Fliserne af Linden til at brænde paa Skorstenen, var det bare Sølv. „Det er ikke værd at sige noget om det til Kongen eller Prindsessen igjen," sagde en af dem, „for saa skal vel disse ogsaa brændes og smeltes. Det er bedre vi gjemmer dem i Drakistskufferne vore. Det kan være godt at have, naar der engang kommer et Menneske og vi skal gifte os." Ja, det bleve de enige om; men da de havde baaret paa det en Stund, blev det saa forskrækkeligt tungt. Da de skulde se efter, hvad dette kunde komme af, var Fliserne blevne omgjorte til et Barn, og det varede ikke længe, før det var den deiligste Prindsesse, nogen kunde se. Jenterne kunde nok skjønne, at dette ikke gik rigtigt til; de skaffede hende Klæder og fløi bort og fik fat paa Gutten, som skulde hente den deiligste Prindsesse i tolv Kongeriger, og sagde det til ham. Og da Tyrihans kom, fortalte hun ham, hvorledes alt var tilgaaet, at Kokken havde revet hende ned i Dammen, og at hun havde været baade Sølvfisken og Sølvklumpen og Linden og Fliserne, og at hun var den Rette. Det var ikke saa greit at faa fat paa Kongen, for den stygge svarte Kokken hang over ham baade sent og tidlig —; men tilsidst fandt de paa at sige, der var kommen Krigsbud fra Grandekongen, saa fik de ham ud, og da han fik se den deilige Prindsessen, blev han saa indtaget i hende, at han strax vilde drikke Bryllup, og da han fik høre, hvor ilde den stygge svarte Kokken havde faret med hende, saa sagde han, at hende skulde de tage og trille i en Spigertønde. Saa turede de Bryllup, saa det hørtes og spurgtes over tolv Kongeriger.

7. Kjæresten i Skoven.

Der var engang en Mand, som havde en Datter; hun var saa vakker, at hun var navnspurgt over mange Kongeriger, og Friere kom der til hende saamange som Blækker i Løvfald. En af dem gjorde sig til af det, at han var rigere end alle andre; vakker og gild var han og; saa skulde han faa hende, og siden kom han tidt og ofte paa Besøg.

Da det led om lidt, saa vilde han, at hun skulde komme til ham og se, hvorledes han havde det; han kunde ikke hente hende og følge hende, men den Dagen hun skulde komme, skulde han strø Erter efter Veien lige hjem i Husdøren til sig; men hvorledes det var eller ikke var, saa strøede han Erterne en Dag for tidlig.

Hun gik baade langt og længe, gjennem Skov og Mark, og tilsidst kom hun til et stort gildt Hus, som laa paa en grøn Vold midt i Skoven; men han var ikke hjemme, og ikke fandt hun Folk i Huset heller. Først kom hun ind i Kjøkkenet; der var ingen anden end en underlig Fugl, som hang i et Bur under Taget. Saa gik hun ind i Stuen og der var der saa stadseligt, at det var rent utroligt. Eftersom hun gik, saa raabte Fuglen til hende:

„Skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!“ Da hun kom ind i Kammeret, raabte den det samme igjen; der stod der en hel Hob med Dragkister; hun trak Skufferne ud og de vare fulde af Guld- og Sølvstads og alt det, som gildt var. Da hun gik ind i det næste Kammer, raabte Fuglen igjen:

„Skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!“ Der hang det fuldt af gilde Fruentimmerklæder rundt alle Væggene. Da hun gik ind i det næste Kammer, satte Fuglen i at skrige:

„Skjøn Jomfru, skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!“

Her stod der mange Saaer fulde med Blod.

Men da hun gik ind i det næste Kammer, ildskreg Fuglen:

„Skjøn Jomfru, skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!“

Der laa det fuldt med døde Kroppe og Benrangler af dræbte Fruentimmer. Her blev hun saa forfærdet, at hun vilde springe ud igjen, men hun kom ikke længer end i det næste Kammer, hvor alt Blodet stod. Da raabte Fuglen til hende:

„Skjøn Jomfru, skjøn Jomfru, spring under Sengen, under Sengen; nu kommer han!“

Hun var ikke sen til at lyde Fuglen og gjemme sig under Sengen; hun krøb saa langt ind til Væggen, som hun kunde, ja, hun var saa ræd, at hun gjerne havde krøbet ind i Væggen, om det havde gaaet an.

Saa kom Kjæresten hendes med en anden Jomfru. Hun bad saa smaat og saa vent, at han skulde spare hende Livet, saa skulde hun aldrig opdage ham for nogen; men der hjalp ingen Bøn. Han rev af hende alt, baade Klæderne og Guldet, saanær som en Ring hun havde paa Fingeren. Den sled han i, men kunde ikke faa den af, og saa hakkede han af Fingeren, saa den sprat under Sengen, og Jomfruen, som laa der, tog den til sig og gjemte den. Kjæresten sagde til en liden Gut, som var med ham, at han skulde krybe under Sengen og tage frem Fingeren; ja, han lagde sig ned og tog indunder og kjendte hende, som laa der; men hun klemte ham haardt i Haanden, og saa skjønte han Meningen. „Den ligger saa langt indunder, at jeg ikke kan række den;“ sagde han, „det faar være til det bli'r Dag, saa skal jeg tage den.“

Tidlig om Morgenen foer Røveren ud igjen, og Gutten skulde være hjemme og passe Huset og tage imod den Jomfruen han ventede; men han skulde ikke slippe hende ind i de to Rummene han vidste.

Da han vel var kommen til Skovs, gik Gutten ind og sagde, at nu kunde hun komme frem.

„Du var heldig du, som kom saa tidlig, ellers havde han dræbt dig som alle de andre," sagde han.

Hun standsede ikke længe, kan du tro, men skyndte sig hjem det forteste hun kunde, og da Faderen spurgte, hvorfor hun kom saa snart, saa fortalte hun, hvad Kjæresten var for En, og det hun havde hørt og seet.

Da det led om nogen Tid, kom Frieren reisende igjen, og var saa gild, at det lavede af ham, og spurgte hvorfor hun ikke kom og besøgte ham, som hun havde lovet.

„Der var kommen en Mand med en Kjælke i Veien for det," sagde Faderen; „men nu fik han tage tiltakke med det Huset, de kunde skaffe ham;" og saa bad han ham blive der, „for han havde bedet til Gjæstebuds; det skulde være ligesom Fæsterøl."

Da de havde spist og sad ved Bordet endda, sagde Datteren i Huset, at hun havde havt saadan en underlig Drøm for et Par Nætter siden; havde de Lyst til at høre, skulde hun fortælle den, men alle maatte love, at de skulde blive siddende i Ro, til hun var færdig.

Ja, de vilde gjerne høre, og de skulde blive siddende, det lovede de alle; Kjæresten ogsaa.

„Jeg drømte, at jeg gik paa en bred Vei, og der hvor jeg gik frem, var der strøet Erter."

„Ja, det er ligesom naar du gaar til mig det, min Ven," sagde Kjæresten.

„Saa blev Veien smalere og smalere, og den gik langt bort igjennem Skov og Ødemark."

„Det er ligesom Veien til mig det, min Ven," sagde han.

„Saa kom jeg til et grøn Vold og til et stort gildt Hus."

„Det er ligesom hos mig det," sagde han.

„Saa kom jeg ind i Kjøkkenet; jeg saa ikke noget

Menneske der; men under Taget hang der en underlig Fugl i et Bur, og da jeg gik ind i Stuen, raabte den efter mig: „Skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!"

„Det var ligesom hos mig det, min Ven," sagde Kjæresten,

„Saa gik jeg ind i Kammeret; Fuglen raabte det samme, som den sagde før; derinde var der saa mange Dragkister, og da jeg trak Skufferne ud og saa nedi dem, var de fulde af Sølvtøi og Guldstads og alt det som gildt var."

„Ja, det var hos mig det, min Ven," sagde han; „jeg har ogsaa mange Skuffer fulde med Guld og Sølv og kostbare Ting."

„Saa gik jeg ind i et andet Kammer; Fuglen raabte til mig igjen og sagde det samme, som han havde sagt, og der hang det fuldt af gilde Fruentimmerklæder rundt alle Væggene."

„Ja, det var ogsaa ligesom hos mig, min Ven," sagde han; „der er Klæder og Stads baade af Silke og Fløiel."

Da jeg gik ind i det næste Kammer, satte Fuglen i at ildskrige:

„Skjøn Jomfru skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!" og i dette Kammer stod der Tønder og Saaer rundt alle Væggene, og de var fulde af Blod."

„Fy, det er fælt, det er slet ikke som hos mig, min Ven," sagde Kjæresten, nu fik han ondt og vilde ud.

„Det er jo bare en Drøm, jeg fortæller;" sagde Datteren i Huset; „bliv du siddende, du kan altid taale at høre paa det."

„Da jeg gik ind i det næste Kammer, tog Fuglen paa at ildskrige det samme, som den sagde før: „Skjøn Jomfru, skjøn Jomfru, vær dristig, men vær ikke altfor dristig!" Der laa der mange døde Kroppe og Benrangler af dræbte Mennesker."

„Nei, det var slet ikke hos mig," sagde Kjæresten, og vilde ud.

„Sid du," sagde hun; „det er jo ikke andet end en Drøm, og den taaler du nok at høre. Jeg syntes ogsaa det var fælt, og sprang ud igjen, men jeg kom ikke længer end ud i det andet Kammer, hvor alle Blodtønderne stod; da skreg Fuglen, at jeg skulde springe under Sengen og gjemme mig, for nu kom han; og saa kom han, og han havde med sig en Jomfru, som var saa deilig, at jeg syntes jeg ikke havde seet Mage til hende. Hun bad saa vakkert for sig at han skulde spare Livet. Han brydde sig ikke et Gran om det, hun græd og bad, han rev af hende Klæderne og tog alt, hun havde, og sparede hverken Livet eller nogen Ting; men paa den venstre Haanden havde hun en Fingerring, som han ikke kunde faa revet af, saa hakkede han Fingeren af hende, og den sprat under Sengen til mig."

„Ja, det er slet ikke som hos mig, min Ven," sagde Kjæresten.

„Jo, hos dig var det! der er Fingeren, og der er Ringen, og der er Manden som hakkede den af!" sagde hun.

Saa tog de ham og slog ham ihjel og brændte baade ham og Huset i Skoven.

---

8. Ikke kjørende og ikke ridende.

Der var engang en Kongesøn, som havde friet til en Jente, men da de vare blevne gode Venner og vel forligte, syntes han det kunde være det samme; da vilde han ikke have hende, forbi hun var ikke fin nok til ham. Men saa tænkte han, han skulde prøve at blive kvit hende, og saa sagde han, han skulde tage hende ligevel, om hun kunde komme til ham:

„Ikke kjørende
Og ikke ridende,
Ikke gaaende
Og ikke agende,
Ikke sulten
Og ikke mæt,
Ikke nøgen
Og ikke klædt,
Ikke Dag
Og ikke Nat."

For det troede han, hun ikke kunde gjøre.

Hun tog tre Bygkorn og bed over, saa var hun ikke mæt, men hun var ikke fastende heller, og saa kastede hun et Uldnæt over sig, saa var hun

ikke nøgen
og ikke klædt.

Hun tog en Saubuk og satte sig paa, saa at Benene slæbte paa Jorden; saa subbede hun frem, og saa var hun

ikke kjørende
og ikke ridende,
ikke gaaende
og ikke agende.

Og det var i Skjellet mellem Nat og Dag. Da hun kom frem til Vagterne, bad hun, at hun maatte faa snakke med Prindsen; de vilde ikke lukke hende ind, fordi hun saa ud som et Spektakel. Men af denne Styren vaagnede Prindsen og kom til Vinduet. Saa subbede hun der bort og vred det ene Hornet af Bukken. Det tog hun, stod op paa Ryggen af den og bankede paa Vinduet med. Saa maatte de lukke op og gjøre hende til Prindsesse.

---

9. Skipperen og Gamle-Erik.

Der var en Gang en Skipper, som var saa ubegribelig heldig med alt det han tog sig til; der var ingen som fik

slige Fragter, og ingen som tjente slige Penge, for de vælt-tede lige som ind paa ham; og slet ikke var der nogen, som var god for at gjøre slige Reiser som han, for hvor han foer hen, var Vinden med ham, ja, de sagde, at bare han snudde Hatten sin, saa vendte han Vinden did han vilde have den ogsaa.

Saaledes foer han i mange Aar baade i Trælastfart og paa Chinareiser, og Penge havde han tjent sammen som Græs. Men saa var det engang igjen, han foer afsted hjem over Nordsøen for fulde Seil, som han skulde have stjaalet baade Last og Skude; men den, som vilde have Tag i ham, han foer endda fortere. Det var Gamle-Erik det; for ham havde han gjort Kontrakt med, som En kan vide, og den Dagen var Tiden ude; han kunde vente hvert Øieblik, at han vilde komme og hente ham.

Ja, Skipperen kom op paa Dækket fra Kahytten og saa tilveirs; saa praiede han paa Tømmermanden og et Par af Folkene til, og sagde de skulde strax gaa ned i Rummet og hugge to Huller i Bunden paa Skuden, og naar de havde gjort det, skulde de lette op Pumperne af Pumpesoden og drive dem tæt ind i Hullerne, saa Søen stod langt op i Pumpestokken.

Folkene undrede sig paa dette og syntes det var et artigt Arbeide, men de gjorde, som Skipperen havde sagt; de huggede to Huller i Bunden og drev Pumperne ind saa tæt, at der ikke kunde komme en Vanddraabe ind i Lasten; men op i Pumpen stod Nordsøen syv Fod høit.

Det var knapt de havde faaet Flisen overbord efter Arbeidet, saa kom Gamle-Erik i et Vindkast og fakkede Skipperen i Kraven. „Stop Far, det har ikke slig Braahast," sagde Skipperen, og med det samme gav han sig til at værge for sig og løse ud Kløerne, som han havde slaaet i ham, med en Merlspiger. „Har du ikke gjort Kontrakt om, at du altid skulde holde Skuden tør og tæt?" sagde Skipperen. „Ja, du er en net Gut. Se i Pumperne! Vandet staar syv

Fod op i Røret. Pump, Djævel, og pump Skuden læns, saa kan du tage mig og have mig, saa meget du vil!"

Gamle-Erik var ikke klogere, end han lod sig narre; han strævede og svedede, og Sveden den fossede som Bække nedover ham saa de gjerne kunde drevet en Kværnkal nedefter Rygskaaren, men han pumpede op af Nordsøen og ud i Nordsøen; det Arbeidet blev han træt af tilsidst og da han ikke orkede mere, foer han i fuldt Sinne hjem til sin Oldemor og vilde hvile sig. Skipperen lod han være Skipper, medens han vilde, og er han ikke død, saa farer han vel endnu og seiler did han vil, og dreier Vinden efter som han snur Hatten sin.

---

10. Gutten, som gjorde sig til Løve, Falk og Myre.

Der var engang en Mand, som havde en eneste Søn; men han levede i Armod og Usseldom, og da han han laa paa det Sidste, sagde han til Sønnen, at han ikke eiede andet end et Sværd, et Strieplag og nogle Brødsmuler, og det skulde han faa til Arv. Da Manden var død, vilde Gutten ud i Verden og prøve sin Lykke; saa bandt han Sværdet om sig og tog Brødsmulerne og lagde i Strieplagget til Niste; for de boede oppe i en Skovli langt fra Folk. Paa Veien maatte han over et Fjeld. Da han var kommen saa høit, at han kunde se ud over Vidden, fik han se en Løve, en Falk og en Myre, som stod og trættede omkring en død Hest. Gutten blev ilde ved, da han saa Løven, men den raabte paa ham og sagde, at han skulde komme og skille Trætten imellem dem og skifte Hesten saa, at hver fik det han burde have.

Gutten tog Sværdet og skiftede Hesten saa godt han

kunde; Løven gav han Skroget og største Parten; Falken fik noget af Indmaden og noget andet Smaatteri, men Myren fik Hovedet. Da han havde gjort det, sagde han:

„Nu synes jeg det er ret delt; Løven skal have det meste, fordi den er størst og stærkest; Falken skal have det bedste, fordi den er fin og fysen; Myren skal have Skolten, fordi den kryber i Kroger og Kriger."

Ja, den Delingen var de vel fornøiede med allesammen, og de spurgte ham, hvad han skulde have, fordi han havde skiftet saa vel imellem dem. „Har jeg gjort Jer en Tjeneste, og I er nøid med det, saa er jeg velnøid," sagde han; „men Betaling skal jeg ikke have." — Jo, noget skulde han have, sagde de. „Vil du ikke have andet," sagde Løven, „saa skal du faa tre Ønsker." Men Gutten vidste ikke, hvad han skulde ønske. Saa spurgte Løven, om han ikke vilde ønske, at han kunde skabe sig om til Løve, og de andre to spurgte, om han ikke vilde skabe sig om til Falk og til Myre. Det syntes han skulde være baade godt og vel, og saa ønskede han sig det.

Han kastede Sværdet og Strieplagget, skabte sig om til Falk, og begyndte at flyve. Saa fløi han, til han kom over et stort Vand, men da han kom ud over det, blev han saa træt og saa saarvinget, at han ikke kunde flyve længer, og da han saa et Bratberg, som stod op af Vandet, satte han sig paa det og hvilte sig. Han syntes det var et underligt Berg, og han gik omkring paa det en Stund, men da han havde hvilet ud, skabte han sig til en liden Falk igjen og fløi afsted, til han kom til Kongsgaarden; der satte han sig i et Træ udenfor Vinduerne til Kongsdatteren. Da hun saa Fuglen, fik hun Lyst til at fange den. Hun lokkede den til sig, og da Falken var kommen indenfor, stod hun færdig og — vips — slog Kongsdatteren Vinduet igjen, tog Fuglen og satte den ind i et Bur.

Om Natten gjorde Gutten sig til Myre og krøb ud af

Buret, og saa skabte han sig til den han var, og gik bort og satte sig hos Kongsdatteren. Da blev hun saa ræd, at hun gav sig til at skrige, saa Kongen vaagnede og kom ind og spurgte, hvad her var paa Færde.

„Der er nogen her!" skreg Prindsessen. — I det samme var Gutten Myre, krøb ind i Buret og gjorde sig til Falk igjen. Kongen kunde ikke se noget, som var at blive ræd for; saa sagde han til Kongsdatteren, at det maatte være Maren, som trykkede hende. Men da han var vel ude af Døren, var det det samme igjen. Gutten krøb ud af Buret som en Myre, blev saa til den han var, og satte sig hos Prindsessen.

Da skreg hun høit, og Kongen kom og skulde se, hvad der var paa Færde igjen.

„Der er nogen her!" skreg Prindsessen. Men Gutten smat ind i Buret igjen, og sad der som en Falk. Kongen saa og ledte baade høit og lavt, og da han ikke saa noget, blev han sindt, fordi han ikke kunde faa Nattero, og sagde det var noget Tøv Prindsessen foer med; „skriger du saa en Gang til," sagde han, „saa skal du blive vaer ved det, at Kongen er Far din."

Men Kongen var ikke mere end vel ude af Døren, før Gutten var hos Prindsessen igjen. Den Gangen skreg hun ikke, endda hun var saa ræd, at hun ikke vidste, hvor hun skulde gjøre af sig.

Saa spurgte Gutten, hvad det var hun var saa ræd for.

„Jo, hun var lovet bort til en Haugebasse," sagde hun, „og første Gangen hun kom under bar Himmel, skulde han komme og tage hende; men da Gutten kom, troede hun det var Haugebassen, og hver Torsdags Morgen kom der Bud fra Haugebassen, og det Budet var en Drage, som Kongen maatte give ni velgjødede Svin hver Gang den kom, og derfor havde han sat ud, at den som

kunde fri ham for Dragen, skulde faa Prindsessen og halve Kongeriget.

Det sagde Gutten han skulde gjøre, og da det blev lyst om Morgenen, gik Kongsdatteren til Kongen og sagde, at der var En inde, som vilde fri ham for Dragen og Svineskatten. Da Kongen hørte det, blev han glad, for Dragen havde ædt saamange Svin, at der snart ikke var flere igjen i hele Kongeriget. Den Dagen var det just en Torsdags Morgen[1], og dermed saa strøg Gutten did, som Dragen pleiede komme og tage mod Svinene, og Husbondskarlen i Kongsgaarden viste Veien for ham.

Ja, Dragen kom ogsaa, og han havde ni Hoveder og var saa arg og saa sindt, at det frasede Ild og Luer, da han ikke saa Svinemaden sin, og fløi paa Gutten, som han vilde æde ham levende. Men vips — gjorde han sig til Løve og sloges med Dragen og rev det ene Hovedet af ham efter det andet. Dragen var stærk han ogsaa, og han spyede Ild og Edder, men da det led paa, havde han ikke mere end eet Hoved igjen, det var det seigeste; tilsidst fik Gutten revet det af og, og saa var det ude med Dragen. Saa gik han til Kongen, og der blev stor Glæde over hele Kongsgaarden, og Gutten skulde have Kongsdatteren. Men saa var det en Gang de gik i Haven, da kom selve Haugebassen farende, tog Kongsdatteren og foer bort igjennem Luften med hende. Gutten vilde efter med det samme; men Kongen sagde han ikke skulde gjøre det, for han havde ikke nogen anden igjen, nu da han havde mistet Datteren. Men der hjalp hverken Bøn eller Bud. Gutten gjorde sig til Falk og foer afsted. Men da han ikke saa dem, kom han i Hu det underlige Bratteberget, han havde hvilet paa den første Gangen han fløi ud. Han slap sig ned og satte sig der, skabte sig til Myre og krøb ned igjennem en Sprække i Berget. Da han havde krøbet en Stund, kom han til en Dør, som var lukket. Men han vidste Raad til at komme

ind; han krøb ind igjennem Nøglehullet; der sad en fremmed Prindsesse og lyskede en Haugebasse med tre Hoveder.

„Jeg har nok gaaet rigtigt!" tænkte Gutten ved sig selv, for han havde hørt, at Kongen havde mistet to Døttre før, som Troldene havde taget. „Kanske jeg finder den andre ogsaa," sagde han ved sig selv og krøb igjennem Nøglehullet paa en Dør til; der sad en anden fremmed Prindsesse, som lyskede en Haugebasse, og han havde sex Hoveder. Saa krøb han igjennem et Nøglehul til; der sad den yngste Kongsdatter og lyskede en Haugebasse med ni Hoveder. Han krøb op paa Læggen hendes og kneb hende; saa skjønte hun, at det var Gutten, som vilde tale med hende, og saa bad hun Haugebassen, om hun fik Lov til at gaa ud lidt. Da hun kom ud, var Gutten den han var igjen, og saa sagde han til hende, at hun skulde spørge Haugebassen, om hun da aldrig skulde komme derfra og hjem til Far sin. Saa gjorde han sig til Myre og satte sig paa Benet hendes, og saa gik Kongsdatteren ind igjen og begyndte at lyske Haugebassen.

Da hun havde holdt paa med dette en Stund, faldt hun i Tanker. „Du glemmer at lyske mig; hvad er det du grunder paa?" sagde Troldet.

„Aa, jeg grunder paa, om jeg aldrig skal komme herfra og hjem til min Faders Gaard," sagde Kongsdatteren.

„Nei, det gjør du aldrig," sagde Haugebassen; „ikke før nogen finder det Sandkornet, som ligger under den niende Tungen i det niende Hovedet paa den Dragen, som Far din skattede til; men det finder ingen, for kommer det Sandkornet over Berget, saa sprækker alle Haugebasserne og Berget bliver til et guldforgyldt Slot og Vandet til Engmarker."

Da Gutten hørte det, krøb han ud igjennem alle Nøglehullerne og gjennem Sprækken ud paa Berget; der gjorde han sig til Falk og fløi did, som Dragen laa. Saa ledte han, til han fandt Sandkornet, under den niende Tun-

gen i det niende Hovedet, og fløi affted med det; men da han kom til Vandet, blev han saa træt, saa træt, at han maatte dale ned og sætte sig paa en Sten paa Stranden. Ret som han sad der, blundede han et Øieblik, og imens faldt Sandkornet ud af Næbbet hans og ned mellem Strandsanden. Saa ledte han i tre Dage, før han fandt det igjen. Men da han havde fundet det, fløi han lige til Bratteberget med det og slap det ned igjennem Sprækken. Da sprak alle Haugebasserne; Berget revnede, og der stod et guldforgyldt Slot, som var det gildeste Slot i hele Verden, og Vandet var de deiligste Agre og grønneste Enge nogen vilde se. Saa reiste de til Kongsgaarden, og der blev der vel Glæde og Herlighed. Gutten og den yngste Kongsdatteren skulde have hinanden, og de turede Bryllup over hele Kongeriget i syv samfulde Uger. Og foer ikke de vel, saa gid du nu maa fare endda bedre.

---

11. Tobaks-Gutten.

Der var en Gang en Fattigkjærring, som gik omkring med Sønnen sin og bad; hjemme havde hun hverken at bide eller brænde. Først gik hun bygdimellem, og saa kom hun til Byen. Da hun havde gaaet husimellem der en Stund, kom hun til Borgermesteren. Det var baade en snild Mand og en gjæv Mand, en af de bedste i Byen, for han var gift med Datteren til den rigeste Kjøbmanden der, og med hende havde han en liden Datter; de havde ikke flere Børn, saa hun var baade Spøbungen og Sukkerungen, og der var ingen Ting, som var for god til hende. Hun blev strax velkjendt med denne Fattiggutten ogsaa, da han kom der med Mor sin, og da Borgermesteren saa, at de var Godvenner saa snart, tog han Gutten til sig, for at hun skulde have

ham til Legebroder. Ja, de legede sammen og stellede sammen, læste sammen og gik paa Skolen sammen, og var altid Venner og vel forligte.

En Dag stod Borgermesterkonen ved Vinduet og saa efter Børnene, da de skulde paa Skolen; da fik hun se der var en Regndam i Gaden; først bar Gutten Tinen med Skolemaden over Dammen; saa kom han igjen og løftede Veslejenten over, og da han satte hende ned, tog han en Kys.

Da hun saa det, blev hun sindt: „Skal slig en Skarveunge kysse vor Datter, vi som ere de bedste Folk i Byen?" sagde hun. Manden prøvede at stagge hende det bedste han kunde, og sagde, der vidste ingen, hvor Børnene skulde bo, og ingen hvad der kan hænde Sine; det var en snild og en skikkelig Gut, og der kom tidt et stort Træ af en liden Teining, sagde han. Men nei, det var det samme baade hvad han var og hvad han blev; „naar Armod kommer til Ære, ved den ikke hvordan den vil være," og „den som er slaaet til Skilling, bliver aldrig til Daler, om han skinner som en Guldduka t," sagde Borgermesterkonen; der fik han ikke Lov at være; hun vilde af med ham. Da der ikke var anden Raad, saa sendte Borgermesteren ham bort med en Kjøbmand, som var kommen did med et Skib, og der skulde han være Kahytgut. Til Konen sagde han, at han havde solgt Gutten for Tobak.

Men før han reiste, brød Borgermesterdatteren Ringen sin i to Stykker og gav ham Halvdelen, for at de kunde kjendes, om de skulde mødes igjen. — Saa reiste Skibet, og Gutten kom til en Stad langt borte i Landene; der var der nylig kommen en Præst, som var saa svær til at præke, at alle maatte i Kirken at høre ham, og om Søndagen maatte Skibsfolkene ogsaa did og lye Præken. Gutten blev alene igjen paa Skibet. Som han holdt paa at kokkerere og lave Maden, hørte han at det kauede over et Sund tæt ved. Gutten tog Baaden og satte over. Det

var en gammel Kjærring, som haukede saa. — „Ja, nu har jeg staaet her i hundrede Aar og hauket og kauet, og tænkt jeg skulde komme over Sundet," sagde Kjærringen; „men ingen har hørt det og vørt det før du, og du skal faa Løn, for det du har sat mig over," sagde hun. Gutten maatte følge med til Søster hendes, som boede i et Berg tæt ved, og der skulde han bede om den gamle Dugen, som laa paa Skabhylden. Ja, da han kom did, og Troldkjærringen fik vide, at han havde hjulpet Søster hendes over Sundet, saa maatte han faa hvad han vilde, sagde hun.

„Aa, jeg vil ikke have andet end den gamle Dugen, som ligger paa Skabhylden, jeg," sagde Gutten. „Det har du ikke af dig selv," sagde Troldkjærringen.

„Nu maa jeg ombord og koge Helge-Mad til Kirkefolkene," sagde Gutten. „Vørd det ikke," sagde Kjærringen; „den skal koge sig selv den, mens du er borte," sagde hun. „Bliv med mig, skal du faa mere Løn du; jeg har staaet ved Sundet og hauket og kauet i hundrede Aar; men ingen har hørt det eller vørt det før du." Saa skulde han følge med til den andre Søsteren. Der skulde han bede om at faa det gamle Sværdet, som var sligt, at han kunde putte det i Lommen, saa blev det til en Kniv, og drog han det ud, saa blev det til et langt Sværd; hyttede han med den sorte Eggen, saa faldt alting dødt, og med den hvide, saa blev alt levende igjen. Ja, da de kom did, og Troldkjærringen fik vide, at han havde hjulpet Søsteren hendes over Sundet, saa skulde han have Færgeløn, han maatte faa hvad han vilde. „Aa, jeg vil ikke have andet end det gamle Sværdet, som ligger oppaa Skabskruet, jeg," sagde Gutten. „Det har du ikke af dig selv," sagde Troldkjærringen.

„Kom med mig," sagde den andre; „jeg har staaet ved det Sundet og hauket og kauet i hundrede Aar, og ingen har hørt det eller vørt det før du; du skal have mere Løn du; bliv med til den tredie Søsteren min!" Der

skulde han bede om den gamle Salmebogen, og den var slig, at naar nogen var syg, og han sang en Salme, som passede til Sygdommen, saa blev den Syge frisk igjen. Ja, da de kom frem, og den tredie Troldkjærringen hørte han havde hjulpet Søsteren hendes over Sundet, skulde han have Færgeløn der ogsaa; han maatte faa hvad han vilde have. „Aa, jeg vil ikke have andet end den gamle Salmebogen til Bedstemor, jeg," sagde Gutten. „Det har du ikke af dig selv," sagde Troldkjærringen.

Da han kom ned paa Skibet igjen, var Folkene i Kirken endda. Saa prøvede han Dugen og bredte ud bare en liden Snip af den, for han vilde se, hvad den duede til først, før han lagde den paa Bordet og brugte den. Jo, det blev baade gild Mad og meget Mad og Drikke til, det var sikkert nok. Han tog bare en Smagebid han, og saa gav Hunden saameget den orkede at æde.

Da Kirkefolkene kom ombord, sagde Skipperen: „Hvor har du faaet al den Maden til Hunden; den er jo stind som en Rullepølse og lad som en Purke." — „Aa, jeg gav den Benene, jeg," sagde Gutten. „Det var brav Gut, som kom i Hu Hunden ogsaa," sagde Skipperen. Saa bredte han Dugen ud og med det samme var der saa fuldt med Mad og drikkende Varer, at de aldrig havde levet saa vel før.

Da Gutten var alene med Hunden igjen, vilde han prøve Sværdet ogsaa. Han hyttede til den med den sorte Eggen, saa faldt den død i Dækket, men da han vendte det og hyttede med den hvide, levnede den op og vispede med Roven imod Legekammeraten sin. Men Bogen, den kunde han ikke faa prøvet.

Saa seilede de baade vel og længe, til der kom en Storm paa dem, som varede mange Dage; de laa og drev, saa de ikke vidste hvor de var. Tilsidst saa stilnede det, og da kom de til et Land langt borte, hvor ingen var kjendt; men de kunde skjønne der var stor Sorg der, og

det var det ogsaa, for Kongsdatteren var spedalsk. Kongen kom ned til Skibet og spurgte, om ingen kunde frelse hende og gjøre hende god igjen. Nei, der var ingen, sagde de, som vare oppaa Dækket. „Er her ingen flere ombord i dette Skibet?" sagde Kongen. „Jo, en liden Fillegut," sagde de. „Lad han komme han og," sagde Kongen. Gutten mente, at han nok skulde gjøre hende god. Skipperen blev saa vred og ræd, da han hørte dette, at han rendte i Ring som en Tordivel i en Tjærekop; han tænkte Gutten kunde lægge sig borti noget, som han ikke kom vel fra, og mente det var ikke værd at vørde sligt Barnesnak. Men Kongen sagde, at Vettet kom med Værten, og Barn var Mandsemne; havde han sagt sig god for det, fik han prøve sig; der var mange, som havde fristet og feilet før. Han tog ham med til Datteren, og Gutten sang Salmen een Gang. Da kunde Kongsdatteren løfte Armen; han sang den en Gang til, saa kunde hun sidde i Sengen, og da han havde sunget den tredie Gangen, var Kongsdatteren frisk.

Kongen var saa glad, at han vilde give ham Halvdelen af Land og Rige og Datteren med. Ja, Land og Rige kunde det være godt nok at have Halvdelen af, det takkede han mangfoldig for; men han havde lovet en anden, sagde han; Kongsdatteren kunde han ikke tage. Saa blev han der i Landet og fik Halvdelen af Riget, men da det led om en Stund, blev der Krig; Gutten maatte være med, og han sparede ikke den sorte Eggen, kan du vide. Krigsfolkene til Fienden faldt som Fluer, og Kongen vandt. Men saa brugte han den hvide Eggen; da levnede de op igjen allesammen og gav sig under Kongen, fordi de fik Lov at nyde Livet. Men da det var blevet saa mange, var det ondt for Mad, og Kongen vilde gjerne give dem fuldt op baade af Spise og Drikke. Saa maatte Gutten frem med Dugen sin; da blev der ikke Mangel paa noget Slag.

Da han havde været en Tid hos Kongen igjen, be-

gyndte han at stunde efter Borgermesterdatteren. Han rustede fire Krigsskibe og reiste med, og da han kom udenfor den Byen der Borgermesteren var, skjød han og dundrede, saa Vinduesruderne skrældte ud i halve Byen. Ombord paa disse Skibene var det saa stadseligt som hos en Konge, og selv havde han Guld efter hver Søm, saa gild var han. Det var ikke længe, før Borgermesteren kom ned og bad, om ikke den fremmede Storkarlen vilde være saa god at komme og spise hos ham. Jo, det vilde han; han kom op til Borgermesteren og der sad han ved Siden af Datteren og Borgermesterfruen. Som de sad der i den bedste Prat og spiste og drak og levede vel, kastede han den halve Ringen uformærket op i Glasset til Datteren. Hun var ikke længe om at skjønne Meningen, gjorde sig et Ærende ud fra Bordet og satte den sammen med den andre halve. Moderen mærkede der var noget paa Færde og strøg efter, saasnart hun kunde.

„Ved du hvem der er inde, Mor?" sagde Datteren. „Nei," sagde Borgermesterfruen. „Det er ham, som Far solgte for Tobak," sagde hun. Med det samme daanede Fruen og faldt overende paa Gulvet. Saa kom Borgermesteren efter, da han hørte, hvorledes det hang sammen, blev det ikke stort ligere med ham. „Det er ikke til at blive forfærdet over," sagde Tobaks-Gutten; „jeg er bare kommen for at faa den Veslejenten, jeg kyssede paa Skoleveien," sagde han. Og til Borgermesterkonen sagde han det: „Du skal aldrig forarge Fattigmands Barn; der er ingen, som ved, hvad der kan blive af det; for Barn er Mandsemne, og Vettet kommer med Værten."

---

12. Guldslottet, som hang i Luften.

Der var en Gang en fattig Mand, som havde tre Sønner. Da han døde, skulde de to ældste ud i Verden for at prøve

sin Lykke; men den yngste vilde de ikke have med paa noget Sæt eller Vis. „Du da," sagde de, „du duer ikke til andet end til at sidde og holde Tyrilysen og grave i Asken og blæse i Gløderne, du!" — „Ja, ja, saa faar jeg vel gaa alene med mig selv, jeg," sagde Askeladden, „saa bliver jeg ikke uforligt med Følget mit."

De to gik i Veien, og da de havde reist i nogle Dage, kom de ind i en stor Skov; der satte de sig til at hvile og skulde faa sig Mad af Nisten de havde med, for de vare baade trætte og sultne. Som de sad der, kom der en gammel Kjærring op gjennem en Tue og bad om lidt Mad; hun var saa gammel og skrøbelig, at hun jævnede paa Munden og hakkede med Hovedet og maatte stave sig frem; hun havde ikke havt Brødsmulen i sin Mund paa hundrede Aar, sagde hun. Men Gutterne lo bare og aad og sagde til hende, at naar hun havde livnæret sig saa længe, saa holdt hun nok ud Resten, om hun ikke skulde æde op Madsmulerne for dem; de havde liden Niste og intet at miste.

Da de havde spist sig gode og mætte og hvilt, gik de i Veien igjen, og langt om længe kom de til Kongsgaarden; der fik de Tjeneste begge to.

En Stund efterat de vare reiste hjemmefra, sankede Askeladden sammen de Smulerne, som Brødrene hans havde vraget, og lagde dem i den lille Nisteskræppen sin og tog med den gamle Bøssen, som der ikke var Laas paa, for han tænkte den kunde altid være god at have paa Veien; saa gik han afsted. Da han havde vandret nogle Dage, kom han ogsaa ind i den store Skoven, Brødrene hans havde gaaet igjenem, og da han blev træt og sulten, satte han sig under et Træ og vilde hvile sig og spise; men han havde Øinene med sig, og medens han tog op Nisteskræppen, fik han se, at der hang et Skilderi paa et Træ, og paa det var der malet en ung Jomfru eller en Prindsesse, som han syntes var saa deilig, at han ikke kunde

vende Øinene sine fra det. Han glemte baade Maden og Skræppen og tog ned Skilderiet og laa og niglanede paa det. Ret som det var, kom den gamle Kjærringen op gjennem Tuen, jævnede paa Munden og hakkede med Hovedet og stavede sig frem, og saa bad hun om lidt Mad, for hun havde ikke havt Brødsmulen i sin Mund paa hundrede Aar, sagde hun.

„Det kan være paa Tide du faar lidt at leve af da, Gamlemor," sagde Gutten, og gav hende af de Brødsmulerne han havde. Kjærringen sagde der var ikke nogen, som havde kaldt hende Mor paa hundrede Aar, og hun skulde nok gjøre ham et Morsstykke igjen, sagde hun. Hun gav ham et graat Uldgarnsnøste, som han bare skulde trille foran sig, saa kom han did han selv vilde; men Skilderiet sagde hun, han ikke skulde vørde; han kom bare i Ulykke for det. Askeladden syntes, at alt var godt og vel; men Skilderiet vilde han ikke være foruden; saa tog han det under Armen og trillede Uldgarnsnøstet foran sig, og det varede ikke længe, før han kom til Kongsgaarden, hvor Brødrene hans tjente. Der bad han ogsaa om Tjeneste. De svarede, at de ikke havde Brug for ham, for de havde nylig faaet to Tjenestegutter; men da han bad saa vakkert, skulde han tilsidst faa Lov at være hos Staldmesteren og blive oplært til at stelle Hestene. Det vilde Askeladden gjerne, for Heste syntes han vel om, og han var baade flink og flittig, saa han snart lærte baade at røgte og stelle dem, og det varede ikke længe, før alle i Kongsgaarden holdt af ham; men hver Stund han havde tilovers, var han oppe og saa paa Skilderiet, for det havde han hængt i en Krog paa Staldtrevet.

Brødrene hans vare lade og dovne; derfor fik de ofte Vondord og Hug, og da de saa det gik Askeladden bedre end sig selv, blev de avindsyge paa ham og sagde til Staldmesteren, at han var en Afgudsdyrker; han bad til et Billede og ikke til Vorherre. Endda Staldmesteren syntes

vel om Gutten, var det ikke længe, før han sagde det til Kongen. Men Kongen bare herede og bed efter ham; han var nu meget stur og sørgmodig stødt, for Døttrene hans var røvet af en Trold; men saalænge tudede de i Ørene paa Kongen, at han vilde have Greie paa, hvad det var Gutten havde for sig. Da han kom op paa Staldtrevet og fik se Skilderiet, saa var det den yngste Datteren hans, som var afmalet paa det. Men da Brødrene til Askeladden hørte det, var de strax færdige og sagde til Staldmesteren: „Dersom vor Broder vilde, har han sagt sig god for at skaffe Kongen igjen Datteren hans.“ En kan nok vide det var ikke længe, før Staldmesteren gik til Kongen med det, og da Kongen hørte det, raabte han paa Askeladden og sagde: „Brødrene dine sige, at du kan skaffe min Datter igjen, og nu skal du gjøre det.“ Askeladden svarede, han havde aldrig vidst det var Kongens Datter, før Kongen sagde det selv, og kunde han frelse hende og hente hende, saa skulde han vist gjøre sit Bedste; men to Dage maatte han have til at tænke sig om og ruste sig paa. Det skulde han faa.

Gutten tog frem det graa Uldgarnsnøstet og kastede i Veien, og det trillede foran, og han gik efter til han kom til den gamle Kjærringen, som han havde faaet det af. Hende spurgte han, hvad han skulde gjøre, og hun sagde han skulde tage med den gamle Bøssen sin og tre hundrede Kasser med Spiger og Hesteskosøm og tre hundrede Tønder Byg og tre hundrede Tønder Gryn og tre hundrede slagtede Grise og tre hundrede Oxeskrotter og trille Nøstet i Veien, til han traf en Korp og en Troldunge, saa kom han nok frem, for de to vare af Slægten hendes. Ja, Gutten gjorde, som hun sagde; han gik indom i Kongsgaarden og tog den gamle Bøssen sin, og bad Kongen om Spiger, Kjød og Flæsk og Heste og Karle og Kjøredoning til at faa det frem med. Kongen syntes det var meget forlangt, men naar han kunde skaffe hans Datter tilbage,

skulde han faa alt hvad han vilde forlange, om det saa var halve Riget, sagde han.

Da Gutten havde rustet sig, trillede han Nøstet i Veien igjen, og han havde ikke gaaet mange Dage, før han kom til et høit Berg; der sad der en Korp oppe i en Fure. Askeladden gik, til han kom tæt indunder, og begyndte at sigte og pege med Bøssen sin. „Nei, skyd ikke, skyd ikke mig, saa skal jeg hjælpe dig," skreg Korpen. „Jeg har aldrig hørt nogen har kytet af Korpesteg," sagde Gutten, „og siden du er saa nødig om Livet dit, saa kan jeg gjerne spare dig." Saa kastede han Bøssen, og Korpen kom flyvende ned og sagde: „Her oppe paa dette Fjeldet gaar der en Troldunge, som har tullet sig bort, saa han ikke kan komme ned igjen; jeg skal hjælpe dig op, saa kan du følge den hjem og faa dig en Løn, som du vel kan behøve. Naar du kommer did, saa byder Troldet dig alt det gildeste det har, men det skal du ikke vøre; du skal ikke tage noget andet end det lille graa Asenet, som staar bag Staldøren."

Saa tog Korpen Gutten paa Ryggen og fløi op paa Berget med ham og satte ham af der. Da han kom et Stykke indover, hørte han Troldungen kvinkede og bar sig ilde, fordi den ikke kunde komme ned igjen; Gutten snakkede nok saa vel med den; de bleve Venner og vel forligte, og han tog sig paa at hjælpe den ned, og saa skulde han følge Troldungen hjem i Troldgaarden, for at han ikke skulde tulle sig bort paa Hjemveien. Saa gik de til Korpen, og han tog dem paa Ryggen begge to og bar dem lige til Bergtroldet.

Da Troldet fik se Ungen sin igjen, blev det saa glad, at det glemte sig selv og sagde til Gutten, han kunde følge med ind og tage hvad han vilde have, fordi han havde frelst Sønnen hans; det bød ham baade Guld og Sølv og alt det som rart og dyrt var; men Gutten sagde han helst vilde have sig en Hest. Ja, han skulde faa Hest,

sagde Troldet, og saa bar det til Stalden med dem. Der var det fuldt af de gildeste Heste; de skinnede baade som Sol og Maane; men Gutten syntes de allesammen vare for store til ham. Saa gløttede han bag Stalddøren, og da han fik se det lille graa Asenet, som var der, sagde han: „Det vil jeg have; det er min Lige, falder jeg af, saa er jeg ikke længer fra Jorden end som saa." Troldet vilde nødig miste Asenet, men siden det havde sagt det, maatte det staa ved det. Saa fik han Asenet med Sadel og Bidsel og alt det som til hørte, og saa foer han afsted. De reiste gjennem Skov og Mark, over Fjeld og vide Heier. Da de havde reist længer end langt, spurgte Asenet Gutten , om han saa noget. „Nei, jeg ser ikke andet end et høit Berg, som det blaaner i," sagde Gutten. „Ja, det Berget skal vi gjennem," sagde Asenet. „Skal tro det?" sagde Gutten. Da de vare ved Berget, kom der farende mod dem en Enhjørning, som om den vilde æde dem levende. „Nu tror jeg mest jeg blir ræd," sagde Gutten. „Aa inte," sagde Asenet; „læs af et Par Tjaug Oxeskrotter og bed den bore Hul og bryde Vei gjennem Berget," sagde det. Gutten gjorde saa. Da Enhjørningen havde faaet Mætten sin, lovede de den et Par Tjaug slagtede Svin, om den vilde gaa foran og bore Hul i Berget, saa de kom igjennem. Da den hørte det, borede den Hul og brød Vei gjennem Berget saa fort, at de havde nok med at følge den, og da den var færdig med det, kastede de af et Par Tjaug slagtede Svin til den.

Da de vare komne vel fra dette, reiste de langt bort gjennem Landene, og saa kom de gjennem Skov og Mark over Fjeld og vilde Heier igjen. „Ser du noget nu?" spurgte Asenet. „Nu ser jeg ikke andet end Himmel og vilde Fjeld," sagde Gutten. Saa reiste de langt og længer end langt, og da de kom høiere op, blev Fjeldet jævnere og fladere, saa de kunde se videre om sig. „Ser du noget nu?" sagde Asenet. „Ja, jeg ser noget langt, langt

borte," sagde Gutten; „det glittrer og skinner som en liden Stjerne." — „Den er nok ikke saa liden endda," sagde Asenet. Da de havde reist langt og længer end langt, saa spurgte Asenet igjen: „Ser du noget nu?" — „Ja, nu ser jeg noget langt borte; det skinner som en Maane," sagde Gutten. „Det er ingen Maane," sagde Asenet; „men det er Sølvslottet vi skal til," sagde det. „Naar vi kommer did, ligger der tre Drager paa Vagt foran Porten; de have ikke været vaagne paa hundrede Aar, saa der er groet Mose paa Øinene paa dem." — „Jeg mener mest jeg blir ræd dem, jeg," sagde Gutten. „Aa inte," sagde Asenet; „du faar vække den yngste og kaste i den et Par Tjaug Oxeskrotter og Slagtesvin, saa snakker den nok til de andre to, saa du kommer ind paa Slottet."

De reiste langt og længer end langt, før de kom frem til Slottet; men da de kom did, var det baade stort og gildt, og alt det de saa var støbt af Sølv, og udenfor Porten laa Dragerne og stængte for den, saa ingen kunde komme ind; men de havde havt det stille og roligt og ikke været meget uroede paa Vagten sin, for de vare saa moseløbne, at ikke nogen kunde se, hvad de vare gjorte af, og bort med Siderne paa dem begyndte der at gro Smaaskov mellem Mosetuerne. Gutten vækkede den mindste af dem, og den til at gnide Øinene sine og kare Mosdotterne af dem. Da Dragen fik se, at det var Folk, kom den imod ham med Gabet paa vid Væg; men da stod Gutten færdig og kastede i den Oxeskrotter og slængte i den slagtede Svin, til den havde faaet Mætten og blev lidt rimelig at snakke med. Gutten bad, at den skulde vække Kammeraterne sine og bede dem flytte sig undaf, saa han kunde komme ind i Slottet; men det torde og vilde den ikke, sagde den i Førstningen, for de havde ikke været vaagne og ikke smagt Mad paa hundrede Aar; den var ræd de skulde fare i Ørsken og sumle i sig baade Levende og Dødt. Gutten mente det ikke havde nogen Nød, for de kunde lægge igjen en hundrede

Oxeskrotter og en hundrede slagtede Svin og reise undaf et Stykke, saa kunde de vel faa ædt Mætten sin og samle sig til de kom tilbage igjen. Ja, det vilde Dragen ogsaa, og saa gjorde de saa; men før Dragerne bleve rigtig vaagne, og fik Mosen af Øinene paa sig, foer de om og ørskede og glæfsede baade efter Ligt og Uligt, og den yngste Dragen havde nok med at hytte sig for dem, til de havde faaet Veiret af Kjødet. Da slugte de ned hele Oxer og Svineskrotter og aad, til de vare mætte; siden bleve de nokfaa spage og føielige og slap Gutten imellem sig ind i Slottet. Der var det saa gildt, at han aldrig havde troet der kunde være saa gildt nogensteds; men der var ødt for Folk, for han gik fra den ene Stuen til den anden og lukkede paa alle Dørene, men han saa ingen. Jo, tilsidst saa gløttede han ind gjennem Døren til et Kammer han ikke havde seet før; derinde sad der en Prindsesse og spandt, og hun blev glad og fornøiet, da hun fik se ham. „Nei, nei, tør der komme kristne Folk hid?" raabte hun; „men det er nok bedst, at du gaar igjen, ellers kunde Troldet dræbe dig, for her bor der et stort Trold med tre Hoveder." Gutten mente, at han ikke flyttede sig, om det saa havde syv. Da Prindsessen hørte det, vilde hun, at han skulde prøve, om han kunde svinge det store rustne Sværdet, som hang bag Døren; nei, han kunde ikke svinge det, han kunde ikke løfte det engang. „Ja," sagde Prindsessen, „naar du ikke orker det, saa faar du tage dig en Slurk af den Flasken, som hænger ved Siden, for det gjør Troldet, naar han skal ud og bruge det." Gutten tog sig et Par Slurker, saa kunde han svinge Sværdet, som om det var en Bagstefløi.

Ret som det var, kom Troldet susende. „Hu, her lugter saa kristen Mandlugt!" skreg det. „Det gjør saa," sagde Gutten; „men du har ikke Bo at blæse i Næsen for det; du skal ikke længe have ondt af den Lugten," sagde han, og saa hug han alle Hovederne af det. — Prindsessen

blev saa glad, som hun havde faaet noget godt; men da det led om lidt, blev hun tungsindig, for hun længtes efter sin Søster, som var røvet af et Trold med sex Hoveder, og boede paa et Slot af Guld, tre hundrede Mile bortenfor Verdens Ende. Gutten mente det ikke var værre det; han kunde hente baade Prindsessen og Slottet, og saa tog han Sværdet og Krukken, satte sig paa Asenet og bad Dragerne følge med og fragte Kjødet og Flesket og Spigrene han havde.

Da de havde været paa Veien en Stund og reist langt, langt bortover baade Land og Strand, saa sagde Asenet en Dag: „Ser du noget?" — „Jeg ser ikke andet end Land og Vand og Himmel og høie Hamre," sagde Gutten. Saa reiste de langt og længer end langt. „Ser du noget nu?" sagde Asenet. Ja, da han havde seet sig vel for, saa han noget langt, langt borte; det skinnede som en liden Stjerne, sagde Gutten. „Det bliver nok større," sagde Asenet. Da de havde reist et langt Stykke igjen, spurgte Asenet: „Ser du noget nu?" — „Nu ser jeg det skinner som en Maane," sagde Gutten. „Ja, ja," sagde Asenet. Da de havde reist langt og længer end langt bortover Land og Strand, over Haug og Hei igjen, spurgte Asenet: „Ser du noget nu?" — „Nu synes jeg det skinner mest som Solen," sagde Gutten. „Ja, det er Guldslottet vi skal til," sagde Asenet; men udenfor ligger en Lindorm, som stænger for Veien og holder Vagt." — „Jeg mener jeg blir ræd den," sagde Gutten. „Aa inte," sagde Asenet. „Vi faar bryde over den Kvistelag og lægge imellem Floer af Heststkosøm og tænde Ild paa, saa blir vi vel kvit den." Langt om længe kom de bort imod der, hvor Slottet hang, men Lindormen laa foran og stængte for Veien did. Saa gav Gutten Dragerne et godt Maaltid Oxeskrotter og slagtede Svin, for at de skulde hjælpe ham, og de brød over den en Flo Kviste og Ved og en Flo Spiger og Hestskosøm, til de havde brugt op de tre hundrede Kasserne, som de

havde, og da det var gjort, tændte de Ild paa og brændte Lindormen lys levende op.

Da de vel vare færdige med den, fløi den ene Dragen under og løftede Slottet op, og de to andre foer høit tilveirs og løste ud Lænkekrogene, som det hang i, og saa satte de det ned paa Marken. Da det var gjort, gik Gutten ind, og her var det endda gildere end i Sølvslottet, men Folk saa han ikke, før han kom ind i det inderste Værelse; der laa Prindsessen paa en Guldseng. Hun sov saa haardt, som om hun skulde være død, men det var hun ikke, endda han var ikke i Stand til at vække hende, for hun var rød og hvid som Mælk og Blod. Ret som Gutten stod og saa paa hende, kom Trolbet farende. Da det satte det første Hoved ind gjennem Døren, skreg det: „Huf, her lugter saa kristen Mandlugt!" „Kanske," sagde Gutten; „men du har ikke Bo at blæse saa haardt i Næsen for det; du skal ikke længe have ondt af det," sagde han; og saa hug han alle Hovederne af det, som om de sad paa Kaalstilke. Saa tog Dragerne Guldslottet paa Ryggen og foer hjem med det, — de var ikke længe om Veien, skal jeg tro — og satte det ved Siden af Sølvslottet, saa det skinnede baade vidt og bredt. Da Prindsessen fra Sølvslottet kom til Vinduet om Morgenen og fik se det, blev hun saa glad, at hun sprang over i Guldslottet strax paa Timen; men da hun fik se Søster sin, som laa og sov som hun var død, sagde hun til Gutten, at de ikke kunde faa Liv i hende, før de fik Dødsens og Livsens Vand, og det stod i to Brønde paa begge Sider af et Guldslot, som hang i Luften ni hundrede Mile bortenfor Verdens Ende, og der boede den tredie Søsteren. „Ja, der var ikke anden Raad, mente Gutten, end han fik hente det ogsaa, og det var ikke længe, før han var paa Veien. Saa reiste han langt og længer end langt gjennem mange Riger, gjennem Mark og Skov, over Fjæld og Fjære, over Berg og Baare; tilsidst kom han til Verdens Ende, og endda reiste

han baade langt og længe, over Hei og Haug og høie Hamre. „Ser du noget?“ sagde Asenet en Dag. „Jeg ser ikke noget andet end Himmel og Jord,“ sagde Gutten. „Ser du noget nu?“ sagde Asenet, da det led om nogle Dage. „Ja, nu synes jeg, jeg skimter noget høit oppe og langt borte ligesom en liden Stjerne,“ sagde Gutten. „Det er nok ikke saa libet endda,“ sagde Asenet. Da de havde reist en Stund igjen, spurgte Asenet: „Ser du noget nu?“ — „Ja, nu tykker jeg, det skinner som en Maane.“ — „Jasaa,“ sagde Asenet. Saa reiste de nogle Dage til. „Ser du noget nu?“ spurgte Asenet. „Ja, nu skinner det som Solen,“ svarede Gutten. „Did skal vi,“ sagde Asenet; „det er Guldslottet, som hænger i Luften; der bor en Prindsesse, som er røvet af et Trold med ni Hoveder; men alle de vilde Dyr, som i Verden er, ligge paa Vagt og stænge for Veien did,“ sagde Asenet. „Uf, jeg mener mest jeg blir ræd nu,“ sagde Gutten. „Aa inte,“ sagde Asenet; og saa sagde det, at det ikke havde nogen Fare, naar han ikke gav sig til at standse der, men reiste, saasnart han havde fyldt Krukkerne sine med Vandet, for det var ikke fremkommeligt mere end en Time om Dagen, og det var Høgstdags; men var han ikke Karl til at blive færdig i den Tiden og komme undaf, saa rev de ham i tusind Stykker. Ja, det skulde han gjøre, sagde Gutten; han skulde nok ikke bie for længe. Klokken tolv kom de frem; da laa alle de vilde og vonde Dyr, som til var, som et Gjærde foran Porten og paa to Sider af Veien; men de sov som Stok og Sten, og der var ikke eet af dem, som leede paa Labben en Gang. Gutten gik imellem dem og passede sig vel, saa han hverken traadte paa Tæerne eller Rumpetipperne af dem, og fyldte Krukkerne sine med Livets og Dødens Vand, og medens han gjorde det, saa han paa Slottet, som var støbt af blanke Guldet. Det var det gildeste han havde seet, og han mente, det maatte være endda gildere indvendig. „Pyt, jeg har Tiden for mig,“

tænkte Askeladden, „jeg kan altid se mig om en halv Times Tid,“ og saa lukkede han op og gik ind; men der var det gildere end gildt; han gik fra den ene stadselige Stuen i den andre; det var, saa det lavede af Guld og Perler og alt det dyreste, som til var. Folk fandtes der ikke; men tilsidst kom han ind i et Kammer; der laa en Prindsesse og sov paa en Guldseng igjen, som hun var død; men hun var saa gild som den gildeste Dronning og rød og hvid som Blod og Sne, og saa deilig, at han aldrig havde seet noget, som var saa deiligt, uden Skilderiet hendes, for hende var det, som var skildret der. — Gutten glemte baade Vandet han skulde hente, og Dyrene og hele Slottet og saa bare paa Prindsessen, og han syntes aldrig han kunde blive mæt af at se paa hende; men hun sov som en død, og han var ikke god for at faa hende vaagen. Da det led mod Kvelden, kom Troldet susende, og ramlede og smeldte i Porte og Døre, saa det bragede i hele Slottet. „Huf, her lugter saa kristen Mandlugt!“ sagde det og stak det første Hovedet ind af Døren og snøftede. „Det tør nok hænde,“ sagde Gutten; „men du har ikke Bo at blæse, saa Vælgen revner for det; du skal ikke længe have ondt af det,“ sagde han, og dermed saa hug han alle Hovederne af det. Men da han var færdig med det, var han saa træt, at han ikke kunde holde Øinene oppe. Saa lagde han sig paa Sengen ved Siden af Prindsessen, og hun sov baade Natten og Dagen, som hun aldrig skulde vaagne, men ved Midnatstid var hun vaagen et Øieblik, og da sagde hun til ham, at han havde frelst hende, men hun maatte være der i tre Aar til; kom hun ikke hjem til ham da, fik han komme og hente hende.

Da Klokken gik til Et den andre Dagen, vaagnede han først og hørte, at Asenet begyndte at skrige og laate saa ilde, og saa tænkte han, det var vel bedst, at han gav sig paa Hjemveien, men først klippede han et Spunds ud af Kjolen til Prindsessen og tog med sig. Hvorledes det

var eller ikke, saa havde han bruntet der saa længe, at Dyrene begyndte at vaagne og ruske paa sig, og da han var kommen op paa Asenet, kringrendte de ham, saa han syntes det begyndte at se spøgeligt ud. Men Asenet sagde, at han skulde skvætte paa dem nogle Draaber af Dødens Vand. Det gjorde han, og saa styrtede de paa Flekken og rørte ikke et Lem mere. Medens de vare paa Hjemveien, sagde Asenet til Gutten: „Naar du nu kommer til Ære og Herlighed, skal du se du glemmer mig og det jeg har gjort for dig, saa jeg kommer paa Knæerne af Sult.“ Nei, det skulde aldrig ske, mente Gutten. Da han kom hjem til Prindsessen med Livs-Vandet, skvættede hun nogle Draaber paa Søsteren sin, saa hun vaagnede, og da blev der stor Glæde, og det stod herligt til med dem. Saa reiste de hjem til Kongen, og han var ogsaa glad og fornøiet, fordi han havde faaet dem igjen, men han gik og stundede og stundede efter at det skulde være forbi med de tre Aarene, til den yngste Datteren skulde komme. Gutten, som havde hentet dem, gjorde Kongen til en mægtig Mand, saa han blev den første i Landet, næst Kongen selv; men der var mange, som var avindsyge, fordi han var bleven saadan en Storkarl, og saa var der En, — han hedte Ridder Rød, — som de sagde vilde have den ældste Prindsessen han fik hende til at skvætte paa Gutten lidt af Dødsens Vand, saa han søvnede af.

Da de tre Aarene var omme, og det led et Stykke udi det fjerde, kom der seilende et fremmed Krigsskib, og paa det var den tredie Søsteren og havde med sig et treaarsgammelt Barn. Hun skikkede Bud op til Kongsgaarden og sagde, at hun ikke vilde sætte sin Fod paa Land, før de sendte den, som havde været paa Guldslottet og frelst hende. Saa sendte de en af de høieste der i Kongsgaarden, og da han kom paa Skibet til Prindsessen, strøg han Hatten af og bukkede og krummede sig.

„Kan det være din Fader, min Søn?“ sagde Prind-

sessen til Barnet, som legede med et Guldæble. „Nei, min Fader kryber ikke som en Ostemark,“ sagde Gutungen. Saa sendte de en til af samme Slag, og det var Ridder Rød. Men det gik ikke bedre med ham end med den første, og Prindsessen sendte Bud med ham, at skikkede de ikke den rette, saa skulde det gaa dem ilde. Da de hørte det, maatte de vække Gutten med Livsens Vand, og saa gik han ned paa Skibet til Prindsessen, men han bukkede ikke for meget paa sig, skal jeg tro; han bare nikkede paa Hovedet og tog frem Spundset, han havde klippet ud af Kjolen til Prindsessen paa Guldslottet. „Det er Fa'r min,“ raabte Barnet og gav ham Guldæblet, det legede med. Saa blev der stor Glæde og Herlighed over hele Riget, og den gamle Konge var den gladeste af dem alle, fordi han havde faaet Kjæleungen sin igjen. Da det kom for Dagen det som Ridder Rød og den ældste Prindsessen havde gjort ved Gutten, vilde Kongen, at de skulde rulles i hver sin Spigertønde; men Askeladden og den yngste Prindsessen bad for dem, og saa slap de. Da de skulde til at ture Bryllup i Kongsgaarden, saa var det en Dag Gutten stod og saa ud igjennem Vinduet — det var paa Vaarsiden, da de skulde til at slippe ud Hestene og Kreaturerne, og den sidste, som kom ud af Stalden, var Asenet; men det var saa udsultet, at det kom paa Knæerne ud gjennem Stalddøren. Da blev han saa ilde ved, fordi han havde glemt det, at han gik ned og ikke vidste, hvad godt han vilde gjøre det; men Asenet sagde, det bedste han kunde gjøre, var at hugge Hovedet af det. Det vilde han nødig; men Asenet sagde, det bedste han kunde gjøre, var at hugge Hovedet af det. Det vilde han nødig; men Asenet bad saa vakkert, at han maatte gjøre det tilsidst, og idetsamme Hovedet faldt paa Traakken, var det forbi med Troldhammen, som var kastet paa det, og der stod den deiligste Prinds, som nogen vilde se. Han fik den andre Prindsessen, og

saa turede de Bryllup, saa det hørtes og spurgtes over syv Kongeriger.

Saa bygged' de Bo,
Saa lapped' de Sko,
Saa fik de Smaaprindser
I hver eneste Ro.

13. Haren, som havde været gift.

Der var en Gang en Hare, som var ude og gik i det Grønne. „Aa, Hurra, hei og Hop!" skreg han, hoppede og sprang, og ret som det var, gjorde han et Rundkast bortefter og stod paa to Ben i Groen. Saa kom der en Ræv luskende.

„God Dag, god Dag!" sagde Haren. „Jeg er saa glad i Dag, for det jeg har været gift,*) skal du vide," sagde han.

„Det var vel det da," sagde Ræven.

„Aa, det var ikke saa vel heller, for hun skaarede haardt paa Hornene,**) og saa var det et Trold til Kjærring, jeg fik," sagde han.

„Det var ilde det da," sagde Ræven.

„Aa, det var ikke saa ilde heller," sagde Haren, „for jeg fik Rigdom med hende, hun havde en Stue."

„Det var da vel det," sagde Ræven.

*) forbi jeg har været gift, (den er ikke længer gift).

**) Hun var gammel. Lignelsen taget fra Ringen og Fordybningerne (Skaarerne) ved Roden eller paa den nederste Ende af Koens Horn, hvor hver Skaar eller Ring holdes for at svare til hver Kalv Koen har baaret.

„Aa, det var ikke saa vel heller," sagde Haren, „for Stuen brændte op og alt det vi eiede."

„Det var da rigtig ilde," sagde Ræven.

„Aa, det var ikke saa ilde endda," sagde Haren, „for hun brændte op Kjærringen med."

14. Bjørnen og Ræven.

1. Slip Granrod og tag i Rævefod.

Der var en Gang en Bjørn, som sad i en Solbakke og sov. I det samme kom der en Ræv lufkende forbi og fik se den.

„Sidder du der og lader dig, Bedstefar," sagde Ræven. „Nu skal jeg vel sagtens spille dig et Puds," tænkte Mikkel ved sig selv. Saa fandt han tre Skovmus og lagde paa en Stubbe tæt op under Næsen paa Bjørnen. „Buh, Bamse, Per Skytter ligger bag Stubben!" skreg han lige ind i Øret paa Bjørnen, og tog til Bens bort igjennem Skoven.

Bjørnen braavaagnede, og da han saa de tre Musene, blev han saa sindt, at han alt løftede paa Labben og vilde lægge til dem, for han troede det var dem, som havde skreget i Øret paa ham.

Men saa fik han se Svandsen til Mikkel mellem Buskene borte i Skovkanten og lagde afsted, saa det bragede i Smaaskoven, og Bamsen var saa nær efter Mikkel, at han fik Tag i det høire Bagbenet paa ham, idetsamme han skulde smætte ned i en Gang under en Granrod. Der sad Mikkel i Klemmen, men han var ikke raadløs, han skreg:

„Slip Granrod og tag i Rævefod!" og saa slap Bjørnen. Men da lo Ræven langt inde i Hullet og sagde:

„Lurede jeg dig ikke den Gangen ogsaa, Bedstefar!"
„Gjemt er ikke glemt," sagde Bjørnen og var vild.

2. De vædde om Flæsk og Humlebol.

Om Morgenen den andre Dagen, da Bjørnen kom gaaende over Myren med et fedt Svin, sad Mikkel høit oppe paa en Sten ved Myrbredden.

„God Dag, Bedstefar," sagde Ræven, „hvad er det for Godt du har der?" sagde han.

„Flesk," sagde Bjørnen.

„Jeg har ogsaa lidt Mundgodt," sagde Ræven.

„Hvad er det?" sagde Bjørnen.

„Det er det største Humlebol jeg nogen Tid har fundet," sagde Mikkel.

„Jasaa," sagde Bjørnen og gren og siklede, saa godt syntes han det skulde være at faa lidt Honning. „Skal vi bytte Kost?" sagde han.

„Nei, det gjør jeg ikke," sagde Mikkel. Men saa gjorde de et Væddemaal og bleve forligte om, at de skulde nævne tre Slags Træer. Kunde Ræven sige det fortere end Bjørnen, skulde han faa Lov at bide een Gang af Flæsket; men hvis Bjørnen kunde sige det fortere, skulde han faa Lov at suge een Gang af Humlebolet. Bjørnen han tænkte, at han skulde suge i sig al Honningen med eet Drag.

„Ja," sagde Ræven, „det er baade godt og vel altsammen, men det siger jeg, at vinder jeg, skal du være pligtig til at rive Børsterne af der jeg vil bide," sagde han.

„Ja nok, jeg faar vel hjælpe dig, siden du ikke orker selv," sagde Bjørnen.

Saa skulde de til at nævne op Træerne.

„T o l l, F u r u, T y r i!" brummede Bjørnen; — grov i Maalet var han. Men dette var bare eet Træ, for Toll er ikke andet end Fure, det heller.

„A s k, O r, E i k!" skreg Ræven, saa det gnald i Sko-

ven. Saa havde han vundet, og han foer ned og tog Hjertet ud af Svinet i een Bid og vilde springe. Men Bjørnen blev sindt, fordi han tog det Bedste af hele Svinet, fik fat i Svandsen paa ham og holdt ham.

„Vi libt sagde Bjørnen og var saa vild.

„Ja, det er det samme, Bedstefar, vil du slippe mig, skal du faa smage paa Honingen min," sagde Ræven.

Da Bjørnen hørte det, saa slap han Taget, og Ræven op efter Honningen.

„Her paa dette Humlebolet," sagde Mikkel, „holder jeg et Løvsblad, og under det Løvsbladet er der et Hul, som du kan suge igjennem," sagde han, og idetsamme holdt han Humlebolet op under Næsen paa Bjørnen, tog Løvsbladet væk, hoppede op paa Stenen og satte sig til at glise og le, for det var hverken Humlebol eller Honning, men det var et Hvepserede, saa stort som et Mandehoved, fuldt af Hveps, og Hvepsene yrede ud og stak Bjørnen i Øinene og Ørene og i Munden og paa Snuden. Og han fik saa meget at gjøre med at kare dem af sig, at han ikke havde Tid at tænke paa Mikkel.

Fra den Dagen er det, at Bjørnen er saa ræd for Hvepsen.

3. De skulde have Ager i Sameie.

Det var en Gang Ræven og Bjørnen skulde have Ager i Sameie. De havde en liden Braate oppe i Skoven, og det første Aaret saaede de Rug. „Nu faar vi dele, som Ret er," sagde Mikkel; „vil du have Roden, saa tager jeg Toppen," sagde han. Ja, det vilde Bjørnen; men da de havde træsket, fik Ræven Korn, og Bjørnen fik ikke andet end Taver og Tæger. Bamsen likte ikke dette, men Ræven sagde, det var saa, som de var forligte om det. „I Aar er det jeg, som har Vindingen," sagde Ræven, „et andet Aar er det du; da skal du have Toppen, og jeg faar nøies med

Roden." — Men da Vaaronnen kom, spurgte Mikkel, hvad Bjørnen mente om Ræper. Jo, det var bedre Kost end Korn, sagde han, og det mente Ræven og. Da Høsten kom, tog Ræven Ræperne, og Bjørnen fik Kaalen. Men da blev Bamsen saa sindt, at han skilte Lag med Mikkel med det samme.

4. Mikkel vilde smage Hestekjød.

Saa var det en Dag, som Bjørnen laa og aad paa en Hest han havde slaaet. Da var Mikkel ude igjen, kom lusskende og siklede paa en Godbid af Hestekjødet. Han gjorde Svinger og Rævekroger, til han kom bagenfor Bjørnen, saa tog han til Sprangs paa den anden Side af Hesteskrovet og nappede en Jafs, med det samme han rendte forbi. Bamsen var ikke sen han heller, slog efter Mikkel, saa han fik Tippen af den røde Roven i Labben sin; siden den Tid har Ræven hvid Rovetip.

„Vi nu Mikkel og kom hid," sagde Bjørnen, „saa skal jeg lære dig at fange Heste." Ja, det vilde Mikkel gjerne lære, men han gik ikke nærmere end han troede sig. — „Naar du ser, der ligger en Hest i en Solbakke og sover," sagde Bjørnen, „saa skal du binde dig vel fast med Taglet i Roven og hugge Tænderne i Laaret paa Hesten," sagde han.

Det varede ikke længe, før Ræven fandt sig en Hest, som laa og sov i Solbakken, kan du tro, og saa gjorde han, som Bjørnen havde sagt, han vippede og bandt sig vel ind i Hestetaglet, og huggede Tænderne i Laaret paa Hesten. Og den sprat op og til at slaa og rende, saa Mikkel slængte baade mod Stok og mod Sten, og blev saa skamslaaet og mørbanket, at han ikke var langt fra at miste baade Sands og Samling. Ret som det var, foer de forbi en Hare.

„Hvor skal du fare saa fort, Mikkel?" sagde Haren.

„I Skydsfærd, min kjære Jens!" sagde Ræven. Og Haren satte sig op paa to Ben og lo saa godt, at Kjæften sprak lige op til Ørene, fordi Mikkel foer saa gildt i Skyds. Men siden den Skydsfærden har Ræven ikke tænkt paa at fange Heste. Den Gangen var det Bjørnen, som var ful; ellers sige de, han er godtroende som Troldene.

15. Bamse Bra'kar.

Der var en Gang en Bonde, som reiste langt op til Fjelds efter et Løvlæs til Kreaturerne sine om Vinteren. Da han kom til Løvhesjen, ryggede han Slæden med Hesten tæt indtil, og gik op i Hesjen og begyndte at vælte Løv paa Slæden. Men der var en Bjørn i Hesjen, som havde lagt sig i Hi der, og da den kjendte, at Manden begyndte at rumstere, saa sprang den ud, lige ned paa Slæden. Da Hesten fik Veiret af Bamsen, blev den ræd og satte afsted, som om den havde stjaalet baade Bjørnen og Slæden, og det gik mange Gange fortere samme Veien ned end den havde kommet op. Bamse har Ord for, at han ikke skal være fælen; men han var ikke vel nøid med Skydsen denne Gangen, der han sad; han holdt sig fast det bedste han orkede, og glante stygt til imse Kanter, om han skulde kunne kaste sig af; men han var nok ikke vant ved at age, og saa syntes han, at der ikke var nogen Von.

Da han havde aget et langt Stykke, mødte han en Kræmmer.

„Hvor i Guds Navn skal Futen hen i Dag?" sagde Kræmmeren; „han har vist knap Tid og lang Vei, siden han ager saa fort?"

Men Bjørnen svarede ikke et Ord, for han havde nok med at holde sig fast. Om en Stund saa mødte han en

Fattigkjærring. Hun hilste og nikkede med Hovedet, og bad om en Skilling i Guds Navn. Bjørnen sagde ingen Ting, men holdt sig fast og agede udover det forteste han vandt. Da han kom et Stykke længer ned, mødte han Mikkel Ræv. „Hei, hei, er du ude og ager?" skreg Mikkel; „bi lidt, lad mig faa sidde bagpaa og være Skydsgut!" Bamse sagde ikke et Ord, men holdt sig vel fast, og agede saa fort som Hesten vilde rende. „Ja, vil du ikke tage mig med, saa skal jeg spaa dig det, at om du kjører som en Finmutkar i Dag, hænger du i Morgen med Ryggen bar," skreg Ræven efter ham. Bjørnen hørte ikke et Ord af det, som Mikkel sagde; han kjørte lige fort. Men da Hesten kom paa Gaarden, satte den ind igjennem Staldøren i fuldt Firsprang, saa den klædde af sig baade Sæle og Slæde, og Bjørnen slog Skallen i Dørstokken, og saa laa han død paa Flækken.

Bonden han laa i Hesjen og væltede og væltede Løvkjærv, til han troede han havde fuldt Læs paa Slæden; men da han skulde til at gjure Læsset, havde han hverken Hest eller Slæde. Saa maatte han traske efter for at finde Hesten sin igjen. Om en Stund mødte han Kræmmeren. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Kræmmeren. „Nei," sagde Kræmmeren, „men jeg mødte Futen nedpaa her; han foer saa fort, han skulde vist bort og slaa nogen." Om en Stund saa mødte han Fattigkjærringen. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Fattigkjærringen. „Nei," sagde Kjærringen; „men jeg mødte Præsten nedpaa her; han skulde vist i Sognebud, for han foer saa fort, og Bondeskyds havde han." En Stund efter mødte Bonden Ræven. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde Bonden. „Ja," svarede Mikkel; „men Bamse Bra'kar sad paa og kjørte, som om han havde stjaalet baade Hest og Redskab." — „Fanden fare i ham; han kjører vel ihjel Hesten min," sagde Bonden. — „Saa træk af ham Pelsen og steg ham paa Gloen," sagde Mikkel. „Men

skulde du faa igjen Hesten din, saa kunde du skydse mig over Fjeldet, for jeg kan fare læffert," sagde Ræven, „og jeg skulde ogsaa have Lyst til at prøve, hvorledes det er at have fire Ben foran sig." — „Hvad gi'r du for Skydsen?" sagde Bonden. — „Du kan faa Baadt og Tørt, hvad du lyster," sagde Ræven; „altid faar du lige saa meget af mig som af Bamse Bra'kar, for han pleier at være grov til at tage sig betalt, naar han ta'r Skyds og hænger sig paa Hesteryggen." — „Ja, du skal faa Skyds over Fjeldet," sagde Bonden, „naar du vil møde mig her i Morgen i dette Leite." Han skjønte, at Mikkel gjorde Nar af ham og var ude med Rævestregerne sine. Saa tog han med sig en ladet Bøsse paa Slæden, og da Mikkel kom og tænkte han skulde faa fri Skyds, fik han en Hagladning i Skrotten, og saa trak Bonden Bælgen af ham, saa havde han baade Bjørnehud og Rævebælg.

---

16. Røderæv og Askeladden.

Der var en Gang en Konge, som havde mange hundrede Sauer og mange hundrede Gjeder og Kjør; og mange hundrede Heste havde han og, og Sølv og Guld i store Dynger. Men endda var han saa sorggiven, at han næsten aldrig vilde se Folk, og endda mindre snakke med dem. Slig var han siden den Tid den yngste Datteren hans kom bort, og det var alt ilde nok der, om han aldrig havde mistet hende, for der var et Trold, som gjorde Ustel og Ustyr der stødt, saa det mest ikke var kommende til Kongsgaarden for Folk; ret som det var, slap det ud alle Hestene, saa de trakkede ned alle Ager og Eng og aad op Kornet; ret som det var, rev det Hovedet af Kongens Ænder og Gjæsser; somme Tider dræbte det Kjøerne paa

Baasen, saa drev det Sauer og Gjeder over Aasen, og hver Gang de skulde tage Fisk i Dammen, var den jaget paa Land alsammen.

Men saa var der et Par gamle Folk, som havde tre Sønner; den ene hedte Per, den anden hedte Paal og den tredie kaldte de Esben Askelad, for han laa altid og karede i Asken.

Det var gjæve Gutter, men Per som ældst var, skulde være den gjæveste, og saa bad han Far sin, om han fik Lov til at reise ud i Verden og friste Lykken.

„Ja, det skal du faa; sent er bedre end aldrig, Glunten min," sagde Kallen. Saa fik han Brændevin i Flasken og Niste i Tasken, og saa tog han Foden paa Nakken og lakkede ned af Bakken. Da han havde gaaet en Stund, kom han ind paa en gammel Kjærring, som laa ved Veien. „Aa, kjære Glunten min, giv mig en liden Madsmule i Dag," sagde Kjærringen.

Men Per han saa knap til Siden, han slængte bare paa Nakken og gik sin Vei.

„Ja, ja," sagde Kjærringen, „gaa du, du skal faa se det gaar som det gaar," sagde hun.

Per gik langt og længe og længer end langt, til han kom frem til Kongsgaarden. Der stod Kongen i Svalen og gav Hønsene Mad.

„God Kveld, Gud signe Jer," sagde Per. „Tippe Tippe Tippe, Tuppe Tuppe — — —!" sagde Kongen og strøede og strøede baade i Øst og Vest, og brydde sig ikke om Per.

„Ja, staa der du og strø Korn og kagl Hønemaal, til der blir en Bjørn af dig," sagde Per ved sig selv; „du skal nok være fri for, at jeg skal tale til dig," mente han, og saa gik han ind i Kjøkkenet og satte sig bort paa Bænken som en anden Storkarl. „Hvad er du for en Ildgut?" sagde Kokken, for Per havde ikke faaet Skjæg endda. Det syntes han var Spot og Spe, og saa tog han paa at

dænge Kokketøsen; men ret som det var, kom Kongen og lod dem skjære tre røde Remmer af Ryggen paa ham; saa strøede de Salt i Saaret og lod ham gaa hjem igjen samme Veien han var kommen.

Da Per vel var kommen til Hus, vilde Paal ud. Aa ja, han fik ogsaa Brændevin i Flasken og Niste i Tasken, tog Foden paa Nakken og lakkede ned over Bakken. Da han kom paa Veien, traf han Kjærringen, som bad om Mad; men han strøg forbi og svarede ikke engang, og paa Kongsgaarden gik det ham ikke et Haar bedre, end det gik Per. Kongen sagde Tippe Tuppe, og Kokketøsen kaldte ham en uskikkelig Barnsunge, og da han vilde banke hende op for det, kom Kongen med Slagtekniven og skar tre røde Remmer af ham og strøede Ildmørje i, og sendte ham hjem igjen med saar Ryg.

Saa krøb Askeladden op fra Gruen og tog til at ruske paa sig; den første Dagen rystede han Asken af sig, den anden vaskede og kjæmmede han sig, og den tredie klædte han sig i Kirkepynt.

„Nei, se paa den!" sagde Per; „nu skinner der en ny Sol her. Du vil vel til Kongsgaarden og vinde Kongsdatteren og det halve Riget? Aa bliv i Asken og ligg i Asken du," sagde han. Men Askeladden hørte ikke paa det Øret, han gik ind til Far sin og bad om Lov til at gaa lidt ud i Verden.

„Hvad skal du ude i Verden?" sagde Gamlingen; „det gik ikke rart med han Per og han Paal, hvor skal det saa gaa med dig?" sagde han.

Men Askeladden gav sig ikke, før han fik Lov til at gaa.

Brødrene vilde ikke, at han skulde faa Madsmulen med sig, men Moderen gav ham en Osteskorpe og et Kjødben, og dermed laddede han af Gaarde. Det hastede ikke med ham; „du kommer altid tidsnok," tænkte han „nu har du Dagen for dig, og siden tør det hænde Maanen kommer

op, om Lykken er god." Saa satte han den ene Foden fremmenfor den andre og pustede i Bakkerne og saa sig vel om paa Veien.

Langt om længe kom han frem i den gamle Kjærringen som laa udved Veiveiten.

„Stakkars dig, din gamle Krok, du er vel sulten du?" sagde Askeladden.

Hun var det, sagde Kjærringen.

„Ja, saa faar jeg dele med dig," sagde Askeladden og gav hende Osteskorpen.

„Fryser du ogsaa?" sagde han, han saa hun hakkede Tænder. „Du faar tage Gamletrøien min; der er ikke stort til Ærmer og lidet til Ryg, men det var et godt Plag, da den var ny."

„Vi nu," sagde Kjærringen, hun ragede nede i Storlommen sin; „her har du en gammel Nøgle," sagde hun; „jeg har hverken bedre eller værre at give dig; men naar du kiger gjennem Nøgleringen, saa kan du se alt du vil."

Da han kom frem til Kongsgaarden, holdt Kokken paa at bære Vand, og det havde hun stort Stræv med. „Det er for tungt for dig det," sagde Askeladden, „det kan være saa passe til mig at gjøre det," sagde han.

Den, som blev glad, det var Kokketøsen, og siden lod hun Ladden altid faa skrabe Gryden; men det var ikke længe, saa fik han mange Uvenner for det, og de løi paa ham for Kongen og sagde, han havde sagt sig god for baade det ene og det andet.

En Dag kom Kongen ud og spurgte Askeladden, om det var sandt, at han var god for at holde Fiskene i Dammen, saa ikke Troldet kunde skade dem; „de sige, du har sagt dig god for det," sagde han.

„Ikke har jeg sagt det," sagde Askeladden, „men havde jeg sagt det, saa var jeg ogsaa god for det."

Ja, hvorledes det var, saa fik han nok prøve det, om han vilde frelse Rygskindet sit, sagde Kongen.

Ja, han fik prøve da, sagde Askeladden, for han havde ikke Hu til at gaa med røde Rænder under Trøien, sagde han.

Om Aften kigede Askeladden gjennem Nøgleringen sin, og da saa han det, at Troldet var ræd for Timian. Han til at ruske op al den Timian, han kunde komme over; noget strøede han i Vandet og noget paa Landet, og Resten strøede han om Bredden paa Dammen.

Saa maatte Troldet lade Fisken være i Fred; men nu fik Faarene undgjælde for det; Troldet jagede dem over alle Hauger og Hamre hele den Natten.

Saa var der nogen af de andre Tjenere, som havde været ude igjen og sagt, at Askeladden vidste Raad for Kreaturerne ogsaa han, om han bare vilde; han havde sagt sig god for det, det var sikkert.

Ja, Kongen gik ud til ham og sagde til ham ligesom forrige Gangen, og truede med at han skulde skjære tre brede røde Remmer af Ryggen paa ham, om han ikke gjorde det.

Der var ikke anden Raad da; Askeladden syntes nok det kunde være gildt at gaa med Kongens Mundering og rød Kjole, men han fik heller være den foruden, naar han selv skulde lade Rygskindet til at gjøre den af, sagde han.

Og saa tog han til med Timian igjen, men det blev der mest ingen Ende paa, for eftersom han bandt Timian paa Faarene, saa aad de af hverandre igjen, og det varede og det rak, for Faarene aad fortere, end han bandt paa. Men tilsidst gjorde han Smurning af Timian og Tjære og smurte dem ind med, og saa lod de være at æde den. Kjøerne og Hestene fik ogsaa Timiansmurning; saa fik de Fred for Troldet.

Men en Dag som Kongen var ude paa Jagt, kom han paa Vildgræs i Skoven; han red omkring i mange Dage og havde hverken Mad eller Drikke, og Klæderne foer saa ilde i Trangskoven, at tilsidst havde han næsten ikke Fillen

paa Kroppen. Saa kom Troldet og sagde, om det fik det første han mødte, naar han kom i Jordet sit, saa skulde Kongen slippe hjem til Kongsgaarden igjen. Ja, det skulde det faa; Kongen tænkte, det var vel den vesle Hunden hans, som altid kjaakede og kjastrede imøde med ham. Men da han kom saa nær Kongsgaarden, at de kunde se ham, gik den ældste Kongsdatteren i Forspidsen for alle Folkene imøde med Kongen og tog imod ham baade godt og vel.

Da han fik se det, at hun var den første, blev han saa ilde ved, at han faldt i Marken med det samme, og siden den Tid var han mest som en Halvtulling.

Om Kvelden skulde Troldet komme og hente Kongsdatteren, og hun var pyntet og sad paa en Eng ude ved Tjernet og græd og bar sig ilde; det var en som hedte Røderæv, som skulde følge hende, men han var saa ræd, at han fløv op i en Tømmergran, og der blev han siddende. Ret som det var, kom Askeladden og satte sig ned paa Marken ved Siden af Kongsdatteren. Og hun blev glad, det kan En nok vide, da hun fik se der var Kristenfolk, som torde være hos hende endda.

„Læg Hoved dit i Fanget mit du, saa skal jeg lyske dig,“ sagde hun. Esben Askelad gjorde som hun sagde, og mens hun gjorde det, søvnede han, og saa tog hun en Gulring af Fingeren sin og knyttede fast i Haaret paa ham. — Ret som det var, kom Troldet pustende; det var saa tungt paa Foden, at det knagede og bragede i Skoven en hel Fjerding foran det. Da det fik se Røderæv, som sad i Grantoppen som en liden Orre, spyttede det efter ham: „Tvi,“ sagde det, saa baade Røderæv og Tømmergranen føg i Marken, og der laa han og sprællede som en Fisk paa tørre Landet.

„Hu hu!“ sagde Troldet; „sidder du her og lysker kristent Folk, saa æder jeg dig,“ sagde det.

„Tvi!“ sagde Askeladden med det samme han vaagnede, og til at kige paa Troldet gjennem Nøglerringen.

„Hu hu! Hvad glaner du til mig efter?“ sagde Troldet til Askeladden, „hu hu!“ Saa kastede det Jernstangen efter ham, saa den stod femten Alen ind i Berget; men Askeladden var saa snapp og snar paa Foden, at han kom sig forbi Stangen, med det samme Troldet kastede.

„Tvi for Kjærringstykker!“ sagde Askeladden. „Hid med Tandstikken din, skal du faa se Kast!“ — Ja, Troldet nappede op Stangen i et Ryk; den var saa stor som tre Grindstører. Imens stirrede Askeladden under Himlen baade i Syd og i Nord.

„Hu hu! hvad glaner du efter igjen?“ sagde Troldet. „Jeg ser efter hvad for en Stjerne jeg skal kaste til,“ sagde Askeladden. „Ser du den ørende vesle bent i Nord, den tar jeg,“ sagde han. „Nei, lad den sidde som den sidder,“ sagde Troldet; „du faar ikke slænge bort Jernstangen min.“ — „Ja, ja, saa faar du vel ha' den igjen da,“ sagde Askeladden, „men kanske du havde bedre Hu til, at jeg skulde slænge dig op til Maanen en Vending?“ sagde han. Nei, det vilde ikke Troldet heller.

„Ja, men Blindebuk! har du ikke Hu til at lege Blindebuk?“ sagde Askeladden. Jo, det kunde være artigt nok, mente Troldet; men du skal gaa først, sagde det til Askeladden. — „Aa ja, gjerne det,“ sagde Gutten; „men det greieste er, at vi tæller, saa slipper vi at have noget at græle om.“ — Ja, ja, de fik da det. Og saa kan En vide, at Askeladden lagede det saa, at Troldet fik Bindet om Øinene og kom til at gjøre den første Reisen. Men der skulde du seet Blindebuk; hei! de foer omkring i Skovkanten; Troldet røg og rendte mod Stubberne, saa Føsken føg og det knagede efter.

„Hau hau, der maatte Trold være Blindebuk længer,“ skreg Troldet, saa ildsindt var det. — „Vi lidt,“ sagde Askeladden, „saa skal jeg staa stil og raabe, til du tar mig.“

Imens tog han en Hampehegle og sprang om paa den anden Side af Tjernet, som der ikke var Bund i. — „Kom nu, her staar jeg!" skreg Askeladden. — „Det er vel Laager og Skov." — „Du kan vel høre, her ingen Skov er," sagde Askeladden og svor paa, der hverken var Stubber eller Skov. „Kom nu!" — Saa bar det i Veien igjen. „Plump!" sagde det; der laa Troldet i Tjernet, og Askeladden huggede det i Øinene med Heglen, hver Gang det fik Hovedet over Vandet.

Nu bad Troldet saa tyndt for Livet sit, at Gutten syntes det var Synd paa det; men først maatte det sige fra sig Prindsessen og skaffe frem den anden, som det havde taget før, og love at Folk og Fæ skulde have Fred; saa slap Troldet og ranglede hjem til Berget sit. Nu var Røderæven Karl igjen, kom ned af Granen, tog Prindsessen op til Slottet og truede hende til at sige, det var ham, som havde frelst hende. Og saa luskede han ned og tog imod den anden ogsaa, da Askeladden havde sluppet hende ind i Haven. Nu blev der saadan Glæde i Kongsgaarden, at det hørtes og spurgtes over Land og Rige, og Røderæv skulde have Bryllup med den yngste Prindsessen. Ja, det var godt og vel, men det var ikke saa vel endda, for ret som det var, saa havde Troldet gaaet ned i Jorden og stoppet igjen alle Vandaarerne; kan jeg ikke gjøre andet Ugavn, tænkte det, saa skal de ikke faa Vand at koge Bryllupsgrøden i. — Der var ikke anden Raad end at sende Bud efter Askeladden igjen. Han fik sig en Jernstang, som skulde være femten Alen lang, og sex Smede, som skulde gjøre den gnistrende rød. Saa kigede han gjennem Nøgleringen; da saa han Troldet lige saa godt under Jorden som over Jorden, og kjørte saa Stangen ned igjennem Marken og ned efter Ryggen paa Troldet, saa det lugtede brændt Horn femten Fjerdinger.

„Hau, hau!" skreg Troldet; „slip mig op!" Ret som det var, kom det sættende op gjennem Hullet og var op-

brændt lige til Nakken. Men Askelabden var ikke sen, han tog Troldet og lagde det paa en Stang, som var flettet med Timian, og der maatte det ligge og sige ham, hvor det havde faaet Øine fra, siden han hakkede dem ud med Hampeheglen. „Jeg stjal mig en Raanæpe," sagde Troldet; „den smurte jeg vel ind med Smurning. Siden skar jeg den til som jeg vilde, og satte den ind med Pumpespiger, og bedre Øine vil jeg ikke ønske nogen kristen Mand." — Saa kom Kongen og begge Prindsesserne og vilde se Troldet, og Røderæv gik saa krepp, at Roven stod høiere end Nakken. Men saa fik Kongen se, at der var noget, som blinkede i Haaret paa Askelabden. „Hvad har du der?" sagde han. — „Aa, det er den Ringen, som Datter din gav mig, da jeg frelste hende fra Troldet," sagde Askeladden. Og nu kom det for Dagen, hvorledes alt var gaaet til. — Røderæv græd og bad for sig, men alt han laat og alt han graat, saa hjalp det ikke, han maatte i Ormegaarden, og der sprak han med det samme. — Saa tynte de Troldet, og saa tog de til at dundre og drikke og danse i Brylluppet til Askelabden; for nu var han Basen. Han fik den yngste Prindsessen og halve Kongeriget.

Saa lægger jeg mit Eventyr paa en Slæde,
Og kjører det til dig, som bedre kan kvæde;
Men kan du ikke kvæde bedre end jeg,
Saa Skam faa dig, for du laster mig.

---

17. Gutten, som vilde fri til Datter til Mor i Krogen.

Der var en Gang en Kjærring, som havde en Søn, og han var saa lad og doven, at han aldrig vilde tage sig noget

til, som nyttigt var; men synge og danse havde han Lyst til, og det gjorde han saa lang Dagen var, og det varede nok en Stund udpaa Natten med. Jo længere det led, des knappere blev det for Konen; Gutten voxte, og Mad vilde han have saa det forslog, og til Klæder gik der mere og mere efter hvert som han voxte, og de holdt ikke længe skal jeg tro, for han dansede og sprang baade i Skov og Mark.

Tilsidst syntes Kjærringen det blev for galt; saa sagde hun til Gutten en Dag, at nu fik han begynde at gaa paa Arbeide og tage sig til noget Ordentligt, ellers blev det Sveltihjel for dem begge to. Men det havde Gutten ikke Lyst til; han sagde, at han heller vilde fri til Datter til Mor i Krogen, for fik han hende, kunde han leve godt og vel alle sine Dage, synge og danse og aldrig bry sig med Arbeide.

Da Moderen hørte det, tænkte hun det kanske kunde være nok saa brav, og saa stelte hun for Gutten, saa godt hun kunde, for at han skulde se lidt skikkelig ud, naar han kom til Mor i Krogen, og saa lagde han i Veien igjen.

Da han kom ud, skinnede Solen saa varmt og vakkert; men om Natten havde det regnet, saa det var bløbt, og alle Myrhullerne stod fulde af Vand. Gutten tog den korteste Veien til Mor i Krogen, han sang og han sprang, saa som han altid pleiede gjøre; men ret som han hoppede og sprang, kom han til en Myr, og over den laa en Klop, og fra den Kloppen skulde han gjøre et Sprang over et Myrhul bort paa en Tue, forat han ikke skulde søle til Skoene sine. Men „Plump!" sagde det. — I det samme han satte Foden paa Tuen, bar det ned igjennem, og det standsede ikke, før han var i et fælt, stygt, mørkt Hul. I Førstningen kunde han ikke se noget, men da han havde været der en Stund, skimtede han en Rotte, som gik og svindsede og svandsede med et Nøgleknippe i Roven.

„Er du der, Gutten min?" sagde Rotten. „Tak skal

du have, fordi du kommer og ser til mig; jeg har ventet længe paa dig. Du kommer vel for at fri til mig, og du har det vel hedt, kan jeg vide; men du faar have Taal endnu en Stund, for jeg skal have stort Hjemmegifte og jeg er ikke færdig til Bryllupet endnu, men jeg skal gjøre mit Bedste, saa det kan blive snart."

Da hun havde sagt det, trak hun frem nogle Æggeskaller med al Slags Smaamad, saadant som Rotterne pleie spise, og satte frem for ham og sagde: „Du faar sætte dig ind til og spise; du kan være baade træt og sulten."

Men Gutten syntes ikke han havde Lyst paa slig Mad. Gid jeg bare var vel herfra og oppe igjen, tænkte han, men han sagde ingenting.

„Nu vil du vel gjerne hjem igjen, kan jeg tænke," sagde Rotten. „Du længes vel efter Bryllupet, ved jeg, og jeg skal skynde mig saameget jeg kan. Du faar tage med dig denne Lintraaden, og naar du kommer op, skal du ikke se dig om, men gaa lige hjem, og paa Veien skal du ikke sige andet end „stakket for og langt bag," og saa gav hun ham en Lintraad i Haanden.

„Gud ske Lov," sagde Gutten, da han var kommen op; „did skal jeg vel aldrig komme igjen." Men Traaden havde han i Haanden, og han sprang og han sang som han pleiede, men endda han ikke tænkte mere paa Rottehullet, var han kommen paa den Tralten, at han sang:

„Stakket for, og langt bag!
Stakket for, og langt bag!"

Da han kom hjem i Svalen igjen, vendte han sig om; der laa der mange, mange hundrede Alen af den hvideste Lærredsvæv, saa fin, at ikke den flinkeste Væverjente kunde væve den finere.

„Mor, Mor, kom ud, kom ud!" raabte og skreg han. Kjærringen kom farende ud og spurgte, hvad der var paa Færde. Da hun saa Væven, som rak saa langt bort som

hun kunde se, og endda et Stykke, vilde hun ikke tro sig selv, før Gutten fortalte, hvorledes det var gaaet til. Men da hun havde hørt det, og kjendte Væven mellem Fingrene sine, blev hun saa glad, at hun tog til at synge og danse hun ogsaa.

Saa tog hun Væven og klippede den op og syede Skjorter af den baade til Sønnen og til sig selv; Resten gik hun i Byen med og solgte og fik Penge for. Nu levede de baade godt og vel paa dette en Stund. Men da det var forbi, havde Kjærringen ikke mere Mad i Huset, og saa sagde hun til Sønnen, at nu fik han rigtig begynde at gaa paa Arbeide og tage sig til noget Ordentligt, ellers blev det ikke andet end Sveltihjel med dem begge to.

Men Gutten havde bedre Lyst til at gaa til Mor i Krogen og fri til Datter hendes. Ja, Kjærringen syntes det var nok saa brav, for han var nu velklædt, og ikke saa han saa ilde ud heller. Saa flidde hun ham og stelte ham det bedste hun kunde, og han trak frem de nye Skoene sine og pudsede dem saa blanke, saa han kunde speile sig i dem, og da han havde gjort det, saa gik han. Det var akkurat som sidst: da han kom ud, skinnede Solen saa varmt og vakkert; men det havde regnet om Natten, saa det var bløbt og sølet, og alle Myrhullerne stod fulde af Vand. Gutten tog den korteste Veien til Mor i Krogen, og han sang og han sprang, saa som han altid pleiede gjøre; han gik en anden Vei end sidste Gangen, men ret som han hoppede og sprang, kom han ud paa Kloppen over Myren igjen, og fra den skulde han hoppe over et Myrhul bort paa en Tue, for at han ikke skulde søle til Skoene sine; men „Plump!“ sagde det; og det bar ned igjennem og standsede ikke, før han var i et fælt, stygt, mørkt Hul. I Førstningen kunde han ingenting se; men da han havde været der en Stund, skimtede han en Rotte med et Nøgleknippe i Roven, som gik der og svindsede og svandsede.

„Er du der, Gutten min?“ sagde Rotten. „Velkom-

men igjen; Det var snilt af dig, at du vilde se til mig saa snart; du er vel svært utaalmodig, kan jeg vide; men du faar rigtig give Taal endnu en Stund; for det vanter lidt i Hjemmegiftet mit endnu; men naar du kommer igjen næste Gangen, skal alt være istand."

Da hun havde sagt det, satte hun frem mange Slags Smaamad i Æggeskaller, sligt som Rotterne pleie spise og synes godt om; men Gutten syntes, at det saa ud som spist Mad, og han havde ingen Madhu, sagde han; og „gid jeg bare var vel herfra og oppe igjen," tænkte han, men han sagde ingenting.

Om en Stund sagde Rotten: „Nu vil du vel gjerne op igjen, kan jeg tænke. Med Bryllupet skal jeg skynde mig saa fort jeg kan. Men nu faar du tage med dig denne Uldtraaden, og naar du kommer op, skal du ikke se dig om, men gaa lige hjem, og paa Veien skal du ikke sige andet end „stakket for, og langt bag," og saa gav hun ham en Uldtraad i Haanden.

„Gud ske Lov, at jeg slap ud," sagde Gutten ved sig selv, „did skal jeg vist aldrig komme," og saa sang han og sprang han, som han pleiede. Rottehullet tænkte han ikke mere paa, men han var kommen paa den Tralten, at han sang:

„Stakket for, og langt bag!
Stakket for, og langt bag!"

og det holdt han paa med hele Veien.

Da han var kommen paa Traakken hjemme, kom han til at se sig om; der laa den fineste Klædesvæv, over mange hundrede Alen, ja næsten over en halv Fjerding lang, og saa fin, at ikke nogen Byfant kunde have finere Klæde til Kjole.

„Mor, Mor, kom ut, kom ud!" raabte Gutten.

Kjærringen kom ud i Døren, slog Hænderne sammen og var næsten daanefærdig af Glæde, da hun saa alt det

deilige Klæde, og saa maatte han fortælle hende, hvorledes han havde faaet det, og hvorledes det var gaaet til fra først til sidst. Der blev en svare Velstand da, kan du vide. Gutten fik nye, fine Klæder, og Kjærringen gik til Byen og solgte Væven lidt efter hvert og fik mangfoldige Penge, saa hun pyntede op Stuen sin, og selv blev hun saa stadselig paa sine gamle Dage, saa hun gjerne kunde været Frue. De levede baade godt og vel; men tilslut blev der Ende paa de Pengene ogsaa, og saa var det en Dag som Kjærringen ikke havde mere Mad i Huset, saa sagde hun til Sønnen sin, at nu fik han rigtig at gaa paa Arbeide og tage sig til noget Ordentligt, ellers blev det nok Sveltihjel med dem begge to.

Men Gutten mente, det var meget bedre at gaa til Mor i Krogen og fri til Datter hendes. Denne Gangen syntes Kjærringen det samme og sagde ikke Gutten imod i det, for nu havde han nye, fine Klæder, og han saa saa godt ud, at hun syntes det var rent umuligt, at saadan en gild Gut kunde faa Nei. Saa pyntede hun og pudsede ham det bedste hun kunde, og selv tog han frem de nye Skoene sine og gned dem saa blanke, at han kunde speile sig i dem, og da han havde gjort det, lagde han af Gaarde.

Denne Gangen tog han ikke den korteste Veien, men han gjorde en stor Krog paa den for ned til Rotten vilde han ikke mere, han var saa kjed af den Svindsing og Svandsing og af det evige Bryllupssnakket. Veiret og Føret det var akkurat som begge de forrige Gangene. Solen skinte, saa det blinkede i Sølen og Myrpytterne, og Gutten sang og sprang som han pleiede; men ret som han hoppede og sprang, vidste han ikke Ordet af det, før han var ude paa den samme Kloppen over Myren igjen. Saa skulde han hoppe over et Myrhul og bort paa en Tue, for at han ikke skulde søle til de blanke Skoene sine. „Plump!" sagde det, og det bar ned igjennem med Gutten, og standsede

ikke, før han var nede i det samme fæle, mørke, stygge Hullet igjen. I Førstningen blev han glad, for han kunde ingenting se, men da han havde været der en Stund, skimtede han den stygge Rotten, han var saa lei, med Nøgleknippet i Enden paa Roven.

„God Dag, Gutten min," sagde Rotten; „velkommen igjen skal du være; jeg ser, du ikke længe kan være mig foruden! Det skal du have Tak for, men nu er alting færdigt til Bryllups ogsaa, og vi skal reise til Kirken paa Timen." Det skal vist blive noget af, tænkte Gutten, men han sagde ingenting.

Saa peb Rotten, og der vimsede frem en hel Del Smaarotter og Mus af alle Krogene, og sex store Rotter kom trækkende med en Stegepande; to Mus satte sig bag til Tjenere, og to satte sig foran og styrede; nogle satte sig opi, og Rotten med Nøgleknippet satte sig midt iblandt dem. Saa sagde hun til Gutten:

„Veien er lidt trang her. Du faar nok gaa ved Siden af Vognen, du Gutten min, til Veien bliver bredere, saa skal du faa Lov at sidde opi hos mig."

„Stort skal det være!" tænkte Gutten. „Gid jeg bare var vel oppe, skulde jeg rende fra hele Hærket," tænkte han, men han sagde ingenting. Han fulgte med saa godt han kunde; imellem maatte han krybe, og imellem maatte han gaa og bukke Ryggen vel, for Veien var trang iblandt; men da den blev bedre, gik han iforveien og saa sig om, hvor han bedst skulde lure sig fra dem og tage Spranget. Ret som han gik, saa hørte han en klar, deilig Stemme bag sig, som sagde: „Nu er Veien god; kom, min Ven! og stig op i Vognen!"

Gutten braavendte sig og havde nær mistet baade Næse og Øren; der stod den prægtigste Vogn med sex hvide Heste for, og i Vognen sad en Jomfru saa lys og deilig som Solen, og omkring hende sad der andre, som vare saa vakkre og blide som Stjerner. Det var en Prind-

sesse og Legesøstrene hendes, som allesammen havde været forgjorte. Men nu var de frelste, fordi han var kommen derned og ikke havde sagt dem imod.

„Kom nu!" sagde Prindsessen. Saa steg Gutten op i Vognen og kjørte med til Kirken. Da de reiste fra Kirken igjen, sagde Prindsessen: „Nu vil vi reise til mig først, saa skal vi sende Bud efter din Moder."

Det var vel nok, tænkte Gutten, — han sagde ingenting nu heller — men han syntes det var bedre at tage hjem til sin Moder end ned i det stygge Rottehullet. Men ret som det var, kom de til et gildt Slot; der tog de ind, og der skulde de være. Og saa blev der sendt en gild Vogn med sex Heste for efter Kjærringen, og da den kom igjen, begyndte de at ture Bryllup. Det varede i fjorten Dage, og kanske de ture endnu. Skynder vi os, tør vi komme tids nok vi og til at skaale med Brudgommen og dandse med Bruden.

---

18. Dumme Mænd og Trold til Kjærringer.

Der var en Gang to Kjærringer, som trættede saa som Kjærringer gjør iblandt, og da de ikke havde andet at trætte om, saa tog de paa at kjævles om Mændene sine, om hvem der var den dummeste af dem. Jo længer de trættede, des argere blev de; tilsidst var de nær ved at komme i Luggen paa hverandre, for En ved det, at „Ufred er lettere at yppe end at ende" og „det er vondt, naar Vettet vanter." Den ene sagde, der gaves ikke den Ting hun ikke skulde faa Manden sin til at tro, naar hun sagde det var saa, for han var saa lettroen som Troldene; og den anden mente det, at om det var aldrig saa galt, saa skulde hun faa Manden sin til at gjøre det, naar bare

hun sagde, det skulde være saa; for han var slig, at han hverken kunde finde Naal eller Nøste.

„Ja, lad os saa prøve, hvem af os der kan faa narret dem bedst, saa faar vi se, hvem som er den dummeste," sagde de da en Gang, og det blev de forligte om.

Da saa Manden kom hjem af Skoven, sagde den ene Kjærringen: „Gud bedre mig for dig! det er da altfor ilde, du er vist syg, om du ikke er feig."

„Der vanter ikke andet end Mad og Drikke," sagde Manden.

„Gud bedre mig saa sandt!" skraalede Kjærringen; „det blir nok værre og værre, du ser mest ud som Lig i Synet; du faar lægge dig! Aa, dette kan aldrig vare længe." Saaledes holdt hun paa, til hun fik Manden til at tro han var Døden paa det nærmeste nær, og fik ham til at lægge sig, folde Hænderne, lægge ihob Øinene, og saa strakte hun ham, lagde ham paa Ligstraa og fik ham i Kisten; men for at han ikke skulde kvamne, mens han laa der, havde hun faaet gjort nogle Huller i Fjælene, saa han baade kunde puste og kige ud.

Den andre Kjærringen hun tog sig et Par Karder, og satte sig til at karde, men hun havde ingen Uld paa dem. Manden kom ind og saa dette Abespillet. „Der er liden Hjælp i Rok uden Hjul, men Karder uden Uld er bare Kjærringtul," sagde Manden. „Uden Uld?" — sagde Kjærringen; „jo, jeg har Uld; men du ser den ikke, for den er af den fine Slaget," sagde hun. — Da hun havde kardet fra sig, fik hun Rokken frem og tog til at spinde. „Nei, dette gaar rent paa Skade," sagde Manden; „du sidder jo og surrer og skjæmmer ud Rokken din, naar du ikke har noget paa den". — „Ikke noget paa den?" sagde Kjærringen; „Traaden er saa fin, at der skal andre Øine til at se den," sagde hun.

Da hun saa var færdig med Spindingen, saa bommede hun, satte Væven op, rendte og spolede og vævede Tøiet.

Saa tog hun det udaf Væven, stampede det og skar det til, og syede Klæder af det til Manden sin, og da de var færdige, hængte hun dem op paa Stabursloftet. Manden kunde hverken se Tøiet eller Klæderne, men han var nu kommen i Troen paa, at det var saa fint han ikke kunde se det, og saa sagde han: „Ja, ja, naar det er saa fint, saa er det saa fint da."

Men saa var det en Dag, Kjærringen sagde til ham: „I Dag faar du gaa i Gravøl; Manden i Nordigaarden farer til Jorden i Dag, og saa faar du have paa dig de nye Klæderne." Jaha, han skulde gaa i Gravøllet, og hun hjalp ham at faa Klæderne paa, for de vare saa fine, at han kunde rive dem itu, om han skulde hjælpe sig selv. Da han kom op i Gravølsgaarden, havde de alt drukket baade stivt og stærkt der; Sorgen blev ikke større, da de fik se ham med de nye Kirkeklæderne, skal jeg tro. Men da det bar afsted til Kirkegaarden, og den Døde kigede ud igjennem Pustehullet, slog han hele Latterdøren op: „Nei, nu maa jeg storle," sagde han: „Gaar ikke han Ole Sørigaarden splitnøgen i Gravølet mit!"

Da Følget hørte det, var de ikke sene til at faa Laaget af Kisten, og den andre Manden med de nye Kirkeklæderne han spurgte hvorledes det gik til, at hin laa i Kisten og pratede og lo, han som de holdt Gravøl over; det var da ligere, om han græd. „Graad graver ingen op af Graven," sagde den anden, og hvorledes de snakkede da, saa kom det for Dagen, at det var Kjærringerne, som havde stelt det til. Saa gik Mændene hjem og gjorde det Klogeste, de nogen Tid havde gjort, og er der nogen, som vil vide hvad det var, saa faar han spørge Birkefuten.

---

19. Askeladden og de gode Hjælperne.

Der var en Gang en Konge, og den Kongen havde hørt tale om et Skib, som gik lige fort til Lands og til Vands; saa vilde han ogsaa have saadant et, og til den, som kunde bygge det, lovede han ud Kongsdatteren og halve Kongeriget, og det lyste han op paa Kirkebakken ved alle Kirkesogn hele Landet over. Der var mange, som prøvede, maavide, for halve Riget kunde være godt at have, mente de vel, og Kongsdatteren kunde være brav at tage atpaa, men ilde gik det med de fleste.

Saa var der tre Brødre borte i en Skovbygd, den ældste hedte Per, den anden hedte Paal, og den yngste hedte Esben Askelad, fordi han altid sad og grov og ragede i Asken. Men den Søndagen da det blev lyst op om Skibet, som Kongen vilde have, var det som af en Hændelse, at han var ved Kirken han ogsaa. Da han kom hjem og fortalte det, bad Per, som var den ældste, Mor sin om Niste, for nu vilde han i Veien og prøve, om han ikke kunde bygge Skibet og vinde Kongsdatteren og halve Riget. Da han havde faaet Nisteskræppen, strøg han af Gaarde. Paa Veien mødte han en gammel Mand, som var saa kroget og gudnaadslig.

„Hvor skal du hen?" sagde Manden. „Jeg vil bort i Skoven og gjøre Traug til Far min, han liker ikke at æde i Lag med os," sagde Per. „Traug skal det bli!" sagde Manden. — „Hvad har du i Sækken din?" sagde Manden. „Møg," sagde Per. „Møg skal det bli!" sagde Manden. Saa strøg Per bort i Egeskoven og hug og tømrede alt det han orkede; men alt det han huggede, og alt det han tømrede, saa blev det ikke andet end Traug og Traug. Da det led til Middag, skulde han have noget at leve af, og tog op Nistesækken sin. Men der var ikke Madsmulen i Nistesækken. Da han ikke havde noget at leve

af, og det ikke gik ligere med Tømringen, blev han kjed af Arbeidet, tog Øxen og Sækken paa Nakken og strøg hjem til hende Mor igjen.

Saa vilde Paal i Veien og friste, om han ikke havde Lykke til at bygge Skib og vinde Kongsdatteren og halve Kongeriget. Han bad Mor sin om Niste, og da han havde faaet den, tog han Sækken paa Nakken og lagde af Gaarde ud i Marken. Paa Veien mødte han en gammel Mand, som var saa kroget og gudnaadslig. — „Hvor skal du hen?" sagde Manden. „Aa, jeg vil bort i Skoven og gjøre Grisetraug til den vesle Grisungen vor," sagde Paal. „Grisetraug skal det bli!" sagde Manden. — „Hvad har du i Sækken din?" spurgte Manden. „Møg," sagde Paal. „Møg skal det bli!" sagde Manden. Saa strøg Paal bort i Skoven til at hugge og tømre alt han orkede, men hvordan han hug, og hvordan han maxlede, saa blev det ikke andet end Traugemner og Grisetraug. Han gav sig ikke endda, han drev paa til langt ud paa Eftermiddagen, før han tænkte paa at faa sig lidt Mad; da blev han saa sulten med Et, at han maatte have Madsækken frem, men da han tog den op, var der ikke Madsmulen i Sækken. Paal blev saa harm, at han vrængte Sækken og slog den mod en Stubbe, tog Øxen og strøg af Skoven og hjem igjen med det samme.

Da Paal var kommen hjem, vilde Askelabden i Veien og bad Moderen om Niste. „Kanske kunde jeg være Karl til at faa bygget Skibet og vinde Kongsdatteren og Riget" sagde han.

„Ja, det var ligt til det," sagde Moderen, „du ser ud til at vinde Kongsdatteren og Riget du, skal jeg tro, du som aldrig gjør andet end rode og rage i Asken! Nei, du faar ikke nogen Niste!" sagde Kjærringen. Askelabden gav sig ikke for det, han bad saalænge, at han fik Lov tilsidst. Niste fik han ikke, var det ligt sig det da, — men

han lurte med sig et Par Havrelefser og en doven Øltaar, og lagde af Gaarde.

Da han havde gaaet en Stund, mødte han denne samme gamle Manden, som var saa kroget og usfel og gudnaadslig.

„Hvor skal du hen?" sagde Manden. „Aa, jeg skulde til Skovs og bygge Skib, som gaar lige godt til Lands og til Vands," sagde Askeladden, „for Kongen har lyst op, at den som kan bygge sligt et Skib, skal faa Kongsdatteren og halve Riget," sagde han. — „Hvad har du i Sækken din?" sagde Manden. „Det er ikke stort at tale om, det skulde nu være Niste," svarede Askeladden. „Gi'r du mig lidt af Nisten din, skal jeg hjælpe dig," sagde Manden. „Gjerne det," sagde Askeladden, „men det er ikke andet end to Havrelefser og en doven Øltaar." Det var det samme hvad det var, bare han fik det, skulde han nok hjælpe ham, sagde Manden.

Da de kom op til Gamle-Egen i Skoven, sagde Manden til Gutten: „Nu skal du hugge ud en Flis, og den skal du sætte ind igjen, som den har siddet, og naar du har gjort det, kan du lægge dig til at sove." Ja, Askeladden gjorde som han sagde, han lagde sig til at sove, og i Søvne syntes han, han hørte det huggede og hamrede og tømrede og sagede og snedkrede, men vaagen kunde han ikke blive, før Manden vækkede ham; da stod Skibet fuldt færdigt jævnsides med Egen. „Nu skal du stige op i, og alle dem du møder skal du tage med dig," sagde han. — Ja, Esben Askelad takkede for Skibet, seilede afsted og sagde, det skulde han gjøre.

Da han havde seilet et Stykke, kom han til en stor, lang, mager Fant, som laa bortved et Berg og aad Graasten. „Hvad er du for en Karl, som ligger her og æder Graasten?" sagde Askeladden. Jo, han var saa kjødsulten, at han aldrig kunde faa Mætten sin, derfor var han nødt til at æde Graasten, sagde han, og saa bad han,

om han kunde faa Lov at være med paa Skibet. „Ja, vil du være med, saa stig paa," sagde Askeladden. Ja, det vilde han, og saa tog han med nogle store Graasten til Niste.

Da de havde seilet et Stykke til, traf de En, som laa i en Solbakke og pattede paa en Ture. „Hvad er du for En?" sagde Esben Askelad, „og hvad skal det være godt for, at du ligger og patter paa den Tøndeturen?" — „Aa, naar En ikke har Tønden, faar En tage til Takke med Turen," sagde han; „jeg er altid øltørst, at jeg aldrig kan drikke mig mæt paa Øl og Vin," sagde han, og saa bad han, om han fik Lov at være med paa Skibet. „Vil du være med, saa stig paa," sagde Askeladden. Ja, det vilde han, han steg paa og tog med sig Turen for Tørstens Skyld.

Da de havde seilet et Stykke til, traf de En, som laa med det ene Øre ned til Marken og lyede. „Hvad er du for En, og hvad skal det være godt for, at du ligger og lyer paa Marken?" sagde Esben Askelad.

„Jeg lyer paa Græsset, for jeg har slig Hørsel, at jeg hører det gror," sagde han, og saa bad han om han fik Lov at være med paa Skibet. Der var ikke Nei til det. „Vil du være med, saa stig opi," sagde Askeladden. Ja, det vilde han, og han steg opi han ogsaa.

Da de havde seilet et Stykke til, kom de til En, som stod og sigtede og sigtede. „Hvad er du for En, og hvad skal det være til, at du staar og sigter saa?" sagde Askeladden. „Jeg ser saa skarpt," sagde han, „saa jeg ratt kan skyde lige til Verdens Ende," og saa bad han, om han fik Lov at være med paa Skibet. „Vil du være med, saa stig paa," sagde Askeladden. Ja, det vilde han, og han steg op.

Da de havde seilet et Stykke igjen, kom de til En, som foer og hoppede paa eet Ben, og det andet havde han syv Skippundslodder paa. „Hvad er du for En?" sagde Askeladden, „og hvad skal det være godt for, at du farer

og hopper paa eet Ben, og har syv Skippundslodder paa det andet?" „Jeg er saa letfør til at flyve," sagde han. „Gik jeg paa begge Benene, kom jeg til Verdens Ende paa mindre end fem Minutter," og saa bad han, om han fik Lov til at være med paa Skibet. „Vil du være med, saa stig paa," sagde Askeladden. „Ja, det vilde han, og han steg op i Skibet til Askeladden og Kammeraterne hans.

Da de havde seilet et Stykke igjen, traf de En, som stod og holdt sig for Truten. „Hvad er du for En?" sagde Askeladden, „og hvad skal det være godt for, at du staar saa og holder dig for Truten?" sagde han. „Aa jeg har syv Somre og femten Vintre i mig," sagde han, „saa jeg har vel Bo at holde mig for Tuden; for slap de ud allesammen, saa gjorde de Kaal paa hele Verden med det samme," sagde han, og saa bad han, om han fik Lov at være med.

„Vil du være med, saa stig paa," sagde Askeladden. Ja, han vilde være med, og saa steg han op i Skibet til de andre.

Da de havde seilet en god Stund da, kom de til Kongsgaarden. Askeladden strøg lige ind til Kongen og sagde, at nu stod Skibet færdigt ude paa Traakken, og nu vilde han have Kongsdatteren, som Kongen havde lovet ud.

Kongen likte ikke dette noget videre, for Askeladden saa ikke rar ud, han var baade svart og sodet, og Kongen vilde nødig give Datteren sin til slig en Fant; saa sagde han, han fik vente lidt; han kunde ikke faa Kongsdatteren, før han havde tømt en Kjødbod, Kongen havde med tre hundrede Tønder Kjød; „det er det samme, kan du gjøre det til i Morgen dette Leite, skal du faa hende," sagde Kongen.

„Jeg faar friste," sagde Askeladden; „men jeg faar vel Lov at tage med en af Kammeraterne mine?"

Ja, det kunde han faa Lov til, om han saa vilde tage dem alle sex, sagde Kongen, for han troede det var rent umuligt, om han saa havde sex Hundrede. — Askeladden

tog bare med sig ham, som aad Graasten og altid var saa kjødsulten, og da de kom og lukkede op Boden, havde han ædt op altsammen, saa der ikke var igjen mere end sex smaa Spegeboge; der var bare en til hver af de andre Kammeraterne. Saa strøg Askeladden ind til Kongen og sagde, at nu var Boden tom, og nu fik han vel Kongsdatteren.

Kongen gik ud paa Boden, og tom var den, det var sikkert nok; men Askeladden var baade svart og sodet, og Kongen syntes, det var alt for ilde, at slig en Fant skulde have Datter hans. Saa sagde han, at han havde en Kjælder fuld af Øl og gammel Vin, tre hundrede Tønder af hvert Slag, som han vilde have drukket op først. „Og det er det samme, er du Karl til at drikke dem op til i Morgen dette Leite, skal du faa hende," sagde Kongen.

„Jeg faar friste," sagde Askeladden; „men jeg faar vel tage med en af Kammeraterne mine?" sagde han.

„Ja, gjerne det," sagde Kongen han mente, han havde saa meget Øl og Vin, at de skulde blive velbjergede alle syv.

Askeladden tog med ham, som pattede paa Turen og altid var saa øltørst, og saa læste Kongen dem ned i Kjælderen. Der drak han Tønde efter Tønde, saa længe der var nogen igjen, men paa den sidste æslede han en Taar, saa det kunde være som et Par Potter til Mands til hver af Kammeraterne. Om Morgenen lukkede de op Kjælderen, og med det samme strøg Askeladden ind til Kongen og sagde han var færdig med Øllet og Vinen, og nu fik han vel Datter hans, som han havde lovet.

„Ja, først faar jeg ned i Kjælderen og se," sagde Kongen, for han troede det ikke; da han kom ned i Kjælderen, var der ikke andet end tomme Tønder. Men Askeladden var baade svart og sodet, og Kongen syntes, det var uligt at have saadan en til Svigersøn. Saa sagde han, det var det samme, kunde han skaffe Vand fra Verdens

Ende om ti Minutter til Prindsessens Thevand, saa skulde han faa baade hende og halve Riget, for det var nu rent umuligt, troede han.

„Jeg faar friste," sagde Askeladden. Saa fik han fat paa ham, som hinkede paa eet Ben og havde syv Skippundslodder paa det andet, og sagde, at han fik spænde af Lodderne og bruge begge Benene sine saa fort han kunde; for han skulde have Vand fra Verdens Ende til Kongsdatterens Thevand om ti Minutter.

Han tog af Lodderne, fik et Spand, lagde i Veien, og væk var han med det samme. Men det varede og det rak syv lange og syv brede, og han kom ikke igjen; tilsidst var det ikke mere end tre Minutter, til Tiden var ude, og Kongen var saa fornøiet, som han havde faaet en Hest. Men saa raabte Askeladden paa ham, som hørte Græsset gro, og sagde han fik lye efter, hvor det blev af ham.

„Han er sovnet ved Brønden," sagde han; „jeg kan høre han snorker, og Troldene lyske ham," sagde han. Saa raabte Askeladden paa ham, som skjød lige til Verdens Ende, og bad ham sætte en Kugle i Troldet. Ja, det gjorde han, han skjød det midt i Øiet; det slog op et Brøl, saa han vaagnede med det samme han som skulde hente Thevands-Vandet, og da han kom til Kongsgaarden, var der endda et Minut igjen af de ti.

Askeladden strøg ind til Kongen og sagde, at der var Vandet, og nu fik han vel Kongsdatteren, det var vel ikke mere at rø om det. Men Kongen syntes, han var svart og sodet nu som før, og likte ikke at have ham til Svigersøn. Saa sagde Kongen, at han havde tre hundrede Favne Ved, som han skulde tørke Korn med paa Badstuen, „og det er det samme, er du Karl til at sidde derinde og brænde op den, saa skal du have hende, det er ikke at rø om det," sagde han. „Jeg faar friste," sagde Askeladden; „men jeg faar vel Lov til at tage med en af Kammeraterne mine?"

— „Ja, om det saa var alle sex," sagde Kongen, for han tænkte, det skulde blive varmt nok til dem alle.

Askeladden tog med den, som havde de femten Vintrene og de syv Somrene, og strøg paa Badstuen om Kvælden; men Kongen havde lagt stærkt paa Varmen, og der brændte et Baal, saa de gjerne kunde støbt Kakkelovne. Ud igjen kunde de ikke komme, for de vare ikke komne ind, før Kongen slog Skaaden for, og hængte paa et Par Hængelaase til. Saa sagde Askeladden: „Du faar slippe ud en sex syv Vintrer, saa det blir passe sommervarmt." Da blev det, saa de kunde holde ud der, men da det led paa Natten, blev det vel svalvørdent. Saa sagde Askeladden, at han maatte lunke det med et Par Somre, og da sov de til langt paa Dagen. Men da de hørte Kongen ruslede udenfor, sagde Askeladden: „Nu faar du slippe ud et Par Vintre til, men lag det saa, at den sidste gaar lige i Ansigtet paa ham." Ja, han gjorde saa, og da Kongen lukkede op Badstuedøren og troede de laa der opbrændte, sad de og frøs, saa Tænderne hakkede i dem, og han med de femten Vintrene slap den sidste lige i Fjæset paa Kongen, saa det fløi op i en stor Frostblæmme.

„Faar jeg Kongsdatteren nu?" sagde Askeladden.

„Ja, tag hende og hav hende og tag Riget atpaa," sagde Kongen. Da torde han ikke sige Nei længer. Saa holdt de Bryllup og turede og dominerede og skjød Troldkjærringsmæld. Imens foer de og gramsede efter Forladninger, saa tog de mig til en og gav mig Grød paa en Flaske og Mælk i en Kurv, og saa skjød de mig lige hid, for at jeg skulde fortælle, hvorledes det gik til.

---

20. Gutten, som vilde blive Handelskarl.

Der var en Gang en Enke, som havde en Søn, og han havde ikke Lyst til andet end til at blive Handelskarl. Men

de var saa fattige, at de ikke havde noget, som han kunde tage paa at handle med. Det eneste Moderen eiede, det var en Purke, og den bad og tiggede han saa længe og saa vel om, at hun tilsidst maatte lade ham faa den. Da han havde faaet den, skulde han afsted og sælge den, saa han kunde faa noget at begynde at handle med. Han bød den frem baade til Ligt og Uligt, men der var ingen, som vilde kjøbe Purke den Tiden. Tilsidst kom han til en rig Kaxe; men meget vilde have mer, og denne var af det Slaget, som aldrig kunde faa nok.

„Skal du kjøbe Purke i Dag?“ sagde Gutten; „baade stor Purke, god Purke og rigtig fed Purke og,“ sagde han. — „Hvad skulde han have for den?“ sagde Kaxen. — Hun var mindst værd en halv Snes Daler, om det var mellem Brødre, sagde Gutten; men det var slige knappe Tider og saa ondt for Penge, saa fik han sælge den for fire Daler; det var saa godt som til givendes. — „Nei, det vilde Kaxen ikke; han vilde ikke give en Daler engang; han havde flere Purker end han brydde sig om at have, det var ikke ondt for det Slaget; men siden han var saa nødig om at sælge, kunde han nok tjene ham i at kjøbe, men det meste han vilde give for hele Purken, var fire Skilling; vilde han det, kunde han sætte den ind i Svinehuset til de andre, sagde han.

Gutten syntes det var harmeligt, at han ikke skulde faa mere for Purken sin, men han tykte, at noget var bedre end intet, saa tog han de fire Skillingerne og satte ind Purken, saa havde han da Penge imellem Hænderne; men da han kom paa Veien igjen, drog det efter med ham, at han var snydt paa Purken, og at han ikke kunde komme langt med fire Skilling; jo længere han gik og grundede paa dette, des harmere blev han, og saa tænkte han ved sig selv: kunde jeg gjøre ham et dygtigt Spikk igjen, fik det være det samme baade med Purken og med Skillingerne.

Saa gik han bort og fik sig et Par stærke Tømmer og en Tjorpeis, og tog paa sig en stor Kjole og satte paa sig et Bukkeskjæg, og gik saa tilbage til Gauen og sagde han kom fra Udlandene; der havde han lært at være Tømmermester; — han vidste det, at Manden skulde bygge, maavide.

Ja, han vilde gjerne tage ham til Mester for Bygningen sin, sagde han, for der paa Bygden havde de ikke andet end simple hjemmelærte Tømmermænd. Da de var borte og saa paa Tømmeret, var det den gjæveste Malmfure, nogen kunde ønske i en Husvæg, og Gutten sagde ogsaa, det var gildt Tømmer, det kunde ingen sige andet; men udenlands havde de nu faaet en ny Skik, som var meget bedre end den gamle; de huggede ikke Langtømmerstokke og lagde ind i Væggen, men de skar det op i Smaastubber, som de solbagte og fæstede sammen igjen, og det blev baade stærkere og vakkrere end en gammeldags Laftebygning. Det er nu Brug paa alle Steder i Udlandet, sagde Gutten.

„Det fik saa være da," mente Gauen, og saa fik han sammen alle de Tømmermænd og Tømmerhuggere, som fandtes paa Bygden, til at hugge op Tømmeret i Smaastubber.

„Men saa vil der til nogle store Træer, rigtig af de største Mastefurer til Svillstokker; kanske der ikke findes saa store Træer i Skoven din," sagde Gutten.

„Ja, findes de ikke i min Skov, er det vel vondt om slige Træer," sagde Manden, og saa strøg de til Skovs begge to. — Lidt opi Marken kom de til et stort Træ. „Skal tro, det er stort nok?" sagde Manden.

„Nei, det er ikke stort nok; har du ikke større Træer, kommer vi ingen Vei med Bygningen, efter den nye Maaden da," sagde Gutten.

„Ja, jeg har dem nok større, skal du se," sagde Manden; „men saa maa vi længer bort." Saa gik de langt

indover Aasen, og saa kom de til et stort Træ, et af de største Mastetræer i Skoven.

„Mener du denne er stor nok?" sagde Manden.

„Jeg tror det mest," sagde Gutten; „vi skal favne den, saa faar vi se; gak du paa den andre Side af Furen, saa staar jeg her; er vi da ikke gode for at naa sammen med Hænderne, saa er den stor nok; men tøi dig vel, tøi dig vel, siger jeg," sagde Gutten og fik frem Tømmen sin. Manden gjorde, som Gutten sagde.

„Ja, vi række nok sammen," sagde Gutten; „bi lidt, skal jeg tøie dig bedre," sagde han, og satte Rendesnare om Haandledene paa ham og trak til og bandt ham vel fast til Furelæggen, og saa frem med Tjorpeisen og til at dænge Manden, saa længe han orkede. „Her er Gutten du kjøbte Purken af, og her er Gutten du kjøbte Purken af!" skreg han og holdt ikke op, før han syntes han havde nok, og han selv havde faaet Ret for Purken sin; saa løste han ham og lod ham ligge.

Da Manden ikke kom hjem, gjorde de Mandgar efter Gauen fra Bygden, og ledte al Marken over, og endelig fandt de ham under Mastefuren, men da var han mere død end levende. Da de havde faaet ham vel til Gaards, kom Gutten og havde klædt sig ud som Doktor og sagde han kom fra Udlandene, og han vidste Raad for al Slags Uraad. Da Manden hørte det, vilde han have ham til at doktere sig, og Gutten mente det skulde ikke staa længe paa, men han maatte have ham ud i en Stue for sig selv, og der maatte han være alene med ham. „Hører I han skriger," sagde Gutten, „saa skal I ikke ændse det; for jo mere han skriger, des før blir han frisk."

„Først skal jeg aarelade dig," sagde han; og saa lagde han Manden gruve paa Langbænken og bandt ham vel fast med Tømmene, saa kom Tjorpeisen frem, og til at dænge ham igjen alt det han orkede; Manden hujede og skreg, for Ryggen var saar, og det sved i bare Kjødet, og

Gutten vængte, saa det ikke var nogen Maade paa det. „Her er Gutten, som du kjøbte Purken af, og her er Gutten, som du kjøbte Purken af," sagde han. Manden bar sig, som der sad en Kniv i ham, men der var ingen, som brydde sig om det, for des mere han skreg, des før blev han frisk, mente de. Da Gutten havde gjort fra sig Dokteringen, reiste han af Gaarde det forteste han kunde, men de reiste efter og fik fat paa ham igjen og satte ham i Arrest, og saa blev han dømt til at hænges.

Og Gauen var saa harm paa ham endda, at han ikke vilde han skulde hænges, før han blev saa frisk, at han kunde gjøre det selv.

Medens Gutten sad der og ventede paa, at han skulde blive hængt, var en af Husmændene til Manden ude en Nat og stjal fra ham, og det saa Gutten. Du er en god Tyverad, tænkte han, og det skulde vel være artigt, om jeg ikke skulde faa gjort et Spikk med dig, før de hænge mig, sagde han ved sig selv.

Da det led frem, saa Manden var saa god, han troede han kunde orke at hænge ham, lod han dem sætte op en Galge nede ved Kværnveien, saa han kunde faa se Kroppen hang der, hver Gang han gik til Kværnen. Da de var kommen et Stykke paa Veien, sagde Gutten:

„Du nægter mig vel ikke at tale i Enrum med den Husmanden din, som er paa Kværnen og maler? Jeg har engang gjort ham en Skalkestreg, og den vil jeg skrifte og bede ham tilgive mig, før jeg dør."

Ja, det skulde han da faa Lov til.

„Gud bedre dig," sagde han til Husmanden, „nu kommer Husbonden og vil hænge op dig, fordi du stjal i Kaalhagen hans."

Da Husmanden hørte det, blev han saa ilde ved, at han ikke vidste Raad til at berge sig, og spurgte Gutten, hvad han skulde gjøre. „Kom og byt Klæder med mig og gjem dig bag Døren, saa ved han ikke andet end det er

mig," sagde Gutten, „og tager han nogen da, saa bliver det ikke dig, men mig," sagde han.

Det tog Tid, før de fik byttet og fik taget paa sig igjen, saa Manden begyndte at blive ræd, at Gutten kanske kunde have rømt. Han satte afsted til Kværnhusdøren.

„Hvor er han?" sagde han til Gutten, som stod der saa hvid som en Møller.

„Han var her retnu, jeg syntes han gjemte sig bag Døren," sagde Gutten.

„Ja, jeg skal lære dig at gjemme dig bort, din Skjelm," sagde han og tog Husmanden i fuldt Sinne, og strøg afsted til Galgen med ham og hængte ham op med det samme, og han vidste ikke andet end det var Gutten han hængte.

Da det vel var gjort, vilde han ind i Kværnhuset og tale med Husmanden sin, som var der med Maling.

Gutten havde lettet op Overkværnen og holdt paa at trevle under med Hænderne.

„Kom hid, skal du kjende, hvor underlig denne Kværnestenen er," sagde Gutten.

Manden gik bort til og kjendte efter med den ene Haanden.

„Nei, du kjender det ikke, med mindre du tager under og trevler med begge Hænderne," sagde Gutten.

Ja, han gjorde saa, men med det samme nappede Gutten Vaagen (Løftestangen) undaf og slap Overkværnen paa ham, saa han sad fastklemt mellem Stenene, og saa frem med Tjörpeisen og til at dænge ham det meste han orkede igen.

„Aa her er Gutten, du kjøbte Purken af," skreg han.

Da han havde dængt ham saameget han vilde og kunde, reiste han hjem til Mor sin, og da det led om en Stund, saa han kunde tænke, Manden var kommen sig igjen, saa sagde han til hende;

„Ja, nu kommer han vel snart denne Manden, som

jeg solgte Purken til; nu ved jeg ingen Raad til at berge mig for ham længer, jeg faar grave op et Hul sør i Jordet og der faar jeg ligge om Dagen, og saa faar du sige til ham, som jeg siger fore dig," sagde Gutten, og talte om hvad hun skulde sige og gjøre.

Han grov op et saadant Hul da, som han havde sagt, og tog med en stor, lang Slagtekniv og lagde sig nedi, og Mor hans lagde over ham Bar og Kvist og Mose, saa han var vel gjemt. Der laa han om Dagen. Om en Stund kom Manden reisende og spurgte efter Gutten.

„Ja, det blev meget til Karl af ham, endda han ikke fik mere end en Purke af mig," sagde Kjærringen; „han blev baade Doktor og Tømmermester, og saa blev han hængt og opstod igjen fra de Døde, og endda faar jeg aldrig hørt andet end Uligt om ham; her om Dagen kom han hjemflyvende, og da gjorde han mig den største Glæde jeg har havt af ham, han lagde sig til at dø," sagde Kjærringen. „Jeg brydde mig ikke saameget om ham, at jeg vilde koste Præst og kristen Jord paa ham, men jeg grov ham ned her sør i Jordet og ragede over ham noget Kvist og Bar," sagde hun.

„Ser du, om han ikke snød mig og og slap alligevel," sagde Manden; „men siden jeg ikke fik hevnet mig paa ham i levende Live, saa skal jeg gjøre ham en Vanære paa hans Grav."

Han strøg sør i Jordet til Graven og vilde sætte sig; men idetsamme stak Gutten Kniven i ham lige til Skaftet og skreg:

„Her er Gutten du kjøbte Purken af! her er Gutten du kjøbte Purken af!"

Manden afsted med Kniven i Kroppen og blev saa ræd og forskræmt, at han hverken har været hørt eller spurgt siden.

21. Haarslaa, som aldrig vilde hjem gaa til rette Kveldsverdstid.

Der var en Gang en Kjærring, som havde tre Sønner; den ene hedte Per, den anden hedte Paal, og den tredie hedte Esben Askelad. En eneste Gjed havde hun; den hedte Haarslaa, og aldrig vilde den hjem gaa til rette Kveldsverdstid.

Per og Paal var ude og skulde have den hjem, men de fandt ingen Gjed. Saa maatte Askeladden i Veien, og da han havde gaaet en Stund, saa han Haarslaa høit, høit oppe i en Hammer. „Kjære min Haarslaa, Haarslaa! du kan ikke længer i Berghammeren staa, nu maa du hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag.“ — „Nei, jeg vil ikke,“ sagde Haarslaa, „jeg vil ikke væde Sokkerne mine for det jeg; du skal bære mig,“ sagde hun. Men det vilde ikke Esben Askelad; saa klagede han til Mor sin. „Ja, gaa til Ræven og bed ham bide Haarslaa,“ sagde Mor hans. Gutten til Ræven: „Kjære min Ræv! Ræv, bid Haarslaa, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag,“ sagde Esben. — „Nei, jeg skjæmmer ikke Snuden min med Svinebust og Gjederagg“, sagde Ræven. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Graabenen,“ sagde Mor hans. Gutten til Graabenen: „Kjære min Graaben! Graaben, riv Ræven, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!“ — „Nei,“ sagde Graabenen, „jeg slider ikke Tasser og Tænder paa en tør Ræveskrot,“ sagde den. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Bjørnen og bed ham slaa Haarslaa,“ sagde Mor hans. Gutten til Bjørnen: „Kjære min Bjørn! Bjørn, slaa Graabenen, Graabenen vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!“ — „Nei,

jeg vil ikke," sagde Bjørnen; „jeg vil ikke slide op Labberne mine for det, jeg." Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Finnen," sagde Mor hans, „og bed ham skyde Bjørnen," sagde hun. Gutten til Finnen: „Kjære min Fin! Fin, skyd Bjørnen, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Finnen, „jeg skyder ikke bort Kuglerne mine for det, jeg." Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Furen," sagde Mor hans, „og bed den fælde Finnen," sagde hun. Gutten til Furen: „Kjære min Fure! Fure, fæld Finnen, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Furen, „jeg bryder ikke af Grenene mine for det, jeg!" sagde den. Gutten klagede til Mor sin. „Ja, saa gaa til Varmen," sagde Mor hans, og bed den brænde Furen," sagde hun. Gutten til Varmen: „Kjære min Varme! Varme, brænd Furen, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Varmen, „jeg brænder ikke op mig efter det, jeg," sagde den. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Vandet," sagde Mor hans, „og bed det slukke Varmen," sagde hun. Gutten til Vandet: „Kjære mit Vand! Vand, sluk Varmen, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke, sagde Vandet, „jeg spilder ikke bort mig for det, jeg," sagde det. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Oxen,"

sagde Mor hans, „og bed ham drikke op Vandet," sagde hun. Gutten til Oxen: „Kjære min Oxe! Oxe, drik Vandet, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Oxen, „jeg sprænger mig ikke for det, jeg," sagde den. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Klaven," sagde Mor hans, „og bed den strype Oxen." Gutten til Klaven: „Kjære min Klave! Klave, stryp Oxen, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Klaven, „jeg bryder mig ikke itu for det, jeg," sagde den. Gutten klagede til Mor sin. „Ja, saa gaa til Øxen, sagde Mor hans, og bed den hugge Klaven," sagde hun. Gutten til Øxen: „Kjære min Øx! Øx, hug Klaven, Klaven vil ikke Oxen strype, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Øxen, „jeg skjæmmer ikke ud Eggen min for det, jeg" sagde den. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Smeden," sagde Mor hans, „og bed ham smie Øxen." Gutten til Smeden: „Kjære min Smed! Smed, smi Øxen, Øxen vil ikke Klaven hugge, Klaven vil ikke Oxen strype, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil

ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei jeg vil ikke," sagde Smeden, „jeg brænder ikke op Kullene mine, og jeg sliber ikke ud Slæggerne mine for det, jeg," sagde han. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Rebet," sagde Mor hans, „og bed det hænge Smeden." Gutten til Rebet: „Kjære mit Reb! Reb, hæng Smeden, Smeden vil ikke Øxen smie, Øxen vil ikke Klaven hugge, Klaven vil ikke Oxen strype, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Rebet, „jeg sliber ikke itu mig for det, jeg," sagde det. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Musen," sagde Mor hans, „og bed den skjære Rebet!" Gutten til Musen: „Kjære min Mus! Mus, skjær Rebet, Rebet vil ikke Smeden hænge, Smeden vil ikke Øxen smie, Øxen vil ikke Klaven hugge, Klaven vil ikke Oxen strype, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Nei, jeg vil ikke," sagde Musen, „jeg gnaver ikke itu Tænderne mine for det, jeg," sagde den. Saa klagede Gutten til Mor sin. „Ja, saa gaa til Kjætten," sagde Mor hans, „og bed den bide Musen," sagde hun. Gutten til Kjætten: „Kjære min Kjætte! Kjætte, bid Musen, Musen vil ikke Rebet skjære, Rebet vil ikke Smeden hænge, Smeden vil ikke Øxen smie, Øxen vil ikke Klaven hugge, Klaven vil ikke Oxen strype, Oxen vil ikke Vandet drikke, Vandet vil ikke Varmen slukke, Varmen vil ikke Furen

brænde, Furen vil ikke Finnen fælde, Finnen vil ikke Bjørnen skyde, Bjørnen vil ikke Graaben slaa, Graaben vil ikke Ræven rive, Ræven vil ikke Haarslaa bide, Haarslaa vil ikke hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag!" — „Ja, giv mig lidt Mælk til de smaa Ungerne mine, saa —", sagde Kjætten. Ja, det skulde hun faa. Saa bed Kjætten Musen, og Musen skar Rebet, og Rebet hængte Smeden, og Smeden smidde Øxen, og Øxen huggede Klaven, og Klaven strypte Oxen, og Oxen drak Vandet, og Vandet slukkede Varmen, og Varmen brændte Furen, og Furen fældte Finnen, og Finnen skjød Bjørnen, og Bjørnen slog Graabenen, og Graabenen rev Ræven, og Ræven bed Haarslaa, saa den sprang hjem og slog af sig det ene Bagbenet mod Laavevæggen. Der laa Gjeden, og er den ikke død, saa hinker den paa tre Ben. Men Esben Askelad, han sagde hun kunde have det saa godt, fordi hun ikke vilde hjem gaa til rette Kveldsverdstid i Dag.

---

22. Kulbrænderen.

Der var en Gang en Kulbrænder, som havde en Søn, og han var ogsaa Kulbrænder. Da Faderen var død, giftede Sønnen sig, men han vilde ikke tage sig noget til; skrøbelig var han til at passe Milen ogsaa, og tilsidst vilde ingen have ham til at brænde Kul mere. Men saa havde han faaet brændt en Mile en Gang da, og reiste til Byen med nogle Kullæs og solgte, og da han havde solgt dem, ranglede han ud paa Bygaden og saa sig om. Paa Hjemveien kom han i Lag med Grander og Bygdefolk, og turede og drak og pratede om alt det, han havde seet i Byen. Det artigste han saa, sagde han, det var at der var saamange Præster, og dem gik alle Folk og hilste paa og tog

af sig Huen for; „jeg skulde ønske jeg var Præst jeg ogsaa, saa hilste de kanske paa mig og; nu læst de mest ikke se mig," sagde han.

„Ja, er du ikke andet, saa er du da svart nok til Præst, du og," sagde Granderne til Kulbrænderen; „men nu er vi paa Færden ligevel, saa kan vi reise paa Auktion efter Gamlepræsten og faa os en Taar, og imens kan du kjøbe Kappen og Kraven," sagde de. Ja, de gjorde saa, og da han kom hjem, havde han ikke en Skilling igjen.

„Nu har du vel baade Levemaade og Skillinger?" sagde Kjærringen.

„Ja, nu skal det blive Levemaade, Mor," sagde Kulbrænderen, „for nu er jeg bleven Præst!" sagde han; „her ser du baade Kappen og Kraven!" — „Det skal du faa mig til at tro; stærkt Øl gjør store Ord," sagde Kjærringen; „du er lige sæl, hvad for en Ende der snur op, du," sagde hun. „Du skal hverken syte eller kyte af Milen, før Kullene er kjølnet," sagde Kulbrænderen.

Saa var det en Dag der reiste saa mange præsteklædte Folk forbi hos Kulbrænderen paa Veien til Kongsgaarden, saa de kunde skjønne der var noget paa Færde der. Ja, Kulbrænderen vilde være med han ogsaa og tog paa sig Præsteklæderne. Kjærringen mente, det var vel saa vist at være hjemme, for kom han til at faa en Hest at holde for en Storkarl, saa gik den vel i Struben den Tobaksskillingen, han fik for det ogsaa. „Alle taler om Drikken, men ingen om Tørsten, Mor," sagde Manden, „des mere En drikker, des mere En tørster," sagde han, og saa strøg han til Kongsgaarden. Der blev alle de Fremmede bedt ind til Kongen, og Kulbrænderen fulgte med han ogsaa. Saa sagde Kongen til dem, at han havde mistet den dyreste Fingerringen sin, og han troede vist, at den var stjaalen. Derfor havde han bedt sammen alle de Præstlærte i Landet, om der var nogen af dem, som kunde sige ham hvem Tyven var. Og saa lovede han ud, at han skulde lønne

den, som kunde sige det; var han i Præstelæren, skulde han faa Kald; var det en Præst, skulde han blive Provst; var det en Provst, skulde han blive Bisp, og var han Bisp, skulde han blive nærmest efter Kongen. Saa gik Kongen fra den ene til den anden, og spurgte dem allesammen, og da han kom til Kulbrænderen, saa sagde han: „Hvem er du?" — „Jeg er den vise Præst og den sande Profet," sagde Kulbrænderen. — „Saa kan vel du sige mig, hvem der har taget Ringen min da?" sagde Kongen.

„Ja, det er ikke rent ud af Von og Vett, at det som er skeet i Mørket, kan syne sig i Lyset," sagde Kulbrænderen, „men det er ikke alle Aar, at Laxen leger i Furetop," sagde han. „Nu har jeg læst i syv Aar for mig og Mine, og har ikke faaet Kald endda, saa skal Tyven frem, maa jeg have god Tid og meget Papir, for jeg maa skrive og regne gjennem mange Land."

Ja, han skulde faa god Tid og saa meget Papir han vilde, naar han bare kunde skaffe Tyven frem.

Saa kom han op paa et Kammer for sig selv i Kongsgaarden, og der var det ikke længe, før de skjønte, at han maatte kunne mere end Fadervor, for han skrev op saa meget Papir, at det laa der i store Hobe og Hauge, og der var ikke En, som skjønte et Ord af alt det han skrev, for det saa bare ud som Kroger og Kragetær. Men Tiden led, og han fik ikke Greie paa nogen Tyv. Saa blev Kongen kjed af det, og saa sagde han, at kunde han ikke skaffe Tyven frem om tre Dage, saa skulde han miste Livet.

„Den som skal raa', faar ikke være for braa; En kan da ikke kare ud Kullene, før Milen er slukt," sagde Kulbrænderen. Men Kongen blev ved Sit han, og Kulbrænderen skjønte det, at Livet hans ikke var meget værdt. Nu var der tre af Kongens Tjenere, som vartede ham op hver sin Dag, og disse tre havde været sammen om at stjæle Ringen. Da den ene Tjeneren kom ind og tog af Bordet efter Kveldsverden og gik ud igjen, drog Kulbrænderen et

dybt Suk og saa efter ham: „Det var den første,“ sagde han; han mente den første af de tre Dage, han havde igjen af Livet sit. „Denne Præsten kan mere end made sig,“ sagde Tjeneren, da han fik Kammeraterne for sig selv, og saa fortalte han, at han havde sagt, at „jeg var den første,“ sagde han. Den anden, som vartede ham op den næste Dag, skulde da lægge vel Mærke til, hvad han sagde, og rigtig nok, da han tog ud efter Kveldsverden, glante Kulbrænderen stort paa ham og sukkede saart, og saa sagde han: „Det var den andre.“ Saa skulde den tredie lægge Mærke til, hvorledes han bar sig den tredie Dagen, og det gik værre og ikke bedre; for da Tjeneren tog i Døren og skulde gaa med Kopper og Kjøreld, saa foldede Kulbrænderen Hænderne og sagde: „Det var den tredie,“ og saa sukkede han som Hjertet vilde briste.

Han kom ud til Kammeraterne med Aanden i Halsen og sagde det var grei Sag, at Præsten vidste det, og saa gik de ind og gjorde Knæfald for Kulbrænderen og bad og velsignede, han maatte ikke sige det var dem, som havde taget Ringen; de skulde gjerne give ham hundrede Daler hver, naar han ikke vilde føre dem i Ulykken. Det lovede han baade vist og vel, der skulde ikke komme nogen i Ulykke, naar han fik Pengene og Ringen og en stor Grødklat. Den ballede han Ringen vel ind i, og lod saa en af dem give den til den største Galten til Kongen, og gjæte den, saa den ikke gav den fra sig igjen.

Om Morgenen kom Kongen; da var han ikke grei, og vilde have Ret paa Tyven.

„Ja, nu har jeg regnet og skrevet gjennem mange Land,“ sagde Kulbrænderen, „men det er ikke noget Menneske, som har stjaalet Ringen,“ sagde han. „Pøh! hvem er det da?“ sagde Kongen. „Aa, det er den store Galten til Kongen,“ sagde Kulbrænderen. Ja, de tog og slagtede Galten, og Ringen havde den i sig; det var rigtigt nok det. Saa fik Kulbrænderen Præstekald, og Kongen var saa glad,

at han gav ham Hest og Gaard og hundrede Daler paa Kjøbet. Kulbrænderen var ikke længe om at flytte, og den første Søndagen da han var kommen i Kaldet, skulde han til Kirken og læse op Kaldsbrevet, men før han reiste, skulde han have Dugurd; saa lagde han fra sig Kaldsbrevet paa Fladbrødet, men tog saa feil og dyppede Brevet ned i Sodbgryden, og da han kjendte det var seigt at tygge, gav han Hunden hele Beten, og den slugte det med det samme.

Nu vidste han ikke, hvorledes han skulde stelle sig. Men til Kirken maatte han, for Almuen ventede, og da han kom did, reiste han op paa Prækestolen med det samme. Der begyndte han at hæve sig slig, at alle tænkte, det er vist svært til gilde Præst. Men da det bar til, blev det ikke saa gildt endda.

„De Ord, mine Tilhørere, som I skulde faaet høre denne Dag, foer i Hundene, men kom igjen en anden Søndag, mine kjære Sognefolk, saa skulle I faa andet at høre! og dermed er denne Præken ude."

Det syntes Almuen var en underlig Præst, for slig Præke havde de aldrig hørt; men saa mente de, „han tør vel blive bedre, og bliver han ikke det, saa skal der vel blive en Raad med ham." Den næste Søndagen, da der var Messe igjen, var der saa fuldt af Folk, som vilde lye paa den nye Præsten, at der mest ikke var Rum til dem i Kirken. Ja, han kom da ogsaa, og reiste op paa Prækestolen med det samme; der stod han en Stund og sagde ikke et Ord, men saa smældte han paa med een Gang og raabte: „Hør du gamle Bukke-Berit, hvorfor sidder du saa langt bag i Kirken?" — „Aa, jeg har slige sunde Sko, Far," sagde hun. „Aa, du kunde tage dig et gammelt Purkeskind og gjøre dig nye Sko, saa kunde du komme lige saa langt frem i Kirken du, som de andre Dannekvinder. — Forresten saa maa I betænke, hvad for en Vei I gaar paa; for jeg ser, naar I kommer til Kirken, saa kommer somme

nordenfra og somme søndenfra; og det samme er det, naar I reiser fra Kirken igjen; men I staae vel, og da spørges det, hvor det blir af Jer. Ja, hvem ved, hvor det blir af os allesammen? — Saa skal jeg lyse op om en svart Mær, som er bleven borte for gamle Præstemor. Hun har Hovskjæg og Hængeman og mere sligt, som jeg ikke vil nævne paa dette Sted. — Og saa har jeg et Hul paa min gamle Buxelomme, det ved jeg, men ikke I; men om nogen har en Lap, som kunde høve til Hullet, det ved hverken I eller jeg."

Denne Præken var nogle af Almuen nok saa velnøide med. De troede ikke andet, end at der blev en brav Præst af ham med Tiden, sagde de, men de fleste syntes det var altfor galt, og da det blev Provstemesse, saa klagede de paa Præsten og sagde, at slige Præker havde ingen hørt før, og saa var der En, som mindtes den sidste og læste den op for Provsten.

Det var en meget god Præken, sagde Provsten; thi det var venteligt, at han havde talt i Lignelser om at søge Lyset og sky Mørket og dets Gjerninger, om dem, som gik paa den brede eller paa den trange Vei; og især, sagde han, var det, som han lyste op om den svarte Præstemærren, en herlig Lignelse om, hvorledes det skulde gaa med os til Slut. Lommen med Hullet paa, det skulde betyde hans Trang, og Lappen var Offer og milde Gaver han ventede af Menigheden, sagde Provsten.

„Ja, saa meget skjønte vi og, det var Præstesækken det!" raabte de.

Til Slut sagde Provsten, han syntes at Menigheden havde faaet saadan en brav og forstandig Præstemand, at de ikke burde klage paa ham, og Enden blev, at de ikke fik nogen anden; men da de syntes det blev værre og ikke bedre, saa klagede de til Bispen.

Ja, langt om længe kom han ogsaa, da det skulde være Bispemesse. Men Dagen før havde Kulbrænderen

været i Kirken, saa ingen vidste om det, og saget løs Prækestolen, saa det var saavidt den hang der, naar En gik varlig op paa den. Da saa Menigheden var samlet, og han skulde til at præke for Bispen, listede han sig op paa Stolen og begyndte at lægge ud, saa som han pleiede; men da han havde holdt paa en Stund, tog han haardere i, slog ud med Armene og raabte høit: „Er der nogen her, som har noget Ondt eller nogen Ugjerning paa sig, da er det bedst, at han forlader dette Sted; thi i denne Dag vil der ske et Fald, hvis Mage ikke har skeet siden Verdens Skabelse,“ og dermed slog han i Stolen, saa det dundrede, og Prækestolen og Præsten og hele Hurven ramlede ned over Kirkevæggen med et Brag, saa Almuen satte ud af Kirken, som den yderste Dag holdt paa at komme.

Men da sagde Bispen til Almuen, at han undredes paa, at Menigheden kunde klage over en Præstemand, som havde saadanne Gaver paa Stolen og saa megen Visdom, at han kunde forudsige tilkommende Ting. Han syntes, han mindst burde være Provst, sagde han, og det varede ikke længe heller, før han blev det. Saa var der ingen Raad, de fik drages med ham.

Nu var det saa, at Kongen og Dronningen der i Landet ikke havde nogen Børn, men da Kongen fik høre, at der kanske kunde komme et, var han nysgjerrig efter at vide, om det skulde blive en Arving til Land og Rige, eller om det bare skulde blive en Prindsesse. Saa blev alle de Lærde i Landet samlede til Slottet, for at de skulde sige, hvad det blev til. Men da der ikke var nogen af dem, som kunde det, saa huskede baade Kongen og Bispen paa Kulbrænderen, og det var ikke længe, før de fik ham imellem sig og spurgte ham ud. Nei, han kunde ikke han heller, sagde han, for det var ikke godt at gjætte det, som ingen kan vide.

„Ja, ja,“ sagde Kongen, „jeg er lige glad, enten du ved det eller du ikke ved det, jeg; men du er jo den vise

Præst og sande Profet, som kan forudsige tilkommende Ting; og vil du ikke sige det, skal du miste baade Kappe og Krave," sagde Kongen. „Men det er det samme, jeg skal prøve dig først," sagde han, og saa tog han det største Sølvkruset han eiede, og gik ned i Stranden. „Kan du nu sige mig, hvad der er i det Kruset," sagde Kongen, „saa kan du nok sige det andet og?" sagde han og holdt paa Kruslaaget.

Kulbrænderen vred bare Hænderne og bar sig ilde: „Aa, du ulykkeligste Kryb og Krabbe paa denne Jord, hvad har du nu for alt dit Slid og dit Slæb!" sagde han.

„Ja, der ser du, om du ikke vidste det!" sagde Kongen, for han havde en stor Krabbe i Sølvkruset. Saa maatte Kulbrænderen ind i Storstuen til Dronningen. Han tog en Stol og satte sig midt paa Gulvet, og Dronningen gik frem og tilbage i Stuen.

„En skal ikke gjøre Baas til ubaaren Kalv, og ikke trætte om Navnet, før Barnet er født," sagde Kulbrænderen; „men sligt har jeg hverken hørt eller seet," sagde han; „naar Dronningen gaar mod mig, saa tror jeg mest det blir en Prinds, og naar hun gaar fra mig, ser det ud som det var en Prindsesse." Da Tiden kom, var det baade Prinds og Prindsesse: det var Tvillinger, saa Kulbrænderen traf det den Gangen ogsaa. Og for det han kunde sige det, som ingen kunde vide, fik han Penge i Læssevis, og saa blev han den nærmeste næst Kongen. Trip trap trille, han blev mere end han vilde.

---

23. Guldfuglen.

Der var engang en Konge, som havde en Have; i den Haven stod der et Æbletræ, og paa det Æbletræet voxte

der et Guldæble hvert Aar; men naar det led mod den Tiden at de skulde til at plukke det, saa var det borte, og der var ingen som vidste, hvem der tog det, eller hvor det blev af det; men borte var det. Denne Kongen havde tre Sønner; saa sagde han til dem en Dag, at den af dem, som kunde skaffe ham Æblet igjen, eller faa Ret paa Tyven, han skulde faa Riget efter ham, enten det var den ældste eller den yngste eller den mellemste. Den ældste gik i Veien først, og satte sig under Træet og skulde gjæte paa Tyven. Da det led paa Natten, kom der flyvende en Guldfugl, og den lyste det lang Vei af, og da Kongssønnen saa Fuglen og Skinnet, blev han saa ræd, at han ikke torde standse, men fløi ind igjen saa fort han kunde.

Om Morgenen var Æblet borte; da havde Kongssønnen faaet Hjertet i Livet igjen, og saa begyndte han at niste sig ud og vilde i Veien og prøve, om han kunde finde Fuglen. Kongen rustede ham vel og sparede hverken paa Klæder eller Penge. Da Kongssønnen havde reist et Stykke, blev han sulten, tog op Skræppen sin og satte sig til at holde Dugurd udved Veien. Saa kom der en Ræv udaf et Granholt og satte sig og saa paa.

Kjære, giv mig lidt Mad, du!" sagde Ræven.

„Jeg gi'r dig brændt Horn, jeg!" sagde Kongssønnen. „Jeg kan trænge Maden min selv; der kan ingen vide, hvor langt og hvor længe jeg skal fare," sagde han.

„Det var saa det," sagde Ræven, og saa gik han til Skovs igjen.

Da Kongssønnen havde spist og hvilt, gav han sig paa Veien igjen. Langt om længe kom han til en stor Stad, og i den Staden var et Værtshus, hvor der altid var Glæde og aldrig Sorg; der syntes han det skulde være godt at være, og saa blev han der. Og der var saadan Dands og Drik og Lyst og Herlighed, at han glemte Fuglen og Fjæren og Far sin og Reisen og hele Riget. Borte var han, og borte blev han.

Det næste Aaret skulde den mellemste Kongssønnen gjæte paa Æbletyven i Haven; ja, han satte sig under Træet han ogsaa, da Æblet tog til at modnes. Ret som det var, kom Guldfuglen en Nat og skinnede som en Sol, og Gutten blev saa ræd, at han tog Hyven fat og satte ind igjen, det forteste han vandt.

Om Morgenen var Æblet borte; men da var Kongssønnen bleven hjertet igjen og vilde afsted, om han kunde finde Fuglen. Ja, han tog til at niste sig ud, og Kongen rustede ham vel og sparede hverken paa Klæder eller Penge. Men saa gik det ham som Broderen; da han havde reist et Stykke, blev han sulten, tog op Skræppen sin og satte sig til at holde Dugurd udved Veien. Saa kom der en Ræv ud af et Granholt og satte sig og saa paa.

„Kjære, giv mig lidt Mad, du!" sagde Ræven.

„Jeg gi'r dig brændt Horn, jeg!" sagde Kongssønnen. „Jeg kan trænge Maden min selv; der kan ingen vide, hvor langt og hvorlænge jeg skal fare," sagde han.

„Det var saa det," sagde Ræven, og saa gik han til Skovs igjen.

Da Kongssønnen havde spist og hvilt sig en Stund, gav han sig paa Veien igjen. Langt om længe kom han til den samme Staden og det samme Værtshuset, hvor der altid var Glæde og aldrig Sorg, og der syntes han ogsaa det skulde være godt at være, og den første han traf, det var Broderen, og saa blev han der. Broderen havde turet og svíret, saa han næsten ikke havde Klæder paa Kroppen; men nu begyndte de paa nyt, og det blev slig Dands og Drik og Lyst og Herlighed, at den anden ogsaa glemte Fuglen og Fjæren og Far sin og Reisen og hele Riget. Borte var han, og borte blev han, han ogsaa.

Da det led til, at Æblet skulde blive modent da igjen, saa skulde den yngste Kongssønnen ud i Haven og gjæte paa Æbletyven. Han fik med sig en Kammerat, som skulde hjælpe ham op i Træet, og tog med en Ølbunk

og et Kortspil til Tidsfordriv, saa han ikke skulde søvne af. Ret som det var, saa skinnede det som en Sol, saa de saa hver Fjær i Fuglen, længe før den kom frem. Kongssønnnen til at klyve op i Træet, og i det samme Guldfuglen slog ned og tog Æblet, vilde han gribe den, men han fik bare en Fjær af Styven paa den. Saa gik han ind i Kongens Sovekammer, og da han kom ind med Fjæren, blev det saa lyst som klare Dagen.

Saa vilde han ogsaa ud paa Vid-otten og prøve, om han kunde faa spurgt Brødrene sine og fange Fuglen, for han havde da været saa nær, at han havde bidt Mærke i den og faaet en Fjær af Styven paa den, han," sagde han. Ja, Kongen gik længe og grundede paa, om han kunde lade ham reise, for han syntes det, at det ikke skulde gaa bedre med ham, som yngst var, end det var gaaet med de to ældste, som skulde have mere Forstand paa Verdens Løb; og bange var han, at han skulde miste ham ogsaa. Men Kongssønnen bad saa vakkert, at han maatte faa Lov tilsidst. Saa nistede han sig ud, og Kongen rustede ham vel baade med Klæder og Penge, og saa lagde han i Veien. Da han havde reist et Stykke, blev han sulten og tog op Skræppen sin og satte sig til at holde Dugurd, og ret som han var bedst ifærd med det, kom der en Ræv ud af et Granholt og satte sig udmed ham og saa paa.

„Aa, kjære, giv mig lidt Mad, du!" sagde Ræven.

„Jeg kunde vel trænge til Maden min selv," sagde Kongssønnen; for jeg kan ikke vide hvor langt jeg skal fare," sagde han; „men saa meget har jeg, at jeg kan give dig lidt med mig."

Da Ræven havde faaet et Stykke Kjød at bide i, saa spurgte han Kongssønnen, hvor han vilde hen. Ja, det fortalte han.

„Vil du nu lyde mig, saa skal jeg hjælpe dig, saa du skal have Lykken med dig," sagde Ræven.

Det lovede Kongssønnen; og saa gav de sig i Følge

sammen. De reiste en Stund, til de kom til den samme Staden og det Værtshuset, hvor der altid var Glæde, men aldrig Sorg.

„Jeg faar nok gaa udenom her; det er saa leit med Hundene," sagde Ræven, og saa fortalte han, hvor Brødrene hans holdt til, og hvad de tog sig til. „Og gaar du ind der, saa kommer du ikke længer du heller," sagde han.

Kongssønnen lovede det og gav ham Haanden paa, at han ikke skulde gaa ind der, og saa tog de hver sin Vei. Men da han kom til Værtshuset og hørte hvad der var for Spil og Lystighed, saa maatte han ind, det var ikke at spørge om, og da han traf Brødrene sine, blev det saadan Huskestue, at han glemte baade Ræven og Reisen og Fuglen og Far sin. Men da han havde været der en Stund, kom Ræven — han havde vovet sig ind i Byen ligevel —, og gløttede paa Døren og blinkede paa Kongssønnen, og sagde at nu maatte de i Veien. Saa sandsede Prindsen sig igjen, og saa reiste de af Gaarde.

Da de havde gaaet en Tid, saa de et stort Fjeld langt borte. Saa sagde Ræven: „Tre hundrede Mil bagenfor det Fjeldet er der en guldforgyldt Lind med Guldblade, og i den Linden sidder Guldfuglen, som Fjæren er af."

Did reiste de sammen. Som Kongssønnen skulde bort og tage Fuglen, gav Ræven ham nogle gilde Fjær, som han skulde bikke i Haanden med, for at lokke Fuglen ned, saa skulde den komme flyvende ned og sætte sig paa Haanden hans. Men det sagde Ræven, at Linden maatte han ikke røre, for der var et stort Trold, som eiede den; og hvis Kongssønnrn bare rørte den mindste Kvist, saa kom det ud og dræbte ham paa Flækken.

Nei, Kongssønnen skulde nok ikke røre den, sagde han; men da han havde faaet Fuglen paa Haanden, syntes han at han maatte have en Kvist af Linden, det var ikke at bede for, den var da saa blank og saa deilig. Saa

tog han en, bare en bitte liden en. Men i det samme kom Troldet ud.

„Hvem er det, som stjæler min Lind og min Fugl?" skreg det, og var saa sindt, at det sprudede Varmegnister.

„Tyv tror, hver Mand stjæler," sagde Kongssønnen; „men der blir ikke andre hængte end de som ikke stjæle ret," sagde han. Troldet sagde det var det samme, og vilde til at dræbe ham. Men Kongssønnen sagde, han fik da spare Livet.

„Ja, ja," sagde Troldet, „kan du skaffe igjen den Hesten, som den nærmeste Granden har taget fra mig, skal du slippe med Livet," sagde det.

„Hvor skal jeg finde ham da?" sagde Kongssønnen.

„Aa, han bor tre hundrede Mil bagenfor det store Fjeldet, som blaaner i Himmelsynet," sagde det.

Kongssønnen lovede han skulde gjøre sit Bedste. Men da han kom til Ræven, var den ikke rigtig blid.

„Nu har du stelt dig ilde," sagde Ræven; „havde du lydt mig, saa kunde vi været paa Hjemveien nu," sagde den.

De maatte i Veien igjen, siden det gjaldt Livet, og Kongssønnen havde lovet det, og langt om længe kom de frem. Men da han skulde ind og tage Hesten, sagde Ræven:

„Naar du kommer ind i Stalden, saa hænger der mangfoldige Bidsler paa Staldvæggen, baade af Guld og Sølv; dem skal du ikke røre, for da kommer Troldet ud og dræber dig paa Timen; men det styggeste og usleste du ser, skal du tage."

Ja, det lovede Kongssønnen, men da han kom ind i Stalden, syntes han det var rent uligt, for der var nok af gilde, og saa tog han det blankeste han fandt. Det var blankt som Guld; men i det samme kom Troldet ud saa sindt, at det gnistrede af det.

„Hvem er det, som vil stjæle min Hest og mit Bidsel?“ skreg det.

„Tyv tror, hver Mand stjæler,“ sagde Kongssønnen; „men der blir ikke andre hængt end de som ikke stjæle ret,“ sagde han.

„Ja, det er det samme, jeg dræber dig paa Flækken,“ skreg Troldet.

Kongssønnen sagde, det fik da spare Livet.

„Ja, ja,“ sagde Troldet, „kan du skaffe igjen den deilige Jomfruen, som den nærmeste Granden min har taget fra mig, saa skal jeg spare dig.“

„Hvor bor han da?“ spurgte Kongssønnen.

„Aa, han bor tre hundrede Mil bagenfor det store Fjeldet, som blaaner i Himmelsynet,“ sagde Troldet.

Ja, Kongssønnen lovede han skulde hente Jomfruen, saa fik han Lov at gaa og slap med Livet. Men da han kom ud igjen, var ikke Ræven blid, maa vide.

„Nu har du stelt dig ilde igjen,“ sagde Ræven; „havde du lydt mig, kunde vi have været paa Hjemveien for længe siden. Nu tror jeg mest jeg ikke vil være med dig længer.“

Men Kongssønnen bad inderlig vakkert og lovede, at han aldrig skulde gjøre andet end det Ræven sagde, om han vilde slaa Følge med ham. Tilsidst gav Ræven sig, og de blev Venner og vel forligte; saa lagde de i Veien igjen, og langt om længe kom de did, hvor den deilige Jomfruen var.

„Ja,“ sagde Ræven, „du har nok lovet godt, men jeg tør ikke slippe dig ind til Troldet alligevel; denne Gangen faar jeg gaa selv,“ sagde Ræven. Saa gik den ind, og om en liden Stund kom den ud igjen med Jomfruen, og saa reiste de samme Veien tilbage, som de vare komne. Da de kom til Troldet, som havde Hesten, tog de baade den og det gildeste Bidsel, og da de kom til Troldet, som

havde Linden og Fuglen, saa tog de baade Linden og Fuglen og reiste med.

Som de havde reist en Stund, kom de til en Rugager; da sagde Ræven.

„Jeg hører en Dur; nu faar du reise alene; jeg vil blive igjen her en Stund, jeg," sagde den. Saa flettede den paa sig en Klædning af Rughalm, og saa blev den ligesom En, som stod der og prækede. Ret som det var, kom alle tre Troldene flyvende og tænkte de skulde naa dem igjen.

„Har du seet En har reist her med en deilig Jomfru, med en Hest med Guldbidsel, med en Guldfugl og en guldforgyldt Lind," skreg de til ham, som stod der og prækede.

„Ja, det har jeg hørt af min Mormors Mormor, at der har faret en saadan Færd her; men det var i den gamle gode Tiden, da Mormors Mormor bagte Skillingskager og gav Skillingen igjen."

Da slog alle Troldene hele Latterdøren op: „Ha, ha, ha, ha!" sagde de og holdt paa hverandre.

„Har vi sovet saa længe, saa kan vi gjerne vende Næsen hjem og lægge os," sagde de, og saa reiste de samme Veien tilbage.

Ræven lagde af Gaarde og reiste efter Kongssønnen, men da de kom til Staden, hvor Værtshuset og Brødrene hans vare, saa sagde den:

„Jeg tør ikke gaa gjennem Staden for Hundene, jeg maa gaa min egen Vei her ovenfor; men nu maa du passe dig vel, at ikke Brødrene dine faar Tag i dig."

Men da Kongssønnen kom ind i Staden, syntes han, at det var altfor ilde, om han ikke skulde se ind til Brødrene sine og tale et Ord med dem, og saa heftede han lidt der. Men da Brødrene fik se ham, kom de ud og tog fra ham baade Jomfrnen og Hesten og Fuglen og Linden og altsammen, og ham selv stoppede de i en Tønde og

kastede ham ud paa Søen, og saa reiste de med Jomfruen og Hesten og Fuglen og Linden, med altsammen hjem til Kongsgaarden. Men Jomfruen vilde ikke tale, og hun blev bleg og ussel at se paa; Hesten blev saa mager og elendig, at den mest ikke hang sammen; Fuglen tiede stille og skinnede ikke mer, og Linden visnede.

Imens gik Ræven udenfor Staden, hvor Værtshuset og Lystigheden var, og luskede og ventede paa Kongssønnen og den deilige Jomfruen og undredes paa, hvorfor de ikke kom igjen. Han gik baade hid og did og ventede og stundede, og tilsidst kom han ned til Stranden, og da han fik se Tønden, som laa ud paa Søen og drev, raabte han: „ræker du der du, tomme Tønde?"

„Aa, det er mig," sagde Kongssønnen ude i Tønden.

Ræven til at svømme ud paa Søen det forteste han kunde, fik fat i Tønden og drog den tillands. Saa begyndte han at gnave paa Gjørderne, og da han havde faaet dem af Tønden, sagde han til Kongssønnen: „spark og spænd!"

Kongssønnen sparkede, slog og spændte, saa hver Stav sprang for sig, og hoppede ud af Tønden. Saa gik de til Kongsgaarden i Følge sammen, og da de kom did, blev Jomfruen deilig og begyndte at tale, Hesten blev saa fed og vakker, at det glindsede i hvert Haar; Fuglen skinnede og sang; Linden tog til at blomstre og blinke med Bladene og Jomfruen sagde: „Der er han, som har frelst os."

Linden satte de i Haven, og den yngste Kongssønnen skulde have Kongsdatteren, for det var hende; men de to ældste Brødrene lagde de i hver sin Spigertønde og rullede dem ud over et høit Berg.

Saa lavede de til Bryllup, men først sagde Ræven til Kongssønnen, at han skulde lægge den paa Huggestabben og hugge Hovedet af den, og endda han laat baade vel og ilde, saa hjalp det ikke, han maatte til med det. Men med det samme han hug, blev Ræven til en deilig

Prinds, og han var Broder til Prindsessen, som de havde friet ud fra Troldet. Saa stod der Bryllup, og det var baade stort og gildt, og de turede, saa det spurgtes lige hid.

24. Den grønne Ridder.

Der var engang en Konge, som var Enkemand, og han havde en eneste Datter; men det er et gammelt Ord, at Enkemandssorg er som Albuestød, den gjør ondt, men den gaar snart over; og saa giftede han sig med en Dronning, som havde to Døttre; og denne Dronningen, hun var ikke bedre end Stedmødre pleie være; slem og troldet var hun altid mod Steddatteren. Langt om længe, da de var voxne disse Pigebørnene, saa blev der Krig, og Kongen skulde ud og slaas for Land og Rige. De tre Døttrene skulde faa Lov at sige, hvad Kongen skulde kjøbe og have med hjem til dem, hvis han vandt paa Fienden. Steddøttrene skulde nu sige fra først, hvad de vilde ønske sig, maa vide. Jo, den første hun bad om en Gulderok saa stor, at den kunde staa paa en Sølvotteskilling, og den anden hun bad om et Guldhespetræ saa stort, at det kunde staa paa en Sølvotteskilling; det vilde de have; og det var nu hverken for Vindingen eller for Spindingen til nogen af dem. Men hans egen Datter, hun vilde ingen anden Ting bede om, end at han vilde hilse den grønne Ridder. Kongen reiste ud i Krigen, og hvorledes det gik, saa vandt han, og hvorledes det bar til, saa kjøbte han det han havde lovet Steddøttrene; det hans egen Datter havde bedet ham om, havde han glemt rent bort; men saa gjorde han et Gjæstebud, fordi han havde vundet. Der fik han se den grønne Ridder, saa kom han det i Hu, og hilsede ham fra Rettedatteren sin. Ridderen takkede ham for Hilsningen og gav

ham en Bog, som saa ud som en Salmebog med Spændeperm. Den skulde Kongen tage med og give hende; men han maatte ikke lukke den op, og ikke maatte hun det heller, før hun var alene. Da Kongen var færdig med Krigen og Gjæstebudslagene, kom han hjem igjen, og han var næsten ikke kommen indenfor Døren, før Stedbøttrene kringrendte ham efter det, han havde lovet at kjøbe til dem. Ja, han havde det. Men hans egen Datter hun holdt sig tilbage og spurgte ikke efter nogen Ting, og Kongen kom det ikke i Hu han heller, før engang han vilde gaa ud; da tog han paa den Kjolen, han havde havt i Gjæstebudet, og med det samme han greb ned i Lommen efter Lommetørklædet, kjendte han Bogen. Saa gav han hende den, og sagde han skulde hilse, den var fra den grønne Ridder, og hun maatte ikke lukke den op, før hun var alene. Om Aftenen da hun var for sig selv paa sit Kammer, lukkede hun op Bogen, og med det samme hørte hun først en Slaatt, saa deilig at hun aldrig havde hørt Magen til den, og saa kom den grønne Ridder. Han sagde, at Bogen var saadan, at naar hun lukkede den op, kom han til hende, det var det samme, hvor hun var henne, og naar hun lukkede den igjen, var han borte med det samme.

Ja, hun lukkede Bogen op ofte om Kvelden, naar hun var alene og i Ro, og Ridderen kom altid til hende og var der som tiest. Men Stedmoderen havde Næsen sin i Alt; hun skjønte, at der var nogen inde hos hende, og hun var ikke længe om at sige det til Kongen. Han vilde ikke tro det; de fik da se efter først, om det var saa, sagde han, før de kom med Sligt og tog paa hende for det. En Aften stode de udenfor Døren og lyede, og de syntes tydeligt det talte indenfor. Da de kom ind, var der ingen. „Hvem var det du talte med?" spurgte Stedmoderen baade haardt og hvast; „det var ingen det," sagde Prindsessen. „Jo, jeg hørte det jo skjelligt," sagde hun. „Jeg laa bare og læste i en Bønnebog." — „Vis mig den," sagde Dron-

ningen. — Ja, det var ikke andet end Bønnebog det, og den maatte hun sagtes have Lov at læse i, sagde Kongen. Men Stedmoderen troede det samme som før, og og saa borede hun et Hul i Væggen og lurede der. En Aften hørte hun Ridderen var der, rev Døren op og foer som en Vind ind til Steddatteren, men hun var ikke sen til at lukke Bogen hun heller, saa han blev borte i en Fart; men hvor snapp hun havde været, saa fik Stedmoderen seet en Snært af ham, saa hun var vis om, at nogen havde været der. Saa skulde Kongen ud paa en lang, lang Reise; imedens fik Dronningen gravet et dybt Hul ned i Jorden; der murede de op et Hus; men i Muren lod hun dem lægge Rottekrud og anden streng Forgift, saa der ikke skulde komme ind saa meget som en Mus engang. Murmesteren fik god Betaling og lovede, at han skulde reise af Landet, men det gjorde han ikke, han blev der han var, han. Der blev Prindsessen sat ned i med sin Pige, og da de var komne ned i, murede de Gangen igjen, saa der bare var et lidet Hul opi, som de kunde sende Mad nedigjennem til hende. Her sad hun og sørgede, og Tiden faldt lang og længere end lang; saa kjendte hun, at hun havde Bogen med sig, tog den og lukkede den op. Først hørte hun den samme deilige Slaatten, hun før havde hørt, og siden en ynkelig Jammer og Laat, og ret som det var, kom den grønne Ridder: „Jeg er næsten død nu," sagde han og fortalte, at Stedmoderen havde lagt Forgift i Muren, og han vidste ikke, om han kunde komme ud igjen med Livet. Da hun saa maatte lukke Bogen, hørte hun den samme Jammer og Laat.

Men den Pigen, som var hos hende, havde en Kjæreste og ham fik hun budsendt, at han skulde gaa til Murmesteren og bede ham at gjøre Hullet saa stort, at de kunde krybe op igjennem det; Prindsessen skulde betale ham saa godt, at han skulde have nok alle sine Levedage. Ja, han gjorde det; de slap ud og reiste langt, langt bort i

fremmede Lande baade hun og Pigen, og hvor de kom, saa spurgte de efter den grønne Ridder. Langt om længe kom de til et Slot, som var klædt med Sort, og med det samme de skulde forbi der, kom der en Flo-Regn paa dem; saa gik Prindsessen ind under Kirkesvalen og vilde staa der, til Regnilen var over. Som de stod saa, kom en ung Mand og en gammel Mand, som ogsaa vilde bjerge sig for Regnet; men Prindsessen drog sig længer ind i Krogen, saa de ikke fik se hende.

„Hvoraf kommer det, at denne Kongsgaarden er klædt med Sort?“ sagde den Unge. „Ved du ikke det,“ sagde Gamlingen; „Prindsen her er dødssyg, han som de kaldte den grønne Ridder;“ og saa fortalte han, hvorledes det var gaaet til. Da den Unge havde hørt, hvorledes han havde faaet det, spurgte han, om der ikke var nogen, som kunde gjøre ham god igjen. „Nei, der er ikke mere end een Raad,“ sagde han, „og det er, dersom den Jomfruen, som sad i Huset under Jorden, kommer og plukker Lægedomsurter paa Marken, koger dem i sød Mælk og vasker ham med tre Gange,“ og saa regnede han op, hvad det var for Urter, som skulde til, forat han skulde blive frisk. Dette hørte hun, og hun hørte vel efter ogsaa. Da Regnet var over, gik de to, og hun biede ikke længe hun heller. Da de kom hjem did, hvor de boede, maatte de ud og hente alle Slags Urter paa Mark og i Skov, baade hun og Pigen, og de plukkede og sankede sent og tidlig af alle dem, hun skulde have og koge. Saa kjøbte hun sig en Doktorhat og en Doktorkjole, gik op til Kongen og bød sig til at gjøre Prindsen god igjen.

Nei, det kunde ikke nytte, sagde Kongen; der havde været saa mange der og prøvet det, men det var altid blevet værre og ikke bedre. Hun gav sig ikke, men lovede sikkert, at han skulde blive god, og det baade fort og vel. Ja, saa skulde hun faa Lov at prøve da, og kom ind til den grønne Ridder og vaskede ham første Gang. Da hun

kom igjen den andre Dagen, var han saa god, at han kunde sidde i Sengen; den næste Dagen var han Karl til at gaa i Værelset, og den tredie Dagen var han saa frisk som Fisken i Vandet. Han skulde ud paa Jagt, sagde Doktoren. Nu blev Kongen saa glad i Doktoren, som Fuglen i lyse Dagen. Men Doktoren vilde hjem. Da kastede hun Kjolen og Hatten, pyntede sig og lavede til et Maaltid, og saa lukkede hun Bogen op. Det var den samme Glædeslaatt som før, og med det samme kom den grønne Ridder. Han undredes paa, hvorledes hun var kommen did. Men saa fortalte hun, hvorledes alt var gaaet til, og da de havde spist og drukket, tog han hende med lige op paa Slottet og fortalte Kongen, hvorledes det var tilgaaet fra Først til Sidst. Saa blev der Bryllup og Bryllupsturing, og da de var færdige med det, reiste de hjem. Da blev der stor Glæde paa hendes Fader. Men Stedmoderen tog de og trillede i en Spigertønde.

---

25. Tyrihans, som fik Kongsdatteren til at le.

Der var engang en Konge, som havde en Datter, og hun var saa deilig, at hun var navnspurgt baade vidt og bredt; men hun var saa alvorlig af sig, at hun aldrig kunde le, og saa var hun saa stor paa det, at hun sagde Nei til alle dem, som kom og friede til hende, og ikke vilde hun have nogen, om de vare aldrig saa gilde, enten det var Prindser eller Herremænd. Kongen var kjed af dette for længe siden og syntes, at hun kunde gifte sig hun som andre; hun havde ikke noget at vente efter; hun var gammel nok, og rigere blev hun ikke heller, for halve Riget skulde hun have, det var Mors-Arven hendes.

Saa lod han lyse op paa Kirkebakken baade fort og

snart, at den som kunde faa hans Datter til at le, han skulde have hende og det halve Kongerige. Men var der nogen, som prøvede sig og ikke kunde faa hende til, skulde de skjære tre røde Remmer af Ryggen hans og strø Salt i, og det er sikkert, at der blev mange saare Rygge i det Kongerige. Der kom farende Friere baade fra Syd og fra Nord og fra Øst og fra Vest og troede, det var ingen Sag at faa en Kongsdatter til at le. Og rare Karle var det ogsaa, som kom. Men alle de Abefanter der var, og alle de Abefynter de gjorde, saa var Kongsdatteren lige stø og alvorlig, hun.

Tæt ved Kongsgaarden boede der en Mand, som havde tre Sønner. De fik ogsaa spurgt, at Kongen havde lyst op, at den som kunde faa Kongsdatteren til at le, skulde faa hende og halve Kongeriget.

Den Ældste vilde i Veien først; saa strøg han af Gaarde, og da han kom til Kongsgaarden, sagde han til Kongen, han vilde nok friste at faa Kongsdatteren til at le.

„Ja, det er vel nok," sagde Kongen, „men det kan vist lidet nytte, min Mand, for her har været saa mange, som har prøvet sig; min Datter er saa sorgfuld, at det ikke nytter, og jeg vilde nødig, at flere skulde komme i Ulykke."

Men han mente, det nok skulde nytte. Det kunde ikke være nogen farlig Sag at faa en Kongsdatter til at le for ham, for de havde leet saa mange Gange af ham baade Fornemme og Simple, da han tjente Soldat og exercerte under Niels Fløimand. — Saa lagde han ud paa Traakken udenfor Vinduet til Kongsdatteren og begyndte at exercere efter Niels Fløimand. Men det hjalp ikke. Kongsdatteren var lige stø og alvorlig, hun drog ikke paa Smilet engang. Saa tog de ham og skar tre brede, røde Remmer af Ryggen hans, og sendte ham hjem.

Da han vel var kommen hjem, vilde den andre Sønnen i Veien. Han var Skolemester, og en underlig Figur

til Karl var det. Han var lavhalt, og det saa det forslog. Et Øieblik var han liden som en Gutunge, men naar han reiste sig paa det lange Benet sit, blev han stor og lang som et Trold. Og til at lægge ud var han rigtig svær.

Da han kom til Kongsgaarden og sagde han vilde have Kongsdatteren til at le, syntes Kongen, at det ikke kunde være saa uligt endda; „men Gud trøste dig, faar du hende ikke til," sagde Kongen; „Remmerne skjære vi bredere for hver, som prøver sig."

Skoleholderen strøg ud paa Traakken; der stillede han sig op udenfor Vinduet til Kongsdatteren, og han prækede og messede efter syv Præster og læste og sang efter syv Klokkere, som havde været i Bygden der. Kongen lo af Skolemesteren, saa han maatte holde sig i Svalstolpen, og Kongsdatteren vilde til at drage paa Smilet, men saa var hun lige stø og alvorlig igjen, og saa gik det ikke bedre med Paal Skolemester, end det var gaaet med Peer Soldat — for Peer og Paal hedte de, maavide. — De tog ham og skar tre røde Remmer af Ryggen hans, strøede Salt i, og saa sendte de ham hjem igjen.

Saa vilde den Yngste i Veien, og det var Tyrihans. Men Brødrene lo og gjønede af ham og viste ham de saare Ryggene sine, og Faderen vilde ikke give ham Lov, for han sagde, det kunde da ikke nytte for ham, som ikke havde noget Vet; han kunde jo ingenting, og han gjorde ingenting, han sad bare i Peisen som en Katte, og grov i Asken og spikkede Tyristikker. Men Tyrihans gav sig ikke, han gnaalede og gnavede saa længe, til de bleve kjede af Gnaalet hans, og tilsidst fik han Lov til at gaa til Kongsgaarden og friste Lykken.

Da han kom til Kongsgaarden, sagde han ikke det, at han vilde faa Kongsdatteren til at le, men han bad, om han kunde faa Tjeneste der. Nei, de havde ikke nogen Tjeneste for ham, men Tyrihans gav sig ikke for det; de

kunde vist behøve en til at bære Ved og Vand til Kokkejenten i slig en stor Gaard, sagde han; ja, det syntes Kongen ikke kunde være saa uligt, og han var vel kjed af Gnaalet hans, han og; saa skulde Tyrihans faa Lov at være der og bære Ved og Vand til Kokkejenten tilsidst.

Da han skulde hente Vand i Bækken en Dag, fik han se en stor Fisk, som stod under en gammel Furerod, som Vandet havde skaaret Jorden bort fra; han satte Bøtten sin saa sagte under Fisken. Men da han skulde gaa hjem til Kongsgaarden, mødte han en gammel Kjærring, som ledte en Guldgaas.

„God Dag, Bedstemor!" sagde Tyrihans. „Det var en veen Fugl I har; og saa gilde Fjær da! — det lyser lang Vei af den, — havde En slige Fjær, kunde En slippe at spikke Tyrilyser," sagde han.

Kjærringen syntes vel saa godt om Fisken, Hans havde i Bøtten sin, og sagde, at vilde Hans give hende Fisken, skulde han faa Guldgaasen, og den var slig, at naar nogen rørte ved den, blev han hængende fast, bare han sagde: „Vil du være med, saa hæng paa."

Ja, det Byttet vilde Tyrihans gjerne gjøre. „Fugl er vel saa brav som Fisk," sagde han ved sig selv; „er den slig som du siger, kan jeg gjerne bruge den til Fiskekrog," sagde han til Kjærringen og var vel fornøiet med Gaasen. Han havde ikke gaaet langt, før han mødte en gammel Kjærring. Da hun saa den deilige Guldgaasen, maatte hun bort og kramse paa den. Hun gjorde sig saa sød og lækker, og saa bad hun Tyrihans, om hun fik Lov til at klappe den deilige Guldgaasen hans.

„Kan saa," sagde Tyrihans, „men du faar ikke nappe Fjærene af den!"

I det samme hun klappede paa Fuglen, sagde han:

„Vil du være med, saa hæng paa!" Kjærringen sled og rev, men hun maatte hænge med, enten hun vilde eller ikke, og Tyrihans gik fremover, som om han var alene

med Guldgaasen. Da han havde gaaet et Stykke til, traf han en Mand, som havde et Horn i Siden paa Kjærringen for et Puds, hun havde gjort ham. Da han saa det, at hun stred saa haardt for at blive fri, og skjønte hun sad saa vel fast, syntes han, at han trygt kunde give hende Dult til Tak for Sidst, og saa spændte han til Kjærringen med den ene Foden.

„Vil du være med, saa hæng paa!" sagde Tyrihans, og Manden maatte følge med og hinke paa eet Been, enten han vilde eller ikke, og naar han nappede og sled og vilde løs, var det endda værre for ham, for da var han færdig til at dumpe baglænds, ret som det var.

Nu gik de et godt Stykke, til de kom bort imod Kongsgaarden. Der mødte de Smeden til Kongen; han skulde gaa til Smidien og havde en stor Smidietang i Haanden. Denne Smeden var en lystig Fyr, som altid var fuld af Galskab og Skjelmsstykker, og da han saa dette Følge kom hoppende og hinkende, lo han først, saa han stod tvekroget, men saa sagde han:

„Det er nok en ny Gaaseflok, Prindsessen skal have, det; skal tro, hvem der er Gasse, og hvem der er Gaas af dem?" Det maa vel være Gassen han som rugger i Forveien. Gaas, Gaas, Gaas, Gaas, Gaas!" lokkede han og kastede med Haanden, som om han strøede Korn for Gjæssene.

Men Flokken standsede ikke — Kjærringen og Manden saa bare argt paa Smeden, fordi han gjorde Nar af dem. — Saa sagde Smeden: „Det skulde være artigt at holde hele Gaaseflokken, saamange de ere;" for han var en stærk Mand, og saa tog han Tag med Smidietangen bag i Enden paa den gamle Manden, og Manden baade skreg og vred sig, men Tyrihans sagde:

„Vil du være med, saa hæng paa!"

Saa maatte Smeden ogsaa med. Han slog nok Bugt paa Ryggen, tog Spændetag i Bakken og vilde løs, men

det hjalp ikke, han sad saa fast, som han var skruet ind i det store Skruestedet i Smidien, og enten han vilde eller ikke, maatte han dandse med.

Da de kom frem imod Kongsgaarden, foer Gaardshunden imod dem og gjøede, som det var Skrubb eller Langfant, og da Kongsdatteren skulde se ud igjennem Vinduet, hvad der var paafærde, og fik Øie paa dette Fantefølge, satte hun i at le. Men Tyrihans var ikke fornøiet med det. „Vi lidt, skal hun nok faa Latterdøren bedre op!" sagde han og gjorde en Vending bag om Kongsgaarden med Følget sit.

Da de kom forbi Kjøkkenet, stod Døren aaben, og Kokken holdt paa at stampe Grøden, men da hun fik se Tyrihans og Flokken hans, foer hun fra Skorstenen og ud i Døren med Tvaren i den ene Haand og Kokkesleven fuld af rygende Grød i den anden. Da hun fik se, at Smeden var med, satte hun i at storle, saa hun maatte holde sig i Dørstokken. Men da hun havde leet fra sig det meste, fik hun Øie paa Guldgaasen, og den syntes hun ogsaa var saa gild, at hun maatte klappe den.

„Tyrihans, Tyrihans!" skreg hun og kom løbende efter med Grødsleven i Næven, „faar jeg Lov at klappe den vene Fuglen, du har?"

„Lad hende heller klappe mig!" sagde Smeden.

„Kan saa!" sagde Tyrihans.

Men da Kokken hørte det, blev hun sindt. „Hvad er det, du siger!" skreg hun, og drev til Smeden med Grødsleven.

„Vil du være med, saa hæng paa!" sagde Tyrihans; saa sad hun fast, hun ogsaa, og alt hun skjændte, og alt hun sled og rev, og saa vild hun var, maatte hun hinke med. Men da de kom udenfor Vinduet til Kongsdatteren, stod hun og ventede paa dem, og da hun saa, de havde faaet Kokken med, baade med Slev og Tvare, slog hun

op hele Latterdøren og lo, saa Kongen maatte støtte hende. Saa fik Tyrihans Prindsessen og halve Kongeriget, og Bryllup holdt de, saa det hørtes og spurgtes.

26. Præsten og Klokkeren.

Der var engang en Præst, som var slig en Børste, at han skreg langt undaf, naar han saa nogen kom kjørende i Møde med sig i Alfarveien: „Af Veien, af Veien! her kommer selve Præsten.“ Engang han foer saa og bar sig, mødte han Kongen. „Af Veien, af Veien!“ skreg han langt borte. Men Kongen kjørte, som han kjørte og reiste frem han, saa den Gangen maatte Præsten vige Hesten sin, og da Kongen kom jævnsides med ham, sagde han: „I Morgen skal du møde mig paa Slottet, og kan du ikke løse tre Spørgsmaal, jeg vil give dig, skal du miste baade Kappe og Krave for din Hovmods Skyld.“

Det var andet Slag end Præsten var vant ved. Hauke og skraale og bære sig værre end Uligt, det kunde han; men Spørgsmaal og Svar var ikke hans Far*). Saa reiste han til Klokkeren, som havde Ord for at være bedre i Kappen end Præsten var. Til ham sagde han, han ikke havde Hu til at reise, „for en Gap kan spørge mer end ti Vise kan svare,“ sagde han, og saa fik han Klokkeren til at fare isteden for sig.

Ja, Klokkeren reiste og kom til Slottet med Præstens Kappe og Krave paa. Der tog Kongen imod ham ude i Svalen, baade med Krone og Spir, og var saa gild, at det lyste og lavede af ham.

---

*) Far. Spor, Færd, Adfærd; her: var ikke hans Sag; var ikke dei, som han kunde med.

„Nu, er du der?“ sagde Kongen.

Ja, han var da det, det var sikkert nok.

„Sig mig nu først,“ sagde Kongen, „hvor langt er der fra Øster til Vester?“

„Det er en Dagsreise, det,“ sagde Klokkeren.

„Hvorledes det?“ sagde Kongen.

„Joho, Solen gaar op i Øster og ned i Vester, og det gjør den snildt paa en Dag,“ sagde Klokkeren.

„Ja, ja,“ sagde Kongen. „Men sig mig nu,“ sagde han, „hvad mener du vel jeg er værd, slig som du ser mig her?“

„Aa, Christus blev taxeret for tredive Sølvpenge, saa jeg tør vel ikke sætte dig høiere end til ni og tyve,“ sagde Klokkeren.

„Naa, naa,“ sagde Kongen. „Siden du er saa klog paa alle Slag, saa sig mig, hvad det er jeg tænker nu?“

„Aa, du tænker vel det er Præsten, som staar for dig, men Skam faa mig, tænker du ikke feil, for det er Klokkeren,“ sagde han.

„Naa, saa reis — hjem med dig, og vær du Præst og lad ham blive Klokker,“ sagde Kongen, og saa blev det.

27. Galematthis.

Der var en Gang en Kjærring, som havde en Søn, som hedte Matthis, men han var saa tullet, at han ikke havde Forstand paa nogen Ting; ikke tog han sig stort til heller, men det Vesle han gjorde, blev altid bagvendt og aldrig rigtigt; derfor kaldte de ham aldrig andet en Galematthis.

Dette syntes Kjærringen var ilde, og endda værre syntes hun det var, at Sønnen gik der og aldrig tog sig andet til end drage sig ud med Væggene.

Tæt ved der de boede, gik en stor Elv, og den var strid og slem at komme over. Saa sagde Kjærringen en Dag til Gutten, at det ikke var ondt for Tømmerskov der, den voxte mest indpaa Stuevæggen; han fik hugge, drive frem og prøve at bygge Bro over Elven og tage Told, saa havde han baade noget at gjøre og noget til Levemaade ogsaa.

Ja, det syntes Matthis ogsaa, for Mor hans havde sagt det; det hun bad ham om, det skulde han gjøre, det var vist, sagde han, og det hun sagde, det skulde være saa og ikke anderledes. Han huggede Tømmer og drev det frem og byggede Bro. Det gik ikke fælende fort med Arbeidet, men saa havde han da noget at tage sig til, mens det stod paa.

Da Broen var færdig, skulde Gutten staa nede ved den og tage Told af dem, som vilde fare over, og Mor hans sagde, han skulde ikke slippe over nogen, med mindre de betalte Told; det fik være det samme, om det ikke altid var Penge; Varer var ogsaa god Betaling, sagde hun.

Den første Dagen kom der tre Karle med hver sit Høilæs og vilde over Broen.

„Nei," sagde Gutten, „I faar ikke fare over, før jeg har faaet Told."

„Vi har ikke noget at betale med," sagde de.

„Ja, saa kommer I ikke over; men det faar være det samme, om det ikke er Penge; Varer er ogsaa god Betaling," sagde Gutten.

Saa gav de ham hver en Dot Hø, saa han havde et lidet Kjælkelæs, saa skulde de faa Lov at fare over Broen. Saa kom der en Skræppekræmmer, som havde Synaale og Traad og andet Skræppegods og vilde over.

„Du faar ikke fare over, før du har betalt Told," sagde Gutten.

„Jeg har ikke noget at betale med," sagde Kræmmeren.

„Du har vel Varer?" sagde Gutten.

Saa tog Kræmmeren frem et Par Synaale og gav ham, saa fik han fare over Broen. Gutten stak Naalene ind i Høet, og saa reiste han. Da han vel var kommen hjem, saa sagde han: „Nu har jeg faaet Told og noget til Levemaade!"

„Hvad fik du da?" sagde Kjærringen.

„Aa, der kom farende tre Karle med hver sit Hølæs; de gav mig en Hødot hver, saa jeg fik et lidet Kjælkelæs, og saa fik jeg et Par Synaale af en Skræppekræmmer," sagde Gutten.

„Hvor gjorde du af Høet?" sagde Kjærringen.

„Jeg tyggede paa det, jeg; men det smagte bare Græs, saa kastede jeg det til Elven," sagde Gutten.

„Det skulde du bredet ud over Laavegulvet," sagde Kjærringen.

„Det skal jeg gjøre en anden Gang, det, Mor," sagde Gutten.

„Hvor gjorde du af Synaalene da?" sagde Kjærringen.

„Jeg stak dem i Høet," sagde Gutten.

„Aa, du er en Tul!" sagde Kjærringen, „du skulde stukket dem ud og ind i Luen din."

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang," sagde Gutten.

Næste Dagen da Gutten var nede ved Broen igjen, kom der en Mand fra Kværnen med en Melkløv og vilde over.

„Du kommer ikke over, før du betaler Told," sagde Gutten.

„Jeg har ikke Skillinger at betale med," sagde Manden.

„Ja, saa kommer du ikke over," sagde Gutten; „men Varer er god Betaling," sagde han. Saa fik han et Melpund, og saa slap han Manden over.

Det var ikke længe, før der kom farende en Smed

med en Kløv Smedarbeide og vilde over; men det var det samme.

„Du faar ikke komme over, før du betaler Told," sagde Gutten. Men han havde heller ikke Penge at betale med, saa gav han Gutten en Naver, og saa slap han over.

Da Gutten kom hjem til Mor sin, saa var Tolden det første hun spurgte om. „Hvad fik du til Told i Dag?" sagde hun.

„Aa, der kom en Mand fra Kværnen med en Melkløv, han gav mig et Melpund, og saa kom der en Smed med en Kløv Smedarbeide, han gav mig en Naver," sagde Gutten.

„Hvad gjorde du af Naveren da?" sagde Kjærringen.

„Jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten; „jeg stak den ud og ind i Luen min."

„Ja, men det er galt det," sagde Kjærringen, „den skulde du ikke have stukket ud og ind i Luen din, men du skulde stukket den ind i Trøieærmet dit."

„Ja, ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang," sagde Gutten.

„Hvad gjorde du af Melet da?" sagde Kjærringen.

„Aa, jeg gjorde som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten; jeg bredte det ud over Laavegulvet."

„Jeg har aldrig hørt saa galt," sagde Kjærringen, „du skulde gaaet hjem efter et Spand og havt det i," sagde hun.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang," sagde Gutten.

Dagen efter var Gutten ved Broen igjen og skulde tage Told. Saa kom der En med en Brændevinskløv og vilde fare over.

„Du kommer ikke over, før du betaler Told," sagde Gutten.

„Jeg har ikke Skillinger," sagde Kløvkarlen.

„Ja, saa faar du ikke komme over; men du har vel

Varer?" sagde Gutten. Ja, saa fik han en halv Pot Brændevin, og den slog han i Trøieærmet sit.

En Stund efter kom der En med en Gjedebrift og vilde over Broen.

„Du kommer ikke over, før du betaler Told," sagde Gutten. „Ja, han var ikke rigere han end de andre; han havde ingen Penge, men saa gav han Gutten en liden Gjedebuk, og saa kom han over med Driften sin. Men Gutten tog Bukken og traadte ned i en Embær, han havde taget med. Da han kom hjem, spurgte Kjærringen igjen:

„Hvad fik du i Dag?"

„Aa, der kom en med en Brændevinskløv; ham fik jeg en halv Pot Brændevin af," sagde Gutten.

„Hvad gjorde du med det?" sagde Kjærringen.

„Aa, jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten; „jeg slog det i Trøieærmet mit."

„Ja, men det var galt det, Sønnen min, du skulde have gaaet hjem efter en Flaske og slaaet det i," sagde hun.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang det," sagde Gutten; „saa kom der en Mand med en Drift Gjeder, han gav mig en liden Gjedebuk, og den traadte jeg ned i Embæren," sagde han.

„Ja, det var galt, og galere end galt det, Sønnen min," sagde Kjærringen; „du skulde have bundet paa den en Vidie og ledet Bukken hjem med," sagde Mor hans.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang," sagde Gutten.

Næste Dagen lagde han ned til Broen igjen og skulde tage mod Told. Saa kom der en Mand med en Smørkløv, og vilde over Broen. Men Gutten sagde, han fik ikke komme over, før han betalte Told.

„Jeg har ikke noget at betale med," sagde Manden.

„Ja, saa faar du ikke fare over," sagde Gutten; „men har du Varer, kan jeg tage dem for god Betaling," sagde han.

Saa gav Manden ham et Smørstykke; da fik han Lov til at fare over Broen, og Gutten strøg til Vidieskoven, vred en Vidie, satte den paa Smørstykket og drog det hjem efter Veien, men hvor han gik, blev der liggende noget igjen af Smørret, og da han kom hjem, havde han ikke mere igjen.

„Hvad fik du i Dag?" sagde Mor hans.

„Der kom en Mand med en Smørkløv, han gav mig et Stykke Smør," sagde Gutten.

„Hvor har du det da?" spurgte Kjærringen.

„Jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten, „jeg bandt paa Smørret en Vidie og ledte det hjem, men det blev borte paa Veien," sagde han.

„Aa, du er en Tul, og du blir en Tul!" sagde Kjærringen. „Nu har du jo ikke noget for alt det Strævet, men havde du været som andre Folk, kunde du havt baade Mad og Brændevin, baade Hø og Redskab. Er du ikke god for at stelle dig bedre, ved jeg ikke, hvad jeg skal tage mig til med dig. Kanske du kunde blive ligere og faa noget Vet, om du blev gift og fik et Menneske, som kunde stelle paa dig; jeg mener, det er bedst du tager i Veien og ser til at finde dig en brav Jente, men saa maa du bære dig snildt ad paa Veien og hilse, naar du træffer Folk."

„Hvad skal jeg sige da?" spurgte Gutten.

„Skal du spørge om det?" sagde Moderen. „Gudsfred! skal du sige, maa vide."

„Ja, jeg skal gjøre, som du siger, jeg," sagde Gutten, og saa lagde han i Veien og skulde gaa paa Frieri. Da han var kommen et Stykke paa Veien, mødte han en Graaben med syv Unger, og da han kom saa langt frem, at han var ved Siden af den, standsede han og hilste: „Gudsfred!" Da han havde sagt det, gik han hjem igjen. „Jeg sagde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten.

„Hvad sagde du da?" spurgte Moderen.

„Gudsfred!" sagde jeg," sagde Gutten.

„Hvem mødte du da?" spurgte Moderen.

„Jeg mødte en Skrub med syv Unger, jeg," sagde Gutten.

„Ja, du er lig dig selv, du!" sagde Moderen. „Hvorfor skulde du sige Gudsfred til Skrubben? du skulde have klappet sammen Hænderne og sagt: Husch! Husch! din Skrubbe! skulde du sagt."

„Ja, ti stille du, Mor," det skal jeg sige en anden Gang, det," sagde Gutten og strøg af Gaarde, og da han var kommen et Stykke paa Veien, mødte han et Brudefølge. Saa standsede han, da han var kommen midt for Bruden og Brudgommen, slog Hænderne sammen og sagde: „Husch! Husch! din Skrubbe!" Saa gik han hjem til Mor sin. „Jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten; „men Stryg fik jeg for det," sagde han.

„Hvad gjorde du da?" spurgte Kjærringen.

„Jeg slog Hænderne sammen og sagde: „Husch! Husch! din Skrubbe! jeg," sagde Gutten.

„Hvem mødte du da?" sagde Kjærringen.

„Jeg mødte en Brudefærd," sagde Gutten.

„Aa, du er en Tul; du blir lig dig!" sagde Moderen. „Hvorfor skulde du sige saa til Brudefærden? Rid lystigt, Brud og Brudgom!" skulde du sagt," sagde Kjærringen.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg sige en anden Gang!" sagde Gutten og lagde i Veien igjen. Saa mødte han en Bjørn, som red paa en Hest. Gutten biede, til han kom ved Siden af dem. „Rid lystigt, Brud og Brudgom!" sagde han, og saa gik han hjem igjen og fortalte, han havde sagt det, som Mor hans bad ham.

„Hvad sagde du da?" spurgte Mor hans.

„Rid lystigt, Brud og Brudgom!" sagde jeg," svarede Gutten.

„Hvem mødte du da?" spurgte Mor hans.

„Jeg mødte en Bjørn, som red paa en Hest," sagde Gutten.

„Kors for en Tul du er!" sagde Moderen. „Til H—s med dig!" skulde du sagt," sagde hun.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang," sagde Gutten.

Saa lagde han afsted igjen og mødte et Ligfølge; da han kom midt for Liget, hilste han og sagde: „Til H—s med dig!" Saa lagde han hjem til Mor sin og fortalte, han havde sagt, som hun bad ham.

„Hvad sagde du da?" spurgte Kjærringen.

„Til H—s med dig, sagde jeg," svarede Gutten.

„Hvem mødte du da?" spurgte Mor hans.

„Jeg mødte et Ligfølge," sagde Gutten; „men Stryg fik jeg," sagde han.

„Ja, det skulde du havt mere af," sagde Kjærringen, „Gud være din arme Sjæl naadig!" skulde du sagt," sagde hun.

„Ja, ti stille du, Mor, det skal jeg gjøre en anden Gang, det," sagde Gutten, og saa strøg han afsted igjen. Da han kom et Stykke paa Veien, fik han se et Par stygge Langfanter*), som flaaede en Bikkje. Da han kom frem til dem, saa hilste han og sagde: „Gud være din arme Sjæl naadig!" og da han havde sagt det, gik han hjem igjen og fortalte, at han havde sagt det, Mor hans bad ham; men Stryg fik han, saa han næsten ikke orkede at drage sig hjem.

„Hvad sagde du da?" spurgte Kjærringen.

*) Tatere.

„Gud være din arme Sjæl naadig!" sagde jeg," svarede Gutten.

„Hvem mødte du?" spurgte Mor hans.

„Det var et Par Langfanter, som flaaede en Bikkje," sagde Gutten.

„Ja du blir lig dig, du!" sagde Kjærringen. „Det er baade Synd og Skam, som du farer frem. En skulde aldrig hørt slig Styghed," sagde hun. „Men nu faar du fare i Veien en Gang til og ikke bry dig om hvem du møder, for du faar bort at gifte dig og se, om du kan faa En, som skjønner bedre paa Verdens Løb, og er klogere til at styre end du. Men nu faar du skikke dig som Folk, og gaar det vel, faar du ønske til Lykke og skrige Hurra," sagde hun.

Ja, Gutten gjorde alt det, som Mor hans bad ham om. Han lagde i Veien og friede til en Jente, og hun syntes, at Gutten kunde ikke være saa lei endda, og saa sagde hun Ja, hun vilde have ham.

Da Gutten kom hjem, vilde Kjærringen vide, hvad Jenten hans hedte. Men det vidste han ikke. Saa blev Kjærringen sindt, og sagde, at han fik gaa i Veien igjen, for nu vilde hun vide, hvad Jenten hans hedte. Med det samme Gutten skulde reise hjem igjen, sandsede han saameget, at han spurgte om, hvad hun hedte. Jo, hun hedte „Sølvi," sagde hun. Gutten sprang og mumlede ved sig selv:

„Sølvi, Sølvi,
Tausa mi!
Sølvi, Sølvi,
Tausa mi!"

Men ret som han rendte saa fort, for at han skulde komme hjem, før han havde glemt det, stupte han over en Tue, og saa glemte han Navnet igjen. Da han kom paa Benene, begyndte han at lede rundt omkring Tuen, men han fandt ikke andet end et Græv. Det tog han, og til at grave og

lede alt han orkede. Som han stod der og grov, kom der en gammel Mand.

„Hvad er det du graver efter?“ sagde Manden. „Har du tabt noget her?“

„Aa ja, aa ja, jeg har mistet Navnet til Tausa mi,“ sagde Gutten; „men jeg kan ikke finde det igjen,“ sagde han.

„Jeg tror, hun heder Sølvi,“ sagde Manden.

Da Gutten hørte det, rendte han afsted med Grævet i Hqanden og raabte:

„Sølvi, Sølvi,
Tausa mi!“

Men da han var kommet lidt bort paa Jordet, kom han i Hu, at han havde taget Grævet med sig, og saa kastede han det tilbage, lige paa Benet til Manden. Manden til at skrige og jamre sig, som der sad en Kniv i ham, og saa glemte Gutten Navnet og løb hjem det forteste han kunde, og da han kom hjem, var det første, Mor hans spurgte: hvad heder Jenten din?“ Gutten var lige klog; han vidste det ikke bedre nu end den første Gangen.

„Du er samme Stortullen du,“ sagde Kjærringen. „Du kommer nok ingen Vei med dette heller, du. Men nu faar jeg selv reise i Veien, og hente Jenten din her hjem og faa giftet dig. Imens faar du bære Vand paa den femte Væggen*), og saa faar du tage noget af Bust og noget af Bog**), og det Grønneste i Kaalhaven faar du tage og koge alt, og naar du har gjort det, faar du fjære dig vel op, saa du er sød Gut, til Jenten din kommer, og saa kan du sætte dig paa Stabben.“

Ja, det mente Gutten han nok skulde gjøre; han bar Vand og slog ind i Stuen, saa det havde Skik; men han

*) Vaske de fem nederste Omhverv, Omfar eller Bjælkelag i Stuen.
**) „Bust og Bog“ ɔ: Flæsk og Faarekjød: Faarebov: Spegebov.

kunde ikke faa det til at staa høiere end paa det fjerde Bjælkelaget; naar det kom høiere, randt det ud. Saa maatte han holde op med det. Men nu havde de en Hund, som hedte Bust, og en Kat, som hedte Bog; dem tog han og puttede i Sodbgryden. Det Grønneste han fandt i Kaalhaven, var en grøn Kjole, som Kjærringen havde æslet Sønnekonen sin; den hakkede han fin og havde paa Sodbet; men Grisen, som hedte Alt, den kogte han for sig selv i Bryggepanden. Da Gutten vel havde gjort fra sig det, fandt han sig en Krukke med Sirup og en Fjærdyne; først smurte han sig med Siruppen, og siden sprættede han op Dynen og væltede sig i Fjæren, og saa satte han sig paa Stabben ude i Kjøkkenet, til Moderen og Jenten kom.

Det første Kjærringen savnede, da hun kom til Gaards, var Hunden, for den pleiede altid møde hende paa Jordet. Det næste hun savnede, var Katten, for den mødte hende altid i Svalen, og naar det var rigtig godt Veir og Solskin, saa kom den ud paa Traakken og mødte hende ved Grinden. Den grønne Kjolen, hun havde æslet Sønnekonen sin, saa hun heller ikke, og Grisen, som gryntede og fulgte hende, hvor hun gik, den var ikke der den heller. Saa skulde hun til at spørge om det; men i det samme hun lettede paa Klinken, stod Vandet ud igjennem Døren som en Fos, saa de nær var bleven borte i Flommen, baade Kjærringen og Jenten.

De maatte gaa omkring til Kjøkkendøren, og da de kom ind, sad denne Figuren opskjæret der.

„Hvad er det du har gjort?“ sagde Kjærringen.

„Jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor,“ sagde Gutten; „jeg bar Vand paa den femte Væggen, men ligesaa fort som jeg bar ind, randt det ud, saa jeg ikke fik det høiere end paa den fjerde.“

„Ja, men Bust og Bog da?“ sagde Kjærringen og vilde slaa det bort i noget andet, „hvor har du gjort af dem?“ sagde hun.

„Jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten, „jeg tog og lagde dem i Soddgryden. De baade skreg og de laat, og de bed og de klorede, og han Bust var stærk og sparkede imod, men han maatte til tilsidst ligevel, og Alt, han koger i Bryggepanden i Størhuset, for ham var der ikke Rum til i Soddgryden!" sagde han.

„Men hvad har du gjort af den nye grønne Kjolen, jeg havde æslet Sønnekonen min?" sagde Kjærringen og vilde slaa bort Galskaben hans.

„Aa, jeg gjorde, som du bad mig, jeg, Mor," sagde Gutten. „Den hang i Kaalhaven, og den var det Grønneste, som var der, saa tog jeg den og hakkede den smaat og havde paa Soddgryden."

Kjærringen bort i Skorstenen, rev Gryden af, slog ud altsammen og fik paa en ny en. Men da hun fik se paa Gutten, blev hun rent forskrækket.

„Hvordan er det du ser ud da?" sagde hun.

„Jeg gjorde, som du bad mig, jeg Mor," sagde Gutten; „først saa smurte jeg mig med Sirup og gjorde mig sød, og siden saa sprættede jeg op Dynen og fjærede mig vel op," sagde han.

Ja, Kjærringen slog det bort, saa godt hun kunde, fik ribbet Fjærene af Gutten, vaskede ham og fik Klæder paa ham igjen.

Saa skulde de have Bryllup; men først skulde Matthis gaa til Byen og sælge en Ko og kjøbe til Bryllups for. Kjærringen sagde ham, hvorledes han skulde bære sig ad, og baade det Første og det Sidste var, at han endelig maatte se at faa noget for Koen. Ja, Gutten mente nok, at han skulde faa noget for den. Da han kom paa Torvet med Koen, og de spurgte, hvad han skulde have for den, var der ikke andet Svar at faa af ham, end at han skulde have „noget" for den. Saa kom der en Slagter, og han bad ham tage Koen og følge med hjem, saa skulde han faa „noget" for den. Ja, Gutten tog med Koen, og

da han kom hjem til Slagteren, spyttede denne i Næven paa Gutten og sagde: „Der har du noget for Koen din, men pas vel paa det!“ — Gutten gik saa varligt, som han gik paa Æg og holdt Næven igjen, men da han var kommen saa langt som paa Bygdeveien nedenfor Jordet, mødte han Præsten, som kom kjørende.

„Luk op Grinden for mig, min Gut!“ sagde Præsten.

Gutten skyndte sig at lukke op, men glemte det han havde i Haanden, og greb til med begge Hænder, saa det blev siddende igjen paa Grinden. Da han kjendte, at det var borte, blev han sindt og sagde, at „han Far“ havde taget „noget“ fra ham. Men da Præsten spurgte, om han ikke var rigtig, og sagde, at han ikke havde taget noget fra ham, blev Gutten saa harm, at han slog Præsten ihjel og grov ham ned i en Myr ved Veien. Da han var kommen hjem, fortalte han Moderen det, og hun slagtede en Gjedebuk og lagde ned, der Gutten havde lagt Præsten, og Præsten grov hun ned et andet Sted. Da hun havde gjort det, hængte hun over en Gryde Grynvælling, og da den var kogt, fik hun Matthis til at sætte sig i Peisen og spikke Stikker. Imens gik hun op paa Taget med Gryden og hældte Grynvællingen ned igjennem, saa den flømmede over Gutten.

Dagen efter kom Lensmanden. Da han spurgte, dulgte ikke Matthis for det, at han havde slaaet Præsten ihjel, og han sagde han gjerne skulde vise Lensmanden, hvor han havde lagt han Far ogsaa. Lensmanden spurgte, hvilken Dag det var. „Det var den Dagen, da det regnede Grynvælling over al Verden,“ sagde Gutten. Da han saa kom did med Lensmanden, hvor han havde gravet Præsten ned, trak han frem Gjedebukken og spurgte: „Havde Jeres Præst Horn?“ Men da Øvrigheden hørte det, troede den, at Gutten var rent fra Vettet, og saa slap han. Saa skulde Brylluppet staa, og Kjærringen snakkede baade godt og vel for Gutten, og sagde, at naar de kom til Bordet, maatte han bære sig vakkert ad; han maatte ikke se for

meget paa Bruden, men kaste et Øie paa hende nu og da; Ærterne kunde han æde selv, men Æggene maatte han skifte med hende, og Benene skulde han ikke lægge udved sig paa Bordet, men han maatte lægge dem vel sammen op paa Tallerkenen.

Ja, Matthis skulde gjøre det, og gjøre det vel ogsaa; han gjorde alt det, Mor hans bad ham om, han, og ikke noget andet. Han strøg ud i Sauehuset og stak ud Øinene paa alle de Sauer og Gjeder, der fandtes, og tog dem med sig. Da de kom til Bords, satte han sig med Ryggen til Jenten; men bedst han sad, kastede han et Saueøie, saa det klinte sig i Ansigtet paa hende; om en liden Stund kastede han et til, og saaledes holdt han paa. Æggene aad Gutten allesammen, saa Jenten ikke fik smage et, men da Ærterne kom, skiftede han med hende. Da de saa havde spist en Stund, lagde Gutten Fødderne sine sammen, og op paa Tallerkenen med dem.

Om Kvelden da de skulde lægge sig, var Jenten kjed og lei, og hun syntes, der ikke var nogen Hjælp i at have saadan en Tul til Mand. Saa sagde hun, at hun havde glemt noget, hun vilde gaa ud lidt. Men det maatte hun slet ikke faa Lov til; Gutten vilde følge med hende, for han var bange, at hun ikke skulde komme ind igjen.

„Nei, lig stille du!“ sagde Bruden; „her er et langt Børstereb; det skal jeg binde paa mig, og saa skal jeg lade Døren staa aaben. Synes du da, at jeg blir for længe, kan du bare trække i Rebet, saa drager du mig ind igjen.“

Ja, det var Matthis fornøiet med; men da Jenten kom ud paa Traakken, mødte hun en Gjedebuk, løste af sig Rebet og bandt det paa Gjedebukken.

Da Gutten syntes, at hun blev for længe ude, begyndte han at trække i Rebet, og saa drog han Giedebukken op i Sengen til sig. Da han havde ligget en Stund, raabte han:

„Mor, Mor, Bruden min har Horn som en Gjedebuk!"

„Ei, stygge Gutten ligger og vaaser!" sagde Mor hans! „det er Haarfletterne hendes Vesle, ved jeg."

Ret som det var, skreg Gutten igjen:

„Mor, Mor, Bruden min har Rag som en Gjed!"

„Ei, du stygge Gutten ligger og galer!" sagde Kjærringen.

Men der var ingen Ro at faa, for ret som det var, skreg og gol Gutten om, at Jenten hans var som en Gjedebuk, baade i et og andet. Da det led paa Morgenen, sagde Kjærringen:

„Klyv op du, Sønnen min, og gjør paa Varmen!"

Gutten kløv op paa en Hjeld under Taget og tændte Ild i noget Halm og Flis og andet Rafferi, som laa der; men saa blev der saadan Røg, at han ikke kunde holde ud inde; han maatte ud, og det var i det samme Dagen sprat. Kjærringen maatte ogsaa tage Hyven fat, og da de kom ud, brændte Stuen, saa Luen stod høit op igjennem Taget.

„Til Lykke! til Lykke! Hurra!" skreg Gutten. Det syntes han var Bryllupsmoro.

---

28. Klokkeren i Bygden vor.

Der var en Gang en Klokker i Bygden vor; han var kjær efter alt det, som var vakkert og godt. Bygdefolket sagde, han havde det meste Vettet i Vommen, for endda han likte vakkre Jenter og Kjærringer baade godt og vel, saa likte han vel saa godt god Mad og godt Drikke. „Ja, En lever ikke længe af Elsk og Søndenvind," sagde Klokkeren; det var Ordtykket hans. Derfor holdt han sig ogsaa helst til Velstandskjærringerne, til dem, som nylig vare gifte, eller

til vakkre Jenter, som skulde gifte sig til Rigdom og gode Gaardmænd; der var det bedst baade for Vakkert og Lækkert, mente Klokkeren. Det var ikke alle, som syntes det var gjævt at have en saadan Madfrier; men der var dem, som tykte det var noksaa gjævt; for en Klokker skulde da ligesom være lidt mere end en Bonde.

Saa var der en ung, rig Jente, som blev gift med Grandemanden til Klokkeren. Der smiskede han sig ind, gjorde sig Godvenner med Manden, og endda bedre Venner blev han med Kjærringen. Naar Manden var hjemme, saa laat han vel med ham; men naar han var ved Kværnen eller i Skogen, paa Flødning og til Things, saa sendte Kjærringen Bud paa Klokkeren, og saa holdt de Gjestebud og bedt Lag, de to. Der var ingen, som skjønte dette, før Tjenestegutten fik Veiret af det; han syntes, han skulde snakke til Husbonden om det ogsaa, men det vilde aldrig høve rigtig, før en Gang de var sammen i Udengen efter Løvkjærv. Der pratede de baade Ligt og Uligt om Jenter og Kjærringer. Manden han syntes han havde vel veidet, da han fik den rige, vakkre Kjærringen, og det sagde han:

„Gud ske Lov og Tak, fordi hun var baade brav og snild."

„Aa ja, ja, hver Mand er hjulpen med sin Tro," sagde Gutten; „men kjendte I hende vel, saa talte I ikke slig bort i Veiret; vene Kvindfolk er som Vind i varmt Sommerveir," sagde Gutten, „og Elsk er ingen Villie, den falder snart paa en Klokker og snart paa en Lilie," sagde han.

„Hvad er det du siger?" sagde Manden.

„Jeg har længe tænkt, jeg skulde tale om, at der gaar en svart Oxe Klov om Klov og Horn om Horn med den lysledte Kvien i Hagen jeres, jeg, Husbond," sagde Gutten.

„En kan sige meget paa en sommerlang Dag," sagde Manden; „men ikke ved jeg, hvor dette bærer hen," sagde han.

„Ja, det var da det," sagde Gutten, „jeg havde tænkt at tale om, at Klokkeren var støt og stændigt hjemme hos vor Mor, og de levede, som der var Bryllup hver Dag, og vi, vi faar ikke Gumlingerne af Godmaden en Gang," sagde han.

„„Den, som vil smage paa alt, han faar baade surt og salt," sagde Manden. „Jeg tror ikke Ordet af det du mener," sagde han.

„Det er et underligt Øre, som ikke vil høre," sagde Gutten; „men det, som en selv faar sjaa, det slipper en at tvivle paa, og vil du lyde mig, saa skal jeg gjerne vaage ti Daler paa, at du skal faa Troen i Hænderne."

Det vilde han, ti Daler vilde han vaage, og om det saa var Hest og Gaard og hundrede Daler til.

Ja, det Stykke skulde staa; men gammel Ræv er vond at veide," sagde Gutten, derfor skulde Husbonden gjøre og sige, som Tjenestedrengen vilde. Naar de kom hjem, skulde han sige, de skulde reise til Elven og lænse Tømmer, og hun skulde lage til Niste til dem i røde Rappet; det var bedst at passe paa, medens det var godt Veir; det kunde snart slaa op med et Uveir. Ja, Manden sagde saa, og Nisten var færdig paa Timen. Gutten spændte Hesten for Tømmerdraget og reiste afsted, men ikke længer end en halv Fjerdings Vei; da lagde de sig ind paa en Gaard og satte Hestene efter sig; ud paa Kvelden gik de tilbage igjen. Da de kom hjem, var Døren stængt.

„Nu har vi ham; det er vondt at vende fra Ageren, som til er vant," sagde Gutten.

Saa gik de Kjælderveien fra Haven op gjennem Lemmen i Kjøkkenet, tændte Lys og gik ind og lyste paa ham. Jo, Klokkeren havde ædt saa vel, at han laa med Næsen i Veiret og snorkede, og Kjærringen var ikke vaagen hun heller.

„Ser I nu, der gaar Syn for Sagen, Husbond?" sagde Gutten.

„Gud trøste mig saa sandt; ikke havde jeg troet det, om ti havde sagt det," sagde Manden.

„Tsju, ti stille!" sagde Gutten og tog ham med ud.

„Mandslov er ikke Landslov; men med Tugt kan en tæmme selve Bjørnen. Har I noget Bly Husbond?" sagde Gutten.

Ja, han havde vist over sytti Blykugler i Skatollet sit. Det var vel det. De tog en Glopande, braasmeltede Blyet og rendte det i Gabet paa Klokkeren.

„Hver liker sit, derfor blir al Mad ædt," sagde Gutten, da det fræsede i Halsen paa Klokkeren af den gloende Blytappen.

Saa gik de ud samme Veien, som de vare komne ind og gav sig til at banke og dundre paa Husdøren. Konen vaagnede og spurgte, hvem det var.

„Det er mig: luk op, siger jeg!" sagde Manden.

Hun nuggede paa Klokkeren. „Det er Far, det er han Far," sagde hun. Nei, han vørde det ikke og rørte ikke paa sig heller; saa satte hun Knæerne i Siden paa ham, spændte ham ud paa Gulvet, hoppede saa over, tog Klokkeren i Hommelsbøterne*) og trak ham op i Vedroen bag Ovnen; der gjemte hun ham. Før fik hun ikke Tid til at lukke op for Manden heller.

„Skulde du efter Døbevand først?" sagde Manden.

„Aa, jeg ørskede i Søvnen, og ikke tænkte jeg det var dig heller," sagde Kjærringen.

„Nu faar du sætte frem noget Mad til mig og Gutten," sagde Manden; „sultne er vi," sagde han.

„Jeg har ikke færdig nogen Mad," sagde Kjærringen, „kan du tænke sligt; jeg ventede dig hverken i Dag eller i Morgen. Du skulde jo til Elven og lænse Tømmer," sagde hun.

---

*) Haserne.

„En kan ikke hænge Kjæften paa Væggen; men selvhjulpen er velhjulpen; skal jeg tage ind Nisten, Husbond? sagde Gutten. — Ja, han fik det; saa satte de sig til at spise af Nistetinen og lagde et Par Vedskier i Ovnen; der laa Klokkeren i Ovnsroen.

„Hvad er dette for En?“ sagde Manden.

„Aa, aa, det var en Fattigmand, som kom her sent paa Kvelden og bad om Hus; han var lige nøid, naar han bare kunde faa ligge i Vedroen,“ sagde Kjærringen.

„Det var en rar Fattigmand, det, han har sølvspændte Sko og Sølvspænder ved Knæerne,“ sagde Manden.

„Det er ikke alle Fanter, som har fillede Klæder,“ sagde Gutten. „Men det er jo Klokkeren i Bygden vor,“ sagde han.

„Hvad vilde han her nu da, Mor?“ sagde Manden, og ruggede paa ham og sparkede til ham. Klokkeren hverken rørte sig eller reiste sig. Kjærringen stod og fomlede og stammede og vidste ikke, hvad hun skulde sige; hun bed sig bare i Tommelfingeren hun.

„Jeg ser det paa dit Ansigt, hvad du har gjort, Mor,“ sagde Manden; „men Livet er saart at miste, og han var da Klokkeren i Bygden vor. Gjorde jeg det, som ret var, skulde jeg sende Bud efter Lensmanden.“

„Gud velsigne dig, skaf bare Klokkeren afsted,“ sagde Kjærringen.

„Det er din Sag og ikke min, det,“ sagde Manden; „jeg har hverken bedet ham eller budsendt ham,“ sagde han; „men kan du faa nogen til at hjælpe dig af med ham, skal det ikke være mig imod.“

Saa tog hun Gutten tilside og sagde: „Jeg har laget til Vadmel til Manden min, men det skal du faa til Klæder, om du kan faa gravet ned Klokkeren, saa det hverken blir hørt eller spurgt,“ sagde hun.

„Ingenting duer ufristet; den, som er ude i Haalkeføre, han faar lade det skure og kjøre,“ sagde Gutten; „har

I Liner og Taug, Husbond, saa skal jeg prøve, om der er nogen Botvon," sagde han. Ja, han vipper Klokkeren ind i Rendesnarer, kaster ham paa Ryggen, napper Hatten hans med og stryger afsted. Han havde ikke gaaet langt udenfor Ledet i Engen, før han traf nogle Heste. Saa tog han en af disse, snarede og bandt Klokkeren vel fast, satte Hatten paa ham og Haanden ned paa Laaret, saa han sad og hukede og red som en Rytter tilhest.

„I Utid skal Trold dræbes," sagde Gutten, da han kom hjem; „det ved ingen, hvor den feige flakker; men han kommer ikke igjen, som i Jorden er gravet," sagde han; „og den Fuglen, som er falden, han synger ikke mer."

Hvorledes det nu var eller ikke var, saa gik der en Vei fra Engen bortover til et Udlade, og der havde de kjørt Hø og spildt Hø ogsaa. Efter den Veien gik Hesten og pillede op Høspildet. Men i Udladet laa der To, som skulde passe Høet for Høtyve; det var knapt Foderaar det Aaret.

„Der kommer Tyven," sagde de, da de hørte Hesten kom; „nu skal vi knibe ham."

„Hvem der?" skreg de, saa det ljomede i Aasen. Nei, der var ingen, som svarede. Hesten agtede ikke paa det og Klokkeren endda mindre.

„Svarer du ikke, saa skyder jeg en Kugle i Planeten paa dig, din Hestetyv," skreg de, og med det samme smald det. Hesten til Sprangs saa brat, at Klokkeren gjorde et Kast og dumpede i Marken.

„Jeg mener, du skjød ham kvik ihjel," sagde den ene og sprang bort og skulde se, om han kjendte ham. „Aa, jeje mig, det er Klokkeren i Bygden vor! Du skulde holdt paa Laaret og ikke dræbt ham."

„Gjort Gjærning lader sig ikke ændre," sagde den anden; „den første Skaden er bedst at bøde, vi faar holde Ørene stive og grave ham ned i Høgulvet saalænge."

Ja, de gjorde saa, og da de havde gjort det, lagde

de sig til at hvile. Om en Stund kommer der En pustende og stampende, saa det synger i Marken. De nuggede paa hverandre de to, som laa i Høet, de mente det var Tyve igjen. Tæt ved Ladevæggen var der en Saltsten; der satte han sig med Børden sin og snakkede med sig selv. Han havde slagtet Svin i en Gaard for nogle Dage siden, men tykte han havde faaet for lidet for det, for kleint Traktement og for lidet Slagtemad, saa havde han været afsted nu og stjaalet det største Svinet. „Den, som skal bytte med Bjørnen, faar ikke lige Lodder; derfor er det bedst at hjælpe sig til Retten selv," sagde han; „bedre er en liden Lod end en lang Trætte. Men bitter Død, glemte jeg ikke igjen Vaatterne mine; finder de dem, saa ved de, hvem det er, som har arvet Grisen," sagde han og lagde afsted efter Vaatterne.

De to, som var i Høladet, laa og lyede paa dette.

„Den, som gildrer for andre, kommer i Gildre selv," sagde den ene.

„Det er ikke greit at stjæle fra en Tyv; men der bliver ikke andre hængt end de, som ikke stjæle ret," sagde den anden; „det skulde være artigt at blive kvit Klokkeren paa en letfængt Maade og faa til givendes en Gjødgris, jeg mener vi bytter, jeg, Gut," sagde han. Den anden storlo. Saa vrængte de Sækken af Grisen, satte Klokkeren med Hatten hovedstups nedi og knyttede Mulebaandet vel til.

Ret som det var, kom Tyven flyvende med Vaatterne, nappede Sækken og strøg hjem. Der kaster han den ind paa Gulvet til Kjærringen.

„Her har jeg en Kult, Mor!" skreg han.

„Det var gildt," sagde Kjærringen. „Intet er godt i Øine, men ikke i Munden; Maden kan ingen savne, for den er Mandens Magt; Gud ske Lov vi faar Mad i Huset," sagde hun, „nu skal vi leve vel en Stund."

„Jeg tog den største, jeg," sagde Manden, satte sig op i Høisædet og pustede og tørkede Sveden af Skolten; „han

havde baade Buxer og Bleier," sagde han; han mente, at Grisen var vel gjødet og flæskelagt. „Har du noget Mad, Kjærring?" sagde han.

„Nei, jeg har ingen Mad," sagde hun; hvor skulde jeg faaet den fra?"

„Saa gjør paa Varmen, skjærp Kniven, skjær Flæsk og salt og steg en Flæskepande."

Hun gjorde som han sagde, rev op Mulebaandet og skulde til at skjære Flæsk.

„Hvordan har dette sig da? han har jo Kloverne paa," sagde hun, da hun fik se Skoene. „Svart er han ogsaa."

„Ved du ikke det, i Mørket er alle Katter graa og alle Griser svarte," sagde Manden.

„Joho, men hvidt i svart er altid bjart, og der er Skjel paa Skodde og Myrbær," sagde Kjærringen. „Men denne Grisen har Buxer," sagde hun.

„Ja, Pine Jord har han Flæskebuxer paa Laaret, det har jeg faaet kjende; jeg har baaret paa ham, saa jeg er baade hed og sved," sagde Manden.

„Nei ,nei," sagde Kjærringen; „han har sølvspændte Sko og Sølvspænder ved Knæerne; det er jo Klokkeren i Bygden vor!" skreg hun.

„Det var Gjødgrisen, jeg tog," sagde Manden. Saa kom han bort og skulde se. Jo, der var Syn for Sagen; det var Klokkeren det, baade med Sko og med Spænder; men det var det største Svinet, han havde puttet i Sækken, det blev han ved. Det var gjort, som gjort var. „Selv er bedste Drengen, men Hjælp er ogsaa god, saanær som i Grødfadet; væk hende Mari, Kjærring," sagde Manden. Ja da, de havde en Datter, som var baade flink og haandfast; hun havde Karskræfter og vidste Raad for al Uraad. Hun skulde tage og grave ned Klokkeren i en Afdal, saa det aldrig kom for Dagens Lys, og for det skulde hun faa en ny Værkensklædning, som Mor selv skulde havt. Jenten tog Klokkeren om Livet, slængte ham paa Nakken og

strøg af Gaarde, og Hatten tog hun med. Men da hun kom et Stykke paa Veien, hørte hun Felen laat og der var Dandsebal paa en Gaard; der lurte hun sig ind og satte Klokkeren oppe i den andre Trappen. Han sad med Hatten mellem Hænderne, som om han skulde bede om noget for Sælebods Skyld og støttede sig til Staven og op til Væggen. Saa kom der en Jente vimsende.

„Jeg undres paa, hvad dette er for En," sagde hun; „Bonden er graa som en Gaas, men denne er svart som en Ravn. Hør du, hvorfor har du sat dig der? En kan mest ikke komme frem for dig?"

Klokkeren sagde ikke et Ord.

„Er du fattig? ber du om en Skilling for Sælebods Skyld? Aa, Stakkars dig, der har du to Skilling," sagde hun og lagde dem i Hatten. Klokkeren sagde ingen Ting. Hun ventede lidt, for hun tænkte han skulde takke, men Klokkeren var ikke den, at han nikkede paa Hovedet engang.

Nei, jeg har aldrig seet Magen til Fattigmand som han, der sidder i Trappen herude," sagde Jenten, da hun kom ind; „han sidder ikke som en Skjære paa en Skigaard, han," sagde hun; „for han svarer ikke og takker ikke og leder ikke saa meget som en Finger engang, endda jeg gav ham to Skilling."

„Det maa det mindste være, at Tiggeren takker," sagde en Futedreng, som var med i Laget; „det skulde vel være artig Karl, om jeg ikke skulde faa ham til at svare; jeg har faaet Mulebaandet op baade paa Tyver og Tverbleier før, jeg," sagde han; lagde ud paa Trappen og skreg ind i Øret paa Klokkeren, for han troede han var tunghør: „Hvorfor sidder du der, du?" Nei da. „Er du fattig, beder du?"

Nei, Klokkeren sagde Ingenting. Saa tager han op en halv Daler og kaster i Hatten: „Der har du den!" Klokkeren tiede og rørte ikke paa sig. Da han ikke fik nogen Tak, slog Futedrengen til ham under Øret, sligt som

han orkede, saa Klokkeren foer Kant om Kant ned over Trappen. Da var Jenten ikke sen til at komme frem:

„Er I svimet eller er I død, Far?“ skreg hun og til at skraale og bære sig ilde. „Fattigmands Fred findes intet Sted,“ sagde hun, „men jeg har hverken hørt eller spurgt, at de har lagt sig efter at slaa ihjel Fattigfolk.“

„Tsju, gjør ingen Støi,“ sagde Futedrengen; „der har du ti Daler, hold saa Kjæften paa dig og faa ham væk; jeg kom bare til at give ham et Svimeslag.“

Ja, hun var glad til: Penge drage Penge, tænkte hun; for gode Ord og Penger faar En alt hvad En trænger, og der er ingen Nød om Niste, naar der er Penge i Pungen. Saa tog hun Klokkeren paa Nakken og strøg til nærmeste Nabogaarden, der lagde hun ham tvers over Brøndkanten. Da Jenten kom hjem, sagde hun, hun havde baaret ham til Skovs og gravet ham vel ned langt borte i en Afdal.

„Gud ske Lov, vi vel blev kvit ham, du skal faa det jeg har lovet og mere til; det er sikkert det,“ sagde Kjærringen.

Der laa Klokkeren, som han skottede ned i Brønden, til i Graalysningen, da Tjenestegutten kom kjørende.

„Hvad ligger du der og koper efter? undaf med dig; jeg skal have Vand!“ sagde Gutten.

Nei, han rørte sig ikke. Gutten kjørte til, saa det sagde plump! og der laa Klokkeren i Brønden. Saa maatte han have Hjælp; han havde ikke nogen Raad, før Husmanden kom med en Baadshage og drog ham op.

„Det er Klokkeren i Bygden vor!“ raabte de og mente, at han havde levet saa vel i Gjæstebudsgaarden, at han havde søvnet af paa Brøndkanten. Men da Manden paa Gaarden kom og fik se Klokkeren og hørte, hvorledes det var tilgaaet, saa sagde han:

„Skaden vaager, mens Manden sover; men Mandskaden er meste Skaden. Naar den ene Krukken støder til

den anden, saa brotne begge. Tag Sablen og læg paa Blakken og reis efter Lensmanden, Gut," sagde han, „saa vi ikke lægger os borti Ulykken for Klokkerens Skyld; en Ulykke kommer sjelden alene; men leit er det at drukne paa tørre Landet," sagde han.

Ja, Gutten foer affted til Lensmanden, og da Tiden kom, kom Lensmanden ogsaa. Men for megen Hast er heller til Last, og braagjort Værk vil ikke vare. Det tog Tid ud, før de fik Doktor og Synsmænd til. Vi er alle Vorherre en Død skyldige; men da blev det greiet op, at Klokkeren var dræbt tre Gange, før han faldt i Brønden. Først havde Blytappen taget Pusten fra ham, saa havde han faaet en Kugle for Panden, og til syvende og sidst var Nakkebenet knækket. Han var ikke ufeig, der han foer. Det er ikke godt at vide, hvorledes det er spurgt og kommet ud; men En er ofte paa Orde, der En ikke er paa Borde, og Ordet staar oppe, naar Manden ligger i Mulden.

29. Smaagutterne, som traf Troldene paa Hedalsskoven.

Paa en Plads oppe i Vaage i Gudbrandsdalen boede der engang i gamle Dage et Par fattige Folk. De havde mange Børn, og to af Sønnerne, som vare saa ved Lag halvvoxne, maatte støt række omkring paa Bygden og tigge. Derfor vare de vel kjendte med alle Veie og Stier, og de vidste ogsaa Benveien til Hedalen.

Engang vilde de gaa did. Men de havde hørt, at nogle Falkefængere havde bygget sig en Hytte ved Mæla; der vilde de gaa indom med det samme og se Fuglene, og hvorledes de fangede dem, og derfor tog de Benveien over Langmyrerne. Men det led alt saa langt paa

Høsten, at Budeierne vare reist hjem fra Sætrene; derfor kunde de ingensteds faa Hus og ikke Mad heller. De maatte da holde ved Veien til Hedalen, men denne var bare en grund Raak, og da Mørket kom paa dem, tabte de Raaken, og de fandt ikke Fuglefængerhytten heller, og før de vidste Ordet af det, var de midt i tykkeste Bjølstadskoven. Da de skjønte, at de ikke kunde komme frem, gav de sig til at kviste Bar, gjorde op Varme og byggede sig en Barhytte; for de havde med Vesleøxen; og saa rev de op Lyng og Mose, som de gjorde et Leie af. En Stund efter de havde lagt sig, fik de høre nogen, som snøftede og veirede stærkt med Næsen. Gutterne lagde Øret til, og lyede vel efter, om det skulde være Dyr eller Skovtrold de hørte. Men saa trak det Veiret endda stærkere og sagde:

„Det lugter kristent Blod her!"

Saa hørte de det steg saa tungt, at Jorden skalv under det, og saa kunde de vide, at Troldene vare ude.

„Gud hjælpe os, hvad skal vi nu gjøre?" sagde den yngste Gutten til Bror sin.

„Aa, du faar blive staaende under Furen, der du staar, og være færdig til at tage Poserne og stryge din Kos, naar du ser de kommer, saa skal jeg tage Vesleøxen," sagde den anden.

I det samme saa de Troldene komme sættende, og de vare saa store og digre, at Hovederne paa dem var jævnhøie med Furetoppene; men de havde bare eet Øie sammen alle tre, og det skiftedes de til at bruge; de havde et Hul i Panden, som de lagde det i og styrede det med Haanden; den, som gik foran, han maatte have det, og de andre gik efter og holdt sig i den første.

„Tag Hyven fat!" sagde den ældste af Gutterne, „men flyv ikke for langt, før du ser, hvordan det gaar; siden de har Øiet saa høit, har de ondt for at se mig, naar jeg kommer bag paa dem."

Ja, Broderen rendte foran, og Troldene drog efter; imens kom den ældste Gutten bag paa dem og huggede til det bageste Troldet i Fodledet, saa det slog op et græsseligt Skrig, og det første Troldet blev saa ræd, at det skvat og slap Øiet. Men Gutten var ikke sen til at snappe det. Det var større, end om En havde lagt ihob to Potteskaaler, og saa klart var det, at endda det var kulmørke Natten, blev det som lyse Dagen, da han saa igjennem det.

Da Troldene mærkede, at han havde taget Øiet fra dem, og at han havde gjort Skade paa en af dem, begyndte de at true med alt det Onde, som til var, om han ikke strax gav dem Øiet igjen.

„Jeg er ikke ræd for Trold og Trugsmaal," sagde Gutten. „Nu har jeg tre Øine alene, og I tre har ikke noget, og endda maa to bære den tredie."

„Faar vi ikke Øiet vort igjen paa Timen, skal du blive til Stok og Sten!" skreg Troldene.

Men Gutten mente, det gik ikke saa fort; han var ikke bange hverken for Skryd eller Troldskab, sagde han; fik han ikke være i Fred, skulde han hugge til dem alle tre, saa de skulde komme til at krabbe paa Jorden, som Kryb og Kræk.

Da Troldene hørte dette, bleve de ræbde og begyndte at give gode Ord. De bad nok saa vakkert, at han vilde give dem Øiet igjen, saa skulde han faa baade Guld og Sølv og alt hvad han vilde have. Ja, det syntes Gutten var nok saa brav, men han vilde have Guldet og Sølvet først, og saa sagde han, at hvis en af dem vilde gaa hjem og hente saa meget Guld og Sølv, at han og Broderen fik Poserne sine fulde, og give dem to gode Staalbuer atpaa, saa skulde de faa Øiet, men saa længe vilde han have det.

Troldene bar sig ilde og sagde, at ingen af dem kunde gaa, naar de ikke havde Øiet at se med, men saa gav en

af dem sig til at skrige paa Kjærringen, for de havde een Kjærring ihob alle tre ogsaa. Om en Stund svarede det i en Kamp langt nord paa. Saa sagde Troldene, at hun skulde komme med to Staalbuer og to Spand, fulde af Guld og Sølv, og det varede da ikke længe, før hun var der, skal jeg tro; da hun saa fik høre, hvorledes det var tilgaaet, begyndte hun ogsaa at true med Troldskab. Men Troldene bleve rædde og bad, hun skulde tage sig i Agt for den vesle Hvepsen, hun kunde ikke være sikker for, at han tog hendes Øie ogsaa. Saa kastede hun Spandene og Guldet og Sølvet og Buerne til dem, og strøg hjem i Kampen med Troldene, og siden den Tid har ingen hørt, at Troldene har gaaet paa Hedalsskoven og lugtet efter kristent Blod.

---

30. Hvidebjørn Kong Valemon.

Saa var der en Gang, som vel kunde være, en Konge. Han havde to Døttre, som var stygge og slemme, men den tredie var saa ven og blid som klare Dagen, og Kongen og alle var glade i hende. Hun drømte en Gang om en Guldkrands, som var saa deilig, at hun aldrig kunde leve, om hun ikke fik den. Men da hun ikke kunde faa den, blev hun sturen og kunde ikke tale for Sorg, og da Kongen fik vide, det var Krandsen hun sørgede for, saa sendte han ud en, som var klippet ud ligesom den Kongsdatteren havde drømt om, og skikkede Bud til Guldsmedene i alle Lande, om de kunde skaffe Mage til den. De arbeidede baade Dag og Nat; men nogle af Krandsene slængte hun, og andre vilde hun ikke saa meget som se paa. En Gang, som hun var i Skoven, fik hun se en Hvidbjørn, som havde den Krandsen, hun havde drømt om, mellem Labberne og

legte med. Saa vilde hun kjøbe den. Nei, den var ikke tilfals for Penge, men bare naar han fik hende selv. Ja, det var aldrig værdt at leve uden den, sagde hun; det var det samme, hvor hun kom, og hvem hun fik, naar hun bare maatte have Krandsen, og saa blev de forligte om, han skulde hente hende om tre Dage, og det var Torsdagen.

Da hun kom hjem med Krandsen, blev alle glade, fordi hun var glad igjen, og Kongen mente, det kunde sagtens ikke være saa farligt at stagge en Hvidbjørn. Den tredie Dagen maatte hele Krigsmagten ud rundt Slottet, til at tage mod ham. Men da Hvidbjørnen kom, var der ingen, som kunde staa sig mod ham, for ham bed der ingen Ting paa; han slog dem ned paa imse Sider, saa de laa i haugevis. Dette syntes Kongen gik rent paa Skade; saa sendte han ud den ældste Datteren, og hende tog Hvidbjørnen paa Ryggen og foer afsted med. Da de havde reist langt og længer end langt, saa spurgte Hvidbjørnen:

„Har du siddet mygere, har du seet klarere,“ sagde den.

„Ja, paa min Moders Fang sad jeg mygere, i min Faders Gaard saa jeg klarere,“ sagde hun.

„Ja, saa er du ikke den rette,“ sagde Hvidbjørnen og jagede hende hjem igjen.

Den næste Torsdagen kom han igjen, og da gik det lige ens; Krigsmagten var ude og skulde tage imod Hvidbjørnen; men der bed hverken Jern eller Staal paa ham, og saa slog han dem ned som Græs, saa Kongen maatte bede ham at holde op, og saa sendte han ud den næstældste Datteren, og hende tog Hvidbjørnen paa Ryggen og foer afsted med. Da de havde reist langt og længer end langt, spurgte Hvidbjørnen:

„Har du seet klarere, har du siddet mygere,“ sagde den.

„Ja," sagde hun, „i min Faders Gaard saa jeg klarere, paa min Moders Fang sad jeg mygere."

„Ja, saa er du ikke den rette," sagde Hvidbjørnen, og jagede hende hjem igjen.

Den tredie Torsdagen kom han igjen; da sloges han endda haardere end de forrige Gangene; saa syntes Kongen, han ikke kunde lade ham slaa ned hele Krigsmagten, og saa gav han ham den tredie Datteren i Guds Navn. Saa tog han hende paa Ryggen og reiste afsted langt og længer end langt, og da de vare komne bort i Skoven, saa spurgte han hende, som han havde spurgt de andre, om hun havde siddet mygere og seet klarere.

„Nei, aldrig!" sagde hun.

„Ja, du er den Rette," sagde han.

Saa kom de til et Slot, som var saa gildt, at det Slottet, som hendes Fader havde, var som den usleste Plads i Ligning med det. Der skulde hun være og leve godt, og hun skulde ikke have andet at gjøre end passe, at Varmen aldrig gik ud. Bjørnen var borte om Dagen, men om Natten var han hos hende, og da var han et Menneske. Det gik alt baade godt og vel i tre Aar; men hvert Aar fik hun et Barn, og det tog han og foer bort med, strax det var kommen til Verden. Saa blev hun mere og mere sturen og bad, hun kunde faa Lov at komme hjem og se til Forældrene sine. Ja, der var ikke noget i Veien for det; men først maatte hun love ham, at hun nok skulde lye paa hvad Faderen sagde, men ikke paa hvad Moderen vilde hun skulde gjøre. Saa kom hun hjem, og da de var alene med hende, og hun havde fortalt hvordan hun havde det, vilde Moderen give hende Lys med, forat hun kunde faa se, hvordan han var. Men Faderen sagde: „Nei, det skulde hun ikke gjøre, det er til Skade, og ikke til Gavn." Men hvorledes det var eller ikke, saa fik hun Lysestubben med sig, da hun reiste. Det første hun gjorde, da han var søvnet, det var, at hun tændte den og lyste paa ham;

han var saa deilig, at hun syntes, hun aldrig kunde se nok paa ham; men som hun lyste, saa dryppede der en hed Talgdraabe paa Panden hans, og saa vaagnede han.

„Hvad er det du har gjort?" sagde han; „nu har du gjort os ulykkelige begge to; der var ikke mere end en Maaned igjen, havde du bare holdt ud den, saa havde jeg været frelst, for der er en Troldkjærring, som har forgjort mig, saa jeg er Hvidbjørn om Dagen, men nu er det forbi med os, nu maa jeg fare bid og tage hende."

Hun græd og bar sig ilde, men han maatte reise, og han skulde reise. Saa spurgte hun, om hun ikke kunde faa være med. Der var ingen Raad til det, sagde han, men da han foer afsted i Bjørnehammen, tog hun Tag i Ragget alligevel, kastede sig op paa Ryggen af ham og holdt sig vel fast. Saa gik det afsted over Ur og Berg, gjennem Holt og Runner*), til Klæderne blev revne af hende, og hun var saa dødelig træt, at hun slap Taget og ikke vidste mere af sig. Da hun vaagnede, var hun i en stor Skov, og saa lagde hun afsted igjen; men hun vidste ikke, hvor det bar hen. Langt om længe kom hun til en Hytte; der var der to Kvinder, en gammel Kone og en vakker liden Jentunge. Kongsdatteren spurgte, om de havde seet noget til Hvidebjørn Kong Valemon.

„Ja, han foer her i Dag tidlig, men han foer saa fort, at du vist aldrig tager ham igjen," sagde de.

Jentungen foer om og klippede og legte sig med en Guldsax, som var slig, at Silke- og Fløielsremserne fløi om hende, bare hun klippede i Luften. Der den var, var der aldrig Mangel paa Klæder.

„Men denne Konen, som skal fare saa vidt og saa vonde Veie, hun maa slide haardt," sagde Jentungen; „hun kunde trænge mere til denne Saxen hun end jeg til at

*) Det som renner op; tæt Smaaskov af Rod- og Stubbeskud.

klippe Klæder til sig," sagde hun, og saa bad hun, om hun ikke fik Lov til at give hende Saxen. Jo, det skulde hun have Lov til.

Saa reiste Kongsdatteren afsted igjennem Skoven, som der aldrig vilde blive nogen Ende paa, baade Dagen og Natten, og næste Morgen kom hun til en Hytte igjen. Der var der ogsaa to Kvinder, en gammel Kone og en Jentunge.

„God Dag," sagde Kongsdatteren. „Har I seet noget til Hvidebjørnen Kong Valemon?" spurgte hun dem.

„Var det du, som skulde havt ham kanske?" sagde Kjærringen. Det var da det. „Jo, han foer her forbi igaar, men han foer saa fort, at du nok aldrig tager ham igjen."

Jentungen gik paa Gulvet og legte sig med en Flaske, som var saadan, at den skjænkede alt hvad de vilde have.

„Men denne stakkars Kjærringen, som skal fare saa vidt og saa vonde Veie, tænker jeg kan tørste og lide meget andet ondt," sagde Jentungen; „hun kan trænge mere til denne Flasken hun end jeg," sagde hun, og saa spurgte hun, om hun ikke fik Lov til at give hende Flasken. Ja, det skulde hun faa.

Saa fik Kongsdatteren Flasken, takkede for sig og reiste afsted igjen bort igjennem den samme Skoven baade den Dagen og Natten med. Den tredie Morgen kom hun til en Hytte, hvor der ogsaa var en gammel Kone og en Jentunge.

„God Dag," sagde Kongsdatteren.

„God Dag igjen," sagde Kjærringen.

„Har I seet noget til Hvidebjørn Kong Valemon?" sagde hun.

„Kanske det var du, som skulde havt ham?" sagde Kjærringen. Ja, det var da det. „Jo, han foer forbi her iforgaars; men han foer saa fort, at du aldrig tager ham igjen," sagde hun.

Jentungen gik paa Gulvet og legte sig med en Dug,

som var slig, at naar de sagde til den: „Dug bred dig og red dig med alle gode Retter!“ saa gjorde den det, og der den var, var der aldrig Mangel paa Godmad.

„Men denne stakkars Kjærringen, som skal fare saa vidt og saa vonde Veie,“ sagde Jentungen, „hun kan baade sulte og lide meget andet Ondt, saa hun kan trænge mere til denne Dugen hun, end jeg,“ sagde hun, og saa spurgte hun, om hun ikke fik Lov til at give hende Dugen. Det skulde hun have Lov til.

Saa tog Kongsdatteren Dugen og takkede for sig og reiste affted langt og længer end langt, bort igjennem den samme Mørkskoven hele den Dagen og Natten, og om Morgenen kom hun til et Tværberg, som var saa brat som en Væg, og saa høit og saa bredt, at hun ingen Ende kunde se. Der var en Hytte der ogsaa, og da hun kom ind, var det første hun sagde:

„God Dag, har I seet, om Hvidebjørn Kong Valemon har faret denne Veien?“

„God Dag igjen,“ sagde Kjærringen; „det var kanske du, som skulde havt ham?“ sagde hun. Det var da det. „Ja, han foer forbi opover Berget for tre Dage siden; men der kan ikke noget uflyvende slippe op,“ sagde hun.

I denne Hytten var der saa fuldt af Smaabørn, og alle sammen hang de i Stakken paa Mor sin og skreg paa Mad. Kjærringen satte paa Varmen en Gryde fuld med runde Smaasten. Kongsdatteren spurgte, hvad det skulde betyde. De var saa fattige, sagde Kjærringen, at de hverken havde til Mad eller Klæder, og det var saa ondt at høre Børnene skrige efter Madbiden; men naar hun satte Gryden paa Varmen og sagde: „nu er Æblerne*) snart kogte,“ saa var det som det døvede Sulten, og de gav Taal en Stund,“ sagde hun. Det varede ikke længe, før Kongsdatteren fik frem Dugen og Flasken, det kan En nok

*) Poteterne.

vide, og da Børnene var mætte og glade, klippede hun Klæder til dem med Guldsaxen.

„Ja," sagde Kjærringen i Hytten, „siden du har været saa hjertelig snild mod mig og Børnene mine, saa var det Skam, om ikke jeg gjorde, hvad vi kan for at prøve at hjælpe dig opover Berget. Manden min er en af de bedste Smede. Nu faar du slaa dig til Ro, til han kommer hjem, saa skal jeg have ham til at smide Klør til dig til Hænder og Fødder, saa faar du prøve at kravle dig op. Da Smeden kom, tog han paa med Kløerne strax, og den andre Morgenen var de færdige. Hun havde ikke Tid til at bie, men takkede for sig, huggede sig fast og krøb og kravlede med Staalkløerne hele Dagen og Natten, og da hun var saa træt, saa træt, at hun syntes, hun ikke kunde løfte en Haand mere, men vilde sige ned igjen, da var hun oppe. Der var en Slette med Agre og Enge saa store og vide, at hun aldrig havde tænkt sig saa vidt og saa jævnt, og strax ved var der et Slot fuldt af Arbeidsfolk af alle Slag, som strævede som Myren i Tuen.

„Hvad er her paa Færde?" spurgte Kongsdatteren.

Jo, her boede hun, den Troldkjærringen, som havde forgjort Hvidebjørn Kong Valemon, og om tre Dage skulde hun have Bryllup med ham. Hun spurgte, om hun ikke kunde faa talt med hende. Nei, var det ligt sig, det var da rent umuligt. Saa satte hun sig udenfor Vinduet og til at klippe med Guldsaxen, saa Fløiels- og Silke-Klæderne føg som i en Snekave*). Da Troldkjærringen fik se det, vilde hun kjøbe Saxen; „for alt det Skræbberne stræver, saa moner det ikke," sagde hun; „der er for mange, som skal klædes op."

For Penge var den ikke tilfals, sagde Kongsdatteren, men hun skulde faa den, om hun fik Lov at sove med Kjæresten hendes i Nat. Ja, det kunde hun godt faa,

*) Snebyge.

sagde Troldkjærringen, men hun vilde selv svæve*) ham og selv vække ham. Da han havde lagt sig, gav hun ham en Sovedrik, saa han ikke var istand til at vaagne, alt det Kongsdatteren raabte og græd.

Den næste Dagen gik Kongsdatteren udenfor Vinduerne igjen og satte sig til at skjænke af Flasken; det fossede som en Bæk baade med Øl og med Vin, og den blev aldrig tom. Da Troldkjærringen fik se det, vilde hun kjøbe den, for alt det de stræve med at brygge og brænde, saa moner det ikke; der er for mange, som skal have Drikke," sagde hun. For Penge var den ikke tilfals, sagde Kongsdatteren, men fik hun Lov at sove med Kjæresten hendes i Nat, skulde hun faa den. Ja, det kunde hun godt faa, sagde Troldkjærringen, men hun vilde selv svæve ham og selv vække ham. Da han havde lagt sig, gav hun ham en Sovedrik igjen; saa det blev ikke ligere den Natten end den forrige: han var ikke i Stand til at vaagne, alt det Kongsdatteren raabte og græd. Men den Natten var der en af Haandværkerne, som arbeidede i Rummet ved Siden. Han hørte Graaden derinde og skjønte, hvorledes det hang sammen, og næste Dagen sagde han til Prindsen, at hun maatte være kommen Kongsdatteren, som skulde frelst ham.

Den Dagen gik det lige ens med Dugen som med Saxen og Flasken; da det var ved Middagstid, gik Kongsdatteren udenfor Slottet, tog frem Dugen og sagde: „Dug bred dig og red dig med alle gode Retter," saa var der Mad, saa det var nok til hundrede Mand; men Kongsdatteren satte sig tilbords alene. Da Troldkjærringen fik se Dugen, saa vilde hun kjøbe den; „for alt det de koge og stege, saa moner det ikke; der er for mange Munde, som Mad skal have," sagde hun. For Penge var den ikke tilfals, sagde Kongsdatteren; men fik hun Lov at sove med Kjæresten

*) Faa ham til at sove.

hendes i Nat, skulde hun faa den. Det kunde hun godt faa, sagde Troldkjærringen, men selv vilde hun svæve ham og selv vilde hun vække ham og. Da han havde lagt sig, kom hun med Sovedrikken, men den Gang passede han sig og lurte hende; Troldkjærringen troede ham ikke mere end som saa hun heller; for hun tog en Stoppenaal og stak tvers igjennem Armen paa ham og vilde prøve, om han sov tungt nok; men endda saa ondt det gjorde, rørte han sig ikke, og saa fik Kongsdatteren Lov at komme ind til ham.

Da var Alting godt og vel, og naar de bare blev kvit Troldkjærringen, saa var han frelst. Saa fik han Tømmermændene til at gjøre en Sveivelem i den Broen, Brudefærden skulde fare over, for der var den Skikken, at Bruden rider i Forspidsen. Da hun kom udpaa, sveivede Lemmen rundt med Bruden og alle de Troldkjærringer, som var Brudekonerne hendes. Men Kong Valemon og Kongsdatteren og alle Bryllupsfolkene foer tilbage til Slottet og tog med af Guldet og Midlerne til Troldkjærringen alt det de kunde føre, og foer saa afsted til hans Land, og skulde holde det rette Bryllupet. Men paa Veien var Kong Valemon indom og tog med de tre Smaajenterne, og nu fik hun se, hvorfor det var han havde taget fra hende Børnene og sat dem bort; det var for at de skulde hjælpe hende frem til ham. Saa drak de Bryllup baade stivt og stærkt.

---

31. Skrinet med det Rare i.

Der var en Gang en liden Gut, som gik paa en Vei. Da han havde gaaet et Stykke, fandt han et Skrin. „Der er nok noget, som er rigtig rart, i det Skrinet,“ sagde han

ved sig selv; men hvorledes han vendte paa det, og hvorledes han snudde paa det, var han ikke god for at faa det op. Men da han havde gaaet et Stykke til, fandt han en liden Nøgle. Saa blev han træt og satte sig ned, og saa tænkte han, det skulde da være morsomt, om Nøglen passede til Skrinet, for et lidet Nøglehul var der paa det. Saa tog han den lille Nøglen op af Lommen sin; saa blæste han først i Nøglepiben, og saa blæste han i Nøglehullet; saa satte han Nøglen i Nøglehullet og vred omkring; „knap!" sagde det i Laasen, og da han tog i Laaget, var Skrinet oppe. Men kan du nu gjætte, hvad der laa i Skrinet? —— Det var en Kalverumpe, og havde Kalverumpen været længer, havde Eventyret ogsaa været længer.

---

32. Hjemmusen og Fjeldmusen.

Der var en Gang en Hjemmus og en Fjeldmus, de mødtes i Skovbrynet; der sad Fjeldmusen i et Haslekjær og plukkede Nødder.

„Gud signe Arbeidet," sagde Hjemmusen, „skal jeg træffe Skyldfolk her, saa langt ude i Bygden?" sagde hun.

„Det var saa det," sagde Fjeldmusen.

„Du sanker Nødder du og drager til Hus," sagde Hjemmusen.

„Jeg nødes til det, om vi skal have noget at leve af," sagde Fjeldmusen.

„Hamsen er stor, og Nødden er fuld i Aar, saa det kan monne i en sulten Skrot," sagde Hjemmusen.

„Det er vel det," sagde Fjeldmusen, og talte om at hun levede vel og havde det godt. Hjemmusen mente, at hun havde det bedre, men Fjeldmusen blev ved Sit og

sagde, det var ingensteds saa godt som i Skoven og Fjeldet, og hun havde det selv bedst.

Hjemmusen sagde, at hun havde det bedst, og dette kunde de ikke blive sams om. Tilsidst lovede de, de skulde komme til hverandre i Julen, saa de fik se og smage, hvem som havde det bedst. Hjemmusen var den, som først skulde fare i Julegjæstebud. Hun foer gjennem Skov og dybe Dale, for endda Fjeldmusen havde flyttet ned til Vinteren, var Veien baade lang og tung; det bar imod, og Sneen var dyb og løs, saa hun blev baade træt og sulten, før hun kom frem.

„Nu skal det være godt at faa Mad, tænkte hun, da hun var fremme. Fjeldmusen havde kraffet sammen nok saa brav: der var Nøddekjerner og Sisselrødder og andre Slags Rødder og meget andet Godt, som voxer i Skov og Mark, og det havde hun i et Hul langt nede i Jorden, saa det ikke frøs, og tæt ved var en Opkomme, som var aaben hele Vinteren, saa hun kunde drikke saa meget Vand hun vilde. Der var nok af det som var, og de spiste baade godt og vel; men Hjemmusen syntes, det ikke var mere end nødtørftig Kost.

„Med dette kan En livnære sig," sagde hun, „men det er ikke rart, er det. Nu faar du være saa snild og komme til mig og smage, hvorledes vi har det," bad hun.

Ja, det skulde hun, og det varede ikke længe, før hun kom. Da havde Hjemmusen samlet sammen af al den Julekost, som Kjærringen i Huset havde spildt, medens hun gik og var drukken i Juletiden: der var Ostesmuler, Smørbeter og Talg og Klingsmuler og Rømmebrød og meget andet Godt. I Spildsfadet under Tøndetappen havde hun Drikke nok, og hele Stuen var fuld af alle Slags Godmad. De spiste og levede vel, og der var næsten ingen Bund i Fjeldmusen; slig Kost havde hun aldrig smagt. Saa blev hun tørst, for Maden var baade stærk og fed, sagde hun, og nu matte hun drikke en Gang.

„Der er ikke langt efter Ølet, her skal vi drikke," sagde Hjemmusen og sprang op paa Kanten af Spildfadet og drak sig utørst; men hun drak ikke mere heller, for hun kjendte Juleølet, og vidste det var stærkt. Men Fjeldmusen syntes dette var et herligt Drikke, hun havde aldrig smagt andet end Vand, nu tog hun den ene Supen efter den anden, men hun kunde ikke med stærkt Drikke; saa blev hun drukken, før hun kom ned af Koppen, og saa blev hun ør i Toppen og fik det i Fødderne, saa hun tog til at rende og springe fra den ene Øltønden op paa den anden, og til at dandse og tumle paa Hylderne imellem Kopper og Krus og knistre og pibe, som hun baade var fuld og galen, og fuld var hun jo ogsaa.

„Du maa ikke bære dig, som du var kommen udaf Berget i Dag," sagde Hjemmusen; „gjør ikke slig Styr og holdt ikke sligt Leven; vi har slig haard Fut her," sagde hun.

Fjeldmusen sagde, hun agtede hverken Fut eller Fant.

Men Katten sad paa Kjælderlemmen og lurede og hørte baade Snakket og Staaket. Med det samme Konen skulde ned at tappe i en Ølskaal og hun lettede paa Lemmen, smat Katten i Kjælderen og slog Kloen i Fjeldmusen; det blev anden Dands det. Hjemmusen smat ind i Hullet sit og sad tryg og saa paa, og Fjeldmusen blev fastende med Et, da hun kjendte Kattekloen.

„Aa, kjære min Fut, aa, kjære min Fut, vær naadig og spar Liv, skal jeg fortælle dig et Eventyr," sagde hun.

„Kom med det!" sagde Katten.

„Der var en Gang to smaa Mus," sagde Fjeldmusen og peb saa langsomt og ynkeligt, for hun vilde drage det ud saa langt hun kunde.

„Saa var de ikke alene," sagde Katten, baade kort og tvært.

„Saa havde vi en Steg," vi skulde stege os."

„Saa svalt I ikke," sagde Katten.

„Saa satte vi den ud paa Taget, for at den kunde svale sig vel," sagde Fjeldmusen.

„Saa brændte du dig ikke," sagde Katten.

„Saa kom Ræven og Kraaken og tog og aad den," sagde Fjeldmusen.

„Saa æder jeg dig," sagde Katten.

Men i det samme skrældte Kjærringen Kjælderlemmen igjen, saa Katten blev ræd og slap Taget. Og vips! var Fjeldmusen oppe i Hullet til Hjemmusen; derfra var der en Gang ud i Sneen, og Fjeldmusen var ikke sen om at komme paa Hjemveien.

„Dette kalder du at have det vel, og siger at du lever bedst?" sagde hun til Hjemmusen; „Gud glæde mig det mindre da for slig en stor Gaard og slig en Hauk til Fut; det var jo knapt jeg slap med Livet."

---

33. „Goddag, Mand!" — „Økskaft."

Der var en Gang en Færgemand, som var saa dumhør, at han hverken kunde høre eller samle det, nogen sagde til ham. Han havde en Kjærring og to Sønner og en Datter, og de brydde sig ikke om Manden, men levede lystig og vel, saa længe der var noget at leve af, og siden tog de paa Borg hos Gjæstgiveren og holdt Gjæstebud, bedt Lag og Kastud hver Dag.

Da ingen vilde borge dem længer, skulde Lensmanden komme og pante for det de havde borget og ødet bort; saa reiste Kjærringen og Børnene til Skyldfolkene hendes og lod den tunghøre Mand blive igjen alene og tage mod Lensmanden og Lensmandsbrengen.

Manden gik der og stullede, stellede og undredes paa,

hvad Lensmanden vilde spørge efter og hvad han skulde sige, naar han kom.

„Jeg kan tage mig til at emne til noget," sagde han ved sig selv, „saa spør han mig om det. Jeg faar give mig til at tælge paa et Øxeskaft.

Saa spør han mig, hvad det skal bli, saa siger jeg: „Øxeskaft."

Saa spør han mig, hvor langt det skal være, saa siger jeg:

„Op under denne Kvisten."

Saa spør han, hvor Færgen er henne, saa siger jeg: „Jeg skulde tjærebrede hende, nu ligger hun paa Stranden og er sprukken i begge Ender."

Saa spør han: „hvor er den graa Mærren din henne?" saa siger jeg: „hun staar paa Stalden føldiger." — —

Saa spør han: „hvor en Fæet og Sommerfjøset dit henne?" Saa siger jeg:

„Det er ikke langt undaf; naar du kommer op af Bakken, saa er du der strax." Dette syntes han var godt og vel overlagt.

Da det led om en Stund, kom Lensmanden, han var sikker nok, men Drengen hans havde gaaet en anden Vei om Gjæstgiveren, og der sad han nok og drak endda. „God Dag, Mand!" sagde han.

„Øxeskaft!" sagde Færgemanden.

„Jasaa," — — sagde Lensmanden. „Hvor langt er det til Gjæstgiveren?" spurgte han.

„Op under denne Kvisten," sagde Manden og pegte et Stykke op paa Øxeskaftemnet.

Lensmanden rystede paa Hovedet og glante stort paa ham. — „Hvor er Kjærringen din, Mand?" sagde han.

„Jeg skulde til at tjærebrede hende." sagde Færgemanden, „for hun ligger paa Stranden og er sprukken i begge Ender."

„Hvor er Datteren din?"

„Aa hun staar paa Stalden og er føldiger," sagde Manden, han syntes han svarede baade godt og vel for sig.

„Aa reis du til — — din Tul du er!" sagde Lensmanden.

„Ja, det er ikke langt undaf, naar du kommer op af Bakken, saa er du der strax," sagde Manden.

---

34. Hanen og Ræven.

Der var en Gang en Hane, som stod paa en Møghaug og gol og flaxede med Vingerne. Saa kom Ræven til den.

„God Dag!" sagde Ræven. „Jeg hørte nok, du gol," sagde han, „men kan du ogsaa staa paa eet Ben og gale og blunde," sagde Mikkel.

„Det kan jeg baade godt og vel," gol Hanen og stod paa eet Ben, men han blundede bare paa det ene Øie, og da han havde gjort det, saa bryſtede han sig og slog med Vingerne, som om han havde gjort noget Stort. „Det var vakkert," sagde Ræven, „det er mest lige saa vakkert, som naar Præsten messer i Kirken; men kan du nu ogsaa staa paa eet Ben og gale og blunde med begge Øinene paa een Gang? Det tror jeg knapt du kan!" sagde Mikkel.

„Det kan jeg vel," sagde Hanen og stod paa eet Ben og blundede med begge Øinene og gol. Ræven satte paa ham, tog ham over Nakken og slængte ham paa Ryggen, saa han ikke fik galet ud, før det bar tilskovs med ham, saa fort som Mikkel orkede at springe.

Da de kom under en gammel Kvistegran, slængte Mikkel Hanen i Bakken, satte Foden paa Brystet hans og vilde tage sig en Smagebid.

„Du er en Hedning, Mikkel," sagde Hanen; „kristnet Folk korser sig og beder, før de æder," sagde han.

Men Mikkel vilde ikke være nogen Hedning, — nei Gud bevares — saa slap han Taget og skulde til at folde Hænderne og bede for Maden. Vips! fløi Hanen op i et Træ.

„Du skal nok ikke slippe for det," sagde Mikkel ved sig selv, gik saa bort og kom igjen med et Par Skaareflíser efter Tømmerhuggerne. Hanen kikkede og kikkede efter, hvad det kunde være.

„Hvad har du der?" sagde han.

„Det er Breve, jeg har faaet," sagde Ræven, „vil du ikke hjælpe mig at læse dem, for jeg er ikke brevsynt selv."

„Jeg vilde saa gjerne, men jeg tør ikke nu," sagde Hanen, „der kommer en Jæger; jeg sidder bag Læggen; jeg ser'n, jeg ser'n!" sagde han.

Da Ræven hørte, at Hanen klunkede om Jægeren, satte han til Bens det forteste han kunde.

Den Gang var det Mikkel, som lod sig lure.

---

35. Verden lønner ikke anderledes.

Der var en Gang en Mand, som gik tilskovs og vilde hugge Hæssjestænger. Men han fandt ikke Skov, som var saa lang og rak og tætvoxen, som den skulde være, før han kom høit op under en Ur. Der hørte han Jammer og Skrig, som En var i Livsnød. Saa gik han bort og skulde se, hvad det var, om det var nogen som trængte til Hjælp, og saa hørte han det var under en stor Helle, som laa i Uren; den var saa tung, at der skulde mange Mand til at lette paa den. Men Manden gik ned i Skoven igjen og fik hugget et Træ, som han gjorde en Vaag*) af, og med den veiede han op Stenhellen. Under den kom der

*) Vægtstang, Løftestang.

frem en Drage og vilde æde op Manden. Men Manden sagde, at han havde reddet Dragens Liv, og det var skammelig Utak, at den vilde æde ham.

„Kan saa være," sagde Dragen; „men du kan vel vide, at jeg er sulten, som har ligget her i hundrede Aar og ikke smagt Kjød, og anderledes lønner ikke Verden heller."

Manden snakkede vel for sig og bad vakkert for Livet, og saa blev de enige om, at den første som kom, skulde de tage til Opmand, og dømte han anderledes, skulde Manden ikke miste Livet, men sagde han det samme, skulde Dragen faa æde Manden.

Den første, som kom, var en gammel Hund, som gik paa Veien nede langs under Lien. Ham talte de til, og han skulde være Dommer.

„Gud skal vide, jeg har tjent min Herre tro, fra jeg var en liden Hvalp," sagde Hunden; „jeg har vaaget mangen Nat og mangen Stund, mens han har ligget paa sit grønne Øre, og jeg har reddet Gaard og Gods fra Ild og Tyvehaand mere end een Gang; men nu kan jeg hverken se eller høre længer; og nu vil han skyde mig, saa jeg maa rømme og slænge gaardimellem og veire og tigge mig frem, til jeg dør af Sult. Nei, Verden lønner ikke anderledes!" sagde Hunden.

„Saa æder jeg dig!" sagde Dragen og vilde sluge Manden igjen. Men Manden snakkede vakkert for sig og bad tyndt for Livet, til de blev enige om, at den næste som kom, skulde de tage til Opmand; og sagde han det samme som Dragen og Hunden, skulde Dragen æde ham og faa sig et Maaltid Mandekjød, men sagde han ikke det, skulde Manden komme fra det med Livet.

Saa kom der en gammel Hest rækende nede paa Veien, som gik langs med Lien. Ham talte de til og bad han skulde dele Retten imellem dem. Ja, det skulde han da gjøre.

„Nu har tjent min Herre, saa længe jeg har kunnet trække og bære," sagde Hesten; „jeg har trællet og stræved for ham, saa Sveden har trillet af hvert Haar, og jeg har stræved tro, til jeg blev stiv og støl og udslidt af Arbeide og Alderdom, nu duer jeg ikke mere, nu kan jeg ikke gjøre Nytte for Føden, og nu skal jeg have en Kugle," siger han. „Nei, Verden lønner ikke anderledes," sagde Hesten.

„Ja, saa æder jeg dig!" sagde Dragen, den slog Gabet paa vid Væg og vilde til at sluge Manden. Han bad saa vakkert for sit Liv igjen.

Men Dragen vilde have sig en Jafs Mandekjød, sagde han; han var saa sulten, at han ikke kunde styre sig længer.

„Se, der kommer En, som om han var udsendt til Dommer," sagde Manden, Mikkel Ræv kom luskende ned mod dem mellem Stenene i Uren. „Alle gode Ting er tre," sagde han. „Lad mig spørge ham ogsaa, og dømmer han som de andre, skal du faa æde mig paa Flækken," sagde han til Dragen.

„Aa ja da," sagde Dragen, det havde han ogsaa hørt, at alle gode Ting var tre, og saa fik det blive ved det.

Manden snakkede til Ræven, som til de to andre. „Aa ja," sagde Ræven, men saa tog han Manden lidt til Side.

„Hvad giver du mig til Løn, om jeg frier dig fra Dragen," hviskede den i Øret paa ham.

„Du skal faa komme hjem til mig og være Husbond over mine Høns og Gjæs hver Torsdagskveld," sagde Manden.

„Ja, dette er en vanskelig Sag, min kjære Drage," sagde Ræven; „jeg kan ikke faa i mit Hoved, at du som er saa stort og mægtigt et Dyr, kunde faa Rum til at ligge under den Hellen."

„Jo, jeg laa heroppe og solede mig," sagde Dragen, „og saa kom der et Fjeldskred, og hvælvede Hellen over mig."

„Det er meget muligt," sagde Mikkel, „men inte kan jeg skjønne det, og inte tror jeg det heller, før jeg ser det," sagde han.

Saa fik de prøve, mente Manden, og Dragen smat ned i Hullet igjen. I det samme nappede han Vaagen bort, saa Hellen smældte igjen over Dragen.

„Lig nu til Dommedag," sagde Ræven; „du vilde jo ikke sluge Manden, da han reddede Livet dit?" Dragen skreg og jamrede og bad for sig; men de to gik sin Vei.

Den første Torsdagskvelden vilde Ræven være Husbond i Hønsehuset, og gjemte sig bag en Størhob, som stod der. Da Jenten skulde give Hønsene Mad, smat Mikkel ind. Hun sandsede det ikke, og saa ham ikke, og hun var ikke vel ude igjen, før han bed ihjel for otte Dage og aad, saa han ikke kunde røre sig. Da hun kom igjen om Morgenen, laa Ræven og snorkede og sov i Morgensolen med alle Fire ifra sig, og han var saa stoppet og trind som en Rullepølse.

Jenten foer op efter Kjærringen, og hun og alle Jenterne kom med Stører og Stænger og til at dænge Mikkel, saa de mest slog ham ihjel; men da det var paa det Sidste, og de troede, han skulde lade Livet der, sandt Mikkel et Hul i Gulvet; det smat han ud igjennem og hinkede og drog sig til Skovs. „Hau, hau, Verden lønner ikke anderledes; det er sikkert nok!" — sagde Mikkel Ræv.

---

36. Mumle Gaasezæg.

Der var en Gang fem Kjærringer, som gik paa en Ager og skar; alle vare de barnløse, og alle ønskede, de skulde have sig et Barn. Ret som det var, fik de se et urimeligt stort Gaaseæg, mest saa stort som et Mandehoved. „Jeg

saa det først," sagde den ene. „Jeg saa det ligesaa tidlig som du," skreg den anden. „Jagu vil jeg ha det, for jeg var den første, som saa det," svor den tredie. Saaledes drev de paa og blev saa usams om Ægget, at de næsten vilde i Luggen paa hverandre. Men saa blev de forligte om, at de skulde eie det sammen alle fem, og saa skulde de lægge sig paa det, som Gaasen gjør, og klække ud Gaasungen. Den første blev liggende i otte Dage og rugede og ladede sig og gjorde Ingenting; imens maatte de andre træle for Føden baade til sig og hende. Det begyndte en af dem at give hende Fantord for.

„Du kom ikke ud af Ægget, før du kunde pibe, du heller," sagde hun, som laa og rugede; „men dette tror jeg der snarere bliver Folk af, for jeg tykker, det mumler: „Sild og Vælling og Grød og Mælk," indi det alt i Et," sagde hun; „nu kan du ligge i otte Dage, saa skal vi byttes til at slæbe Føden i dig." — Da den femte ogsaa havde ligget i otte Dage, hørte hun skjellig der var en Unge inde i Ægget, som skreg paa „Sild og Vælling og Grød og Mælk," og saa pikkede hun Hul paa det; men istedenfor en Gaasunge kom der ud en Folkeunge, og græsselig styg var den, med stort Hoved og liden Skrot, og det første den skreg paa, da den kom ud, var „Sild og Vælling og Grød og Mælk." Saa kaldte de den Mumle Gaaseæg.

Saa styg som den var, saa var de endda glade i den i Førstningen; men det varede ikke længe, før den blev saa graadig, at den aad op al den Mad de havde. Naar de kogte et Vællingfad eller en Grødgryde, som de tænkte de skulde have nok af alle sex, saa hvælvede den det i sig Altsammen. Saa vilde de ikke have den længer. „Jeg har ikke kjendt mig mæt noget Maal, siden denne Byttingen krøb ud af Æggeskallet," sagde en af dem, og da Mumle Gaaseæg hørte, at de andre samstemte i dette, sagde han, han kunde gjerne reise sin Vei; „trængte ikke de til

ham, saa trængte ikke han til dem," og dermed strøg han af Gaarde. Langt om længe kom han til en Bondegaard, som laa i et Stenlænde, og spurgte efter Tjeneste; der trængte de til en Arbeidskarl, og Kallen satte ham til at sanke Sten af Ageren. Ja, Mumle Gaaseæg hentede Sten af Ageren og tog dem saa store, at der var mange Hestelæs i dem, og enten det var stort eller smaat, saa stak han det i Lommen sin. Det var ikke længe, før han var færdig med det Arbeidet, og saa vilde han vide, hvad han skulde gjøre mere.

„Du faar plukke ud den Stenen af Ageren," sagde Manden, „du kan da ikke være færdig, før du tager fat, ved jeg."

Men Mumle Gaaseæg tømte Lommerne sine, og kastede Stenen i Hob. Da fik Kallen se, at han var færdig med Arbeidet, og skjønte han fik være var med ham, som var saa stærk. Han fik komme ind og faa Mad, sagde han. Det mente Mumle Gaaseæg ogsaa, og han aad alene det, som var laget baade til Husbondsfolk og Tjenere, og endda var han ikke halvmæt.

Det var Karl til Arbeidsmand, men det var farlig Karl til at æde ogsaa, for der var ingen Bund i ham, mente Gaardmanden. „Slig en Arbeidsmand kunde æde en stakkars Bonde fra Gaard og Grund, før En vidste Ordet af det," sagde han. Han havde ikke mere Arbeide til ham; det var bedst han gik til Kongsgaarden.

Mumle Gaaseæg strøg til Kongen og fik Tjeneste strax; i Kongsgaarden var der nok baade med Mad og Arbeide. Han skulde da være Visergut og hjælpe Jenterne at bære Ved og Vand og gjøre andet Smaaarbeide. Saa spurgte han, hvad han skulde gjøre først.

„Han fik tage sig til at knærte sund lidt Ved saalænge," sagde de. Ja, Mumle Gaaseæg til at knærte og hugge, saa Fliserne spragede omkring ham; det varede ikke længe, før han havde hugget op alt som var der, baade

af Vedfang og Tømmer, baade Sagstokke og Emningsved, og da han var færdig med det, kom han og spurgte, hvad han skulde gjøre nu.

„Du kan hugge fra dig Veden nu," sagde de.

„Der er ikke mer at hugge af," sagde Mumle Gaaseæg.

Det var umuligt, mente Gaardsfuten, og saa ud i Skaalen. Men jo, Mumle Gaaseæg havde hugget op alt; der var blevet Ved baade af Sagstokker og Langtømmer. Dette var harmeligt, syntes han, og saa sagde han, han ikke skulde faa smage Mad, før han havde været tilskovs og hugget ligesaa meget Tømmer, som det han havde fliset op til Ved.

Mumle Gaaseæg drog til Smedien og fik Smeden til at hjælpe sig at lage Øx af femten Vaager Jern, saa foer han til Tømmerskogen og tog til at snauhugge; der strøg med baade Bjelkegraner og Mastefurer, alt som han fandt baade paa Kongens Teig og paa Grandeteigen; han hverken kvistede eller toppede, saa det blev liggende som efter et Vindfald. Saa lagde han et dugeligt Læs paa Slæden og satte alle Hestene for; men de kom ikke af Flækken med det Læsset, og da han tog dem i Hovedet og vilde faa det paa Glid, drog han Hovederne af; saa væltede han Hestene ud af Skjækerne op i Marken og trak Læsset frem alene.

Da han kom frem til Kongsgaarden, stod Kongen og Tømmerfuten hans i Svalen og skulde tage imod ham, for det han havde faret saa ilde med Skoven, — Tømmerfuten havde været borti der og seet paa det. Men da Mumle Gaaseæg kom dragende hjem med halve Tømmerskoven, blev Kongen baade arg og ræd, og saa tænkte han, han fik vel fare varlig med ham, siden han var saa stærk.

„Det var aavelag til Arbeidsmand," sagde Kongen, „men hvor meget æder du om Gangen?" sagde han, „for nu er du vel sulten?"

Naar han skulde have en dugelig Grød, gik der med

tolv Tønder Mel, sagde Mumle Gaaseæg; men naar han havde faaet den tillivs, kunde han trøite en Stund ogsaa.

Det tog Tid at faa kogt slig en Grød, og imens skulde han drage ind lidt Ved til Kokken. Han lagde hele Vedhoben paa en Slæde, men da han skulde gjennem Døren med den, var han uvorren igjen. Huset kom saa rent af Lage, at det gav sig i alle Laft, og saa nær var det, at han havde draget hele Kongsgaarden overende. Da det led til, at Maden var færdig, sendte de ham ud at raabe ind Folkene af Marken. Han raabte, saa det svarede i alle Berg og Aaser, men de kom ikke fort nok til ham; saa blev han usams med dem og slog ihjel tolv.

„Han slog ihjel tolv," sagde Kongen, „og han æder for mange Gange tolv, men hvormange arbeider du for?"

„Det er for mange Gange tolv, det og," sagde Mumle.

Da han havde faaet Mad, skulde han paa Laaven og træske; saa tog han undaf Mønsaasen og gjorde Slagvol af, og da Taget vilde til at falde ned af dette, tog han en stor Bjælkegran, saa kvistet som den var, og satte til Mønsaas, og saa træskede han Lo og Halm og Hø om hverandre. Det gik paa Skade, for Kornet og Agnerne føg omkring isammen, og det stod som en Sky over hele Kongsgaarden.

Da han næsten havde gjort fra sig Træskningen, kom der Fiender i Landet, saa det skulde blive Krig. Saa sagde Kongen til ham, han fik tage Folk med sig, reise i Veien og tage imod Fienden og krige, for han tænkte de slog ham vel ihjel. Nei, Folk vilde han ikke have skulde sundslaaes, han vilde slaaes alene, han, sagde Mumle Gaaseæg.

Desbedre er det, des før blirer jeg kvit ham, tænkte Kongen. Men en dygtig Klubbe maatte han have.

De sendte Bud til Smeden; han smedede en paa fem Vaager. Den kunde være brav til at knække Nødder med, sagde Mumle Gaaseæg. Saa smedede han en paa femten Vaager; den kunde være god til at plugge Sko med, sagde

han. Ja, større kunde Smeden ikke smede den med fine Folk. Saa lagde han til Smedien selv, Mumle Gaaseæg, og lagede en Klubbe paa femten Skippund, og den maatte der hundrede Mand til at vende paa Ambolten. Den syntes Mumle Gaaseæg kunde gjøre det til Nød. Saa maatte han have en Nisteskræppe; den gjorde de af femten Oxehuder og stoppede den fuld af Mad, og saa lakkede han ned af Bakken med Skræppen paa Ryggen og Klubben paa Nakken.

Da han kom saa langt, at Krigsfolkene fik se ham, sendte de ud En, som spurgte, om han vilde tage imod dem.

„Bi, bare, til jeg faar ædt," sagde Mumle Gaaseæg og slængte sig i Bakken og satte sig til at æde bag den store Madskræppen.

Men de kunde ikke bie, de gav sig til at skyde paa ham strax, saa det baade regnede og haglede med Riflekugler.

„Denne Krækebæren mæter jeg ikke," sagde Mumle Gaaseæg, og satte paa at æde endda mere; der bed hverken Bly eller Jern paa ham, og Madskræppen stod foran og tog af for Kuglerne som en hel Vold.

Saa tog de paa at kaste Bomber og skyde med Kanoner. Han gren lidt for hver Tryk han fik.

„Aa, det nauer ikke," sagde han. Men saa fik han en Bombe i Vrangstruben.

„Tvi!" sagde han, og spyttede den ud igjen, og saa kom der en Lænkekugle og gjorde Vei i Smøræsken, og en anden tog Madbiden bort mellem Fingrene paa ham.

Da blev han arg, reiste sig, tog Storklubben og slog i Marken og spurgte, om de vilde tage Maden af Munden paa ham med Blaabæren, som de blæste ud af de grove Pusterørene. Han slog nogle Slag til, saa det ramlede i Berg og Aaser, og Fienden sprat tilveirs som Agner, og saa var det ude med den Krigen.

Da han kom hjem igjen og vilde have mere Arbeide, blev Kongen rent ilde ved, for nu tænkte han, han skulde have været kvit ham. Han vidste ingen anden Raad end at sende ham til Helvede.

„Du faar fare til Gamle-Erik og kræve Landskylden," sagde han. Mumle Gaaseæg af Gaarde med Skræppen paa Ryggen og Klubben paa Nakken; han var ikke længe om Veien, men da han kom frem, var Gamle-Erik paa Overhøring. Der var ingen anden hjemme end Mor hans og hun sagde, hun havde aldrig hørt Tale om nogen Landskyld, han fik komme igjen en anden Gang.

„Ja, kom til mig i Morgen," sagde han, det mente han skulde blive Løgn; var han kommen did, fik han blive der, og Landskylden skulde han have med, han havde Tid at vente. Men da han havde ædt op Nisten sin, blev Tiden lang for ham, og saa krævede han Landskylden af Gamlemor igjen, og sagde, nu skulde hun betale den.

„Nei, det gjorde hun ikke; det stod fast som Gamlefuren," sagde hun, og den stod udenfor Porten til Helvede, og var saa stor, at femten Mand knapt kunde favne om den. Men Mumle foer op i Toppen paa den og snoede og vred den som en Vidjekvist, og spurgte om hun ikke vilde svare Landskylden nu.

„Jo, saa torde hun ikke andet, og fandt i Hob saamange Skillinger, som han troede sig til at bære i Storskræppen. Nu foer han paa Hjemveien med Landskylden, og strax han var reist, kom Gamle-Erik hjem. Da han hørte det, at Mumle havde strøget af Gaarde med Storskræppen fuld af Penge, dængte han først Mor sin og satte saa efter ham og skulde tage ham paa Spranget. Og han kom indpaa ham ogsaa, for han rendte tomrebs og vingede iblandt, og Mumle maatte holde sig til Marken med den tunge Skræppen; men da Gamle-Erik var i Hælene paa ham, tog han paa at hoppe og springe det bedste han orkede, og da holdt han Klubben bag for at værge sig mod ham, — saa gik

det: — Mumle holdt i Skaftet og Gamle-Erik kavede efter Klubben, til de kom til en dyb Dal; der sprang Mumle fra den ene Bergtoppen over paa den anden, og Gamle-Erik var saa hed til at sætte efter, at han rendte lige imod Klubben, faldt ned i Dalen og brød af den ene Foden sin — der laa han.

„Der har du Landskylden,“ sagde Mumle Gaaseæg, da han kom til Kongsgaarden og slængte Pengeskræppen til Kongen, saa det bragede i Svalen.

Kongen takkede og laat vel, og lovede ham baade god Løn og Hjempas, om han vilde have det; men Mumle vilde bare have mere Arbeide.

„Hvad skal jeg gjøre nu?“ sagde han. Jo, da Kongen fik tænkt sig om, sagde han, at han fik reise til Bergtroldet, som havde taget Bedstefarssværdet hans, paa det Slottet han havde ved Søen, did ingen torde komme.

Mumle fik med sig nogle Nistelæs i Storskræppen og foer i Veien igjen, og han gik baade langt og længe over Skog og Fjeld og vilde Heier, til han kom til nogle store Berg, der Troldet skulde være, som havde taget Bedstefarssværdet til Kongen.

Men Troldet var ikke under bar Himmel, og Berget var lukket, saa Mumle ikke var Karl for at komme ind.

Saa gav han sig i Følge med nogle Bergbrydere, som holdt til paa en Fjeldgaard, og laa og brød Sten oppe i disse Bergene. Slig Hjælp havde de aldrig havt, for han brød og slog i Fjeldet, saa Berget revnede og Storstenen væltede udover som Hus; men da han skulde hvile til Middag og tage paa det ene Madlæsset, saa var det opædt altsammen.

„Jeg pleier have god Madhug selv,“ sagde Mumle, „men den, som har været her, er værre til at æde, for han har ædt Benene ogsaa,“ sagde han.

Saa gik det den første Dagen, og det gik ikke bedre den anden. Den tredie Dagen lagde han i Veien og skulde

bryde Berg igjen, og tog med det tredie Madlæsset, men da lagde han sig bag det, ligesom han sov.

Ret som det var, kom der ud af Berget et Trold med syv Hoveder og gav sig til at smatte og æde paa Maden hans.

„Nu er det laget til, nu skal jeg æde,“ sagde Troldet.

„Det skal vi knabbes om,“ sagde Mumle og slog med Klubben, saa Hovederne trillede af det.

Saa gik han ind i Berget, som Troldet havde kommet ud af, og derinde stod der en Hest og aad af en Tønde med gloende Ildmørje, og bag den stod der en Havretønde.

„Hvorfor æder du ikke af Havretønden?“ sagde Mumle Gaaseæg.

„Fordi jeg ikke er god for at snu mig,“ sagde Hesten.

„Jeg skal nok snu dig,“ sagde Mumle.

„Slid heller af mig Hovedet,“ sagde Hesten.

Saa gjorde han det, og da blev Hesten til en vakker Karl. Han sagde, han var bergtagen og omskabt til en Hest af Troldet, og han hjalp ham til at finde Sværdet, som Troldet havde gjemt paa Sengebunden, og oppi Sengen laa Gamlemor til Troldet og snorksov.

Hjem igjen foer de tilvands, og da de vare komne udpaa, kom Gamlekjærringen efter; hun kunde ikke naa dem, saa gav hun sig til at drikke, og hun drak saa det minkede og Vandet faldt; men Havet raadede hun ikke med at drikke op, saa sprak hun.

Da de kom til Lands, sendte Mumle Gaaseæg Bud, at Kongen skulde hente Sværdet. Han sendte fire Heste, nei de ruggede det ikke, han sendte otte, og han sendte tolv, men Sværdet blev der det var, de orkede ikke at flytte det af Flækken. Men Mumle Gaaseæg tog det alene og bar det frem.

Kongen troede ikke sine Øine, da han saa Mumle igjen, men han laat vel og lovede baade Guld og grønne Skove; og da Mumle vilde have mere Arbeide, sagde han,

han fik reise ud til Troldslottet han havde, det som ingen torde være paa, og der fik han ligge, til han havde bygget Bro over Sundet, saa Folk kunde komme frem did; var han god for det, skulde han lønne ham vel, ja gjerne give ham Datter sin," sagde han.

Ja, det skulde han være god for, mente Mumle Gaaseæg.

Der var aldrig nogen kommen fra det med Livet; de, som kom saa langt, at de kom frem, laa der baade dræbte og plukkede saa smaa som Gryn; og Kongen tænkte, han aldrig skulde se ham mere, naar han fik ham did.

Men Mumle lagde i Veien; han tog med sig Nistekræppen og en passelig vrang og vreden Furekubbe, en Tælgeøx, en Blei og nogle Fedvedstikker og den vesle Lægdsgutten i Kongsgaarden.

Da han kom til Sundet, gik Elven fuld af Is og var saa strid som en Fos, men han satte Benene fast i Bunden og vadede frem, saa han kom over tilsidst.

Da han havde varmet sig og madstelt sig, vilde han sove, men det varede ikke længe, før der blev slig Brag og Larm, som de skulde vendt op og ned paa hele Slottet. Døren foer op paa vid Væg, og han saa ikke andet end en gabende Kjæft fra Træskelen op til Dørbjælken.

„Der har du en Jafs, smag paa den!" sagde Mumle og kastede Lægdsgutten i Gabet. „Lad mig saa se, hvad du er for En, kanske det er kjends Folk?"

Det var det; for det var Gamle-Erik, som var ude. De tog til at spille Kort, han vilde vel prøve at tjene igjen noget af den Landskylden, Mumle havde truet af Mor hans, da han gik paa Krav for Kongen; men hvorledes det gik, saa var Mumle den som vandt, for han satte Kors paa de bedste Kortene, og da han havde vundet af ham alt det han havde paa sig, maatte Gamle-Erik give Mumle af det Guldet og Sølvet, som var paa Slottet.

Ret som det var, gik Varmen ud for dem, saa de ikke kunde skjelne Kortene fra hverandre.

„Nu faar vi hugge Ved," sagde Mumle, og hug Tælgeøxen i Furekubben og drev Bleien ind; men Briompeisen var vrang og vilde ikke kløvne strax, endda Mumle bændte og brød med Øxen. „De siger, at du skal være stærk," sagde han til Gamle-Erik; „spyt i Næven, hug Kløerne i, bænd og bryd, og lad mig se, hvad du duer til," sagde han.

Erik gjorde saa og foer i Sprækken med begge Næverne og brød alt han orkede, men med det samme slog Mumle Gaaseæg Bleien ud, saa sad Gamle-Erik i Klemmen; siden prøvede han Øxhammeren paa Ryggen hans. Gamle-Erik bad baade tyndt og vakkert, at han skulde slippe løs, men det Øre vilde Mumle Gaaseæg ikke høre paa, før han lovede, at han aldrig skulde komme did og gjøre Ufred mere; og saa maatte han love, at han skulde bygge Bro over Sundet, saa Folk kunde fare over til alle Aarsens Tider, og den skulde være færdig, naar Isen var gaaet.

„Det var haardt," sagde Gamle-Erik, men der var ingen anden Raad; vilde han løs, maatte han love det; men han tingede paa, at han skulde have den første Sjælen, som foer over Broen; den skulde være Sundtolden.

Den skulde han have, sagde Mumle. Saa slap han løs og foer hjem igjen. Men Mumle Gaaseæg lagde sig til at sove paa det, og han sov til langt ud paa Dagen.

Da Kongen kom og skulde se, om han var hakket eller om de bare havde smaaplukket ham, maatte han vade i Penge, før han kom frem til Sengen; de laa i Dynger og Sække til langt op paa Væggen, og i Sengen laa Mumle og snorksov.

„Gud hjælpe baade mig og min Datter," sagde han, da han skjønte, Mumle var lys levende. Jo, alting var godt og vel gjort, det kunde ingen nægte, men det var

ikke værdt at tale om Bryllup, før Broen var færdig, sagde han.

En Dag da saa stod Broen der fuld færdig, og Gamle-Erik stod paa den, og skulde tage Tolden, han havde tinget paa.

Mumle Gaaseæg vilde have Kongen med sig og prøve Broen, men det havde han ingen Hug til. Saa satte han sig selv op paa en Hest og slængte den fede Kongsgaardsbudeien op paa Sadelknappen foran sig, — hun saa mest ud som en diger Furekubbe — og saa red han over, saa det dundrede i Broen.

„Hvor er Sundtolden? Hvor har du Sjælen?" skreg Gamle-Erik.

„Hun sidder inde i denne Furekubben; vil du have den, faar du spytte i Næven og tage den," sagde Mumle Gaaseæg.

„Nei helles Tak; — tager ikke hun mig, tager ikke jeg hende," sagde Gamle-Erik; „en Klemme har du faaet mig i, du skal ikke faa mig i en til," sagde han, og dermed fløi han lige hjem til Gamlemor sin, og siden har han hverken været hørt eller spurgt der.

Men Mumle Gaaseæg foer hjem til Kongsgaarden og vilde have Lønnen, Kongen havde lovet ham, og da Kongen vred sig for at give ham den, og vilde gaa fra det han havde lovet, sagde Mumle det var bedst, han lagede sig en dygtig Nisteskræppe, saa vilde han selv tage Løn. Ja, det gjorde Kongen, og da den var istand, tog Mumle Kongen ud paa Traakken, og gav ham en ordentlig Tryk, saa han foer tilveirs. Nisteskræppen kastede han efter ham, for at han ikke skulde være madløs, og er han ikke kommen ned igjen, saa svæver han mellem Himmel og Jord med Madskræppen sin den Dag i Dag.

37. Veslefrik med Felen.

Der var en Gang en Husmand, som havde en eneste Søn, og denne Gutten var skrøbelig og havde maadelig Helse, saa han ikke orkede at gaa paa Arbeide.

Han hedte Frik, og lidenvorren var han ogsaa, saa kaldte de ham Veslefrik. Hjemme var der lidet baade at bide og brække, saa gik Far hans ud paa Bygden og vilde fæste ham bort til Jæter eller Visergut. Men der var ingen som vilde have Gutten hans, før han kom til Lensmanden, han skulde tage ham, for han havde nylig jaget Visergutten sin, og der var ingen, som vilde til ham, for han havde Ord for at være en Skarv. Det var bedre noget end ikke noget, tænkte Husmanden, Maden fik han da, for hos Lensmanden skulde han tjene for Kosten; Løn og Klæder blev der ikke talt om. Men da Gutten havde været der i tre Aar, vilde han reise, og da gav Lensmanden ham hele Lønnen paa een Gang. Han skulde have en Skilling Aaret; „mindre kunde det ikke være,“ sagde Lensmanden; saa fik han tre Skilling i alt.

Veslefrik syntes nok det var store Penge, for han havde aldrig eiet saa meget; men han spurgte, om han ikke skulde have noget mere.

„Du har faaet mere, end du skulde have,“ sagde Lensmanden.

„Skal jeg ikke have noget til Klæder da?“ sagde Veslefrik. „Det jeg havde, da jeg kom hid, har jeg slidt af mig, og jeg har ikke faaet noget igjen,“ og nu var han saa fillet, at Fillerne hang og slang om ham, sagde han.

„Naar du har faaet det vi er forligte om, og tre Skilling til, saa har ikke jeg mere med dig,“ sagde Lensmanden.

Men han skulde da faa Lov at gaa ud i Kjøkkenet og faa lidt Mad i Nisteskræppen sin, og saa gik han paa Byveien og skulde kjøbe Klæder. Han var baade lystig og

glad, for han havde aldrig seet en Skilling før, og ret som det var, saa kjendte han efter, om han havde dem alle tre. Da han havde gaaet langt og længer end langt, var han kommen ind i en trang Dal med høie Fjeld paa alle Kanter, saa han ikke syntes, der var nogen Vei til at komme frem; han tog til at undres, hvad der kunde være paa hin Side af disse Fjeldene, og hvorledes han skulde komme over dem.

Men han maatte op, og saa steg han i Veien; han orkede lidet og maatte hvile stundomtil, og da regnede han efter, hvormange Penge han havde. Da han kom op paa det høieste, var det ikke andet end en stor Mosefly; der satte han sig og skulde se, om han havde Skillingerne sine igjen, og før han vidste af det, kom der til ham en Fattigmand, og han var saa stor og lang, at Gutten satte i at skrige, da han rigtig fik se, hvor stor og lang han var.

„Vær ikke ræd du," sagde Fattigmanden, „jeg gjør dig ikke noget, jeg beder bare om en Skilling i Guds Navn."

„Gud bære mig, sagde Gutten, „jeg har bare tre Skilling, og dem skulde jeg til Byen og kjøbe Klæder for," sagde han.

„Det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden; „jeg har ingen Skilling, og jeg er endda mere fillet end du."

„Ja, saa faar du faa den da," sagde Gutten.

Da han havde gaaet en Stund, blev han træt og satte sig til at hvile igjen. Da han saa op, saa var der en Fattigmand der igjen, men han var endda større og styggere end den første, og da Gutten rigtig fik se, hvor stor og styg og lang han var, satte han i at skrige.

„Vær ikke ræd for mig, jeg gjør dig ikke noget, jeg beder bare om en Skilling i Guds Navn, sagde Fattigmanden.

„Gud bære mig saasandt," sagde Gutten; „jeg har bare to Skilling, og dem skal jeg til Byen og kjøbe Klæder for, havde jeg mødt dig før, saa —".

„Det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden; „jeg har ingen Skilling og større Krop og mindre Klæder."

„Ja, saa faar du faa den da," sagde Gutten.

Saa gik han en Stund igjen, til han blev træt, da satte han sig at hvile, og da han vel havde sat sig, kom der til ham en Fattigmand igjen; men han var saa stor og styg og lang, at Gutten saa opefter og opefter, til han saa lige til Himmels, og da han rigtig fik se, hvor stor og styg og fillet han var, satte han i at skrige.

„Vær ikke ræd for mig du, Gutten min," sagde han; „jeg gjør dig ikke noget, for jeg er bare en Fattigmand, som beder om en Skilling i Guds Navn."

„Gud bære mig saasandt," sagde Veslefrik, „jeg har bare een Skilling igjen, og den skal jeg til Byen og kjøbe Klæder for; havde jeg mødt dig før, saa —".

„Ja, jeg har ingen Skilling jeg, og større Krop og mindre Klæder, saa det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden.

Saa fik han faa Skillingen da, sagde Veslefrik, der var ingen Raad for det; for saa havde hver sin, og han havde ingen.

„Ja, siden du har sligt et godt Hjertelag, at du har givet bort alt det du eiede," sagde Fattigmanden, „saa skal jeg give dig et Ønske for hver Skilling;" det var den samme Fattigmanden, som havde faaet dem alle tre; han havde bare skabt sig om for hver Gang, saa Gutten ikke kunde kjende ham igjen.

„Jeg har altid havt saadan Hug til at høre Felen laate og se, at Folk var saa lystige og glade, at de dandsede," sagde Gutten, „saa faar jeg ønske hvad jeg vil, saa vil jeg ønske mig en Fele som er slig, at alt som har Liv, maa dandse efter den," sagde han.

„Det skulde han faa, men det var et skrøbeligt Ønske," sagde Fattigmanden; „du faar ønske bedre for de andre Skillingerne."

„Jeg har altid havt saadan Hug til at jagte og skyde," sagde Veslefrik, „saa faar jeg ønske hvad jeg vil, saa vil jeg ønske mig en Bøsse, som er slig, at jeg træffer alt det jeg sigter efter, om det var aldrig saa langt borte."

„Det skulde han faa, men det var et skrøbeligt Ønske," sagde Fattigmanden; „du faar ønske bedre for den sidste Skillingen."

„Jeg har altid havt Hug til at være i Lag med Folk, som var snilde og godhjertede," sagde Veslefrik, „saa fik jeg det som jeg ønsker, vilde jeg have det saa, at ingen kan nægte mig det første jeg beder om."

„Det Ønsket var ikke saa skrøbeligt," sagde Fattigmanden, og saa strøg han bort imellem Haugene, saa han ikke saa ham mere, og Gutten lagde sig til at sove, og næste Dagen kom han ned af Fjeldet med Felen og Bøssen sin.

Først gik han til Landhandleren og bad om Klæder, og paa en Bondegaard bad han om Hest, og paa en anden bad han om Slæde, og enstéds bad han om Finmut, og der var ikke Nei at faa for ham; om det var aldrig saa store Gniere, maatte de give ham det han bad om. Tilsidst reiste han gjennem Bygden som en staselig Storkarl og havde baade Hest og Slæde. Da han havde reist et Stykke, mødte han Lensmanden, som han havde tjent hos.

„God Dag, Husbond," sagde Veslefrik med Felen, han standsede og hilste.

„God Dag," sagde Lensmanden; „har jeg været din Husbond?" spurgte han.

„Ja kommer du ikke i Hug det, at jeg tjente hos dig i tre Aar for tre Skilling?" sagde Veslefrik.

„Gud bevares, hvor du er kommen dig i en Hast da," sagde Lensmanden. „Hvorledes har det gaaet til, at du er bleven saadan Storkar?"

„Aa, det var nu saa det," sagde Veslen.

„Er du saa vellystig, at du farer med Fele ogsaa?" sagde Lensmanden.

Ja, jeg har altid havt Hug til at faa Folk til at dandse," sagde Gutten, „men det gjæveste jeg har, er denne Bøssen," sagde han; „for det falder mest alt det jeg peger paa med den, om det er aldrig saa langt borte. Ser du den Skjæren, som sidder i Granen derborte," sagde Veslefrik. „Hvad sætter du, at jeg kniber den, her vi staar?" sagde han.

Det vilde Lensmanden gjerne, om det skulde være, sætte Hest og Gaard og hundrede Daler paa, han ikke var god for; men han skulde da sætte alle de Penge, han havde paa sig, og hente den skulde han, naar den faldt; for han troede aldrig, det var muligt at række saa langt med nogen Bøsse. Men med det samme det smald, faldt Skjæren ned i et stort Klungrekjær, og Lensmanden strøg bort opi Kjæret efter den, og han tog den op og viste Gutten den. Idetsamme satte Veslefrik til at stryge paa Felen, og Lensmanden til at dandse, saa Tornene sled i ham, og Gutten spillede, og Lensmanden dandsede og græd og bad for sig, til Fillerne føg om ham, og han næsten ikke havde en Traad paa sig.

„Ja, nu tænker jeg, du er saa fillet som jeg var, da jeg reiste af Tjenesten hos dig," sagde Gutten, „saa nu faar du slippe med det," men først maatte Lensmanden give ham det, han havde væddet paa, at han ikke skulde træffe Skjæren.

Da Gutten kom til Byen, tog han ind paa et Værtshus; han spilte, og de som kom did, dandsede, og han levede baade lystig og vel; det var ingen Sorg for ham, for ingen kunde sige Nei til det han bad om.

Men som de stod i den bedste Legen, kom Vægterne og skulde trække Gutten paa Raadstuen, for Lensmanden havde klaget over ham og sagt, at han havde overfaldt ham og plyndret ham og næsten taget Livet af ham, og nu skulde han hænges; det var ikke at bede for.

Men Veslefrik havde Raad for al Uraad han, og det

var Felen. Han tog til at spille paa den, saa maatte Vægterne dandse, til de laa der og gabede.

Saa sendte de Soldater og Vagt i Veien, men det gik ikke bedre med dem end med Vægterne; da Veslefrik fik Felen frem, maatte de til at dandse, saa længe han orkede at faa Felen til at laate, men de vare klare længe før. Tilsidst saa lurede de sig paa ham og tog ham, imedens han sov om Natten, og da de havde faaet ham, blev han dømt til, at han skulde hænges strax, og det bar afsted til Galgen med det samme. Der stimlede sammen en Mængde Folk, som skulde se dette Vidunder, og Lensmanden var ogsaa med, og han var saa sjæleglad, fordi han skulde faa Ret for Pengene og Skindet sit, og faa se, at de hængte ham; men det gik ikke fort, for Veslefrik var skrøbelig til at gaa og skrøbeligere gjorde han sig; Felen og Bøssen drog han ogsaa med sig; der var ingen god for at faa fra ham dem, og da han kom til Galgen og skulde klyve op paa Stigen, hvilte han for hvert Trin; paa det øverste satte han sig og spurgte, om de kunde nægte ham et Ønske, om han ikke kunde faa Lov til en Ting; han havde saadan Lyst til at laate en Laat og lege en Leg paa Felen sin, før de hængte ham. — „Nei, det var baade Synd og Skam at nægte ham det,“ sagde de; der var ikke Nei til det han bad om. Men Lensmanden bad for Guds Skyld, at de ikke skulde lade ham faa Lov til at klunke paa en Streng, ellers var det ude med dem allesammen, og skulde Gutten have Lov til at spille, maatte de binde ham til den Birken, som stod der. Veslefrik var ikke længe om at faa Felen til at laate, og alle de som var der til at dandse, baade de som gik paa To og Fire, baade Provst og Præst og Skriver og Fut og Lensmand og Mestermand og Bikkjer og Svin; de dandsede og lo og skreg om hverandre; somme dandsede, til de laa som døde; nogle dandsede, til de faldt i Svime; galt gik det med dem alle; men værst gik det med Lensmanden, for han stod

gjørdet til Birken og dandsede og skurede store Stykker af Ryggen sin paa den. Der var ikke nogen, som tænkte paa at gjøre noget med Veslefrik, og han fik gaa med Bøssen og Felen sin, som han vilde, og han levede vel alle sine Dage, for der var ingen, som kunde sige Nei til det første han bad om.

38. Gjæte Kongens Harer.

Der var en Gang en Livørsmand, som havde givet op Gaarden sin til Odelsmanden, men han havde tre Sønner til, og de hedte Per og Paal og Esben Askelad. De gik hjemme og drev og vilde ingenting gjøre, for de havde det for godt, og selv syntes de, at de vare for gode til alting, og at ingenting var godt nok til dem.

Langt om længe havde Per faaet høre, at Kongen vilde have en Gjæter til at gjæte Harerne sine, og saa sagde han til Faderen, at han vilde did, det kunde være passe til ham, for han vilde ikke tjene nogen ringere Mand end Kongen, sagde han. Kallen mente det, at der nok kunde være Arbeide, som passede bedre til ham end det; for den, som skulde gjæte Haren, fik være leug og let og ikke nogen Daustok, og naar Harerne tog paa at skjærpe og flyve, saa blev det anden Dands end at rangle stueimellem. Ja, det fik ikke hjælpe, Per vilde did og han skulde did, saa tog han Skræppen paa Nakken og labbede ned over Bakken, og da han havde gaaet langt og længer end langt, kom han til en gammel Kjærring, som stod med Næsen sin i en Vedkubbe og hakkede, og da han fik se, hvorledes hun rykkede og sled for at komme løs, gav han sig til at storle.

„Staa ikke der og glisp," sagde Kjærringen, „men kom og hjælp en gammel Krok; jeg skulde knærte sund lidt Ved,

saa fik jeg Næsen min nedi her, og saa har jeg staaet og rykket og slidt og ikke smagt Madsmulen i hundrede Aar," sagde hun.

Men endda mere lo han Per; han syntes det var bare Moro, og sagde, at naar hun havde staaet saa i hundrede Aar, kunde hun altid holde ud hundrede til.

Da han kom til Kongsgaarden, tog de ham til Gjæter strax; det var ikke ondt om Tjeneste der, og god Niste og god Løn skulde han have og kanske Prindsessen paa Kjøbet, men om der kom bort en eneste af Kongens Harer, skulde de skjære tre røde Remmer af Ryggen hans og kaste ham i Ormegaarden.

Saalænge Per var i Fægaden og i Hjemhagen, havde han alle Harerne i een Flok, men da det led paa Dagen, og de kom op i Skoven, tog de til at skjene og flyve over alle Aaserne. Per satte efter og rendte paa Spræng, saalænge han kunde skjønne, han havde een igjen, og da den sidste var borte, var han næsten sprængt, siden saa han ikke mere til dem.

Da det led paa Eftermiddagen, ranglede han paa Hjemveien og stod og kopte og kopte efter dem i Grinden; der kom ingen Harer, men da han kom hjem til Kongsgaarden om Kvelden, stod Kongen færdig med Kniven og tog og skar tre røde Remmer af Ryggen paa ham, strøede Peber og Salt i og kastede ham i Ormegaarden.

Om en Stund vilde Paal i Veien til Kongsgaarden og gjæte Harerne til Kongen. Kallen sagde det samme til ham og endda mere til; men han maatte afsted og han vilde afsted, der var ingen Raad for det, og det gik hverken værre eller bedre med ham end det gik med Per. Kjærringen stod der og rykkede og sled med Næsen i Vedkubben, han lo og syntes det var bare Moro, og lod hende staa der og hakke. Tjeneste fik han strax, der var ikke Nei til det; men Harerne skjenede fra ham bort over alle Haugene, endda han sprængfløi, saa han pustede og bar sig som en

Buhund i Solsteg, og da han kom hareløs til Kongsgaarden om Kvelden, stod Kongen færdig med Kniven paa Traakken og tog og skar tre brede røde Remmer af Ryggen paa ham og strøede Peber og Salt i, og saa i Ormegaarden med ham.

Da det led om en Stund, vilde Askeladden i Veien og gjæte Kongens Harer, og det sagde han til Kallen; han syntes, det kunde være saadant passe Arbeide til sig at fare i Skov og Mark og bort efter Jordbærbraaterne og ræke efter en Flok Harer og ligge og sove og lade sig i Solbakkerne stundomtil.

Kallen mente det, at der nok kunde være Arbeide, som passede bedre til ham; gik det ikke værre, saa gik det vist ikke bedre med ham, end det havde gaaet Brødrene hans; den som skulde gjæte Kongens Harer, fik ikke drage sig som en Daustok med Blyladder paa eller som en Flue i en Tjærekost; og naar de tog til at skjene i Solbakkerne, blev det anden Dands end at fange Lopper med Vaatter paa; den som skulde slippe fra det med hel Ryg, fik være mere end leug og let, og flyve maatte han værre end et tørt Skind og en Fugleving.

Ja, det fik ikke hjælpe, hvorledes det var, sagde Esben Askelad; han vilde til Kongsgaarden og tjene Kongen, for nogen ringere Mand vilde han ikke tjene," sagde han, „og Harerne skulde han nok gjæte, de kunde vel ikke være stort værre end Gjeden og Kalven;" saa tog Askeladden Skræppen paa Nakken og labbede ned ad Bakken.

Da han havde gaaet langt og længer end langt, saa han tog til at blive rigtig sulten, kom han til den gamle Kjærringen, som stod med Næsen i Vedkubben og rykkede og sled og vilde løs.

„God Dag, Gamlemor," sagde Askeladden, „staar du der og bryner Næsen din, din stakkars Krok du er?" sagde han.

„Nu har ikke nogen kaldt mig Mor paa hundrede

Aar," sagde Kjærringen, „men kom nu og hjælp mig løs og giv mig saa lidt at leve af, for jeg har ikke havt Mad i min Mund i al den Tid, saa skal jeg gjøre dig et Morsstykke igjen," sagde hun.

Ja, han syntes nok hun kunde trænge til baade Mad og Drikke da, sagde Esben Askelad.

Saa kløvede han Klubben for hende, saa hun fik Næsen ud af Vedsprungen, og satte sig til at æde og delte med hende, og Kjærringen havde god Madhug, det kan En nok vide, saa hun blev ved Broderparten af Nisten.

Da de vare færdige med det, gav hun Askeladden en Pibe, som var slig, at naar han blæste i den ene Enden, saa spredte det sig til alle Kanter det som han vilde have bort, og naar han blæste i den anden, saa sankede det sig sammen igjen; og om Piben blev borte eller kom fra ham, saa fik han den igjen, bare han ønskede den tilbage. Det var meget til Pibe, tænkte Esben Askelad.

Da han kom til Kongsgaarden, tog de ham til Gjæter strax, det var ikke ondt om Tjeneste der, og Kost og Løn skulde han have, og var han istand til at gjæte Kongens Harer, saa ingen kom bort, skulde han kanske faa Prindsessen ogsaa, men kom der bort nogen af dem, om det saa ikke var mere end en Hareunge, skulde de skjære tre røde Remmer af Ryggen hans, og Kongen var saa sikker paa det, at han gik bort og brynte Kniven med det samme.

Det skulde være en smal Sag at gjæte disse Harerne, mente Esben Askelad; for naar de gik ud, vare de mest saa tamme som en Faareflok, og saa længe han var i Fægaden og i Hjemhagen, havde han dem ogsaa i Flok og Følge, men da de kom op under Skovaasen, og det led til Middags, saa Solen tog til at brænde og skinne i Braater og Lier, tog de paa at skjærpe og skjene bort mellem alle Haugene.

„Eia mei da! hei, vil du gaa!" skreg Esben Askelad

og blæste i den ene Ende af Piben, saa de foer til alle Verdsens Kanter, og borte var de. Men da han kom frem paa en gammel Kullebund, saa blæste han i den anden Ende paa Piben, og før han vidste Ordet af det, var Harerne der og stod i Række og Rad, saa han kunde se dem over som en Trop Soldater paa en Exercerplads. Det var meget til Pibe, tænkte Esben Askelad, saa lagde han sig til at sove bort i en Solbakke og Harerne skjenede og skjøttede sig selv til Kveldstid; da blæste han dem sammen igjen og kom frem til Kongsgaarden med dem som med en Faareflok.

Kongen og Dronningen og Prindsessen med de stode i Svalen og undredes paa, hvad dette var for en Karl, som gjætede Harerne, saa han kom hjem med dem igjen, og Kongen talte og regnede dem og pegte med Fingeren og regnede dem igjen, men der var ikke borte saa meget som en Hareunge engang. „Det var Gut det!" sagde Prindsessen.

Den næste Dagen foer han til Skovs og skulde gjæte igjen, men som han laa og ladede sig i en Jordbærbraate, sendte de Stuepigen i Kongsgaarden bort til ham, for at hun skulde faa Rede paa, hvorledes det gik til, at han var Karl for at gjæte Kongens Harer saa vel.

Han tog frem og viste hende Piben, og saa blæste han i den ene Enden, saa de foer som en Vind bort over alle Hauge og Aaser, og saa blæste han i den anden, saa de kom travende hjem paa Braaten og stod paa Række og Rad igjen.

Det var en artig Pibe, syntes Stuepigen; hun skulde gjerne give hundrede Daler for den, om han vilde sælge den, sagde hun.

„Ja, det er meget til Pibe," sagde Esben Askelad, „og for Penge var den ikke tilfals, men vilde hun give ham de hundrede Dalerne og en Kys for hver Daler, saa skulde hun faa den," sagde han.

Ja da, det skulde hun gjerne gjøre; hun skulde gjerne give ham to for hver Daler og Tak til.

Saa fik hun Piben, men da hun kom frem til Kongsgaarden, var Piben borte, for Esben Askelad havde ønsket den til sig igjen, og da det led tilkvelds, kom han hjem med Harerne sine som med en anden Faareflok, og alt det Kongen regnede og pegte og talte, saa hjalp det ikke, for der manglede ikke et Haar.

Den tredie Dagen han gjætede, sendte de Prindsessen i Veien, forat hun skulde faa Piben fra ham. Hun gjorde sig blid som en Lærke, og saa bød hun ham to hundrede Daler, om han vilde sælge hende Piben og sige hende, hvorledes hun skulde bære sig ad for at faa den vel hjem med sig.

„Ja, det er meget til Pibe," sagde Esben Askelad, „og den var ikke tilfals," sagde han, „men det var det samme, han fik gjøre det for hendes Skyld, vilde hun give ham to hundrede Daler og en Kys paa Kjøbet for hver Daler, saa skulde hun faa Piben, og vilde hun beholde den, fik hun passe vel paa den; det var hendes Sag det."

„Det var en høi Pris paa den Harepiben," syntes Prindsessen, og hun kviede sig ligesom for at give ham Kyssene, „men siden det var i Skoven, saa ingen saa det eller hørte det, saa fik det skure, for Piben maatte hun have og vilde hnn have," sagde hun, og da Esben Askelad havde faaet det han skulde have, saa fik hun Piben, og saa gik hun og holdt og fingrede paa den hele Veien, men da hun kom til Kongsgaarden og skulde tage den op, var den borte mellem Fingrene paa hende.

Den næste Dag vilde Dronningen selv i Veien og faa fra ham Piben, og hun mente nok, hun skulde have Piben med sig ogsaa.

Hun var mere kneben paa Skillingen og bød ikke mere end femti Daler, men hun maatte lægge paa, saa det blev tre hundrede. Askeladden sagde, det var meget til Pibe,

og det var et rent Skambud, men for hendes Skyld fik det være det samme; vilde hun give ham tre hundrede Daler og en Smældkys paa Kjøbet for hver Daler, saa fik hun have den. Det fik han velmaalt, for paa det Slaget var hun ikke saa prutten.

Da hun havde faaet Piben, baade bandt hun den fast og gjemte den vel til, men det gik ikke hende et Haar bedre end de andre, for da hun skulde tage den frem, var Piben borte, og om Aftenen kom Esben Askelad hjemdrivende med Kongens Harer som med en veltæmt Faareflok.

„Det er Skrab alt tilhobe," sagde Kongen; „jeg faar nok i Veien selv, skal vi faa fra ham denne Skarvepiben; det bliver ikke andet Raad kan jeg skjønne," og da Esben Askelad var kommen vel til Skovs med Harerne den næste Dagen, saa strøg Kongen efter og fandt ham i den samme Solbakken, som Kvindfolkene havde været i Kastelag med ham.

Ja, de vare fine Venner og vel forligte, og Esben teede ham Piben og blæste baade i den ene og i den anden Ende paa den, og Kongen syntes det var en artig Pibe og vilde endelig kjøbe den, om han saa skulde give tusind Daler for Piben.

„Ja, det er meget til Pibe, det," sagde Esben Askelad „og for Penge er den ikke tilfals," sagde han, „men ser du den hvide Hesten dernede?" sagde han og pegte bort i Skoven.

„Ja, det er min egen Hest, det er Hviten det," sagde Kongen; den var han god til at kjende selv.

„Ja, vil du give mig tusind Daler og kysse den hvide Hoppen, som gaar nedi Myren bag ved den store Furuen, saa skal du faa Piben min."

„Er den ikke tilfals for nogen anden Pris?" sagde Kongen.

„Nei, den er ikke det," sagde Esben.

„Ja, men jeg faar vel Lov at lægge Silkelommetørklædet mit imellem," sagde Kongen.

Det kunde han faa Lov til, og saa fik han Piben og lagde den i Pengepungen sin, og den stak han i Lommen og knappede vel til for den, og saa strøg han afsted paa Hjemveien; men da han kom til Kongsgaarden og vilde tage frem Piben, var det ikke ligere med ham end med Kvindfolkene, han havde ikke Piben mere end de havde den; og Esben Askelad kom hjemdrivende med Hareflokken, og der manglede ikke et Haar.

Kongen var baade hadsk og harm, fordi han havde narret dem allesammen og snydt ham for Piben ogsaa, og nu skulde han miste Livet, det var ikke noget at spørge om; og Dronningen sagde det samme, det var bedst at rette en saadan Bedrager paa fersk Gjerning.

Esben mente det, at det hverken var ret eller rigtigt, for han havde ikke gjort andet end det, de havde sagt han skulde gjøre, og saa havde han værget Ryggen og Livet sit, saagodt han kunde.

Saa sagde Kongen, at det fik være det samme, var han god for at lyve det store Bryggekarret saa fuldt, at det randt over, saa skulde han faa beholde Livet.

Det var hverken noget langt eller vanskeligt Arbeide det, det troede han sig vel til, sagde Esben Askelad, og saa tog han paa at fortælle, hvorledes det var gaaet med ham fra Førsten af; han fortalte om Kjærringen med Næsen i Stubben, og ret som det var, saa sagde han: — „jeg maa noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — saa talte han om Piben han fik, og om Stuepigen, som kom til ham og vilde kjøbe den for hundrede Daler, og om alle Kyssene hun maatte give attpaa borte i Skovbakken, og saa talte han om Prindsessen, hvorledes hun kom til ham og kyssede ham saa vel for Piben, saa ingen saa eller hørte det borte i Skoven — „jeg maa noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt" — sagde Esben Askelad —; saa talte

han om Dronningen, hvor kneben hun var paa Skillingen, og hvor flongs hun var med Smældkys — „jeg maa noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — sagde Esben Askelad.

„Nu synes jeg, det er temmelig fuldt jeg," — sagde Dronningen.

„Aa inte," sagde Kongen.

Saa tog han paa at tale om, at Kongen kom til ham, og om den hvide Hesten, som gik nede i Myren — og om han vilde have Piben, saa fik han — saa fik han — „ja, med Forlov, jeg maa noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — sagde Esben Askelad.

„Holdt, holdt, det er fuldt, Gut!" skreg Kongen, „ser du ikke, det flømmer over Bredden paa Bryggekarret?"

Saa syntes Kongen og Dronningen, at det var bedst han fik Prindsessen og halve Riget; der var ingen Raad for det.

„Det var meget til Pibe, det," sagde Esben Askelad.

---

39. Krambodgutten med Gammelostlasten.

Der var en Gang en Krambodgut; han var saa godt likt af alle, der han var, at de syntes han var for god til at staa bag Disken med Alen og Bismer. De vilde hjælpe ham til en Ladning til at fare udenlands med, og saa lod de ham vælge selv, hvad han vilde reise med. Han valgte Gammelost og foer til Tyrkiet med den. Der solgte han den godt; men da han skulde paa Hjemveien, traf han to, som havde dræbt en Mand, og det var ikke nok, at de havde dræbt ham i levende Live, men de foer ilde med Liget, efterat han var død. Han kunde ikke taale

at se paa, at de handlede saa urigtigt; saa kjøbte han Liget af dem og Jord til for Pengene sine og begrov det.

Langt om længe kom han lykkelig hjem, og det var baade vel og ilde; nogle af dem, som havde hjulpet til og rustet ham ud, syntes han havde gjort en god Gjerning, men andre vare misfornøiede over, at han skulde kaste bort Pengene sine saaledes. Men saa vilde de prøve, om han ikke kunde gjøre det bedre en anden Gang og lod ham saa vælge en Last til. Han tog samme Lasten og reiste samme Veien, og fik den endda bedre betalt. Men da han kom paa Hjemveien, traf han to, som havde røvet en Kongsdatter, og de havde da faaet Sæle paa hende og vare komne til at kjøre med hende, de havde klædt hende af til Beltestedet, og gik en paa hver Side og pidskede paa. Gutten ynkedes over dette, for det var et deiligt Fruentimmer. Saa spurgte han, om de vilde sælge hende. Ja, vilde han veie hende op med Sølvpenge, skulde han faa hende, og det blev ikke lang Akkordering; han betalte det de forlangte.

Langt om længe kom han lykkelig hjem igjen; men de som havde rustet ham ud, bleve saa rent mismodige over Handelen hans, at de landlyste ham. Saa maatte han reise over til England. Der opholdt han sig i fire Aar med sin Kjæreste. Da var det deres Levevei, at hun var saadan Mester til at slaa Kniplinger, som han solgte for to Ort om Dagen.

En Dag traf han to, som var Uvenner, og den ene vilde pidske den anden op, fordi han var skyldig ham halvanden Ort. Dette syntes Gutten var uligt, og betalte for ham. En anden Dag traf han to Reisende, som gav sig i Tale med ham og spurgte, om han havde noget at sælge. Han havde ikke andet end Kniplinger, sagde han. Ja, de vilde kjøbe for tre Ort, og spurgte, hvor han opholdt sig, og satte en Dag de skulde komme; paa den Dagen kom de ogsaa. Da de kom, var den ene Broder til Kongsdatteren,

og den anden en, som hun var trolovet med, en Keiser-søn. De fik Kniplingerne, som de havde akkorderet om, og vilde have hende med sig hjem. Men hun vilde ikke være med, medmindre de vilde tage ham med og forsørge ham, thi han som havde frelst hende, vilde hun ikke forlade, saalænge hendes Livsdag var. De maatte gaa ind paa dette, vilde de have hende med. Da de skulde gaa ombord, gik Broderen og Søsteren først i Baaden; men da Keiser-sønnen skulde udi, skjød han fra Land og slængte sig oppi, og Gutten blev gjenstaaende. Skibet laa seilfærdigt, og seilede saasnart de kom ombord. Men saa kom han, som han havde betalt halvanden Ort for, med Baad og reiste ombord med ham. Da blev Kongsdatteren saa glad, at hun tog af Fingeren sin en Guldring og gav ham, og saa skulde han ned i Værelset, der hun laa.

De seilede i mange Dage, saa kom de til en vild Ø; der vilde de op og se efter Vildt, og saa stelte de det saaledes, at Broderen og den Norske, som havde frelst Kongsdatterens Liv, de skulde gaa paa hver sin Led af Øen, og Keisersønnen i Midten; og da Gutten var ringet, saa de ikke saa ham og han ikke dem, reiste de ombord, og saa blev han gjengaaende alene. Da vidste han ingen anden Raad, end at der maatte han være, og der blev han i syv Aar. Sit Ophold fik han af et frugtbart Træ, som han fandt, og da de syv Aar vare omme, kom der en gammel Mand og sagde til ham, „at idag skal din Kjæreste staa Brud," siger han, „de har ikke faaet et Ord af hende paa de syv Aarene, siden hun skiltes fra dig; men endda vil Keisersønnen ægte hende, fordi han skjønner hun er vettug, og fordi hun er saa rig." Og saa spørger Manden, om han ikke havde Lyst at komme til Bryllups. Saa siger han, det var vel noget, En kunde vide; men han fik vel Lykke til helst at være, der han var kommen. — Men om en liden Stund stod han i Gaarden, der Bryllupet var. Nu vilde han vide, hvad Slags Mand

det var, som havdeført ham did. Han var ikke noget Menneske, sagde han, men en Aand. Det var ham, som han havde kjøbt og begravet i Tyrkiet. Saa forærede han ham et Glas og en Flaske med Drikkevarer paa og siger det, at han skulde sende En ind med Besked til Kjøgemesteren, at han skulde komme ud til ham. „Først skal du slaa i et Glas og drikke selv," sagde han; „saa skal du slaa i et og skjænke Kjøgemesteren, og saa skal du slaa i det tredie og sende ind til Bruden; men først skal du tage Ringen af Fingeren din og lægge i det Glasset, du sender hende."

Da Kjøgemesteren kom ind med Skjænken, sagde alle, hun maatte ikke drikke. Men Kjøgemesteren sagde: „først drak han, og saa drak jeg, saa maa vel hun trygt kunne drikke." Da hun havde drukket ud, kjendte hun Ringen, som laa paa Bunden i Glasset, og vilde ud, og da hun kom ud, kjendte hun ham igjen, og tog ham om Halsen og kyssede ham, endda saa skjægget han var; for du kan vide, han havde hverken havt Kost eller Kniv paa Skjægget sit i syv Aar.

Men saa kom Kongen efter og vilde vide, hvad det var for Slags Kjærlighed, som var mellem dem. De blev hentet ind i et Værelse, og fortalte, hvorledes det var gaaet til fra Først til Sidst. Saa befalede Kongen at hente Barberer, som skulde skrabe Børsterne af ham og pudse ham, og Skrædder med ny Stadsklædning, og saa reiste Kongen ind i Bryllupsstuen og spurgte Brudgommen, denne Keisersønnen, hvad Dom han vilde fælde over En, som baade havde stjaalet Liv og Ære fra et Menneske. Han svarede: „at en saadan Skarv først skulde hænges i Galgen, og siden skulde Kroppen brændes." Han blev tagen paa samme Maaden, som han havde fældet Dommen over sig selv, og Krambodgutten blev gift med Kongsdatteren og levede baade længe og lykkelig.

Saa var jeg ikke længer med, og jeg ved ikke hvorledes det gik; men det ved jeg, at den, som sidst fortalte dette Eventyr, lever den Dag i Dag, og det var Ole Olsen Hilli i Røldal.

---

40. Følgesvenden.

Der var en Gang en Bondegut, som drømte, at han skulde faa en Prindsesse langt borte i Landene, og hun var saa rød og hvid som Melk og Blod og saa rig, at der aldrig kunde blive Ende paa Rigdommen hendes. Da han vaagnede, syntes han, hun stod lyslevende for ham endda, og han tykte hun var saa fin og deilig, at han ikke kunde være til, om han ikke fik hende. Saa solgte han det han havde, og reiste ud i Verden for at lede hende op. Han gik langt og længer end langt, og om Vinteren kom han til et Land, hvor alle Alfarveiene laa ende bent ud og ikke gjorde nogen Bøining. Da han havde vandret lige frem et Fjerdingaars Tid, kom han til en By, og udenfor Kirkedøren laa der en stor Isklump, som der stod et Lig indi, og den spyttede hele Kirkealmuen paa, da de gik forbi den. Gutten undredes ved dette, og da Præsten kom ud af Kirken, spurgte han ham, hvad det skulde være til. „Det er en grov Misdæder," sagde Præsten; „han er rettet for sin Ugudeligheds Skyld og opsat der til Spot og Spe."

„Hvad er det han har gjort da?" spurgte Gutten.

„Her i Livet var han Vintapper," sagde Præsten, „og han blandede Vinen med Vand."

Det syntes Gutten ikke var nogen farlig Gjerning, „og naar han havde bødet for det med Livet," sagde han, „kunde de gjerne lade ham komme i kristen Jord og have

Fred efter Døden." Men det sagde Præsten ikke kunde gaa an paa noget Sæt og Vis, for der skulde Folk til at bryde ham ud af Isen; der skulde Penge til at kjøbe Kristenjord af Kirken, Graveren skulde have Betaling for Graven, Kirkeeieren skulde have for Klokkerne, Klokkeren for Sangen og Præsten for Jordspaakastelsen.

„Tror du der er nogen, som vil betale alt det for en-rettet Synder?" spurgte han.

„Ja," sagde Gutten, „naar han bare fik ham i Jorden, skulde han nok betale Gravøllet af det Vesle han havde.

Præsten vilde ikke endda, men da Gutten kom med to Mand og spurgte, saa de hørte det, om han kunde nægte Jordspaakastelse, svarede han, at det torde han ikke.

Saa brød de Vintapperen ud af Isklumpen og lagde ham i kristen Jord; de ringede og sang over ham, og Præsten kastede Jord paa, og de drak Gravøl, saa de baade græd og lo om hverandre; men da Gutten havde kostet Gravølet, havde han ikke mange Skillinger i Lommen.

Han gav sig paa Veien igjen; men han var ikke kommen langt, før der kom en Mand efter ham, som spurgte, om han ikke syntes det var ødt at gaa saa alene.

„Nei, det syntes Gutten ikke, for han havde altid noget at tænke paa," sagde han.

Manden spurgte, om han ikke vilde have en Tjener.

„Nei," sagde Gutten, „jeg er vant ved at være min egen Tjener; derfor trænger jeg ingen, og om jeg aldrig saa gjerne vilde have en, saa har jeg ikke Raad til at have Tjener, for jeg har ikke Penge til Kost og Løn."

„Tjener trænger du, det ved jeg bedre end du," sagde Manden, „og du trænger til en Tjener, du kan lide paa i Liv og Død. Vil du ikke have mig til Tjener, kan du tage mig til Følgesvend; jeg lover dig, du skal have Gavn af mig, og det skal ikke koste dig en Skilling; jeg skal

fragte mig selv, og Kost og Klæder skal det ikke have nogen Nød med."

Ja, paa den Maade vilde han gjerne have ham til Følgesvend; siden reiste de sammen og Manden gik for det meste foran og viste Veien.

Da de havde reist langt bort gjennem Landene over Aaser og Heier, kom de til et Tværberg. Der bankede Følgesvenden paa og bad, at de skulde lukke op. Det lukkede sig op for dem ogsaa, og da de kom langt ind i Berget, kom Troldkjærringen frem med en Stol og bød dem: „Vær saa god at sidde ned, I kan være trætte," sagde hun.

„Sid selv!" sagde Manden. Saa maatte hun sætte sig ned, og da hun havde sat sig, blev hun siddende der, for Stolen var slig, at den ikke slap det, som kom nær den. Imens gik de omkring i Berget, og Følgesvenden saa sig omkring, til han fik se et Sværd, som hang over Døren. Det vilde han endelig have, og fik han det, lovede han Troldkjærringen, at han skulde slippe hende af Stolen.

„Nei," skreg hun, „bed mig om alt andet! Alt andet kan du faa, men ikke det, for det er mit Tresøstersværd!" (de vare tre Søstre, som eiede det sammen.) „Ja saa kan du sidde der til Verdens Ende," sagde Manden. Men da hun hørte det, sagde hun, han skulde faa det, naar han vilde løse hende.

Saa tog han Sværdet og gik med det, og lod hende sidde der alligevel.

Da de havde gaaet langt bort over nøgne Fjeld og vide Heier, kom de til et Tværberg igjen. Der bankede Følgesvenden paa og bød, at de skulde lukke op. Det gik som forrige Gang, det lukkede sig op for dem, og da de kom langt ind i Berget, kom der frem en Troldkjærring med en Stol og bød, at de skulde sidde ned, de kunde være trætte, sagde hun.

„Sid selv," sagde Følgesvenden, og saa gik det hende som Søsteren hendes, hun torde ikke andet, og da hun kom paa Stolen, blev hun siddende der hun sad. Imens gik Gutten og Følgesvenden omkring i Berget, og han lukkede op alle Skabe og Skuffer, til han fandt det han ledte efter; det var et Guldnøste. Det vilde han endelig have, og han lovede Troldkjærringen, at vilde hun give ham det, saa skulde han slippe hende af Stolen. Hun sagde, han kunde faa alt det hun eiede, men det vilde hun ikke miste, for det var hendes Tresøsternøste. Men da hun hørte det, at hun skulde blive siddende der til Dommedag, om han ikke fik det, saa sagde hun, at han fik tage det alligevel, naar han vilde løse hende. Følgesvenden tog det, han, men han lod hende blive siddende, der hun sad.

Saa gik de mange Dage over Heier og gjennem Skove, til de kom til et Tværberg igjen. Der gik det lige ens som med de to forrige: Følgesvenden bankede paa; det lukkede sig op, og inde i Berget kom der en Troldkjærring med en Stol og bød dem sidde ned, fordi de kunde være trætte. Men Følgesvenden sagde: „Sid selv," og saa sad hun der. De havde ikke gaaet gjennem mange Værelser, før han fik se en gammel Hat, som hang paa en Knag bag Døren. Den vilde Følgesvenden have; men Kjærringen vilde ikke være af med den, for det var Tresøsterhatten hendes, og gav hun den bort, saa blev hun rent ulykkelig. Men da hun hørte, at hun skulde blive siddende til Verdens Ende, hvis han ikke fik den, sagde hun, han kunde tage den, naar hun bare slap løs. Da Følgesvenden vel havde faaet Hatten, bød han hende blive siddende der hun sad, ligesom Søstrene hendes.

Langt om længe kom de til et Sund. Da tog Følgesvenden Guldnøstet og kastede det saa haardt mod Berget paa den anden Side Elven, at det kom tilbage igjen, og da han havde kastet det nogle Gange blev det Bro. Denne gik de over Sundet paa, og da de vare komne paa den

anden Side, bad Manden Gutten, at han skulde nøste Traaden op igjen, det forteste han kunde, „for faar vi den ikke fort op, saa kommer de tre Troldkjærringer og river os i Stykker,“ sagde han. Gutten nøstede, det forteste han orkede, og da der ikke var mere igjen end den sidste Traaden, kom Troldkjærringerne fygende; de fløi til Vandet, saa Skodden stod foran dem, og greb efter Enden; men de vare ikke gode for at faa fat paa den, og saa druknede de i Sundet. Da de havde gaaet i nogle Dage til, sagde Følgesvenden: „Nu kommer vi snart til det Slottet, hvor hun er, Prindsessen, som du har drømt om, og naar vi kommer did, faar du gaa ind og sige til Kongen det du har drømt, og hvad det er du reiser efter.“ Da de kom frem, gjorde han det, og han blev nok saa vel modtagen; han fik et Rum til sig og et til Tjeneren sin, som de skulde være paa, og da det led til den Tid; de skulde have Mad, blev han buden til Middag ved Kongens eget Bord. Da han fik se Prindsessen, kjendte han hende strax igjen, og saa, at det var hende, han havde drømt om han skulde faa. Han sagde hende Ærendet han havde, og hun svarede, at hun likte ham godt, og hun vilde gjerne tage ham, sagde hun, men først maatte han udstaa tre Prøver. Da de havde spist, gav hun ham en Guldsax, og saa sagde hun: „Den første Prøve er, at du skal tage og gjemme den og give mig den igjen i Morgen Middag; det er ikke nogen vanskelig Prøve, det jeg kan tro,“ sagde hun og drog paa Gjeben, „men kan du det ikke, saa mister du Livet, det er Loven, og saa bliver du rettet og lagt paa Steile og Hovedet sat paa Stage, saaledes som de Frierne, som du ser Hovedskaalerne og Benranglerne af udenfor Kongsgaarden.“

Det var vel nogen Kunst det, tænkte Gutten. Men Prindsessen var saa lystig og vilter, og fl̃orede saaledes med ham, at han glemte baade Saxen og sig selv, og medens de styrede og basede, lurede hun Saxen fra ham,

saa han ikke mærkede det. Da han kom op paa Kammeret om Aftenen og fortalte, hvorledes det havde gaaet og det hun havde sagt, og om Saxen hun gav ham at gjemme, sagde Følgesvenden: „Du har vel Saxen, hun gav dig?“ Han kjendte i alle Lommerne sine, men der var ingen Sax, og Gutten blev mere end ilde ved, da han skjønte den var borte. „Ja, ja, giv dig til Taals, jeg faar prøve at skaffe dig den igjen,“ sagde Følgesvenden, og gik ned i Stalden; der stod der en stor, diger Staldbuk, som hørte Prindsessen til, og den var slig, at den kunde flyve mange Gange fortere gjennem Luften, end den gik paa Marken. Saa tog han Tresøstersværdet og slog den mellem Hornene med, og sagde: „Naar rider Prindsessen til sin Kjæreste i Nat?“ Bukken brægede og sagde, det torde den ikke sige, men da den fik en Tryk til, sagde den, at Prindsessen skulde komme Klokken elleve. Følgesvenden satte Tresøsterhatten paa sig, og saa var han usynlig, og ventede til hun kom. Da tog hun og smurte Bukken med en Salve, som hun havde i et stort Horn, og sagde: „Til Veirs, til Veirs over Mønsaas og Kirkespir, over Land, over Vand, over Berg, over Dal til min Kjæreste, som venter mig i Fjeldet i Nat.“ Idetsamme Bukken satte afsted, slængte Følgesvenden sig op bagpaa, og det gik som en Vind gjennem Veiret; de vare ikke længe om Veien. Ret som det var, kom de til et Tværberg; der bankede hun paa, og saa foer det indigjennem Fjeldet med dem til Troldet, som var Kjæresten hendes. „Nu er der kommen en ny Frier, som vil have mig, min Ven,“ sagde Prindsessen, „han er ung og vakker; men jeg vil ikke have nogen anden end dig,“ sagde hun, og gjorde sig lækker for Bergtroldet. „Saa satte jeg ham paa Prøve, og her er Saxen, han skulde gjemme og passe paa, pas den nu du!“ sagde hun. Saa lo de saa inderlig godt begge to, som om de alt havde faaet Gutten paa Steile og Hjul. „Ja, jeg skal gjemme den, og jeg skal passe den, og jeg skal sove i Brudens Arm, naar Korpen hakker i

Guttens Tarm," sagde Troldet, og lagde Saxen i et Jern-skrin med tre Laase for; men idetsamme de slap Saxen i Skrinet, tog Følgesvenden den. Der var ingen af dem, som kunde se ham, for han havde paa sig Tresøsterhatten, og saa laasede Troldet igjen Skrinet for ingenting, og Nøglerne gjemte han i Hullet paa den Jæxlen, han havde Troldværk i; der skulde han have ondt for at finde den, mente det.

Da det led over Midnat, reiste hun hjem igjen. Følge-svenden satte sig bagpaa Bukken med hende, og de vare ikke længe om Hjemveien.

Om Middagen blev Gutten bedt ned til Kongens Bord; men da havde Prindsessen saadanne leie Fagter, og saa spansk og spodsk var hun, at hun næsten ikke vilde se til den Siden, hvor Gutten sad. Da de havde spist, lagde hun Fjæset rigtig i Helligdagsfolder, gjorde sig smørblid og sagde:

„Du har vel kanske den Saxen, jeg bad dig gjemme igaar?"

„Ja, jeg har saa, her er den," sagde Gutten, tog den op og drev den i Bordet, saa det hoppede høit. Prind-sessen kunde ikke blevet mere ilde ved, om han havde slaaet Saxen i Ansigtet paa hende. Men hun gjorde sig lækker og blid alligevel og sagde:

„Siden du har passet saa vel paa Saxen, saa kan det ikke være vanskeligt for dig at gjemme Guldnøstet mit, og passe paa det, saa du giver mig det igjen i Morgen Middag; men har du det ikke, saa skal du miste Livet og rettes, det er Loven," sagde hun. Det var ikke nogen far-lig Sag det, mente Gutten, og tog og puttede Guldnøstet i Lommen. Men hun tog paa at spøge og flaxe med ham igjen, saa han glemte baade sig selv og Guldnøstet, og medens de styrede og basede som allerbedst, stjal hun det fra ham, og lod ham gaa.

Da han kom op paa Kammeret og fortalte, hvad de havde sagt og gjort, saa spurgte Følgesvenden:

„Du har vel Guldnøstet, hun gav dig?"

„Ja, det har jeg," sagde Gutten og greb i Lommen, der han havde lagt det; men nei, han havde ikke noget Guldnøste, og nu blev han saa rent ilde ved igjen, at han ikke vidste, hvad han skulde gjøre af sig.

„Ja, ja, slaa dig nu til Taals," sagde Følgesvenden, „jeg faar prøve at faa fat paa det," sagde han, tog Sværdet og Hatten og strøg til en Smed og fik lagt tolv Vaager Jern paa Sværdet sit. Da han kom i Stalden, gav han Bukken et Slag mellem Hornene med det, saa den tumlede, og saa spurgte han:

„Naar rider Prindsessen til sin Kjæreste i Nat?"

„Klokken tolv," brægede Bukken.

Følgesvenden satte Tresøsterhatten paa sig igjen og ventede, til hun kom fygende med Smurningshornet og smurte Bukken. Saa sagde hun som første Gang: „Til Veirs, til Veirs, over Mønsaas og Kirkespir, over Land, over Vand, over Berg, over Dal, til min Kjæreste, som venter mig i Fjeldet i Nat!" I det samme de satte afsted, slængte Følgesvenden sig bagpaa Bukken, og det gik som en Vind bort gjennem Veiret. Ret som det var, kom de til Troldberget, og da hun havde slaaet tre Slag, foer de indigjennem det til Troldet, som var Kjæresten hendes.

„Hvorledes har du gjemt Guldsaxen, jeg gav dig igaar, min Ven?" sagde Prindsessen. „Frieren havde den og gav mig den igjen," sagde hun.

Det var rent umuligt, sagde Troldet, for det havde laaset den ned i et Skrin med tre Laase og gjemt Nøglen i Hullet paa Jærlen sin, men da de laasede op og saa efter, havde Troldet ikke nogen Sax i Skrinet sit. Saa fortalte Prindsessen, at hun havde givet Frieren Guldnøstet sit.

„Her er det," sagde hun, „for jeg tog det fra ham igjen, saa han ikke mærkede det, men hvad skal vi nu finde paa, siden han kan slige Kunster?"

Ja, Troldet vidste ikke rigtigt; men da de havde tænkt sig lidt om, fandt de paa, at de skulde gjøre op en stor Varme og brænde Guldnøstet, saa vare de sikre paa, at han ikke kunde faa det. I det samme hun kastede det til Varmen, stod Følgesvenden færdig og greb det, og ingen af dem saa det, for han havde Tresøsterhatten paa sig. Da Prindsessen havde været hos Troldet en Stund, og det begyndte at lide mod Morgenen, reiste hun hjem igjen; Følgesvenden satte sig bagpaa Bukken med hende, og det gik baade fort og vel. Da Gutten var bedt til Middags, gav Følgesvenden ham Nøstet. Prindsessen var endnu mere spansk og spodsk end den forrige Middag, og da de havde spist, snærpede hun Munden sammen og sagde:

„Det er vel ikke saa vel, at jeg kunde faa igjen Guldnøstet mit, som jeg gav dig at gjemme igaar?"

„Jo," sagde Gutten, „det skal du faa; her er det," sagde han og slog det i Bordet, saa Bordet hoppede og Kongen skvat høit i Veiret.

Prindsessen blev saa bleg som et Lig, men hun gjorde sig snart blid igjen og sagde, at det var godt gjort; nu havde hun bare en liden Prøve til; „dersom du nu er saa flink, at du kan skaffe mig det, jeg tænker paa, til i Morgen Middag, saa skal du baade faa mig og have mig," sagde hun.

Gutten blev, som om han var afdømt med Livet, for han syntes det var ikke muligt at vide, hvad hun tænkte paa, og endda mere umuligt at skaffe det, og da han kom paa Kammeret sit, var det næsten ikke muligt at stagge ham heller. Følgesvenden sagde, at han skulde være rolig, han skulde nok faa Greie paa Sagen, saaledes som han havde gjort begge de forrige Gangene, og Gutten slog sig endelig til Ro og lagde sig til at sove. Imens foer Følgesven=

den til Smeden og fik lagt paa Sværdet sit fire og tyve Vaager Jern, og da det var gjort, gik han til Stalden og drev til Bukken mellem Hornene, saa den tumlede væg=imellem.

„Naar skal Prindsessen til sin Kjæreste i Nat?" sagde han.

„Klokken Eet," brægede Bukken.

Da det led mod Tiden, stod Følgesvenden i Stalden med Tresøsterhatten paa, og da hun havde smurt Bukken og sagt, som hun pleiede, at de skulde fare til Veirs til Kjæresten hendes, som ventede hende i Fjeldet, gik det afsted gjennem Veir og Vind igjen, og Følgesvenden sad bagpaa; men han var ikke lethændt denne Gangen, for ret som det var, gav han Prindsessen en Tryk hist og en her, saa han mest helseslog hende. Da de kom til Bergvæggen, bankede hun i Porten, saa den aabnede sig, og de foer ind gjennem Fjeldet til Kjæresten hendes. Da hun kom frem, jamrede hun sig for ham, bar sig ilde og sagde, hun vidste ikke, om Veiret kunde være saa haardt; men hun syntes, der var nogen med, som slog baade hende og Bukken, og hun var vist baade gul og blaa over sin hele Krop, saa ilde havde hun faret paa Veien, og saa fortalte hun, at Frieren havde skaffet Guldnøstet ogsaa; hvorledes det gik til, kunde hverken hun eller Troldet skjønne.

„Men ved du, hvad jeg nu har fundet ud?" sagde hun.

Nei, det kunde ikke Troldet vide.

„Ja," svarede hun, „jeg har sagt, at han skulde skaffe mig det, som jeg tænkte paa, til i Morgen Middag, og det var Hovedet dit. Min Ven, tror du han kan skaffe det?" sagde Prindsessen og kjælede for Troldet.

„Det tror jeg inte," sagde Toldet, og det svor det paa, og saa lo det og skoggrede værre end en Gast, og baade Troldet og Prindsessen tænkte, at Gutten før skulde komme til at klæde Steile og Hjul, og at Ravnen skulde

hakke hans Øine ud, før han kunde skaffe Hovedet til Troldet.

Da det led paa Morgensiden, skulde hun hjem igjen, men hun var ræd, sagde hun, for hun syntes der var nogen efter hende, og hun torde ikke reise hjem alene; Troldet maatte følge hende paa Hjemveien. Ja, det skulde følge hende, og det fik frem Bukken sin, for det havde Magen til Prindsessens, og det smurte den og salvede den mellem Hornene vel ogsaa. Da Troldet havde sat sig paa, hængte Følgesvenden sig bagpaa med det, og saa gik det afsted bort gjennem Luften til Kongsgaarden; men paa Veien slog Følgesvenden Troldet og Bukken og gav dem Tryk paa Tryk og Slag i Slag med Sværdet sit, saa de dalede mere og mere, og tilsidst vare de næsten paa Veien til at synke ned i Havet, som de foer over. Da Troldet skjønte, det var saa galt ude, fulgte det Prindsessen lige hjem i Kongsgaarden og stod igjen udenfor, for at se, hun kom godt og vel hjem. Men idetsamme hun lukkede Døren efter sig, hug Følgesvenden Hovedet af Troldet, og strøg op paa Kammeret til Gutten. „Her er det, som Prindsessen tænkte paa," sagde han.

Ja, det var baade godt og vel, kan En vide, og da Gutten blev bedt ned til Bordet, og de havde spist, var Prindsessen saa blid som en Lærke; „du har kanske det, jeg tænkte paa?" sagde hun.

„Jamen har jeg det," sagde Gutten, han rev det frem under Kjoleflaget sit, og slog det i Bordet, saa at Bordet og hele Stellet reiste over Ende. Prindsessen blev, som hun havde ligget i Jorden, men hun kunde ikke nægte, at det var det, hun havde tænkt paa, og nu maatte han faa hende, som hun havde lovet. Saa blev der drukket Bryllup og der blev stor Glæde over hele Kongeriget. Men Følgesvenden tog Gutten tilside og sagde til ham, at han nok kunde lukke sine Øine og lade, som om han sov om Brudenatten, men hvis han havde sit Liv kjært og vilde

lyde ham, da maatte han ikke lade det komme en Blund paa dem, før han havde skilt hende ved Troldhammen, hun havde paa, og den skulde han piske af hende med Riset af ni nye Birkelimer, og den skulde han slide af hende i tre Kar med Mælk; først skulde han skrubbe hende i et Kar med fjorgammel Myse, saa skulde han gnide hende i Surmælk, og saa skulde han skylle hende i et Sødmælkkar; Limerne laa under Sengen, og Karrene havde han sat i Krogen; det var færdigt altsammen. Ja, Gutten lovede, han skulde lyde ham og gjøre, som han sagde. Da de vare komne i Brudesengen om Kvelden, lod Gutten, som om han lagde sig til at sove. Prindsessen reiste sig op paa Albuen og saa paa ham, om han sov, og killede ham under Næsen. Gutten sov lige godt. Saa luggede hun ham i Haaret og i Skjægget. Men han sov som en Stok, troede hun. Saa drog hun frem en stor Slagterkniv under Hovedpuden og vilde hakke Hovedet af ham; men Gutten foer op, slog Kniven af Haanden paa hende, og greb hende i Haaret. Saa piskede han hende med Risene og sled dem op paa hende, til der ikke var en Pinde igjen. Da det var gjort, kastede han hende i Mysekarret, og da fik han se, hvad hun var for et Dyr; hun var sort som en Ravn over hele sin Krop; men da han havde skrubbet hende i Myse, og skuret hende med Surmælk og skyllet hende op i Sødmælk, var Troldhammen gaaet af hende, og hun var saa blid og deilig, at hun aldrig havde været saa deilig før.

Den andre Dagen sagde Følgesvenden, at de maatte reise. Ja, Gutten var reisefærdig og Prindsessen ogsaa, for Hjemmegiftet havde for længe siden været istand. Om Natten førte Følgesvenden alt det Guld og Sølv og alle de Kostbarheder, som vare igjen efter Troldet i Fjeldet, til Kongsgaarden, og da de skulde reise om Morgenen, var det saa fuldt overalt i hele Gaarden, at de mest ikke kunde komme frem; det Hjemmegifte var mere værd end

Kongens Land og Rige, og de vidste ikke, hvorledes de skulde faa fragtet det med sig. Men Følgesvenden vidste Raad for Uraad. Der var igjen sex slige Bukke efter Troldet, som kunde flyve i Luften. Dem læssede og ladede de saa med Guld og Sølv, at de maatte gaa efter Marken og ikke orkede at lette sig og flyve med det, og det som Bukkene ikke vare istand til at bære, maatte blive igjen i Kongsgaarden. Saa reiste de langt og længer end langt, men tilsidst bleve Bukkene saa trætte og opgivne, at de ikke orkede at gaa længer. Gutten og Prindsessen vidste ingen Raad, men da Følgesvenden saa, at de ikke kunde komme afsted, saa tog han hele Hjemmegiftet paa Nakken, lagde Bukkene ovenpaa, og bar det saa langt frem, at det ikke var mere end en halv Mil bid, hvor Gutten havde Hjemmet sit. Saa sagde Følgesvenden: „Nu maa jeg skilles fra dig; jeg kan ikke blive med dig længere." Men Gutten vilde ikke skilles fra ham, han vilde ikke miste ham hverken for Lidet eller Meget. Ja, saa blev han med en halv Mil til, men længere kunde han ikke følge, og da Gutten bad og nødte ham, at han skulde følge med hjem og blive hos ham, eller idetmindste være med og ture Hjemkommerøl hos Far hans, sagde Følgesvenden: „Nei, det kunde han ikke." Saa spurgte Gutten, hvad han skulde have, for det han havde været med og hjulpet ham. „Skulde det være noget, maatte det være Halvten af alt det, han avlede i fem Aar," sagde Følgesvenden. Ja det skulde han faa.

Da han var borte, lagde Gutten igjen al Rigdommen sin, og reiste tomrebs hjem. Saa turede de Hjemkommerøl, saa det baade hørtes og spurgtes over syv Kongeriger, og da de vare færdige med det, fik de Vinterdrift al Vinteren baade med Bukkene og med de tolv Hestene, som Far hans havde, før de fik kjørt hjem alt Guldet og Sølvet.

Om fem Aar kom Følgesvenden igjen og skulde have sin Del. Da havde Manden byttet alt i to lige Dele.

„Men der er een Ting, som du ikke har byttet," sagde Følgesvenden.

„Hvad er det?" sagde Manden; „jeg troede, jeg havde byttet alt."

„Du har avlet et Barn," sagde Følgesvenden; „det faar du ogsaa bytte i to Dele."

Ja, det var saa det. Han tog Sværdet, men med detsamme han løftede det og skulde kløve Barnet, greb Følgesvenden bag i Sværdodden, saa han ikke kunde hugge.

„Blev du ikke glad nu, du ikke fik Lov at hugge?" sagde han.

Jo, saa glad har jeg aldrig været," sagde Manden.

„Ja, saa glad var jeg, da du løste mig ud af Isklumpen," sagde han. „Behold alt det du har; jeg behøver ikke noget, for jeg er en svævende Aand," sagde han. Han var Vintapperen, som stod i Isklumpen udenfor Kirkedøren, som alle spyttede paa; og han havde været hans Følgesvend og hjulpet ham, fordi han gav det han havde for at skaffe ham Fred og faa ham i kristen Jord. Han havde faaet Lov at følge ham et Aar, og det var omme, da de skiltes sidste Gangen. Saa havde han faaet Lov at se til ham igjen, men nu maatte de skilles for alle Tider, for nu ringede det efter ham med Himmeriges Klokker.

---

41. Peik.

Der var en Gang en Mand og en Kone; de havde en Søn og en Datter, som vare Tvillinger, og de vare saa lige, at de ikke kunde skilles fra hverandre ved andet end Klædselen. Gutten kaldte de Peik. Han var lidet til Nytte, mens Forældrene levede, for han havde ikke Hug

til andet end at gjøre Nar af Folk, og han var saa fuld af Spik og Spillopper, at ingen kunde være i Fred for ham; men da de vare døde, blev det værre og værre, han vilde ikke tage sig nogen Ting til; han gjorde bare Ende paa det, som var igjen efter dem, og lagde sig ud med alle Mennesker. Søsteren stræved og karede alt det hun orkede, men det vilde ikke monne, og saa sagde hun til ham, hvor galt dette var, at han ikke vilde gjøre noget Gavn og spurgte:

„Hvad skal vi have at leve af, naar du har gjort Ende paa alt?"

„Saa vil jeg ud og narre En," sagde Peik.

„Ja, da kommer du tidsnok, Peik," sagde Søsteren.

„Faar prøve," sagde Peik.

Da det var Ende paa alt, havde de ikke mere; saa lakkede Peik afsted, og han gik og han gik, til han kom til Kongsgaarden. Der stod Kongen i Svalen, og da han fik se Gutten, saa sagde han:

„Hvor skal du hen i Dag, Peik?"

„Aa, jeg skulde bort og se, om jeg kunde faa narret En," sagde Peik.

„Kan du ikke narre mig da?" sagde Kongen.

„Nei, jeg kan nok ikke det, for jeg glemte Narrestikkene mine hjemme," sagde Peik.

„Kan du ikke gaa efter dem?" sagde Kongen, „jeg kunde have Lyst til at se, om du er slig en Spillopmager, som Folk siger," sagde han.

„Jeg duer ikke til at gaa," sagde Peik.

„Jeg skal laane dig Hest og Sadel," sagde Kongen.

„Jeg duer ikke til at ride heller," sagde Peik. „Vi skal løfte dig oppaa," sagde Kongen, „saa kan du vel hænge paa."

Ja, Peik han kløede og klorede sig i Hovedet, som om han vilde rive Luggen af, og lod dem løfte sig oppaa; der sad han og slang baade hid og did, saalænge Kongen

kunde se ham, og Kongen lo, saa det taarede i Øinene, for slig en Rytter til Hest havde han aldrig seet før. Men da Peik var kommen ind i Skoven bagom Haugen, saa Kongen ikke kunde se ham længer, sad han, som han var spigret, og red affted, som han havde stjaalet baade Øg og Grime, og da han kom til Staden, solgte han baade Hesten og Sadlen.

Kongen gik der imens og stundede og ventede paa, at Peik skulde komme slingrende tilbage igjen med Narrestikkene sine, og lo stundomtil, naar han kom i Hug, hvor ynkelig han saa ud, da han sad og slang paa Hesten som en Høsæk, som ikke vidste til hvad for en Kant den skulde falde, men det varede syv Lange og syv Brede, og der kom ingen Peik, saa skjønte Kongen tilsidst, at han var narret og snydt baade for Hest og for Sadel, endda Peik ikke havde Narrestikkene med sig, — og saa blev det en anden Lyd, for da blev Kongen sindt og vilde bort og dræbe Peik.

Men Peik havde faaet vidst Dagen, da han skulde komme, og sagde til Søsteren sin, at hun skulde sætte paa Vegstensgryden med en Draabe Vand i. Med det samme Kongen kom, rev Peik Gryden af Varmen og ind paa Stabben med den, og kogte Grød paa Huggestabben.

Kongen undrede sig paa dette og blev saa rent forundret, at han glemte det han kom efter.

„Hvad vil du have for den Gryden?" sagde han.

„Jeg kan ikke være af med den," sagde Peik.

„Hvorfor kan du ikke det?" sagde Kongen; „jeg skal gjøre dig Ret for den," sagde han.

„Jo, den sparer mig baade Bry og Penge, baade Skovleie og Hugsteløn, baade Kjøring og Føring," sagde Peik. „Det er det samme, jeg gi'r dig hundrede Daler," sagde Kongen; „nu har du narret af mig Hest og Sadel og Bidsel paa Kjøbet; men det faar gaa for det det er, naar jeg faar Gryden," sagde han.

„Ja, saa fik han have den da," sagde Peik.

Da Kongen kom hjem, bad han Fremmede og lagede til Gjæstebuds, men Maden skulde de koge i den nye Gryden, og den tog han og satte midt paa Gulvet. De Fremmede troede Kongen ikke var rigtig, og gik der og byttede paa hverandre og lo af ham, og han gik omkring Gryden og kaglede og kaglede og sagde alt i Eet: „Ja, ja, bi bare lidt, ja, ja, bi bare lidt, nu koger den snart;" men det blev ingen Kog. Saa skjønte han, at Peik havde været ude med Narrestikkene sine og lurt ham igjen, og nu vilde han afsted og dræbe ham.

Da Kongen kom, stod Peik ude ved Laaven.

„Vilde hun ikke koge?" sagde han.

„Nei, hun vilde ikke det," sagde Kongen; „men nu skal du undgjælde for det," sagde han, og vilde frem med Kniven.

„Det skal du faa mig til at tro," sagde Peik, „for du tog ikke Stabben."

„Skal tro, det ikke er Løgn, du farer med?" sagde Kongen.

„Det er Stabben, det staar paa; hun koger ikke uden —" sagde Peik.

Hvad han da skulde have for den. — Tre hundrede Daler var den vel værd; men for hans Skyld fik den gaa for to, sagde Peik. Saa fik han Stabben og reiste med, og bød Fremmede og lagede til Gjæstebuds, og satte Gryden paa Stabben midt inde i Stuen. De Fremmede troede, han var bleven baade Tul og Tosk, og de gik der og gjorde bare Nar af ham, og han kaglede og kaglede om Gryden og sagde, ret som det var: „Bi lidt, nu koger hun, nu koger hun snart," men det blev ikke mere af det paa Stabben end paa bare Gulvet. Saa skjønte han, at Peik havde været ude med Narrestikkene sine den Gangen ogsaa. Han rev sig i Luggen og vilde afsted og dræbe ham igjen,

og nu skulde han ikke spare ham, enten han laat vel eller ilde.

Men Peik havde laget sig til at tage imod ham igjen: Han slagtede en Væder og tog og havde Blodet i Blæren og Vomskindet, og pakkede det ned i Barmen paa Søster sin og sagde for hende, hvad hun skulde sige.

„Hvor er Peik?“ skreg Kongen; han var saa sindt, at han skalv i Maalet.

„Han er saa skrøbelig, at han ikke orker at røre sig,“ sagde hun, „og saa skulde han prøve at faa en Søvn.“

„Du faar vække ham,“ sagde Kongen.

Nei, det torde hun ikke, for han var saa hastig.

„Ja, jeg er endda hastigere,“ sagde Kongen „og vækker ikke du ham, saa skal jeg — —“ sagde han, og tog bortved Siden, der Kniven var. Nei, saa skulde hun til at vække ham; men Peik vendte sig hastig om i Sengen, drog ud en liden Kniv, og rispede hende i Blæren og Vædervommen, saa Blodspruten stod af Barmen paa hende, og hun faldt overende paa Gulvet, som hun var død.

„For en Fanden du er, Peik,“ sagde Kongen; „nu har du jo skaaret ihjel Søster din, og det saa selve Kongen staar og ser paa det,“ sagde han.

„Det er ikke farligt med Liget, saalænge der er Veir i Næsen paa mig,“ sagde Peik, og fik frem et Bukkehorn, som han gav sig til at tude paa, og da han havde tudet en Brudeslaatt, saa satte han det ind til hende og blæste Liv i hende igjen, saa hun stod op, som der ikke feilede hende nogen Ting.

„Bevares vel for dig, Peik! Kan du dræbe Folk og blæse Liv i dem igjen ogsaa du da?“ sagde Kongen.

„Ja, hvad Raad var der for mig ellers?“ sagde Peik; „jeg kom til at dræbe alle dem, jeg kom nær, for jeg er saa hastig af mig, ser du,“ sagde han.

„Ja, jeg er ogsaa hastig til Sinds,“ sagde Kongen, „og det Hornet maa jeg have; jeg skal give dig hundrede

Daler for det, og saa faar det være det samme, jeg faar give dig efter, at du narrede af mig Hesten, og at du snød mig paa Gryden og Stabben og hele Resten."

Peik kunde nødig undvære det, men for hans Skyld fik han have det, og saa fik Kongen det og reiste hjem det forteste han kunde, og han var ikke før kommen hjem, for han maatte til at prøve det; han tog paa at krangle og trætte med Dronningen og den ældste Datteren sin, og de trættede igjen og sagde ham imod; men før de vidste Ordet af det, drog han ud Kniven og skar dem ihjel, saa de faldt stendøde overende, og de andre rømte Stuen, saa rædde bleve de.

Kongen gik og drev paa Gulvet en Stund og snakkede om, det var ikke farligt med Liget, saalænge der var Veir i det, og andet sligt, som havde rendt gjennem Munden paa Peik, og saa fik han frem Hornet og til at tude og blæse; men endda han blæste alt det han orkede baade den Dagen og den anden, saa fik han ikke blæst Liv i dem; de vare døde og de bleve døde, baade Dronningen og Datteren, og han maatte koste dem i Jorden og holde Gravøl paa Kjøbet.

Saa vilde han til Peik og tage ham af Dage igjen, men Peik havde sine Runer ude, saa han vidste af, at Kongen kom, og han sagde til Søsteren sin:

„Nu faar du skifte Klæder med mig og reise afsted, saa maa du faa og have alt vi eier."

Ja, hun skiftede Klæder med ham og pakkede sammen og reiste afsted det forteste hun vandt, og Peik sad igjen der alene i Søsterklæderne.

„Hvor er han Peik?" sagde Kongen, han kom saa hardsk og saa sindt gjennem Døren.

„Han er reist sin Vei," sagde han, som sad igjen i Søsterklæderne.

„Ja, havde han nu været hjemme, saa skulde jeg have

dræbt ham," sagde Kongen; „det var ikke værdt at spare Livet paa slig en Skjelm," sagde han.

„Han havde sine Runer ude og vidste, at Kongen kom, og vilde tage ham af Dage for Narrestikkene, han foer med, men mig lod han blive igjen her baade madløs og pengeløs," sagde Peik, og gjorde sig saa lækker og fin som en Jente.

„Vær du med til Kongsgaarden, skal du faa nok at leve af —; det er ikke værdt at sidde og sulte borti Hytten for dig," sagde Kongen.

Ja, det vilde han gjerne, og saa tog Kongen ham med sig og lod ham lære alting og holdt ham som sin egen Datter, og det var mest som Kongen havde igjen de tre Døttrene sine, for Peikegutten sømmede og syede og laat og legte med dem, og var sammen med dem baade sent og tidligt.

Da det led en Tid, kom der en Kongssøn paa Frieri did.

„Ja, jeg har tre Døttre," sagde Kongen, „det staar paa, hvem du vil have af dem."

Han skulde faa Lov at gaa op i Sykammeret og snakke og gjøre sig kjendt med dem, og saa likte han bedst Peik og kastede et Silkeplag i Fanget paa ham, og saa tog de paa at lage til Bryllup, og da det led om en Stund, kom Skyldfolkene hans og Kongens Folk og tog paa at ture og drikke Bryllup; men da det led paa Kvelden den første Bryllupsdagen, torde ikke Peik blive længer og lagde afsted fra Kongsgaarden ud paa Vidden, saa Bruden ikke var at finde; men det var det som værre var, begge Kongsdøttrene fik ondt saa braadt, og ret som det var, kom der reisende to Smaaprindser til Verden, saa Folket maatte fare hjem midt i den bedste Legen og Bryllupsturingen.

Kongen blev baade harm og sorggiven, og begyndte at tvivle og undres paa, hvorledes dette hang sammen.

Saa satte han sig paa Hesten og red ud, for han syntes, det blev for ødt at være hjemme; men da han kom

ud paa Jordet, sad Peik paa en Sten og spilte paa Mundharpe.

„Sidder du her du, Peik?“ sagde Kongen.

„Javist sidder jeg her, hvor skulde jeg sidde ellers?“ sagde Peik.

„Nu har du narret mig grovt Gang paa Gang,“ sagde Kongen; „men kom nu og vær med hjem, saa skal jeg dræbe dig.“

„Ja, det er vel saa det,“ sagde Peik, „naar der ingen anden Raad er, saa faar jeg vel til jeg med,“ sagde han.

Da de kom hjem i Kongsgaarden, gjorde de istand en Tønde, som Peik skulde puttes ned i, og da den var færdig, kjørte de den op paa et høit Fjeld; der skulde han ligge tre Dage og tænke over det han havde gjort, før de væltede ham udover og til Fjords.

Den tredie Dagen kom der en rig Mand gaaende, og Peik sad indi Tønden og sang: „Til Himmerig og til Paradis, til Himmerig og til Paradis skal jeg fare; men inte vil jeg, og inte vil jeg i Englesskare.“

Da Manden hørte dette, spurgte han, hvad han skulde give ham for at komme i Steden hans.

Det fik vel blive meget, mente Peik, for der stod ikke Skyds tilsagt til at fare til Himmerige alle Dage.

Manden vilde give ham alt det han eiede, og saa slog han ud Bunden og krøb ned i Tønden istedenfor Peik.

„Lykke paa Reisen,“ sagde Kongen — han troede det var Peik, som var i den; „nu farer du til Fjords fortere, end om du foer med Renskyds, og nu er det ude baade med dig og Narrestikkene dine, sagde han.

Før Tønden var halvveis udover Fjeldet, var der ikke en hel Stav og Stump igjen af den eller af ham, som var indi. Men da Kongen kom hjem til Kongsgaarden, var Peik der før ham, og sad paa Traakken og spilte paa Mundharpe.

„Sidder du der, du Peik?“ sagde Kongen.

„Javist sidder jeg her, hvor skulde jeg sidde ellers?" sagde Peik. „Jeg kan vel faa leiet Hus her til alle Hestene og Fæet og Pengene mine."

„Hvor væltede jeg dig hen, saa du fik al den Rigdommen?" spurgte Kongen.

„Aa, du væltede mig til Fjords," sagde Peik, „og da jeg kom til Bunds, var der nok at tage af, baade Heste og Fæ, baade Guld og Gods; de gik i Flokke og laa i Hobe saa store som Hus," sagde han.

„Hvad vil du have for at vælte mig samme Veien?" sagde Kongen.

„Aa, det er ikke mere paakostet det," sagde Peik; „du tog ikke noget af mig, saa vil ikke jeg have noget af dig heller."

Saa stoppede han Kongen i en Tønde og rullede ham udover, og da han havde givet ham Friskyds ud over Fjeldet, reiste han hjem til Kongsgaarden. Der tog han og holdt Bryllup med den yngste Kongsdatteren. Siden styrede han Land og Rige, men han gjemte Narrestikkene sine, og gjemte dem vel, saa der hverken hørtes eller spurgtes mere om Peikgutten, men bare om selve Kongen.

---

42. Kjætten, som var saa fæl til at æde.

Der var en Gang en Mand, som havde en Kjætte, og den var saa fælt stor og slem til at æde, at han ikke kunde have hende længer. Saa skulde hun til Elvs med en Sten om Halsen, men før hun skulde afsted, fik hun et Maal Mad. Kjærringen satte til hende et Grødfad og et lidet Traug med Madfedt. Det rev hun i sig og satte afsted ud gjennem Vinduet. Der stod Manden paa Laaven og træskede.

„God Dag, du Mand i Huset," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte," sagde Manden; „har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde han.

„Aa, jeg har faaet et libet Gran; men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedtraug, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde hun, og saa tog hun og aad op Manden.

Da hun havde gjort det, gik hun i Fjøset; der sad Kjærringen og mælkede. „God Dag, du Kjærring i Fjøset," sagde Kjætten.

„God Dag, er du der, du Kjætte?' sagde Kjærringen; „har du ædt op Maden din?" sagde hun.

„Aa, jeg har ædt libt i Dag, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten, „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde hun, og saa tog hun og aad op Kjærringen.

„God Dag, du Ko paa Baasen," sagde Kjætten til Bjeldkoen.

„God Dag, du Kjætte," sagde Bjeldkoen; „har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde hun.

„Aa, jeg har faaet libt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad Bjeldkoen og.

Saa satte hun op i Hjemhagen; der stod en Mand og løvede.

„God Dag, du Løvmand i Hagen," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Løvmanden.

„Aa, jeg har faaet libt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde hun, og saa tog hun og aad Løvmanden ogsaa.

Saa kom hun til en Stenrøs; der stod Røskatten og tittede ud.

„God Dag, du Røskat i Stenrøsen," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Røskatten.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Røskatten ogsaa.

Da hun havde gaaet lidt til, kom hun til et Haslekjær; der sad Træbjørnen og sankede Nødder.

„God Dag, du Træbjørn i Busken," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Træbjørnen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende i Dag," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Ekornen ogsaa.

Da hun havde gaaet et Stykke til, mødte hun Mikkel Ræv, som gik og luskede borte i Skovbredden.

„God Dag, du Mikkel Snittom," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Ræven.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Ræven ogsaa.

Da hun havde gaaet lidt til, mødte hun en Hare.

„God Dag, du hoppende Hare," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Haren.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Haren ogsaa.

Da hun havde gaaet et Stykke til, mødte hun en Graaben.

„God Dag, du Graaben Glup," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Graabenen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er næsten fastende," sagde Kjætten; det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Graabenen ogsaa.

Saa gik hun til Skogs, og da hun havde gaaet langt og længer end langt, over Berg og dybe Dale, saa mødte hun en Bjørnunge.

„God Dag, du Bjørn Buxop," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Bjørnungen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er næsten fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup, og huskom mig, tar jeg

ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Bjørnungen med.

Da Kjætten havde gaaet et Stykke til, saa mødte hun Binnen, som rev i Stubben saa Føsken føg, saa arg var den, fordi den havde mistet Ungen sin.

„God Dag, du Binne Bidsk," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Binnen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastendes," sagde Kjætten; det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Binnen ogsaa.

Da Kjætten kom lidt længere frem, saa mødte hun selve Bamsen.

„God Dag, du Bamse Bravkar," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet noget Mad i Dag?" sagde Bamsen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastendes," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa tog hun og aad op Bamsen ogsaa.

Saa gik Kjætten langt og længer end langt, til hun kom til Bygds igjen; der mødte hun et Brudefølge paa Veien.

„God Dag, du Brudefølge paa Veien," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Brudefølget.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk og Bamse Bravkar, og huskom mig, saa tar jeg dig ogsaa," sagde Kjætten, og saa foer hun paa dem og aad baade Brud og Brudgom og hele Følget med Kjøgemester og Spillemand og Heste og alt.

Da hun havde gaaet et Stykke til, kom hun til Kirken; der mødte hun et Ligfølge.

„God Dag, du Ligfølge ved Kirken," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Ligfølget.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk og Bamse Bravkar og Brudefølget paa Veien, og huskom mig, saa tar jeg dig og," sagde Kjætten, og saa satte hun paa Ligfølget og aad baade Liget og Følget.

Da Kjætten havde faaet tillivs dette, saa bar det til Himmels med hende, og da hun havde gaaet langt og længer end langt, saa mødte hun Maanen i Skyen.

„God Dag, du Maane i Skyen," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Maanen.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og

hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk og Bjørn Bravkar og Brudefølget i Veien og Ligfølget ved Kirken, og huskom mig, æder jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa satte hun paa Maanen og aad den op baade med Ny og med Næ.

Saa gik Kjætten langt og længer end langt, saa mødte hun Solen.

„God Dag, du Sol paa Himlen," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Solen.

„Aa, jeg har faaet lidt," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk og Bjørn Bravkar og Brudefølget i Veien og Ligfølget ved Kirken og Maanen i Skyen, og huskom mig, tar jeg ikke dig og," sagde Kjætten, og saa satte hun paa den og aad op Solen paa Himlen.

Saa gik Kjætten langt og længer end langt, til hun kom til en Bro: der mødte hun en diger Gjedebuk.

„God Dag, du Buk paa Broen den brede," sagde Kjætten.

„God Dag, du Kjætte; har du faaet dig noget Mad i Dag?" sagde Bukken.

„Aa, jeg har faaet lidt, men jeg er mest fastende," sagde Kjætten; „det var bare et Grødfad og et Fedttraug og Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret og Mikkel Snittom og hoppende Hare og Graaben Glup og Bjørn Burop og Binne Bidsk og Bamse Bravkar og Brudefølget i Veien og Ligfølget ved Kirken og Maanen i Skyen og Solen

paa Himlen, og huskom mig, nu tar jeg dig og," sagde Kjætten.

„Det skal vi nappes om," sagde Bukken og stangede til Kjætten, saa den røg udover Broen og foer til Elvs, og der sprak den.

Saa krøb de frem og foer hver til sig, og vare lige gode som før alle de, som Kjætten havde ædt, baade Manden i Huset og Kjærringen i Fjøset, og Bjeldkoen paa Baasen og Løvmanden i Hagen, og Røskatten i Stenrøsen og Træbjørnen i Kjærret, og Mikkel Snittom og hoppende Hare, og Graaben Glup og Bjørn Burop, og Binne Bidsk og Bamse Bravkar, og Brudefølget paa Veien og Ligfølget ved Kirken, og Maanen i Skyen og Solen paa Himlen.

---

43. Hanen, som faldt i Bryggekarret.

Der var en Gang en Tuppe og en Toppe, som gik ude paa Ageren og spændte og sparkede og plukkede.

Ret som det var, fandt Hønen et Bygkorn og Hanen fandt en Humlekolle, og saa skulde de gjøre Malt og brygge Juleøl.

„Jeg plukker Byg, og jeg mælter Malt og brygger Øl, og Ølet er godt!" kaglede Hønen.

„Er Vørteren vel stærk?" sagde Hanen, og fløi op paa Kanten af Karret og vilde smage; men da han skulde bukke sig og drikke en Taar, begyndte han at flaxe i Vingerne, og saa faldt han paa Hovedet i Bryggekarret og druknede.

Da Hønen saa det, blev hun saa rent fra sig selv, at hun fløi op paa Skorstenshylden og gav sig til at skraale og græde: „faat, faat, faat Skade! faat, faat, faat Skade!" skreg hun i Et væk og vilde aldrig holde op igjen.

„Hvad skader dig, Tuppe Hønemor, siden du sørger og græder saa?" sagde Haandkværnen.

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, og der ligger han død," sagde Hønen; „derfor sørger og græder jeg."

„Ja, kan jeg ikke gjøre andet, saa skal jeg male og smale," sagde Haandkværnen, og til at male saa fort den kunde.

Da Stolen hørte dette, saa sagde den: „Hvad feiler dig Kværn, siden du smaler og maler saa fort?"

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder; derfor smaler og maler jeg," sagde Haandkværnen.

„Kan jeg ikke gjøre andet, saa skal jeg rikte," sagde Stolen, og gav sig til at knage og knirke.

Dette hørte Døren; saa sagde den: „Hvad feiler dig? Hvorfor rikter du, Stol?"

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, og Haandkværnen maler; derfor rikter og knirker og knager og brager jeg," sagde Stolen.

„Ja, kan jeg ikke gjøre andet, saa skal jeg skrælde og smælde og pibe og hvine," sagde Døren, og til at flyve op og slaa sig igjen og laate og larme, saa det var ondt at høre paa, og det næsten gik til Marv og Ben.

Dette hørte Flisbunken.

„Hvorfor piber og skrælder du saa, Dør?" sagde den.

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Haandkværnen maler og smaler, og Stolen rikter og knirker; derfor skrælder og smælder jeg," sagde Døren.

„Ja, kan jeg ikke andet, saa skal jeg fyge og ryge," sagde Flisbunken, og til at gyve og ryge, saa Stuen stod i en Sky.

Dette saa Riven, som stod udenfor og tittede gjennem Vinduet

„Hvorfor ryger du saa Flisdunk?" sagde den.

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Haandkværnen maler og smaler, Stolen rikter og knirker, Døren skrælder og smælder; derfor syger og ryger jeg," sagde Flisdunken.

„Ja, kan jeg ikke gjøre andet, saa skal jeg rage og rive," sagde den, og til at rage rundt omkring.

Dette stod Aspen og saa paa.

„Hvorfor river og rager du saa, Rive?" sagde den.

„Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Haandkværnen maler og smaler, Stolen rikter og knirker, Døren skrælder og smælder, Flisdunken syger og ryger; derfor river og rager jeg i Ring," sagde Riven.

„Ja, kan jeg ikke andet," sagde Aspen, „saa skal jeg skjælve og bævre i Bladene mine."

Dette mærkede Fuglene.

„Hvorfor skjælver og bævrer du saa, Asp?" sagde Fuglene til den.

„Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Haandkværnen maler og smaler, Stolen rikter og knirker, Døren skrælder og smælder, Flisdunken syger og ryger, Riven river og rager; derfor skjælver og bævrer jeg," sagde Aspen.

„Ja, kan vi ikke andet, saa vil vi plukke Fjærene af os," sagde Fuglene, og til at pille og plukke, saa Fjæren føg.

Dette stod Manden og saa paa, og da han saa Fjæren føg, saa spurgte han Fuglene:

„Hvorfor plukke I Fjæren af jer, Fugle?"

„Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Haandkværnen maler og smaler, Stolen rikter og knirker, Døren skrælder og smælder, Flisdunken fyger og ryger, Riven river og rager, Asken skjælver og bævrer; derfor pille og plukke vi Fjærene af os," sagde Fuglene.

„Ja, kan jeg ikke andet, saa vil jeg rive itu Limerne," sagde Manden, og til at rive og slide i Sopelimerne, saa Riskvistene føg baade i Øst og i Vest.

Kjærringen stod og kogte Kveldsgrøden og saa paa dette.

„Hvorfor river du itu Limerne, Mand?" sagde hun.

„Jo, Toppe Hanefar faldt i Bryggekarret og druknede, Tuppe Hønemor sidder paa Murhylden og sørger og græder, Kværnen maler og smaler, Stolen rikter og knirker, Døren skrælder og smælder, Flisdunken fyger og ryger, Riven rager og river, Asken skjælver og bævrer, Fuglene piller og plukker Fjæren af sig, derfor river jeg Limerne itu," sagde Manden.

„Ja, saa vil jeg kline Grøden rundt alle Væggene," sagde hun, og det gjorde hun ogsaa: hun tog den ene Sleven efter den anden og klinte rundt alle Væggene, saa ingen kunde se, hvad de var gjort af, for bare Grød.

Saa drak de Gravølet til Hanen, som faldt i Bryggekarret og druknede, og vil du ikke tro det, kan du reise bid og smage baade paa Ølet og paa Grøden.

---

44. Pandekagen.

Der var en Gang en Kone, som havde syv sultne Børn, og dem stegte hun Pandekage til; Raamelkskage var det, og den laa i Panden og æste saa tyk og god, at det var

en Lyst at se paa den; og Børnene stod omkring, og Gamlefar sad og saa paa.

„Aa, lad mig faa lidt Pandekage, Mor min, jeg er saa sulten, sagde det ene Barnet.

„Aa kjære dig," sagde det andet.

„Aa kjære, vene dig," sagde det tredie.

„Aa kjære, vene, snille dig," sagde det fjerde.

„Aa kjære, vakkre, vene, snille dig," sagde det femte.

„Aa kjære, vakkre, vene, gode, snille dig," sagde det sjette.

„Aa kjære, vakkre, vene, gode, snille, søte dig," sagde det syvende, og saa bad de om Pandekage allesammen, det ene vakkrere end det andet, for de vare saa sultne og saa snille.

Ja, Børnene mine, bi nu bare, til den vender sig," sagde hun — til jeg faar vendt den, skulde hun have sagt — saa skal I faa Pandekage allesammen, deilig Raamelkskage, se bare, hvor tyk og fornøiet den ligger der.

Da Pandekagen hørte dette, blev den ræd, og ret som det var, saa vendte den sig af sig selv og vilde ud af Panden; men den faldt ned i den paa den anden Side igjen, og da den havde stegt sig lidt paa den ogsaa, saa den blev fastere i Fisken, sprat den ud paa Gulvet og trillede afsted som et Hjul ud igjennem Døren og bort efter Veien.

Hei da! Kjærringen efter med Panden i den ene Haand og Sleven i den anden, det forteste hun kunde, og Børnene efter hende igjen, og Gamlefar hinkede efter tilsidst.

„Hei, vil du bie, knib den, tag den, hei da!" skreg de i Munden paa hverandre og skulde tage den paa Spranget og fange den igjen; men Pandekagen trillede og trillede, og ret som det var, var den saa langt undaf, at de ikke kunde se den, for Pandekagen var flinkere tilbens end allesammen.

Da den havde trillet en Stund, saa mødte den en Mand.

„God Dag, Pandekage," sagde Manden.

„Gud signe, Mand Brand," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Manden.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, saa kan jeg vel gaa for dig, Mand Brand," sagde Pandekagen, og trillede og trillede, til den mødte en Høne.

„God Dag, Pandekage," sagde Hønen.

„God Dag, Høne Pøne," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Hønen.

„Naar jeg har gaaet fra Kone Krone og Gamlefar'n, syv Skrigerbarn og Mand Brand, saa kan jeg vel gaa for dig, Høne Pøne," sagde Pandekagen og trillede som et Hjul bortover Veien. Saa mødte den en Hane.

„God Dag, Pandekage," sagde Hanen.

„God Dag, Hane Pane," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Hanen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand og for Høne Pøne, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Hane Pane," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang Stund, saa mødte den en And.

„God Dag, Pandekage," sagde Anden.

„God Dag, Ande Vande," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Anden.

„Naar jeg har gaaet fra Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne og for Hane Pane, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Ande Vande,"

sagde Pandekagen, og til at trille og trille det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang, lang Stund, mødte den en Gaas.

„God Dag, Pandekage," sagde Gaasen.

„God Dag, Gaase Vaase," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Gaasen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne, Hane Pane og for Ande Vande, saa kan jeg vel saa gaa for dig, Gaase Vaase," sagde Pandekagen og trillede afsted igjen.

Da den saa havde trillet en lang, lang Stund igjen, saa mødte den en Gasse.

„God Dag, Pandekage," sagde Gassen.

„God Dag, Gasse Vasse," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Gassen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, for Høne Pøne, Hane Pane, Ande Vande og for Gaase Vaase, saa kan jeg vel saa gaa for dig, Gasse Vasse," sagde Pandekagen og tog paa at trille og trille, det forteste den orkede.

Da den havde trillet en lang, lang Stund, saa mødte den en Gris.

„God Dag, Pandekage," sagde Grisen.

God Dag, Gylte Grisesylte," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede.

„Nei, bi lidt," sagde Grisen, „du trænger ikke til at braaflyve saa, vi to kan da gaa i Mag og slaa Følge over Skogen, for det skal ikke være rigtig trygt der," sagde den. Det syntes Pandekagen, der kunde være noget i, og saa gjorde de saa; men da de havde gaaet en Stund, kom de til en Bæk. Grisen fløb paa Flæsket, det var ingen Sag for ham; men Pandekagen kunde ikke komme over.

„Sæt dig paa Trynet mit," sagde Grisen," saa skal jeg fragte dig over," sagde han.

Pandekagen gjorde saa.

„Nøf, nof!" sagde Grisen og tog Pandekagen i een Jafs, og da Pandekagen ikke kom længer, er ikke Ræglen længer heller.

---

45. Gutten med Øldunken.

Der var en Gang en Gut, som havde tjent længe hos en Mand nordenfjelds. Denne Manden var en Mester til at brygge Øl; det var saa urimelig godt, at der ikke fandtes Mage til det. Da Gutten skulde reise derfra og Manden skulde betale ham Lønnen, han havde tjent, vilde han ikke have andet end en Dunk af Juleølet. Ja, den fik han og gik afsted med, og han bar den baade langt og længe, men jo længer han bar paa Øldunken, des tungere blev den, og saa begyndte han at se sig omkring, om der kom nogen, som han kunde drikke med, saa Ølet kunde minke og Dunken letne. Langt om længe traf han en gammel Mand med et stort Skjæg.

„God Dag," sagde Manden.

„God Dag igjen," sagde Gutten.

„Hvor skal du hen?" sagde Manden.

„Jeg leder efter nogen at drikke med, saa jeg kan faa lettet paa Dunken min," sagde Gutten.

„Kan du ikke ligesaa godt drikke med mig som med en anden?" sagde Manden; „jeg har faret baade vidt og langt, saa jeg baade er træt og tørst."

„Jo, kan jeg saa," sagde Gutten, „men hvor kommer du fra, og hvad er du for en Mand da?" sagde han.

„Jeg er Vorherre, og jeg kommer fra Himmerige, jeg," sagde Manden.

„Dig vil jeg ikke drikke med," sagde Gutten; „for du gjør saa stor Forskjel paa Folk her i Verden og skifter Retten saa uligt, saa nogle blive saa rige og nogle saa ringe; nei, dig vil jeg ikke drikke med," sagde han og labbede afsted igjen med Dunken sin.

Da han havde gaaet et Stykke til, blev Dunken saa tung igjen, saa han syntes, han ikke orkede at bære den længer, med mindre der kom nogen, han kunde drikke med, saa Ølet kunde minke i Dunken. Jo, saa traf han en styg, skranglet Mand, som kom fygende saa fort.

„God Dag," sagde Manden.

„God Dag igjen," sagde Gutten.

„Hvor skal du hen?" sagde Manden.

„Aa, jeg leder efter nogen at drikke med, saa jeg kan faa lettet paa Dunken min," sagde Gutten.

„Kan du ikke ligesaa godt drikke med mig som med en anden?" sagde Manden. „Jeg har faret baade vidt og langt, saa jeg er træt og tørst," sagde han.

„Jo, kan jeg saa," sagde Gutten, „men hvad er du for En, og hvor kommer du fra?" spurgte han.

„Jeg? jeg er kjendt nok, jeg er Fanden og kommer fra Helvede, jeg," sagde Manden.

„Nei," sagde Gutten; „du bare piner og plager Folk, og der det er nogen Ulykke paa Færde, der sige de altid, det er din Skyld, dig vil jeg ikke drikke med," sagde han.

Saa gik han langt og længer end langt igjen med Øldunken sin, til han syntes den blev saa tung, at han ikke orkede at bære den længere. Han begyndte at se sig omkring igjen, om der ikke kom nogen, kan kunde drikke med, saa Dunken kunde letne. Jo, langt om længe, saa kom der en Mand igjen, og han var saa tør og skranglet, at det var et Vidunder, at han kunde hænge sammen.

„God Dag," sagde Manden.

„God Dag igjen," sagde Gutten.

„Hvor skal du hen?" sagde han til Gutten.

„Jeg skulde se, om jeg kunde finde En at drikke med, saa Dunken min kunde letne lidt, den bliver saa tung at bære," sagde Gutten.

„Kan du ikke drikke med mig ligesaagodt som med en anden?" sagde Manden.

„Jo, kan jeg saa," sagde Gutten. „Hvad er du for En, du da?" sagde han.

„De kalde mig for Døden," sagde Manden.

„Dig vil jeg drikke med," sagde Gutten, og lagde ned Kaggen sin og gav sig til at tappe Øl i Skaalen. „Du er en fagna*) Mand, for du gjør alle lige, baade fattige og rige."

Saa drak han ham til, og Døden syntes det var en herlig Drik, og da Gutten undte ham vel, drak de til Skiftes, saa Ølet minkede og Kaggen letnede.

Tilsidst sagde Døden: „Jeg har aldrig kjendt Drik, som smagte bedre og gjorde mig saa godt, som det Ølet du har skjænket mig, jeg syntes, jeg blev som nyfødt indvortes, og jeg ved ikke, hvad jeg skal gjøre dig til Gode for det;" men da han havde tænkt sig om en Stund, saa sagde han, at Kaggen aldrig skulde blive tom, hvormeget de drak af den, og Ølet som var paa den, skulde blive til Helsebod, saa Gutten kunde gjøre Syge friske igjen bedre end nogen Doktor. Og saa sagde han, at naar han kom ind til en Syg, da skulde Døden altid være der og vise sig for ham, og det skulde han have til et sikkert Mærke, at naar Døden sad ved Fødderne, saa kunde han redde den Syge med en Helsedrik af Kaggen, men sad han ved

*) Dygtig og agtværdig, som man kan fortrøste sig til og vente noget Godt af.

Hovedgjerdet, saa gaves der hverken Hjælperaad eller Helsebod for Døden.

Gutten var snart navnspurgt, saa han blev hentet vidt og bredt, og han hjalp Mangfoldige til Helsen igjen, som der ikke havde været Hjælp for. Naar han kom ind og saa, hvor Døden sad hos den Syge, spaaede han enten Liv eller Død, og altid var han sandspaad. Han blev baade en rig Mand og en mægtig Mand, og tilsidst blev han hentet til en Kongsdatter langt borte i Landene. Hun var saa farlig syg, at ingen Doktor troede sig til at hjælpe hende mere, og saa lovede de ham alt hvad han kunde ønske og forlange, om han kunde frelse hende. Da han kom ind til Kongsdatteren, sad Døden ved Hovedgjerdet, men han sad og blundede og nikkede, og medens han sad saaledes, kjendte hun sig bedre. „Her gjælder det Liv eller Død," sagde Doktoren, „og der er vel ingen Frelse, om jeg ser ret," sagde han. Men de sagde, han maatte frelse hende, om det saa skulde koste Land og Rige. Saa saa han paa Døden, og medens han sad der og blundede igjen, vinkede han til Tjenerne, at de skulde vende Sengen i en Hast, saa Døden blev siddende ved Fødderne, og idetsamme det var gjort, gav han hende Helsedrikken, saa var hun frelst.

„Nu sveg du mig!" sagde Døden, „og nu er det kvit mellem os."

„Jeg var nødt til det, om jeg skulde vinde Land og Rige," sagde Gutten.

„Det skal ikke hjælpe dig stort," sagde Døden; „din Tid er ude, for nu hører du mig til."

„Ja, skal det saa være, saa lad det saa være," sagde Gutten; „men du lader mig vel faa Lov til at læse ud Herrens Bøn først," sagde han.

Ja, det skulde han faa Lov til; men han passede sig vel for at læse Herrens Bøn; alt andet læste han,

men Fadervor kom aldrig paa hans Tunge, og tilsidst mente han, at han havde snydt Døden for Alvor. Men da Døden syntes, at det drøiede for længe, saa gik han bid en Nat, og hængte op en stor Tavle med Fadervor paa over Sengen til Gutten. Da han vaagnede, begyndte han at læse paa den og samlede sig ikke rigtig, før han kom til Amen; men da var det for sent.

46. Fanden og Futen.

Der var engang en Fut, slig en rigtig Flaaer af det værste Slaget. En Dag kom Fanden og vilde hente ham. „Aldrig hører jeg Andet", sagde han, „end at Folk siger: Gid Fanden havde denne Futen!" saa nu faar Du følge med mig, og saa slem er Du og, saa jeg ikke tror, Du kan blive slemmere og værre end Du er heller," sagde Fanden.

„Ja, vil Du lye efter Alt det Folk snakker, saa faar Du mer at flyve efter, end Du rækker," sagde Futen; og „er Du saa snild en Mand, at Du gjør Alt det, Folk beder Dig om, saa turde det hænde, at jeg slap denne Gangen ogsaa jeg," sagde han.

Ja, Futen snakkede vel for sig, og Fanden var noksaa godlidende, saa tilsidst blev de forligte om, at de skulde vandre sammen et Stykke, og den Første, de mødte, som nogen bad Fanden tage, ham skulde det blive, som Fanden skulde have, ag saa skulde Futen slippe. „Men hjertelig maatte det være," sagde Fanden.

Først kom de til en Stue, der stod Kjærringen og kjernede Smør, men da hun saa Fremmedfolk, maatte hun titte ud efter dem. Imens kom den vesle Stuegrisen hendes, som gik og snuste i hver Ro, og satte Trynet opi

Kjærnen; den overende og Grisen til at smatte paa Rømmen.

„Er der værre Skadedyr til end slig en Gris?" skreg Kjærringen. „Gid Fanden havde Dig!" sagde hun.

„Saa tag Grisen da!" sagde Futen.

„Tror Du hun under mig Grisefleskket?" sagde Fanden. „Hvad skulde hun saa have til Helgekost i Vinter? nei, det var ikke af Hjertet!"

„Saa gik de, til de kom til en anden Stue. Her havde den vesle Ungen gjort Ugavn. „Retnu er jeg lei Dig," sagde Kjærringen, „jeg vinder ikke andet end at gaa og tørke og stelle efter denne stygge Ungen; gid Fanden havde Dig!" sagde hun.

„Saa tag Ungen da!" sagde Futen.

„Aa det er ikke af Hjertet at Moderen bander Barnet," sagde Futen.

Saa gik de et Stykke til; der mødte de to Bønder.

„Der ser Du Futen vor," sagde den ene.

„Gid Fanden havde ham lyslevende, den Bondeflaaeren!" sagde den Anden.

„Det var af Hjertet, det," sagde Fanden, „kom saa med mig!" sagde han.

Da hjalp der hverken Bøn eller Paakaldelse.

Frierhistorier.

47. Stabursnøglen i Rokkehovedet.

Der var engang en rig Gaardgut, som skulde ud at fri. Han havde faaet spurgt en Jente, som var baade vakker og ven, flink til at spinde og ferm til at væve. Did gik han, for saadan en var det han vilde have. De skjønte jo

nok, Folket paa Gaarden, hvad Ærinde han kom i, saa bad de ham at sætte sig ind paa Bænken og pratede med ham, saa som Skik er, og dertil bød de ham en Skjænk til at bie paa, medens de fik lavet et Maaltids Mad. De gik fra og til, saa Frieren fik Tid til at se sig om i Stuen; borte i en Krog saa han, der stod en Rok, og Rokkehovedet var fuldt af Lin.

„Hvem er det, som spinder paa den Rokken?" sagde Gutten.

„Aa, det skulde nu være Datter vor, det", sagde Kjærringen i Stuen.

„Det var aavlag til Linlag," sagde Gutten; „hun bruger vel mere end eet Døgn til at spinde af det?" sagde han.

„Var det ligt det,". sagde Kjærringen, „hun gjør det godt paa eet, og kanske paa mindre end det."

Det var mere, end han havde hørt og spurgt, at Nogen kunde spinde i saa kort Tid, mente Gutten.

Men som de skulde bære frem Maden, gik de ud allesammen, og han blev alene igjen i Stuen; saa fik han se, der laa en stor, gammel Nøgle i Vindueskarmen, den tog han og stak vel ind i Rokkehovedet og vippede den godt ind i Linet. Saa spiste de og drak og var vel forligte, og da han syntes, han havde været der længe nok, sagde han Tak for sig og gik sin Vei. De bad ham komme snart igjen, og det lovede han ogsaa; men Maalemnet bar han ikke frem, endda han syntes nok saa godt om Jenten.

Langt om længe kom han igjen til Gaards; da tog de endda bedre imod ham end første Gangen. Men som de var kommen bedst i Prat, saa siger Gaardskjærringen:

„Nei, sidst Du var her Du, saa hændte der rigtig Noget forunderlig rart; Stabursnøglen vor, den blev saa rent borte, at vi aldrig har kunnet finde den igjen siden."

Gutten gik bare bort til Rokken, som stod der i Krogen med Linlaget ligesaa stort som sidst, og tog op-under i Rokkehovedet. „Der er Nøglen," sagde han; Vindingen er nok ikke stor paa Spindingen, naar Spindedagen varer fra Mikkelsmes og til Paaske." Saa sagde han Tak for sig og bar ikke frem Maalemnet sit den Gang heller.

48. „Tsju Pus, vil Du ned af Bordet!"

Saa var der ogsaa en Gut, som skulde ud at fri engang, men det var langt borte i en Afdal. Alting var gammeldags hos de Folkene, han gik til, de boede i en Røgstue, hvor Skorstensrøgen gik op og Lyset kom ned gjennem Ljoren — som er en Luge oppe i Mønsaasen. Her var der en giftefærdig Jente, som var saa vakker, at hun var navnspurgt, men hun havde en Lyde hun ogsaa.

De tog noksaa vel mod Frieren, men medens de satte frem paa Bordet baade Lefser og Fladbrød og Spegeboge og Rømmegrød og bar frem et helt stort Smørstykke, saa var der gaaet en Rift i et Plag, og den skulde næstes sammen i en Fart. Det skulde de have en Naal til, men der var ingen Synaal at finde. Saa sagde Kjærringen i Stuen: „Du faar til at lede Du og Datter min, Du, som har saa godt af Synet."

Ja hun til at lede baade høit og lavt. Tilsidst saa glante hun langs opefter Ljorestangen*): „Der sidder den," sagde hun, „øverst oppe ved Gluggen." Der var ikke noget Menneske, som kunde se en Synaal deroppe.

*) En lang Stang, der række helt op i Mønsaasen og bruges til at aabne og lukke Ljoren eller Røglugen med.

Nu, Naalen kom ned, Riften blev stoppet igjen, Alt var godt og vel, og Jenten gik og briskede sig paa Jordgulvet. Men saa havde de en gulblommet Kat der i Stuen; den syntes hun havde sat sig op paa Bordet — men det var Smørstykket, hun tog for Katten — og saa drev hun til Smørstykket, saa det sagde Klask bort i Væggen: „Tsju, vil Du ned af Bordet, Pus!" sagde hun.

Det var Jente, som havde godt af Synet, det.

49. Syv Aars gammel Grød.

Der var ogsaa en Gut engang, som skulde ud at fri. Mor hans vilde altid have det saa rent, at „det skulde være, som om det var blæst," sagde hun.

Det vilde Gutten ogsaa, og derfor vilde han have en Kjærring, som var ligesaa renfærdig som Mor hans. Men hvorledes han skulde komme efter, om de var renfærdige eller lortvelte, det gik han længe og grundede paa. Jo, tilsidst fandt han paa det. Han ballede den ene Haanden sin ind i Duge og Plag, som om han havde en stor Værk i den, og saa gik han i Veien. Der han kom, tog de imod ham, som det er Skik at tage mod en Frier til Gaards, baade med Øl og med Drik, baade med Mad og med Prat, og Noget af det første, de begyndte at prate om, det var Haanden hans, hvad der feilte den.

„Aa, han havde en Finger, som der var kommen Trold i, Vasstrold kaldte de det", sagde han, „han havde søgt baade Doktor og kloge Koner; men der var ingen Raad."

„Der var da ingen Ting, som der ikke var Raad for uden Døden," mente Gaardsfolket.

„Ja, en Raad siger de, der er," sagde Gutten.

„Hvad det var?"

„Det var syv Aars gammel Grød, men den var vel ingensteds at faa," sagde han.

„Pøh, ikke andet?" sagde de, „det skal der vist blive Raad til, for i Gryderne vore og i de gamle Grødtraugene er der Skover, som vist er baade syv og fjorten Aar gamle," sagde de.

Jo, det var renfærdige Folk!

---

50. Herremandsbruden.

Der var en Gang en rig Kare, som eiede en stor Herregaard, og Sølv havde han paa Kistebunden og Penge paa Rente; men noget var der, som manglede ham, for han var Enkemand. En Dag var Datteren fra Nabogaarden hos ham paa Arbeide. Hende likte Herremanden rigtig godt, og da hun var fattige Folks Barn, tænkte han, at naar han bare klunkede om Giftning, saa maatte hun slaa til med det samme. Saa sagde han til hende, at han var kommen paa Tanker om at gifte sig igjen.

„Ja, ja, En kan falde paa meget," sagde Jenten, hun stod der og smaalo og tænkte, den gamle Styggen kunde have faldt paa det, som høvede bedre for ham end at gifte sig.

„Ja, det var Meningen det, at Du skulde blive Konen min da," sagde Herremanden.

„Nei, ellers Tak!" var det ligt sig det, sagde hun.

Herremanden var ikke vant ved at høre nei, og jo nødigere hun vilde have ham, des mere opsat blev han paa at faa hende. Men da han ikke kom nogen Vei med hende, saa sendte han Bud efter Far hendes og sagde til ham, at kunde han lage det saa, at han fik hende, saa

skulde han give ham efter de Pengene, han havde laant, og paa Kjøbet skulde han faa det Jordstykke, som laa op til Engen hans.

Ja, han skulde nok faa Ret paa Datteren, mente Faderen. „Hun var bare Barnet og skjønte ikke sit eget Bedste.“ sagde han. Men alt hvad han snakkede for Datteren baade vel og ilde, saa hjalp det ikke. „Hun vilde ikke have Herremanden, om han saa sad i malet Guld til op under Ørene,“ sagde hun. Herremanden ventede Dag efter Dag, men saa blev han til sidst harm og utaalmodig, og saa sagde han til Far til Jenten, at om han skulde staa ved det, han havde lovet, saa fik han slaa et Slag i Sagen nu; for han vilde ikke vente længer.

Manden vidste ikke nogen anden Raad, sagde han, end at Herremanden fik lage alt i Stand til Bryllups, og naar Præsten og Bryllupsfolket var kommet, saa fik han sende Bud efter Jenten, som om det var et Arbeide, hun skulde være med paa; og naar hun kom, maatte hun blive viet i en Snarvending, saa hun ikke fik Tid at omraade sig.

Dette syntes Herremanden var baade godt og vel, og saa lod han brygge og bage og lave til Bryllups, saa det havde god Skik.

Da Gjæstebudsfolket var kommet, raabte Herremanden paa en af Gutterne sine og sagde til ham, at han skulde stryge ned til Nabomanden sør i Gaarden og bede ham at skikke det, han havde lovet. „Men er du ikke her igjen paa flyvende Timen,“ sagde han og hyttede til ham med Næven, „saa skal vel —“. Mere fik han ikke sagt, for Gutten foer afsted, som han var brændt.

„Jeg skulde hilse fra Husbond og bede om det, Du har lovet ham,“ sagde Gutten til Manden sør i Gaarden, men det maatte være i røde Rappet, for han har det farlig braadt i Dag,“ sagde han.

„Ja, ja, spring ned i Engen og tag hende med Dig, der gaar hun", sagde Nabomanden.

Gutten afsted. Da han kom ned i Engen, gik Datteren der og ragede. „Jeg skulde hente det, som Far Din har lovet Husbond," sagde Gutten. — „Haa, haa, lur mig der, tænkte hun. „Nei, skal Du det?" sagde hun „det er vel den vesle blakke Hoppen vor, det? Du faar gaa bort og tage hende, hun staar tjoret paa den anden Side af Erteageren," sagde Jenten. Gutten kastede sig paa Ryggen af den vesle Blakke og red hjem i fuldt Firsprang.

„Fik Du hende med Dig?" sagde Herremanden.

„Hun staar nede ved Døren," sagde Gutten.

„Saa led hende op paa Kammerset efter Mor," sagde Herremanden.

„Kjære vene, hvorledes skal det gaa til?" sagde Gutten.

„Du gjør bare, som jeg siger, Du," sagde Herremanden, „magter Du hende ikke alene, saa faar Du tage Folkehjælp," sagde han; han tænkte, at Jenten vilde slaa sig ugrei.

Da Gutten saa Fjæset til Herremanden, saa vidste han, det ikke nyttede at sige imod der i Gaarden. Han ned og fik med alle de Husmænd, som var der; nogle trak i Frembelen og nogle skjød paa bag, og saa fik de endelig Hoppen op over Trapperne og ind i Kammerset. Der laa Brudestasen færdig.

„Nu har jeg gjort det og, Husbond," sagde Gutten, „men det var et farligt Stræv, det var det værste, jeg har havt her paa Gaarden."

„Ja, ja, Du skal ikke have gjort det for Intet," sagde Husbonden. „Send saa Kvindfolkene op til at pynte hende."

„Nei, men kjære, vene da!" sagde Gutten.

„Ikke noget Prat! de skal pynte hende og hverken glemme Krans eller Krone," sagde Husbonden.

Gutten ned i Kjøkkenet:

„Hør nu Jenter," sagde han; „nu skal I op og pynte den vesle Blakke til Brud; Husbond vil nok give Gjæstebudsfolket noget at flire af."

„Ja, Jenterne hængte paa den vesle Blakke alt det, de havde, og saa gik Gutten ned og sagde, at nu var hun færdig og det baade med Krans og med Krone.

„Godt og vel, kom med hende!" sagde Husbonden; „Jeg skal selv tage imod hende i Døren," sagde han.

Det ramlede svært i Trapperne; for hun steg ikke ned i Silkesko, den Bruden. Men da Døren gik op, og Herremandsbruden kom ind i Storstusalen, var det ikke frit for der blev Knis og Flir. Og Herremanden var saa vel fornøiet af den Bruden, at de sagde, han ikke friede oftere.

Anmærkninger.

1. Bæderen og Grisen, som skulde til Skovs og bo for sig selv.

Af dette Eventyr haves flere Varianter. Hovedfortællingen, fra Næs i Hallingdal, er optegnet af Jørgen Moe. Fra Urskoug har Udgiveren modtaget en tilsvarende Fortælling og i Østerdalen optegnet en Variant under Titelen: Manden, som slap for Fanden. 1852.

De i Eventyret optagne Ordsprog og Mundheld findes ikke i nogen af Optegnelserne.

2. Venner i Liv og Død.

Fortalt af Skrædder og Urmager Lars Larsen Røneſtrand i Graven, Hardanger, optegnet af Udgiveren 1870.

3. Gutten, som skulde tjene tre Aar uden Løn.

Efter to samstemmende Fortællinger fra Gudbrandsdalen, den ene meddelt af Skolelærer Hansen i Vaage, den anden optegnet af Udgiveren paa Sell 1847.

4. Kjærringen mod Strømmen.

Optegnelser haves af J. Moe fra Telemarken (fra Fyrretyveaarene), ved Udgiveren fra Sogn 1847, af Skolelærer Garborg fra Jæderen 1867, og flere af Kand. theol. O. T. Olsen fra Nordlandene 1870. Eventyret er væsentligt fortalt efter de jæderske og sognske Fortællinger. De øvrige mangle mere eller mindre af Slutningen, der ogsaa forekommer som en særskilt Fortælling.

5. Den syvende Far i Huset.

Trykt i „Norske Universitets- og Skoleannaler", Anden Række VII S. 83—103, i Indberetning om en i 1851 af Udg. foretagen Reise til Østerdalen for at samle Folkedigtninger. Lignende Fortællinger haves fra det Trondhjemske, Telemarken og flere Egne i Landet.

6. Tre Citroner.

„Norsk Illustreret Kalender 1854", S. 75. Fortalt af Mor Dreyer, Kurvekone i Kristiania, 1843. Optegnet af Udgiveren.

7. Kjæresten i Skoven.

Tre samstemmende Optegnelser. Som Hovedfortælling benyttet en Optegnelse af Jørgen Moe fra Fyrretyveaarene, efter Kari Præstedatters Fortælling i Bygland. De øvrige, fra Valders og Gudbrandsdalen, optegnede af Udgiveren, som desuden i sin tidlige Barndom oftere hørte Eventyret af Læregutter paa sin Faders Værksted.

8. Ikke kjørende og ikke ridende.

Tidligere trykt i „Juletræet for 1851", S. 38 fgg. Optegnet i Østerdalen af Udgiveren 1852; forekommer ogsaa paa andre Steder.

9. Skipperen og Gamle-Erik.

Fra det Trondhjemske, optegnet af Udgiveren 1865, og af ham tidligere meddelt paa Tydsk til Direktør, Hofraad m. m. Dr. Gräße i Dresden til hans „Märchenwelt", Leipzig, Moritz Schäfer, S. 216.

10. Gutten, som gjorde sig til Løve, Falk og Myre.

„Juletræet for 1851", S. 52. To Fortællinger fra Gudbrandsdalen, den ene meddelt fra daværende Kirkesanger Elstrands Skole i Faaberg, den anden optegnet af Udgiveren i Nordre Gudbrandsdalen i Fyrretyveaarene. J. Moe nævner i sine Optegnelser fra Hardanger eller Telemarken en Variant hertil.

11. Tobaksgutten.

Optegnet af J. Moe efter Aanon Knudsens Fortælling i Bygland. Nogle tilsvarende Træk forekomme i en Optegnelse fra Aadalen ved Udg. Begge fra Fyrretyveaarene.

12. Guldslottet, som hang i Luften.

Trykt i „Norsk Illustreret Kalender 1855", S. 23 fgg. Derfra oversat af Udg. i „Süd und Nord, ein Märchenstrauß von P. Chr. Asbjørnsen und Hofrath Dr. J. G. Th. Gräße." Eventyret er i det væsentlige fortalt efter Fort. af en Matros fra Kristiansundskanten, ombord i Korvetten Ørnen 1850, hvorhos Træk ere optagne af tvende af daværende Frøken Ida Kinck fra Hedemarken meddelte Fortællinger.

Flere herhenhørende Træk forekomme ogsaa i den under 23 anførte Optegnelse af Guldfuglen fra Graven i Hardanger.

13. Haren, som havde været gift.

Fire Optegnelser. Som Hovedfortælling er benyttet en af de to, som Ivar Aasen har meddelt, og i denne er indtaget Træk af tvende andre fra Telemarken ved Moe og fra Toten ved Udg.

14. Bjørnen og Ræven.

„Juletræet 1850", S. 54. Væsentlig fortalt efter Meddelelser fra Lars Henriksen Nordby i Urskoug 1845, samt efter Moes og Udgiverens Optegnelser fra Telemarken og Gudbrandsdalen, sammenholdte med Ivar Aasen: Prøver af Landsmaalet i Norge 1853, S. 65 fg. (hvor Fortællingen ligeledes er fra Gudbrandsdalen). Aasens Fortælling findes uden Kildeangivelse oversat i: „The Oxonian in Thelemarken; or notes of travel in South-Western Norway in the Summers of 1856 and 1857 with Glances at the legendary lore of that district by the Rev. Fredrick Metcalfe II, 227. Fra S. Haukenæs i Graven, Hardanger 1870, og fra E. Snedkersveen 1861 haves ogsaa Optegnelser af lignende Dyreeventyr.

15. Bamse Bra'kar.

Trykt i „En Nytaarsbog", Kristiania 1853, i Forf.s Bidrag „En Aften i Nabogaarden". Under samme Titel i Forf.s Norske Huldreeventyr og Folkesagn, 3die Oplag 1870, S. 310 fgg. Meddelt af L. H. Nordby i Urskoug samt, som anført, hørt i Udg.s Barndom.

16. Reveræv og Askeladden.

Tidligere trykt i „Norsk Folkekalender for 1854", S. 113. Meddelt fra Nordland af Kand. P. Walsøe.

17. Gutten, som vilde fri til Datter til Mor i Krogen.

„Juletræet 1850", S. 1 fgg. Efter en af Professor J. P. Broch meddelt Optegnelse fra Smaalenene eller Frederikshaldskanten.

18. Dumme Mænd og Trold til Kjærringer.

Hovedfortællingen optegnet i Sogn 1859 af Udg. Denne forener ligesom den tilsvarende islandske Fortælling de spredte, men udførligere Momenter, som forekomme i Moes Optegnelser fra Telemarken (fra Fyrretyveaarene) og i O. T. Olsens fra Dunderlandsdalen i Nord-

landene, 1870. En Variant hertil i Bergensposten 1871 13. 6. Nr. 137 har det eiendommelige Træk, at en tredie Kjærring faar sin Mand til at iføre sig et Hundeskind for at vise den Døde den sidste Ære ved at stille sig i Porten og gjø paa Liget og Ligfærden.

19. Askeladden og de gode Hjælpere.

„Juletræet 1851", S. 41: Askeladden, som byggede Skib, der gik baade Land og Vand". Hovedfortælling fra Gudbrandsdalen, optegnet af Udg., samt en tilsvarende Meddelelse af Skolelærer Hansen, Vaage 1847. Fra Telemarken og Hardanger nogle fragmentariske Optegnelser ved Moe.

20. Gutten, som vilde blive Handelskarl.

To samstemmende Optegnelser fra Sell, den ene ved Udg. 1842, den anden meddelt af Skolelærer Hansen noget senere.

21. Haarslaa, som aldrig vilde hjem gaa til rette Kveldsverdstid.

I „Juletræet 1850", S. 11: „Om en Gut, som gjæted en Gjed, som hedte Haarslaa o. s. v". Flere Optegnelser. Som Hovedfortælling er benyttet en Optegnelse af Moe uden Stedsangivelse. Fra Fortun 1847 en Optegnelse, „Wigga", og en fra det Trondhjemske, „Bukken i Erteaakeren", ere ikke meget afgivende; begge ved Udg. Jvfr. Anders Vang „Reglo og Rispo fra Valdres", S. 47, Nr. 15: „Om ein Gut, som gjettø ei Gjeit, som eittø Sprov, som inkje vildø heimat te rettan Dugur i Dag."

22. Kulbrænderen.

Som Hovedfortælling er benyttet en Optegnelse af afdøde Skolelærer Vist fra Inderøen i det Trondhjemske 1865. Af denne er imidlertid udskudt flere Momenter og optaget enkelte andre af en Optegnelse fra Valders ved Moe, en fra Jæderen (1867) ved Skolelærer Garborg, samt af „Kolbrænar-Præsten" i Vangs „Reglo og Rispo", S. 13.

23. Guldfuglen.

„Juletræt 1850", S. 58. Det Eventyr, der er benyttet som Hovedfortælling, er optegnet af Udg. i Sell 1842, og senere i større Udførlighed meddelt af Skolelærer Hansen. To andre Optegnelser fra søndre Gudbrandsdalen ere, saavidt mindes, meddelte fra Elstrands Skole. En Optegnelse af J. Moe under Titel „Figentræet", formodentlig fra Søndfjord, synes at høre herhen. Fra Graven har Udgiveren en Optegnelse (fra 1870) efter L. L. Rønestrands Fortælling, der ligesom det fra søndre Gudbrandsdalen viser hen til en Folkebog.

24. Den grønne Ridder.

Kun een eneste Optegnelse ved Jørgen Moe efter Fortælling af Kari Præstedatter eller hendes Mand Søren i Bygland (i Fyrretyveaarene)

25. Tyrihans, som fik Kongsdatteren til at le.

Hovedsagelig efter to Optegnelser fra Ringerike af J. Moe og en tilsvarende fra Gudbrandsdalen ved Udg. (Fyrretyveaarene). Forekommer ogsaa i Valders, Hardanger og det Trondhjemske.

26. Præsten og Klokkeren.

Efter to Optegnelser af Moe, formentlig fra Valders 1845.

27. Galematthis.

„Juletræet1850", S.18: „Gutten, som skulde bygge Bro, og som gjorde alt det, Mor hans bad ham."

Hovedfortællingen hovedsagelig efter flere Optegnelser af Moe fra Ringerike, Vors og Telemarken, med Tillæg af Træk fra Udgiverens Optegnelser af Eventyret fra Gudbrandsdalen og Valders. Fra Jæderen haves ogsaa en Optegnelse, der dog ser ud til at være fortalt efter Juletræet.

28. Klokkeren i Bygden vor.

Efter Udg.s Optegnelser fra Biri og Fredriksværnskanten, samt en skriftlig Meddlelse fra Toten.

29. Smaagutterne, som traf Troldene paa Hedalsskoven.

„Juletræet 1850", S. 72. Optegnet af Udgiveren paa Sell 1842.

30. Hvidebjørn Kong Valemon.

Fra Sætersdalen 1870. Meddelt af Maleren August Schneider. Jvfr. „Norske Folkeeventyr", anden Udgave 1852. S. 466. Moes Variant af samme Navn.

31. Skrinet med det Rare i.

„Juletræet 1850", S. 78. Efter afdøde General Theodor Brochs Fortælling.

32. Hjemmusen og Fjeldmusen.

„Juletræet for 1866", Nr. 1, S. 3.

Hovedfortællingen i J. Moes Samlinger fra Telemarken med forskjellig Slutning. Slutningen er optaget af en Optegnelse af Udg. fra Gudbrandsdalen. Ræglen, eller Samtalen mellem Katten og Musen, er kjendt næsten overalt i Landet. Her er den fra Faaberg, 1842—47.

33. „Goddag, Mand!“ — „Øxeskaft.“

„Juletræet 1866“, Nr. 2, S. 6.

Hovedfortællingen fra Vaage, ligesom flere Optegnelser af samme Eventyr fra Gudbrandsdalen ved Udg. Desuden en Fortælling meddelt af Dahll (Kapt.?) og en noget afvigende af Kand theol. O. T. Olsen fra Moe Sogn i Helgeland.

34. Hanen og Ræven.

„Juletræet 1866“, Nr. 3, S. 8.

Fortalt efter to samstemmende Optegnelser af Moe fra Telemarken, og af Udgiveren fra Sell i Gudbrandsdalen.

35. Verden lønner ikke anderledes

„Juletræet 1866“, Nr. 4, S. 10.

Fra Vaage i Gudbrandsdalen, ved Udg. Jvfr. „Gamle Reglo og Rispo fra Valdres„ af A. Bang: „Om kvits Staven“, S. 57, noget forskjellig og med anden Ende.

36. Mumle Gaasegg.

„Juletræet 1866“, Nr. 5, S. 14.

Hovedfortællingen er efter Udgiverens Optegnelser fra Gudbrandsdalen, som under Titel: Thor Arbeidsmand, Klokkergutten og Klokkerthor, i Fyrretyveaarene er fortalt og senere skriftlig meddelt af nu afdøde forhenværende Skolelærer Hans Agerjordet i Dovre. Begyndelsen er imidlertid tagen af en Variant til samme fra Kristiania-Egnen og Ringerike, og hele Eventyret er benævnt efter denne, Mumle Gaaseæg. Den sidstnævnte Optegnelse er, saavidt vides, fra Gaardbruger Jørgen Rytterager. Der haves forøvrigt mange Optegnelser og Meddelelser fra forskjellige Egne, hvoriblandt et Par fra Valders, Hallingdal samt Aadalen af J. Moe, af Kapt. Undahl fra Søndhordland, m. fl.

37. Veslefrik med Felen.

„Juletræet 1866“, Nr. 6, S. 27.

Hovedfortællingen fra Sell i Gudbrandsdalen, optegnet 1842 af Udg., er med Udeladelse af en Del Anstødeligt smeltet sammen med tvende andre narrationes lubricae, hvoraf den ene er optegnet af Moe, den anden meddelt af J. Aasen. En tilsvarende Variant haves ogsaa fra Hedemarken.

38. Gjæte Kongens Harer.

„Juletræet 1866“, Nr. 7, S. 35.

Hovedfortællingen efter fire temmelig samstemmende Optegnelser af Udg. fra Røken, Aadalen, Øier og Asker, med enkelte optagne Træk af to Optegnelser af Moe, „Gjæte Kongens Harer“ (fra Ringerike), og en anden, „Gjæte Kongens Gjæs“ (fra Hardanger), 1840—50. Hertil hører ogsaa en anden Fortælling fra Hardanger, som imidlertid gaar ud i Nr. 1 og 6 Norske Folkeeventyr af Asb. & Moe. (Første Samling).

39. Krambodgutten med Gammelostlasten.

„Juletræet 1866“, Nr. 8, S. 45.

Fra Røldal. Efter Ole Olsen Hilles Fortælling optegnet, og gjengivet saa nær den som muligt af Udg. 1866.

40. Følgesvenden.

„Illustreret Kalender 1855“, S. 32; „Juletræet 1866“, Nr. 9, S. 49.

Hovedfortællingen er fra Aadalen med Benyttelse af en tilsvarende fra Valders af Udg., samt en tredie fra Aamot i Østerdalen, meddelt af Tolleif Lindberget. Af flere Varianter blandt Moes Optegnelser, som „Prindsessen af Spanien, der blev røvet paa Tolvmilsskoven“, og „den fillede Johan“, ere fuldstændiggjørende Træk optagne.

41. Peik.

„Juletræet 1866“, Nr. 10, S. 64.

Hovedfortællingen efter en Optegnelse fra Nordland, „Peik“ af Kand. theol. O. T. Olsen, med Benyttelse af en tilsvarende Fortælling fra Telemarken, „Jon Svik“, ved Moe. Herhen synes ogsaa at høre „Finks Skomager“ fra Gudbrandsdalen, og „Juks Skomager“ fra Asker, optegnet af Udgiveren, samt muligens en anden Fortælling fra Jæderen, „tre Jødepræster.“

42. Kjætten, som var saa fæl til at æde.

„Juletræet 1866“, Nr. 11, S. 73.

Hovedfortællingen fra Gudbrandsdalen efter en Optegnelse af Udg. fra 1847, fuldstændiggjort ved en Variant (formodentlig fra Hardanger) ved Moe.

43. Hanen, som faldt i Bryggekarret.

„Illustreret Kalender 1855“, S. 31; „Nord und Süd ein Märchenstrauß von Asb. und Gräße“, S. 39; „Juletræet 1866“, Nr. 12, S. 82.

Som Hovedfortælling til denne Børneregle er benyttet en Optegnelse af J. Moe, med Optagelse af Træk af tilsvarende fra Gudbrandsdalen og Valders ved Udg. I „Hjemmet og Skolen“, Ugeblad for Børn og Ungdom 5te Aargang 1876, Nr. 8., S. 63 en Variant „Tykkebonde“, formodentlig fra Ringerige.

44. Pandekagen.

„Juletræet 1866“, Nr. 13, S. 86. Efter en Optegnelse fra Sell ved Udg., to Meddelelser fra Froen ved Skolelærer Nielsen, og tre fra Faaberg, Elstrands Skole i Frretyveaarene.

45. Gutten med Øldunken.

Hovedfortællingen efter en Optegnelse af Moe fra Telemarken (?), der stemmer sammen med en fra Lofoten, som J. Aasen har fortalt Udgiveren. Foruden et Par mindre betydende Varianter i Moes Samlinger, er der ogsaa en fra Odde i Hardanger, som stemmer bedre overens med den Fortælling af Eventyret, som er gjængs i andre Lande. Ogsaa af denne ere Træk benyttede. Efter en Variant fra Vors meddelt af Olav Brekke, narres Døden af en Mand med en Brændevinsdunk ind i denne paa lignende Maade, som Gutten narrer Fanden ind i Nødden (Norske Folkeeventyr af Asb. & Moe Nr. 30). Saa blev han lagt op under en Heller, til Ølkaggen raadnede af ham. Og da han kom ned derfra, mødte han en Gut med en Øldunk, hvoraf han fik sig en Lædskedrik. Forreste novere stemmendemed den her gjengivne Fortælling.

46 47, 48, Frierhistorier.

Fortalte af Fru Margarete Löchen. Inderøen.

49. Herremandsbruden.

Fra Ringerige. Meddelt af Frøken Dina Thorsen.

Ordforklaringer.

Aab, Aabning.
aavelag ell. **ovlag**, overvættes, udmærket.
Abefant (Apefant), En, der holder Andre for Nar ved at efterabe og karrikere deres Lader.
Abefynter, Abenoder, naragtige Streger, Efterabelse og Overdrivelse af Andres Lader.
artig, underlig, synderlig.
Atpaa, paa Kjøbet.

Bagstefløi, en flad, sverddannet Pinde til at vende Fladbrødleven med.
Balle, indsvøbe, indhylle.
Bamse, Bjørn.
bar, Impf. af bære; bar det til Stalden, gik det afsted til Stalden.
Badstueskut, et Skur, som er dannet ved en Forlængelse af Badstuetaget.
Bas, Formand, En, som udmærker sig fremfor Andre.
Baas, Rum til en Ko eller andet Kreatur.
Benvei, Gjenvei.
berge, bjerge.
Bete, Stykke, Bid.
bikke, bukke, gjøre en rask Nedbøining, især om Fugle.
Bikkje, Tæve, Hund af Hunkjønnet.
Binne, Bingse, Hunbjørn.
Birkefuten, Birkefogden o: Riset.
Birkekavle, Birkepaak, tyk Birkestok.
Blei, Kile.
Bleie, (Blee), Dug, Tæppe.
Blemme, Blegne, Vable, Blære i Huden.
blive, drukne.
Blyladder, Blysokker, Dovenskabs Fodtøi.
Blækker, Blade, Smaablade.
Bo, **Bod**, have Bo, have nødig.
bomme, ordne Rendingen til en Væv paa en egen dertil indrettet, meget stor cylindrisk Vinde.
Bondeskyds, Befordring paa Langslæde eller Arbeidsslæde.
Botvon, Hjælp og Hjælperaad, Sandsynlighed for at rette paa Sagen.
braa (braad), 1) hastig, snar, skyndsom, 2) pludselig, som kommer uventet, 3) hastmodig, som ikke kan bie; ofte i Sammensætninger, som Braafang, hurtig Begyndelse af en Gjerning.
Braahast, stor Hast.
Braate, aabent Sted i Skoven, hvor Træer ere huggede og i Regelen ogsaa brændte for at dyrke Korn.
Bra'kar, egentlig brav Karl, Smiger- og Kjæle-Navn til Bjørnen.
brevfynt, dygtig til, istand til at læse Skrift.

bry, Impf. **brydde**, bryde sig om, bekymre sig om.
Buhund, Fæhund, Hyrdehund.
Buskap, Fæ, Kvæg, Besætning af Kreaturer paa en Gaard.
Byfant, en Mand fra Byen.
Bælg, 1) Skindbælg, Bælg, som er helflaaet af et Dyr, f. Ex. Rævebælg. 2) Bug, Vom.
bænde, bøie.
Bør, **Børd**, **Byrd**, Dragt, saa meget, som man kan bære paa een Gang.

Daustok, Ladhund, dorsk og lad Person.
Doning, Redskab.
Drift, Kvæg, som drives frem; Faaredrift, Hestedrift, Gjededrift.
Drunte, nøle.
dugeligt, forsvarligt, dygtigt, stort.
Dugurd, **Dagverd**, Davre, Frokost.
Dullt, Stød, Tryk, Puf.
dumhørt, døv.
dytte, tætte, tilstoppe en Aabning.
dytte, dytte paa, dytte til, puffe, støde paa Ærmet.
Dørstokken, alm. Tærskelen, men ogsaa Overstokken, den øverste Del eller Bjælke i Døren, som i Udhusbygninger træder istedetfor Karmen.

Embær, et Trækar.
Ertekaal, Ertesuppe.

Fagnad, Glæde, Fornøielse, Hygge.
Fal, Falaske, Brandaske.
Fang, Skjød, Favn.
Fange, Favnfuld, Byrde.
fantefæl, fæl som en Tigger, Tater.
Fa'r, 1) Færd, Gang. 2) Maade, hvorpaa Noget gaar. 3) Løb, Bane. 4) Spor.
Feld, beredt Dyreskind, Sengetæppe af saadanne.
Fele, Violin; egentlig vel Hardangerfele, en Violin med 4 Understrænge af Metal.
Finmut (Finmudd, Mudd), lodden Skindkufte, Pels.
Finmutkarl, en Karl, som farer i Pelsværk, Herremand.
Fjeldbeiter, Havnegange, Græsgange paa Høifjeldet.
Fjære, Ebbe.
fjære, fjædre, fjædre sig op, pynte sig, stadse sig til.
Fjøs, Kostald.
flaade sig, svømme, flyde, flødes.
flaxe, flagre, vimse, slaa med Vingerne, f. Ex. om Fugle i siddende eller svømmende Stilling.
flidde, Impf. af **fli**, pynte, ordne, sætte istand.
Flis, Spaan. **Flisdunk**, **Søppeldunk**, en Skarnfjerding, et Trækar til Opsamling af Feieskarn.
Flo, Lag.
flonx, overflødig, ødsel.
Floregn, (ell. **Flodregn** (ogsaa alene Flod), hastig paakommende Regnbyge, især Tordenregn, Skur, Jling.
fomle, gjøre kludrede, ubehændige Forsøg.
forligt om, enige om.
Fortalsmand, Talsmand, især ved Frieri.
forturet, **fortullet**, forstyrret, forvildet.
ful, fuul, listig.
Furu, Fyr.
Furukubbe, en kort Blok eller Stump af en Furestamme.
Furulægg, se Lægg.
Fut, 1) Foged, Oppebørsels- og Politiembedsmand paa Landet. 2) Formand, Opsynsmand f. Ex. Gaardsfut, Skogsfut, Tømmerfut.
fysen, lækkersulten.
Fægade, smal indhegnet Vej gjennem Gaardens Marker til Overdrevet.

fælen, forskrækket.
f'ælende fort, meget fort, hastigt.
Fæsterøl, Trolovelsesgilde.
følbiger, med Føl.
Føske, smuldret, opraadnet Træ.

Gap, Flab.
Gast, et Overtroens Væsen, oftest i Skikkelse af en Fugl, der lader høre alskens rædsomme, uartikulerede Lyd.
Gauv ell. Gaue, mægtig Mand, især om rige Bønder.
Gjeben, Munden og dens Muskelomgivelser; at drage paa Gjebeu, fortrække Munden, gjøre hæslige Grimaser.
Gjeddebrift, se Drift.
gjure, gjørde, surre.
Gjæld, større Hylde eller Afdeling alm. oppe under Taget.
gjæte, vogte.
gjøne, gjækkes, spøge med ved at efterabe Ens Tale og Lader.
Gjørder, Fl., af Gjord, Baand paa Trækar.
gladlyndt, som har et munlert Sind.
glane, stirre.
glise, grine, flire.
glispe, vise Tænder, bele.
Glo-Pande, Ildskuffe.
Glunt, nordlandsk: Gut, Dreng.
glup, dygtig, fortræffelig, ypperlig.
glæsse, snappe, bide efter Noget.
gløtte, glytte 1) skyde Noget tilside, saa at der bliver en Aabning f. Ex. gløtte paa Døren, sætte Døren paa Klem. 2) kige, titte.
Gnaal, idelig Raab og Overhæng om det Samme.
gnald, Impf. af gnælde, give Gjenlyd, især en skingrende, gjennemtrængende Lyd.
Graalysning, Daggry.
Graatass, Graaben, Ulv, se Tass.
Gravøl, Gjæstebud i Anledning af en Begravelse.

grei, ligetil, det greieste, det simpleste.
Greie, 1) Rede, Orden, 2) ordentlig Besked, 3) Afgjørelse, Opgjør, 4) Sag, Anliggende, 5) Redskaber, Midler, Tilbehør. Kjøregreier, Fiskegreier.
greie, rede, udrede.
greiet af sig, redet af sig, redet sig ud af.
Grind, Led.
Grindstør, unge Træstammer i et Led, vel egentlig de 4 opreiste Støre, som tjene istedetfor Ledstolper.
Groe (i to Stavelser), unge Spirer af Kornarter eller Græs, især dog om Rug.
Grue, Ildsted.
gruve, næsegruus.
Grænd, Nabolag.
gyve, fyge.

Haalkeføre, glat Føre, Isføre, naar Veiene ere belagte med Is.
Hage, Græsgang, tildels overskygget med Træer, Overdrev.
Halvtulling, Fjante, ikke rigtig klog.
Hamre, Fl. af Hammer, høie, steile Klipper.
harsk, streng, forbittret.
Hangebasse, Trold.
Hauk, Høg.
hauke, raabe, huje.
Hei, Høislette, skovbar Fjeld- eller Lyngmark.
Helle, en flad Sten, Stenskive, Stenflise.
Heller, Hule, Hulning.
Hesje, Hæsje, egentlig Stillads til at tørre Hø, Korn eller Løv paa; S. 64 rimeligvis i Betydn. Løvstak.
Hesjestænger, Stænger til at lave Hesjer af.
Hesteskrov, Skroget af en Hest.
hexe, tale skarpt og bidende, give hvasse Ord.
Himmelsynet, Horisonten.

Hjæld, se Gjæld.
Hjemhage, den Græsgang eller det Overdrev, som støder nærmest til Gaardens Marker, modsat Udmarken.
Hjemkommerøl, det Selskab, som de Nygifte holde for første Gang i sit eget Hus efter Hjemkomsten fra Brylluppet.
Huggestabbe, Huggeblok.
huke, bøie sig, bukke sig.
Humlebol, Humlerede.
Humlekolle (rigtigere Humlekoll) Blomsterhoved af Humleplanten.
Hurv, Hob, Flok; ogsaa en forviklet, uordnet Masse.
Husbondskarl, Gaardsfoged eller Forvalter.
Huskestue, egentlig Gyngestue; fig. Larm og Spektakel.
Hyven, i den Talemaade: tage Hyven eller tage Hyven fat, tage Spranget.
Hærk, Skrab, daarligt Arbeide; ogsaa Pak.
Høgstdags, ved Middagstid.
Høl, en dybere Hulning i Bunden af en Bæk eller Elv.
høve, passe, føie sig, slaa til.

Ildgut, slem, uskikkelig Dreng, Lømmel, storsnudet Karl.
Ildmørje, glødende Emmer og Aske.
imse, forskjellig.

Jafs, en Mundfuld.
jævne, røre paa, bevæge; jævne paa Munden, røre paa Munden uden at tale.
Jæxel, Kindtand.

Kaal, Græsset eller det Grønne af Roer og Kartofler.
Kagge, Dunk, lidet Trækar til Opbevaring af Drikkevarer.
Kall, 1) aldrende Mand, Gubbe, 2) Ægtemand, 3) et gammelt Træ, især en Stamme med fortørrede Grene.
kare, rage.
Kastelag, være i Kastelag, i Færd med, i Kamp med.
Kjast ud, i Talemaaden: Gjæstebud, bedt Lag og Kast ud: Slagsmaal og Udkastelse.
klaue, lokke (Dyr), kalde med en hujende, jodlende Lyd; ogsaa raabe, huje.
Kav, eg. Gramsen og Griben med Hænderne; Anstrengelse, Umage.
kave, gramse, gribe, arbeide med Møie.
Kaxe, en mægtig Mand, især om Bønder med store Eiendomme = Gauve.
kille, kildre.
kjaake, tjaake, slæbe, strabadsere, være idelig i Bevægelse.
kjaste, kjastre, stønne, smaapuste.
kjeike, kives, trætte.
Kjælke, liden Ageslæde. „Der var kommen en Mand med en Kjælke iveien", ordsprogelig Talemaade: der var kommen en uventet Hindring iveien.
Kjærr, Kjørr, Busk, Buskads, Krat; Tornekjær, Hasselkjær.
Kjætte, Hunkat.
Kjøredoning, Kjøreredskab.
Kjøreld, Kar til at gjemme Noget i.
Klave, Halsbaand til at binde Kjør med.
Kling, Klining, Fladbrød, besmurt med Smør.
Klingsmuler, Levninger og Smaastykker af Kling.
Klopp, en liden Bro af to, tre Stokke over en Bæk, Mose eller deslige.
Klungrekjær, Tornebusk.
klunke, klukke, give en klukkende Lyd; ymte om.
klype, knibe.
knabbes, nappes, slaaes.
Knaus, Klippe.

knerte, knirke, give en knirkende Lyd; smaahugge, smaabanke.
kope, glane, stirre dumt og stivt.
Korp, Ravn.
Kraake, Krage.
krasse, kradse.
Krok, Krog, bøiet, skrøbeligt Menneske.
Krone, forekommer kun i et ved Skotterne i Guldbrandsdalen rimeligvis indført Eventyr som Rim paa Kone; crone (cronie), engelsk og skotsk, gammel Kone.
Krækebær, Krækling, Kragebær (Empetrum nigrum.)
Kullebund, Sted eller Plads, hvor der brændes eller har været brændt Kul i Mile.
Kullt, 1) Klods, Træstump, 2) tyk, rund Figur; bruges baade om Dyr og Mennesker.
kvamne, kvæles, tabe Aanden.
kvare sig, begive sig til Ro.
kvaste, koste, male over, feie efter.
Kvern, Mølle.
kvinke, klynke, klage sig.
Kvist (i Træ), Knast, Knart.
Kvistebol, et Rede af Kvist og Grene.
Kvistegran, en Gran, hvis Stamme er tæt besat med Grene lige nedimod Jorden.
kvistet, fuld af Kvister eller Grene; ogsaa knastet, fuld af Knaster, om Bord og Planker.
kyte, rose, skryde af, berømme.

Laager eller Læger, af Laag, et nedfaldet Træ, en nedbrudt liggende Træstamme paa eller i Jorden.
laak, skrøbelig, daarlig.
laate, Impf. laat, give Lyd, Tone fra sig; laate ilde, klynke; laate vel, ytre sin Tilfredshed, give Bifald.
Laatt, 1) Latter, Leen, 2) Spil (Laatt og Slaatt), Musik.
Laave, Lade.
labe sig, dovne sig.
labbe, gaa tungt, klodset.
Laft, Hjørne i en Tømmerbygning; det Punkt, hvor Stokkene ere sammenfældede i Hjørnet.
Lag, Lav, Selskab.
lagde af Gaarde, foer afsted.
laget: var det saa laget, var det saa bestemt.
lave, hænge, dingle; lave af, være overflødig behængt med, ofte om Stads og Prydelser.
lee (i to Stavelser), bevæge, røre paa; leede paa Labben, rørte paa Labben.
Lefse, fint og mygt Fladbrød, som man kan bestryge med Smør og bøie sammen = Lefsekling.
lei, leed, hæslig.
Leite, Dagstid, Aarstid.
lense, lænse, samle det nedflødede Tømmer.
letfængt, let og bekvemt.
letfør, letvindt, let og bekvemt.
leug (i to Stavelser), smidig og rask, letvindt.
Li, Lid, Bjergside, Skraaning paa Siden af et Fjeld med Skov eller Græsgang.
ligere, bedre; „var det ligt sig det" d. e. nei, bevares!
like, synes om, finde Behag i.
Livørsmand, Aftægtsmand.
ljome, give Gjenlyd.
Lo, Lod, eg. Grøde, Aarsvæxt; 1) Korn i utærsket Tilstand, Korn og Halm tilsammen; 2) Foder til Kreaturer.
Lugg, Haarlug, Haartop.
lugge, drage i Haaret.
lye (i to Stavelser), lytte.
lyse op, bekjendtgjøre især i Kirken eller fra Kirkebakken.
lyslett, lys af Haar og Hudfarve.
Lægdsgut, Lægdslem, Fattig eller Vanfør, som forsørges af Sognet ved Omgangsforpleining paa Gaardene.
Lægg, Stammen paa et Træ.
læst (med kort Vokal), lade som.
læste, Impf. af læse, laase.

løve, skjære Løv og Kviste af Løvtræer til Foder for Kvæget.
Løvmand, En, som skjærer Løv.
Løvkjærv, en Bundt Løv og Kviste.

Malmfure, Fure, som indeholder megen Kjærneved eller Adel.
Mandgar, Ring eller Række af Mennesker; gjøre Mandgar, afsøge et Terræn ved en saadan Ring.
maxle (maksle), tildanne, sætte Form paa.
Melkløv, en Last Mel, som Hesten bærer i Kløvsadel paa Ryggen.
Merlspiger, en stor, krum Jernpren, som bruges til Skibs ved Tougværksarbeider.
Mosefly, flad Mose i Høifjeldstrakter, alm. med Fjeld til Undergrund.
Mulebaandet, Sækkebaandet.
Myr, Mose.
Myrbær, Myrebær, Multebær. (Rubus Chamæmorus.)
Myse, Valle.
Mønsaas, Mønning, Tagaas.

Naue, besvære, angribe, være til Skade.
niglane, nidglane, glane, stirre uophørligt.
niste ud, forsyne med Reisemad.
Nisteskræppe, Ransel eller Bæste til at føre Reisekost i, Madsæk.
nose, veire, snuse, lugte.
nugge, gnide, stubbe, støde til En, for at gjøre opmærksom paa Noget.
Næper, Roer.
nævertækket, dækket med Birkebark; Hustagene i Norge tækkes mangesteds med Birkebark (Næver) og ovenpaa denne med Græstørv.
Nøglering, Ring til at hænge Nøgler paa, men ogsaa Ringen eller Haandtaget, der paa ældre Tiders Nøgler almindelig er rundt.
Nøste, Nøgle, Garnnøgle.

Opkomme, Kildevæld.
Or, Older, Elletræ.
orke, magte, formaa.
Orre, Urhane, Urfugl.
Ostemark, Mid eller Insektlarver i Ost, Maddik.
Overliggeren, Overstenen i Møllen.

Peis, Ildsted.
Plads, Husmandsstue; ogsaa med tilliggende Jordflæk.
Plagg, Tørklæde, Klædningsstykke.
Plugg, Pløg, Pind, Nagle, alm. en Trænagle.
Pumpespiger, Smdaspiger.
Purke, So, Hungris.

Raak, Kvægvei, Kvægsti.
Ragg, langt, stridt Haar: Gjederagg.
rak (lang Vokal), rank, høivoxen.
rar, 1) sjelden; 2) synderlig, mærkelig, underlig.
raspe paa sig Fillerne, rive dem paa sig i en Fart.
ratt, rapt, 1) snart, hurtigt; 2) ligetil, ligefrem.
Regle, Ramse, Eventyr.
Riking, rig Mand.
rikte, knirke, hvine.
Rove, Hale.
rugge, 1) rokke, sætte i en vuggende Bevægelse; 2) gaa paa saadan Maade.
ruske paa, røre paa, sætte i Bevægelse.
rusle, gaa sagte.
rygge, rykke tilbage, om Heste og Vogn.
Ryggeskaar, Rygfure.
ræke, drive.
rø, tale, snakke.
Rør, Fl. af Ro, Hjørne, Vraa, Krog.
Rømme, sur Fløde.
Rømmebrød, Bakkelse eller Ka-

ger, bagte med sur Fløde, ogsaa Fladbrød af Rømme og Mel.

Saltsten, Sten eller Stenflise, hvorpaa der udlægges Salt for Kvæget.
sige, segne.
signe ↄ: Gud signe.
sikkle, savle.
Sinne, heftig Vrede.
Sisselrod, sød Bregne, Stensøde (Polypodium vulgare).
sjaa, se.
Skaale, Vedskur.
skaale, klinke og drikke.
Skaareflis, Træspaan efter Hugst.
Skabskru, den øverste Kant eller Flade af Skabet.
Skalle, Hovedskaal, Hjerneskalle.
Skarv, daarlig, uduelig Ting. I Forbindelse med et Substantiv bruges Formen Skarve i Betydning daarlig, skrøbelig, slet, f. Ex. Skarvebaad, Skarvepak, Skarveunge, m. fl.
Skarv, en nøgen Klippe, hvorpaa intet voxer.
Skarvefjeld, Fjeldstrækninger, bestaaende af løse Stene.
Skigaard, Gjærde af spaltede Træer og Støre.
skjelligt, tydeligt.
Skjæker (Fl. af Skaak), Skagler.
skjæne, skjene, bisse.
skjær, moden til at skjæres, passende til at skjæres; om Kornet, som skjæres med Segl (Sigd).
Skjære, Skade (Corvus Pica).
skjærpe, bisse, løbe uroligt omkring; om Kreaturer, der sætte afsted for Klæg og Fluer.
Skodde, Taage, Dunster.
Skolt, Hjerneskal, Pande; især paa Dyr.
skranglet, tør og mager.
Skrott, Krop, Legeme.
Skrubb, Ulv.
Skrubbe = Skrubbetæve, Ulvetæve, Hunulv.
skrælde, smelde og larme.
Skræppe, Væske, Ransel.
Skræppekræmmer, Bissekræmmer.
Skur, Kornskjæring, Kornhøst.
skure, „det faar skure“, det faar gaa, som det kan.
Skyldfolk, Slægtninger.
Slaatt, et Musikstykke, Musiknummer.
Slagvol, Slagstokken paa en Pleil (modsat Handvol).
smale, smælde, knage, gjøre Larm.
smatt, Impf. af smette, smutte, trænge sig frem.
Smidieavl, Esse.
snapp, rask, hurtig.
snauhugge, om Skov, rasere, udhugge.
snild, venlig, medgjørlig.
snildt, let, mageligt, (S. 129).
Snittom, den, som er fuld af Streger („Snitt“) og Skalkestykker.
snu, vende, snudde, vendte.
Sodd, Suppe (Kjød- eller Fiskesuppe)
Soddgryde, Suppegryde.
Sognebud, Præstens Besøg hos en Syg eller Døende for at meddele Sakramentet.
sokne, søge ivrigt, især søge efter noget, som er sunket.
Spegebog, tørret og røget Laar eller Bov alm. af Faar.
Spikk, Puds, Skalkestreg.
spikke, skjære, snitte.
Spol, Spor, Hale, især paa Fisk.
Sprung, Sprække.
spøgelig, farlig, truende, frygtelig.
Staak, Støi, Staahei.
Stabur, Stolpebod, Madbod.
stagge, hindre, holde tilbage, berolige.
Staldtrev, Høloft i en Stald.
stampe, valke.
stane, standse.
Stell, 1) Orden, Skik, rigtig Stilling, 2) Sysel, Bestilling,

Forehavende, 3) Redskaber, Tøi, Tilbehør.
stelle, 1) stille, opstille, sætte i en vis Orden; 2) lave, indrette, „stelle til“, tilrede, pynte; 3) sysle, bestille Noget; bruges især om at røgte og fodre Kreaturer.
Stenlænde, stenbunden Mark, Jord som er fuld af Sten.
Stenrøs, Stenhob.
stind, tyk, haard, tæt, fuld.
Strie, Stry- eller Blaarlærred.
strype, klemme, knibe Struben sammen, kvæle.
stulle, gaa og sysle med Et og Andet.
stummende, mørkt, bælmørkt.
stupe, falde, styrte.
stur, nedslagen, ikke oplagt til Munterhed.
Styr, Støi.
styre, støie; „styre og base“, holde Larm og Kommers.
Styven, Halen hos Fugle.
stø (stød) stadig.
stødt, altid, stadigt, stedse.
støl, stiv, uhekvem.
Størhus, Bryggerhus.
subbe, arbeide eller søle i Væde og Fugtighed; „hun subbede sig frem“ (S. 33), slæbte, drog sig frem langs Jorden.
sulle, nynne, synge sagte.
sumle, plaske, røre i Vand, rode i en Masse, gjøre Noget konfust.
sumle i sig, rode i sig.
Sval, Svalgang, smal Gang eller Udbygning paa Siden af et Hus.
svalvøreut (svalt), kjøligt, koldt.
sveive, dreie, dreie sig.
Sveivelem, Faldluge, Dreieluge.
svime, besvime.
Svinebust, Svinebørster.
svælte, Impf. svalt, sulte.
Syn, Synet, Ansigtet.
syte, klynke, klage.

Tagl, langt og stivt Haar, især om Halehaar paa Hesten.
Talgtit, Kjødmeis, Art af Sangfugleslægten Parus.
Tass, Pote, Lab; ogsaa Ulv.
Taus, Tøs.
Taver, Trevler, optrevlede Plantedele eller Klude.
Teig, et afgrænset Stykke Ager, Eng eller Skov.
Teining, Spire til et Træ, Skud, spæd Stamme.
tidig, aarvaagen.
Tjaug, et Snes.
Tjorpeis, Tyremeie, Pidsk eller Svøbeskaft af Oxesener.
Toll, Fyr, Fyrretræ, især om unge eller voxende Træer.
tomrebs, uden Byrde, Last ell. Læs.
Toppe, Hane, Tuppe, Høne.
Tordivel, Torbist, Skarnbasse.
Traakk, Pladsen foran Døren,
trakke, traakke, trampe.
Trall, Tralt, 1) Tone, Melodi, 2) Lune, Stemning.
Traug, Trug.
Traugemme, Træ til at arbeide Truge af.
Trold, Trold; Trold til Kjærring, Skarns Kvinde.
Trold, Troldværk, Værk eller Bullenskab, hvortil man ikke kjender nogen Foranledning.
Trugsmaal, Trudsel.
Trut (lang Vokal), Snude, Flab, ogsaa Mund.
Træbjørn, Ekorn, Egern.
trævle, beføle med Fingrene.
trøite, drøie, vente, bie.
Tull, 1) Forvikling, Vildrede, Fjanteri; 2) Fjante.
tulle, svinge, hvirvle; vandre vildt, ogsaa bære sig taabeligt ad, have taabelige Indfald.
ture, more sig, være i Gjæstebud.
Ture, Tud, tapformigt Rør, som omgiver en mindre Tap.
Turver, tarvelige Klædningsstykker, Pjalter.
Tverblei, vrang og stiv Person, Tværdriver.

tyne, fordærve, ødelægge, dræbe.
Tyri, fedt Træ, Fyrreved, som indeholder Harpix eller Tjærestof.
Tyrilyse, Spaan eller Fakkel til at lyse med (istedetfor Lys).
Tyrihans, Askefis, Askelad, Askepot; egentlig Hans, som sidder i Skorstenen og lyser med Tyrelysen.
Tæger, seige og fine Rødder.
tælge, spikke, snitte med Tælgekniv eller Tolleknív.
Tømmerdrag, Trækketøi til Tømmerkjøring.
Tømmergran, Gran, der giver Sagtømmer, Gran af Sagtømmers Førlighed.
Tov, Sludder.

uforligt, uenig.
undaf, borte fra.
Ur, Sammenhobning af større, løse Stene paa Flader eller Fjeldsider.
Ustell, Uorden, daarlig Forfatning.
Ustyr, Støi, Optøier.
uvand, simpel, kunstløs.

Vaage, vove, vædde.
Vaaraand, Vaaronn, Pløiningsarbeidet, Markarbeidet om Vaaren.
Vaatt, Vante.
vandt, neppe, knapt, ikke lettelig.
vante, fattes, mangle.
Vastrold, Værk, Bullenskab i Fingrene, som troes at være fanget i Vandet.
Vedski, spaltet Vedtræ.
Vegstensgryde, Klæberstensgryde.
veire, lugte; „veire sig frem", jøge sig frem ved Hjælp af Lugten.
Veiveiten, Vegaveiten, Veigrøften.
Vending, en Vending, en Gang, Reise for een Gangs Skyld.
vesle, lille.
Vett, Vid, Forstand, Samling; „ikke ud af Vett og Von", ikke saa urimeligt endda.
Vidden, Ødemarken, Fjeldørkenen.
Vidott, Vidden, Ødemarken; især om øde, ubeboede Fjeldmarker.
vige, styre, kjøre tilside.
Vildgræs, Vildstraa.
vippe, vikle; „vippe sig ind", vikle sig ind.
Visergut, Ærindsvend, Løbedreng.
Von, 1) Haab, Forventning; 2) Slump, Træf.
Vondord, Skjænd.
vonlig, rimelig, sandsynlig.
vonums, i Forbindelse med et Adjektiv f. Ex. vonums langt, længere end man skulde tro.
Vriompeis, 1) eg. et af Dyresener sammenvredet Svøbeskaft; 2) et vindvredent Stykke Træ, som er vanskeligt at kløve, 3) en vrang og umedgjørlig Person.
Væggefar, Sammenføiningen mellem Tømmerstokkene i Huset.
Vær, Væder, Saubuk.
Værkensklædning, Hvergarnsklædning.
vørde, agte, ændse.

Yre, myldre, vrimle.

æse, gjære, hæve sig ved Gjæring.
æsle, agte at gjøre Noget, tiltænke En Noget.

ørende, bitte, liden.
Ørske, Svimmelhed, Sandsesløshed, Feberfantasier.